OVIDIU ZOTTA

SPADASINUL DE SERVICIU

EDITURA ION CREANGĂ

OVIDIU ZOTTA

SPADASINUL DE SERVICIU

EDITURA ION CREANGĂ BUCUREŞTI, 1984

EXPEDIŢIA „ZIMBRII”

1. „Ducele de Alba“ se întoarce

Echipajul a pornit la drum în ziua de 16 iulie 1982, orele 8,45, cântând „Zece îndrăzneţi urcă pe Marele Munte”. În faţă, Zaharian Tiberiu. Încheietor de pluton, profesorul Sârbu.

Echipajul arăta foarte bine, fiecare om fusese îndelung antrenat şi dădea o evidentă impresie de forţă şi energie: dotare tehnică ireproşabilă, plan pus la punct în cele mai mici detalii.

Pe tricourile albastre, având imprimată cu portocaliu, pe piept şi pe spate, denumirea „Zimbrii”, se încrucişau, formând un fel de cuirasă de piele, curelele termosurilor, binoclurilor, ale aparatelor de fotografiat şi de filmat şi ale truselor cu instrumente ştiinţifice. În spate rucsacuri impresionante, cu cadru de aluminiu, doldora de boccelele multicolore – corturi, saci de dormit şi utilaje gospodăreşti, care zăngăneau la fiecare pas.

Asistenţă numeroasă, exclamaţii de entuziasm, invidie, admiraţie – după capul fiecăruia. Echipajul a făcut un ocol pe la spital unde, la fereastră, aştepta Violeta Fanici purtând şi ea tricoul albastru, dar având piciorul în ghips. Au salutat-o strigând în cor: „Baftă şi calciu, să-ţi repari ca lumea piciorul! Te ţinem la curent prin porumbei. Când ne întoarcem, vrem să dansezi!“ Violeta nu e o plângăreaţă. Le-a răspuns veselă: „Baftă şi vouă, şi aveţi grijă să veniţi cu picioarele întregi, că altfel cu cine dansez?“

În ziua de 2 august, la orele 19, „Zimbrii’’ s-au înapoiat. În frunte, ca de obicei, Tibi Zaharian. În coadă, Răţoi. Profesorul Sârbu rămăsese, aşa cum hotărâse, să-şi petreacă restul zilelor în munţi. „Zimbrii’’ au fost aşteptaţi în acelaşi loc şi de către aproape acelaşi public. Erau obosiţi, prăfuiţi, echipamentul prezenta numeroase deformări, rosături, jupuieli, şi-n plus bagajele se înmulţiseră, întrucât li se adăugase recolta ştiinţifică a expediţiei. Nu s-ar fi putut spune că, aşa prăpădiţi cum arătau, expediţionarii n-aveau chef de a părea superbi. Abia îşi târau picioarele dar fiecare ins vădea toate semnele a ceea ce se cheamă siguranţă de sine, dacă nu chiar îngâmfare. Totuşi,

aveau în acelaşi timp un aer uşor dezorientat, de oameni care nu-şi găsesc locul. Explicabil: pentru ei timpul se depănase altfel decât pentru cei rămaşi acasă. În cele două săptămâni, „Zimbrii’’ trecuseră prin atâtea întâmplări, încât acest răstimp echivala cu un an de viaţă obişnuită. Câteva zile au fost ca năuci; noaptea vorbeau prin somn, ziua se adunau şi discutau până-i durea gâtul despre întâmplări pe care dealtfel le cunoşteau prea bine, însă prin a căror evocare le retrăiau, dornici ca ele să devină cât mai târziu ceea ce se cheamă trecut. Foarte des se întâlneau la Violeta Fanici, care ieşise din spital, dar trebuia să mai stea acasă, cu câteva kilograme de ghips pe picior şi cârjile la îndemână.

În ziua de 8 septembrie, a fost comunicată hotărârea juriului. „Zimbrii’’ nu şi-au văzut numele în dreptul nici unuia dintre numeroasele premii şi menţiuni Speraseră enorm şi se aleseseră cu puţin: nişte simple diplome de participare. Zadarnic a trimis profesorul Sârbu, din creierul munţilor, trei contestaţii, care de care mai stufoase, adevărate capodopere avocăţeşti. Juriul îi răspunsese, neclintit în părerile sale, că echipajele premiate aveau rezultate mai bune decât „Zimbrii’’, să vină să le vadă şi să se convingă. Bătrânul Sârbu se dusese, le văzuse şi nu se declarase convins. Redacta acolo, în creierul munţilor, a patra contestaţie şi, având o îndelungată experienţă în eşecuri de tot felul, pregătea planul celei de a cincea. Nu se împăcase niciodată cu ideea că elevii săi ar putea să nu fie cei mai buni. Pentru ei mersese întotdeauna până-n pânzele albe, certându-se de-a lungul carierei cu multe alte jurii, cu inspectori şcolari, ziarişti şi experţi de toate felurile, obicei care-i adusese faima de neobosit reclamagiu.

Desele reuniuni ale membrilor ghinionistei expediţii încetaseră. Evitau să mai fie văzuţi împreună; ai fi zis nu numai că nu făcuseră parte din acelaşi echipaj, ci că nici nu se cunoşteau, ba, mai mult, că nu învăţau în aceeaşi clasă şi că nu locuiau în aceeaşi zonă. Înainte de a coborî din bloc, se asigurau că nu se află vreunul dintre ei pe-acolo. Fiecare pleca la şcoală pe alt drum şi avea grijă să intre la oră direct din stradă, fără popasuri în curte sau pe coridor. Dacă totuşi se vedeau, prin cartier, schimbau un salut grăbit şi-şi vedea fiecare de drum. Nu le mai pria să fie văzuţi împreună, întrucât asta îi ducea pe

anumiţi vecini sau colegi cu gândul la ideea de echipaj – iar echipajul ăsta nu făcuse nicio brânză. Nici binevoitorii care-i compătimeau sincer nu-i încântau, dar cei care-şi băteau joc deveniseră insuportabili. Aceştia nu pierdeau niciun prilej să facă glume idioate pe seama eşecului: Cum de nu v-au premiat, dragă?! Eu vă dădeam marele trofeu al cozii de mătură! Nu trebuie să fiţi supăraţi, ceva tot aţi realizat: v-aţi dus proşti şi-aţi venit fraieri! Ce, voi eraţi oameni de expediţie? Dacă vă uitaţi într-o oglindă se sparge de blegi şi urâţi ce sunteţi.

Bineînţeles, cu Tibi Zaharian şi cu Iliuţă Răţoi, răutăcioşii erau ceva mai ponderaţi, fiind bine cunoscut faptul că de Zaharian – genul de elev pe care profesorii îl dau de exemplu, ceea ce nu-l împiedica să se amestece într-o mie şi una de situaţii trăsnite – puteai să te loveşti în cine ştie ce împrejurări delicate. Răţoi, deşi tăcut, emotiv, şi nu prea bine cotat în cărturăreştile treburi, avea un croşeu de dreaptă neegalat decât de croşeul lui de stânga, care atunci când intrau în funcţiune păreau că lucrează de capul lor, fără ştiinţa stăpânului. Era dealtfel lucru notoriu că de foarte multe ori Răţoi, cotonogind vreun agresiv lipsit de prudenţă, începea el cel dintâi să se vaite şi chiar să plângă. Această ciudăţenie psihologică îi păcălise de-a lungul anilor pe mulţi neiniţiaţi. Cum să te temi de unul care plânge? Tăbărau cu cinism asupra lui şi pe urmă nu mai ştiau cum să fugă.

„Zimbrii'' nici pe ascuns nu se întâlneau. Ce să-şi mai spună? Nereuşita nu numai că îi mâhnise rău de tot, dar îi făcuse şi arţăgoşi, ducându-i la necavalereasca tendinţă de a da vina unii pe alţii. În acest sens, Tibi Zaharian avea o tactică specială: nu le reproşa nimic privitor la expediţie, ci îi punea în dificultate pe cu totul alte teme, într-aşa fel încât să reiasă că le este infinit superior, lucru din care se putea conchide că n-avea nicio vină, concursul îl pierduseră numai ei.

Frânt de oboseală, Ducele de Alba se refugiase pe cornişa de la etajul şase. Nu-l văzuse nimeni, avusese grijă să se strecoare acolo pe ascuns, ştia din experienţă că nu e bine să se afişeze oriunde, el reprezenta o valoare care trebuia păzită. Locul părea bine ales, căldura zidului şi a tablei încinse de soarele verii târzii dezmierda oasele truditului călător, coroana uriaşului plop îl ascundea de privirile indiscrete, iar aspectul împrejurimilor era făgăduitor în ceea ce priveşte posibilitatea de a găsi hrană şi

ceva de băut. Ducele de Alba avea însă în primul rând mare nevoie de odihnă, trebuia să-şi revină cât de cât din năuceala drumului secătuitor Trecuse prin clipe grele, raidul lui fusese cât pe-aici să fie anulat de inamicul care în ultimele ceasuri îl urmărise periculos şi rapid, ca un avion de vânătoare, silindu-l la acrobaţii şi ocoluri istovitoare. Fusese o zi grea, bine că se terminase. Niţel somn şi viaţa avea să i se pară din nou frumoasă.

… Abia aţipise când se dezlănţui asupră-i ceva îngrozitor, bătaia unei aripi uriaşe, tunete şi valuri de ceaţă. Duşmanul său revenise cu puteri înzecite? Buimăcit şi neînstare să-şi mai controleze muşchii, Ducelui de Alba nu-i reuşi manevra de evitare; în loc să ajungă în copac, unde s-ar fi putut adăposti, căzu istovit în tufişurile de lemn câinesc, zbătându-se disperat printre ramurile dese şi aspre.

Femeia care provocase această panică, scuturând covorul la fereastra aflată chiar deasupra locului unde se oploşise nefericitul porumbel, strigă: „Vai de mine, l-am speriat, săracul!“ dar era prea târziu. Box, câinele lui Tibi Zaharian, se zmuci cu tot cu lesă din mâna stăpânului. Un salt, şi labele grele căzură pe umerii unei prăzi rare şi atractive.

Această agresiune şi urmările ei s-au datorat în mare măsură faptului că Zaharian Tiberiu era foarte ocupat să-şi bată joc de Iliuţă Răţoi în prezenţa Narcisei Diaconu. Manevra era simplă, dar nimicitoare: Zaharian adusese în discuţie un subiect despre care Răţoi nu cunoştea aproape nimic. Răţoi era purpuriu de ruşine fiindcă nu-şi pusese niciodată întrebarea de ce, într-o orchestră simfonică, aflată indiferent unde pe faţa pământului, viorile prime se găsesc întotdeauna pe rândul întâi, la stânga dirijorului, şi niciodată la dreapta ori pe alt rând, după cum instrumentele de suflat de lemn, aflate în stânga dirijorului, rândul doi, nu şi-ar schimba în ruptul capului aşezarea cu alămurile care se găsesc pe acelaşi rând dar în dreapta, sau, doamne fereşte, cu instrumentele de percuţie care nici ele nu stau la voia întâmplării, ci reprezintă vârful piramidei de sunete.

Piramidă de sunete! Extraordinar de frumos, o metaforă magnifică! exclamase Narcisa Diaconu. Tibi Zaharian înclinase cu modestie din cap, mi-a venit aşa, n-aveam alta la îndemână. Tu ce zici, Răţoiule, care e părerea ta despre această structură clasică a orchestrelor simfonice?

Răţoi, ce să zică, nu zicea nimic, tăcea încruntat, şi Narcisa se strâmba cu dispreţ la ignorant, iar Tibi, care atât aşteptase, oftă compătimitor: Lasă, mă Răţoi, că doar nu te obligă nimeni să ştii tot ce s-a făcut în zece milenii de civilizaţie. Ia scoate pantofii, să văd dacă n-ai degetul mare de la picioare opozabil! (adică îl bănuia pe Răţoi că este încă în stadiu de maimuţă).

Dacă Tibi Zaharian ar fi fost mai puţin interesat de demolarea lui Răţoi şi mai atent la ceea ce se întâmpla în jurul lui, nu l-ar fi scăpat pe Box. Acum însă Box îşi făcea de cap şi stăpânul se speriase şi el, neştiind ce tăvălea dulăul prin tufişuri. Tibi se albise de groază, văzându-l acolo pe Sandu Pleşoianu. Lucrurile se pretrecuseră fulgerător. Sandu Pleşoianu, care sărise aproape simultan cu Box, îl izbea îndârjit cu pumnii şi cu picioarele: marş, potaie nenorocită – jigniri care nu pot fi îngăduite de către un câine boxer, fie el şi bine dresat. Degeaba striga Tibi cu disperare: Sandule, fugi de-acolo! Box, vino aici! Sandu voia să salveze neajutorata victimă, iar Box, să-şi apere captura şi onoarea. Doldora de muşchi şi reflexe, cu capul cubic şi îngrijorător de mare în comparaţie cu corpul, Box deschise fălcile negre, lăbărţate, dând la iveală vreo mie de dinţi şi pregăti saltul asupra intrusului. Sandule, nu te prosti! strigă Tibi Zaharian. Dă-te la o parte! Sandu răcni: Dar e Ducele de Alba! Sunt sigur! Lumea de pe stradă şi privitorii scoşi la ferestre de lătrăturile înverşunate îl şi vedeau pe Sandu făcut praf, cel puţin pentru cei care ştiau cât este de neîndemânatec această perspectivă era indiscutabilă. Sandu făcu exact ceea ce un tip cu experienţă ar fi evitat: acceptă lupta cu mâinile goale, dar introduse o variantă, mai precis îl apucă în aer pe Box de labe şi, ţinând braţele întinse, ca să nu fie atins de botul dinamitard, se lansă într-o serie de piruete întocmai aruncătorilor de ciocan. Binecuvântata forţă centrifugă uşură efortul ciudatului combatant şi, când acesta îşi descleştă degetele, tot ea îl proiectă pe Box, ca pe o ghiulea, făcându-l să se pocnească vijelios în zid. Dulăul, năucit de impact, căzu ca o cârpă şi se grăbi să părăsească câmpul de luptă şchiopătând şi schelălăind jalnic.

În dimineaţa aceleiaşi zile, un tren personal prăfuit de drum lung adusese în oraş un tânăr subţirel şi înalt, blond, cu ochii roşii de nesomn şi-un sac marinăresc pe umăr. Tânărul folosise

cu o rapiditate care mărturisea îndelung antrenament toate serviciile gospodăreşti ale gării: făcuse un duş îmbelşugat, în vreme ce costumul bleumarin îi fusese curăţat şi călcat, petrecuse o jumătate de ceas pe scaunul frizerului, poposind apoi la lus- tragerie de unde ieşise cu pantofii lună. Pe urmă luase în stăpânire o cabină telefonică şi vorbise îndelung la câteva numere. Părăsind gara, îşi înfigea dinţii cu poftă în sandvişul enorm făcut dintr-o jumătate de franzelă proaspătă, în al cărei culcuş pufos introdusese cârnăciori fierbinţi, ceapă şi salată. Treizeci de minute mai târziu suna la uşa profesorului Valerian Sârbu.

Contrar aşteptărilor, Tibi Zaharian n-a venit să-i facă scandal lui Sandu Pleşoianu. Cu o voce potolită, îşi compătimeşte câinele care s-a ales cu laba stânga din spate fracturată; este pusă în bandaj ghipsat, bietul animal se chinuie în trei picioare. Chipul măsliniu, alungit, cu ochi albaştri al lui Zaharian e numai tristeţe şi reproş.

— Îmi pare rău, roşeşte Sandu. Dacă trebuie, suport eu cheltuielile de îngrijire. Nici nu mi-am dat seama ce-am făcut, eram înnebunit de frica. Mă mir cum de-am avut noroc să-l prind de labe şi să-i fac vânt. N-aş repeta pentru nimic în lume figura asta!

— Nici nu te sfătuiesc. Dar păsăroiul ăla jumulit unde e?

— Trimit imediat şambelanul să-l poftească. Întâm- plător, am cinstea să deţin chiar eu această funcţie.

Sandu aduce din balcon cutia de pantofi în care a pus ca aşternut ce i-a căzut mai repede la mână – tricoul lui albastru cu inscripţia „Zimbrii’’. Ducele de Alba se simte bine în acest culcuş, dar Narcisa Diaconu dă semne de iritare:

— Ruşine. Faci o zdreanţă din acest tricou? Nu-ţi mai pasă de el?

— Parcă vouă vă pasă! La început, nu le mai scoteaţi de pe voi şi-acum vă e ruşine să le purtaţi Numai eu să fiu consecvent?

Sunt de faţă cu toţii, nu lipseşte nici frumosul Gigi Dobrotă, nici veselul Tomiţă Mandache, nici Anişoara Samoilă Noutatea specială este că şi-a făcut apariţia şi Violeta Fanici. Umblă-n cârji, dar tot a venit. Numai ea poate şti dacă au de-a face într-adevăr cu porumbelul lor sau cu un intrus. Mama lui Sandu

Pleşoianu le aduce dulceţuri de cireşe amare, de nuci, de afine, citronadă făcută pe loc, din lămâi stoarse în apă minerală rece şi sfârâitoare, mici sandvişuri cu surprize gustoase. Până şi Sandu se miră cum de a pregătit maică-sa într-un timp record atâtea bunătăţi – habar n-are el de câte e în stare o mamă atunci când fiul ei are cinstea de a fi vizitat de atâţia colegi. Femeia se uită la ei intimidată, netezind întruna faţa de masă.

— De mult nu v-am mai văzut împreună, mi-era grijă că v-aţi certat sau, mai ştiu eu, că prietenia începe să se desfacă, aşa se întâmplă în viaţă, e un moment când fiecare o porneşte separat, după interesele lui, dar eu cred că momentul ăsta încă n-a sosit şi de fapt niciodată nu e bine să te desparţi cu totul de colegi. Luaţi, guştaţi, şedeţi, puneţi muzică!

Atmosfera îi aminteşte bătrânului porumbel voiajor glorioasele finaluri de concurs, când toată lumea se înghesuia în jurul lui. Acum e însă cercetat altfel, nu cu admiraţie, ci cu bănuială: Este sau nu este Ducele de Alba? Sandu Pleşoianu susţine că da, Tibi Zaharian se opune însă cu hotărâre: „Imposibil să fie el, au trecut vreo două luni“! „Ba el e, în mod sigur; există cazuri în care porumbeii voiajori s-au întors şi după un an!“ „Excepţii. Dacă o luăm aşa…“ „Îi recunosc ochii!“ „Toţi porumbeii au ochii la fel“. „Şi pana asta mai închisă la culoare decât celelalte…” „Poţi să juri?“ „Nu, dar locul unde a fost inelul se vede clar!“ „Asta da, însă câţi porumbei voiajori nu există? Sunt mii!“ „Nu uita că el a venit aici, la noi!“ „De ce nu s-a dus la bază, la Violeta?“ „Era obosit, a făcut un popas.” „Păi da, că l-ai întrebat tu şi ţi-a răspuns…’’

— Poate îmi daţi voie şi mie să mă uit la el, ce părere aveţi? râde Violeta.

Nu e atât de frumoasă ca Narcisa, dar are prestanţă şi te intimidează prin faptul că nu eşti sigur niciodată dacă glumeşte sau vorbeşte serios. Ia porumbelul în braţe, dezmierdându-l:

— Jumulit mai eşti, băiete. Pe mâna cărui ageamiu ai căzut? Ce uliu a vrut să te vâneze? Lasă că te readuc eu în formă, n-avea grijă. Eşti tu cam bătrâior, dar mai poţi să lupţi.

— Vrei să spui că e într-adevăr Ducele de Alba? se miră Narcisa, care nu s-a deprins nici până acum cu ideea că Violeta se măsoară de la egal la egal cu crescători vestiţi, oameni în toată firea, suflându-le locul întâi la competiţii dintre cele mai

grele. Nu ştii ce vorbeşti, continuă Narcisa, ca să nu tacă. Unde-s inelul de înmatriculare şi mesajul?

„Habar n-am. I le-o fi luat cineva. Sau nu l-a avut deloc. Ar trebui să fii mai serioasă! Dacă nu le-a avut, înseamnă că nu e Ducele de Alba.” „N-am spus că e.“ „Păi vezi!” „Dar n-am spus nici că nu e…“ „Îţi baţi joc de noi?” „Dacă la tine o expertiză înseamnă bătaie de joc…” „Ascultă, e posibil să nu fi avut nici inelul tău de înmatriculare, nici mesajul nostru!“ „Ba mesajul îl are, nu se vede?“ „Unde e, dragă, în guşă?“ „Exact! Mi l-a spus numai mie, la ureche. A spus aşa: Am venit ca să nu uitaţi.” „Păi ce să uităm?” „Echipajul! Prietenia! Tot! oftează Violeta. De când am aflat că n-o să luăm niciun premiu, fiecare se preface că expediţia asta nici n-a existat “

— Da’ de unde! zâmbeşte subţire Anişoara Samoilă Chipul ei adormit se înviorează, e bucuroasă că o vede pe Narcisa depăşită. Noi suntem foarte uniţi şi bine dispuşi! Chiar adineauri Tibi, Narcisa şi Răţoi ieşiseră la promenadă şi era, dragă, o veselie de-i venea lui Rățişor să plângă…

— Tu să taci! o reprimă Narcisa. Eşti o profitoare. N-ai putut să faci un film despre reuşita expediţiei, dar te-ai consolat repede: faci unul care se numeşte „învinşii”, crezi că nu ştiu?

Anişoara Samoilă este, într-adevăr, singura din echipaj rămasă în activitate, dar cum? După ce i-a filmat în timpul expediţiei, acum îi filmează la şcoală, pe stradă, în parc – şi ce vedea ea prin obiectiv? Îi vede cum se ocolesc şi cum se duce fiecare ca din puşcă singur spre casă şi cum se ceartă când totuşi nu mai pot evita o discuţie şi cum se învinuiesc reciproc pentru nereuşită şi cum şterg furioşi tabla pe care cine ştie ce anonim invidios care n-a fost în expediţie scrie pe ascuns diferite prostioare, ca de exemplu: „Există zimbri cu coarne de mămăligă? Da, îi găsiţi în această clasă!“

— Nu trebuie să te superi, dragă, zice împăciuitoare Anişoara, accentuând cu un fel de ironie cuvântul „dragă”. Un film care se termină trist e de multe ori mai bun decât unul cu *happy-end*. De fapt orice film ca lumea trebuie să aibă ceva dramatic. „Dar nu pe spinarea noastră. Ar trebui să-ţi vâr pelicula pe gât.” „Şi cum o mai decontează, că nu e a ei, e a cineclubului!“ râde Tomiţă Mandache. „N-o să fie un film trist! hotărăşte Narcisa, care n-o suportă pe Anişoara din aceleaşi mouve pentru care n-o

suportă nici pe Violeta. O să fie un film eroic! Vei fi silită să scoţi un film eroic!’’

— Pe mine nu mă poate nimeni sili, zice moale Anişoara. Aş vrea să văd cum o să faci treaba asta.

— N-o să te silesc eu; realitatea o să te silească, dragă! Eşti chioară, nu vezi porumbelul? Pune-ţi cutia aia prăpădită la ochi şi filmează-l când *îţi spun*: merită. Datorită lui suntem din nou împreună!

Această exclamaţie a Narcisei contrazice tot ceea ce a spus ea până acum Nu este o noutate că Narcisa îşi schimbă părerile de la o clipă la alta, dar de data asta nimeni nu-i face niciun reproş: a spus exact ceea ce gândesc cu toţii.

2. Un sărut pe patinoar

Niciunul, cu excepţia lui Sandu Pleşoianu, nu ştia că expediţia lor se născuse dintr-un sărut întâmplător.

Pe la sfârşitul lui februarie, domnul Pleşoianu îşi cumpărase un cojoc foarte la modă, castaniu deschis, cu blăniţă albă. Domnul Pleşoianu este bărbat frumos şi cochet, doamna Pleşoianu nu are nimic împotriva acestor calităţi, dar o scoate din sărite aglomerarea de haine, cearşafuri, pardesie, bluze, mai vechi, mai noi, mai bune, mai uzate, care fac să plesnească dulapul şi comoda. Luptând să înghesuie în şifonier paltonul lăsat la vatră de domnul Pleşoianu în favoarea noii sale achiziţii, doamna Pleşoianu îşi zgâriase destul de serios braţul în coada uneia din patinele de hochei ale lui Sandu. Îngăduitoarea doamnă Pleşoianu nu se înfurie decât rareori, dar atunci se dovedeşte în stare de reacţii neaşteptate. Apucase deci ghetele noi-nouţe, neatinse, mirosind a magazin de încălţăminte, dăduse fuga la geam, se asigurase că nu pune în pericol pe nimeni şi le aruncase în stradă. „Să le ia cine le merită şi are cu adevărat nevoie de ele!“ Sandu dăduse fuga pe scări. Părinţii îi dăruiseră acele ghete cu patine de hochei în noaptea Anului Nou, doar-doar s-o hotărî şi el să înveţe să patineze, numai că Sandu avusese întotdeauna oroare de aglomeraţie, de gălăgie, de izbeală – or, din acest punct de vedere, patinoarul e departe

de a concura cu o sală de muzeu. Ocolea patinoarul pentru că nu ştia să patineze şi nu ştia să patineze pentru că ocolea patinoarul.

Jos, unde proiectilele de piele şi oţel cromat căzuseră-n bot în stratul de zăpadă proaspătă, dăduse peste Tibi Zaharian care le examina foarte interesat, având agăţate de umăr propriile ghete cu patine, uzate de o îndelungă carieră.

— Măreţe scule, îmi plac, zisese el, arătând spre avuţia pe care Sandu n-o putea suferi.

— Sunt ale mele. Mi-au scăpat din greşeală pe geam.

— Ale tale?! Fugi de-aici, copile, cum o să fie ale tale ghetele astea splendide de hochei? Dacă ar fi ale tale te-aş fi văzut la patinoar.

Sandu Pleşoianu ştia că îl paşte un mare pericol, dar în ciuda firii sale avea şi el un soi de orgoliu:

— Chiar acolo mă duc, sau te pomeneşti că nu-mi dai tu voie?

— Da' ce, e patinoarul meu? Mergem împreună, spuse binevoitor Zaharian. Curios; puteam să jur că nu ştii să patinezi.

— Cum să nu ştiu? Patinez de la patru ani, dar nu prea am timp.

— Asta cam aşa e. Ne dau *profii* la lecţii de ne-n-groapă-n caiete, şi cum tu n-ai fi în stare să laşi nici măcar un exerciţiu nefăcut, te cred. Mi se întâmplă şi mie. Soartă de tocilari, Sandule. Hai că vine autobuzul.

Patinoarul, care îndeobşte este un loc unde vii să te distrezi, s-a dovedit pentru Sandu o adevărată teroare. Cocoţat pe patinele înalte, îşi încleştase mâinile de mantinelă simţind cu groază dispariţia echilibrului. Niciodată nu realizase ce înseamnă gheaţa şi nu-şi închipuia că o va urî atât. Tibi se aruncase de mult în sarabanda patinatorilor, făcând tot felul de figuri acrobatice şi chemându-l cu glas tare: „Ce faci, Sandule, ai prins rădăcini acolo? Vino şi arată-le profanilor un dublu Axel!“

Tibi nu crezuse nicio clipă că Sandu Pleşoianu ştie să patineze, aşa că aştepta cu nerăbdare să-l vadă făcându-se de baftă. Patinatorii de toate vârstele treceau vâjâind pe lângă Sandu, e drept că la unul dintre cei cu adevărat pricepuţi reveneau cam zece inşi fără pretenţii, din care jumătate nu ştiau decât să alunece, tica-tica, în cerc, dar principalul era că se ţineau pe picioare. Sandu era pe punctul de a se face nevăzut, avea el cuiva de dat socoteală? N-avea, dar tocmai atunci se

auzise strigat din partea opusă a înfricoşătorului dreptunghi de gheaţă: „Olariooo! Bună, Sănducule! Zboară în braţele mele!“

Era ultima fiinţă pe care ar fi vrut s-o întâlnească. Violeta Fanici, ochi ageri şi limbă ascuţită, care nu ierta neîndemânarea, gafa, ridicolul. Tocmai pe ea s-o întâlnească! Dacă pleca, Sandu se făcea de râs. Dacă îşi dădea drumul pe gheaţă, acelaşi rezultat. „Hai, Sandule, facem câteva ture şi pe urmă bem un ceai, l-am comandat!“ O vedea fulgurant prin caruselul patinatorilor, frumoasă, vioaie şi ironică, făcându-i semne: vino, ce aştepţi?

Niciodată nu şi-a putut explica pe deplin ce s-a petrecut atunci în capul lui. Nu mai tine minte cum şi-a desprins mâinile de mantinelă şi a luat-o la fugă pe gheaţă, agitându-şi dezordonat braţele ca aripile unei păsări în derută. Era o nebunie, dar prefera să-şi spargă capul decât să dezerteze. Habar n-are cum s-a trezit alunccând cu patinele paralele şi corpul înclinat înainte. Cineva a strigat „Bă, ţicnitule, crezi că patinoarul e numai al tău, faci demonstraţii, o iei de-a curmezişul?!“ A avut mare noroc că nu s-a pocnit de nimeni, l-au evitat toţi şi bine au făcut pentru că el n-ar fi fost în stare de un viraj sau de un stop. A ajuns ca prin vis la mantinela opusă, de care s-ar fi lovit zdravăn dacă nu l-ar fi prins din zbor Violeta, care-l aştepta cu braţele deschise: „Eşti grozav, Sănducule, absolut grozav! Zaharian mi-a spus că nu ştii să patinezi şi că păcat de patinele astea, dar eu i-am zis: Taci din gură, urâtule, nu cunoşti oamenii, Sandu ştie să patineze, iar dacă nu ştie, o să înveţe acum, şi uite că te-ai descurcat, eram sigură că o să te descurci’’ – şi l-a sărutat fără nicio explicaţie, de faţă cu toată lumea.

Sărutarea asta, care dealtfel nu s-a mai repetat, a rămas cea mai uluitoare amintire a lui Sandu, îl ridicase enorm în propriii săi ochi; cu toate că Violeta revenise la comportarea ei arţăgoasă, el visa să înfăptuiască un lucru care s-o uluiască din nou.

Momentul pe care Sandu Pleşoianu l-a considerat a fi rampa de lansare a fost ziua când citind regulamentul expediţiilor i-a venit ideea să strige în clasă: „Cine e bărbat, să vină lângă mine! Ne înscriem şi noi!“ Se şi vedea căpitanul echipajului.

N-a venit nimeni. Căpitanul era singur. A insistat. Nu-l ascultau. A doua zi a luat-o de la capăt. Niciun rezultat. Tibi

Zaharian a râs: „Ţie îţi arde de expediţii, care te temi de Box al meu chiar când are botniţă?“

Sandu Pleşoianu a continuat, arătându-le reviste în care era vorba despre expediţionarii din anii precedenţi, uitaţi-vă, ei cum au reuşit? Vă spun eu: o expediţie este exact ceea ce ne trebuie!

Colegii mormăi au cu neîncredere şi chiar cu un soi de nemulţumire: ce tot baţi câmpii, care expediţie, ce fel de expediţie, noi n-am organizat niciodată o expediţie! Dacă în alte şcoli se obişnuieşte, treaba lor, şi-n afară de asta multe se spun, puţine sunt adevărate. Fac unii o excursie de trei lulele şi ţi-o prezintă ca pe o expediţie în jungla Amazoniei, hai să fim serioşi!

Iniţiatorul, Sandu Pleşoianu, s-a văzut nevoit să depună armele. Nici măcar Violeta nu-l sprijinise. I-a găsit însă scuze: era preocupată cu treburile ei, se pregătea pentru un nou concurs de porumbei voiajori, îşi antrena echipa de înaripaţi, acasă stătea aproape numai pe acoperiş cu binoclul la ochi.

Sandu uitase de ideea sa, îşi vedea de ocupaţiile obişnuite, dar ea, ideea, lucra de una singură. După aproximativ o lună, a răsărit brusc, independentă de autorul ei, acest băiat cam şters, cu privire timidă şi cam neîndemânatec. Ideea apărea în cele mai diferite prilejuri, la un taifas al elevilor în aşteptarea începerii orelor, dar şi la o importantă şedinţă profesorală. N-ar fi rău, spuneau unii, de ce să nu încercăm? E ceva deosebit, ca-n romane. Dar ce urmărim? ziceau alţii, ne mână cineva din spate, avem vreun scop special? Păi, exclamau primii, scopul e chiar expediţia: te duci, umbli, descoperi cine ştie ce, iei un premiu, eşti dat la ziar! Bun, spuneau ceilalţi, dar cum şi cu cine o facem?, că e mare bătaie de cap, pregătiri, cheltuială, câte şi mai câte, de exemplu ce profesor o să răspundă de ea?

Multă vreme această ultimă întrebare rămăsese fără răspuns. Profesorii aveau să fie ocupaţi în vacanţă cu alte lucruri importante, cursuri de perfecţionare, tabere, concedii, tratamente medicale prin staţiuni şi-n afară de asta trebuiau să-şi vadă şi ei de familiile lor. La cele două săptămâni de expediţie cu zece, cincisprezece elevi puşi pe fapte mari trebuie să adaugi cel puţin o lună, dacă nu chiar şi mai mult de pregătiri – stabileşte itinerariul, alege echipajul şi antrenează-l, fă-le rost de echipament şi du-te cu zăpăciţii, ţine-i în frâu pe coclauri,

vezi să n-o păţească, să nu răcească, să nu-şi scrântească… fiindcă altminteri pe tine te iau în primire părinţii şi inspectoratul şcolar — păi de asta îmi arde mie, domnule?

3. La orizont, Marele Munte

Între timp, ideea lui Sandu Pleşoianu – despre care nimeni nu-şi mai amintea că e a lui – creştea ca un cozonac iar principalul ei susţinător devenise însuşi Tibi Zaharian. Nimeni nu-şi mai amintea de Sandu, toţi aveau impresia că e ideea lui Tibi. El găsise că ar fi foarte interesant de descoperit povestea unui munte. Vine cam aşa, spunea Tibi, iei un munte (Tibi lua stiloul şi apropiindu-l de nas se zgâia la el, stiloul fiind muntele), îl cercetezi din toate punctele de vedere şi pui fiecare amănunt pe hârtie: cât e de înalt, ce volum are, ce vârstă, care e structura geologică, ce arbori, flori, animale, păsări şi insecte cresc pe muntele ăsta, de unde își trage el numele, cu ce se ocupă oamenii din satele lui, cum trăiesc ei, ce folclor e pe-acolo – şi dacă mai dăm şi peste urmele vreunei cetăţi ne-am aranjat!

Ajunseseră să-şi imagineze atât de bine acest munte încât puneau în circulaţie tot soiul de întâmplări legate de el, deşi nu-l văzuseră niciodată şi nici măcar nu ştiau despre ce munte e vorba. Nici nu-l aleseseră încă dar îi spuneau cu toată siguranţa Muntele. În fiecare zi, Gigi Dobrotă desena cu binecunoscuta lui îndemânare pe tablă amănunte captivante ale configuraţiei Muntelui, pe care începuseră să-l numească „al nostru'', iar Violeta Fanici alcătuia nesfârşite liste de echipament cu o inspiraţie şi o precizie care ar fi stârnit invidia celui mai cusurgiu contabil

— Ce faceţi voi aici, îi întrebase nervos dirigintele lor, profesorul Valerian Sârbu, zis Cavalerul Trac, aţi luat-o razna?

— Ne jucăm, se dezvinovăţise Tibi. Dacă nu plecăm în expediţie, cel puţin să ne jucăm de-a expediţia!

— Dar de-a colectarea maculaturii de ce nu vreţi voi să vă jucaţi? spusese nemulţumit Cavalerul Trac. Cum stăm noi cu planul în această privinţă? Noi cu planul în această privinţă stăm foarte prost şi iar o să fie scandal.

Ceva mai târziu, în recreaţie, Narcisa Diaconu îşi aminti că da, bine-ar fi să rezolvăm povestea cu hârtia, omul nostru are necazuri în cancelarie – şi fata îşi plimbase privirile asupra tuturor, să vadă cine spune că vrea să facă el isprava. Nu voia nimeni.

Cavalerul Trac avea însă într-adevăr unele necazuri. Ele veneau din pricina faptului că pe de o parte era atât de sever încât lăsa o droaie de corigenţi, iar pe altă parte că mai întotdeauna clasa unde era diriginte se mişca anevoie în ceea ce priveşte activităţile extraşcolare, cu excepţia uneia singure: teatrul în afară de meseria lui, profesorul de literatură Valerian Sârbu n-avea decât o singură pasiune: să scrie piese, să le pună în scenă cu elevii, să le joace cu orice prilej şi mai ales să câştige concursurile artistice. Nu le câştiga decât rareori şi în cazurile de nereuşită era adânc indignat, trimiţând în stânga şi-n dreapta contestaţii pe motiv că juriul „n-a văzut bine".

Se jura că lasă baltă teatrul dar, liniştindu-se treptat, o lua de la capăt cu texte noi, cu alergătura după material pentru costume, pentru bărbi şi mustăţi şi peruci, pentru decoruri şi sunet. Slăbiciunea lui erau piesele istorice, iar porecla de Cavalerul Trac o datora faptului că acest rol îl interpretase el însuşi cu vreo douăzeci de ani în urmă. Lucrul îi reuşise binişor, dar îi atrăsese şi admonestarea unui inspector şcolar care-l surprinsese la cursuri neras de-o săptămână. Inspectorul, cândva membru într-unul din juriile ale căror decizii fuseseră negate de profesorul Sârbu, îl păştea de mult: Ce faci, domnule, în halul ăsta se vine în faţa elevilor? Ruşine!

Cavalerul Trac răspunsese demn: Vreau să apar pe scenă în mod realist, cu barba mea personală, or, eu sunt singurul interpret care din acest punct de vedere n-are nevoie să recurgă la machiaj!

Ar fi cu totul fals să se tragă concluzia că exclamaţia Narcisei nu fusese totuşi reţinută de cineva. Întotdeauna există o pereche de urechi ciulite să-i prindă orice şoaptă. Ele îi aparţin, după cum ştie toată lumea, lui Răţoi. Potrivit obiceiului său, acest băiat posac, cu mers şovăitor, de parcă niciodată nu era hotărât încotro s-o ia, a intrat în alertă. Îndată ce Narcisa spune că trebuie făcut un anumit lucru – şi nu i-o spune lui între patru ochi, ci vorbeşte de faţă cu toţi, adresându-se aşa, în general,

dar de fapt ştiind foarte bine către cine îşi îndreaptă mesajul – Răţoi se simte obligat să intre în acţiune cu orice mijloace, viaţa lui nu mai are alt scop decât să îndeplinească dorinţa Narcisei. Deci, hârtie. Răţoi a alergat pe unde-a ştiut, s-a certat, s-a milogit şi-n a treia zi l-a rugat pe Sandu Pleșoianu: Hai c-am dat-o pe câştig, ajută-mă şi tu.

Cu căruţul împrumutat de la „Aprozar'' unde lucra un vecin de-al lui Sandu, s-au dus la birourile clubului sportiv „Biruinţa'', încărcând nu mai puţin de şase sute de kilograme de procese-verbale, rapoarte, minate, dări de seamă şi alte opere administrative, ordonat legate cu frânghie în pachete grele. Cum de se putuse aduna atâta hârtie la un club sportiv şi cum îl convinsese Răţoi pe omul de serviciu să i-o dea nu se ştie. Cert este că au „făcut'' în acest fel cu vârf şi îndesat planul, întrecând toate clasele şi bucurându-l foarte pe bătrânul Sârbu! „Sunteţi nişte eroi. Cu prima ocazie o să vă dau cele mai bune roluri.'' Narcisa însă, în loc să-l ia în braţe pe Răţoi, a zis sceptică: Nu-i rea isprava, dar căruţul ăsta de unde l-ai furat?

Este genul ei de a-şi exprima mulţumirea, Răţoi îl cunoaşte şi-l acceptă, plăcându-i să creadă că îndărătul unor astfel de cuvinte se ascunde un gând bun pentru el.

4. Zece îndrăzneţi care nu cedează

Jocul de-a expediţia a continuat. Tibi Zaharian a scos din biblioteca şcolii atlasul cel mare şi colecţia de monografii ale judeţelor. Trebuia ales Muntele, operaţiune delicată. Munţii cu afiş atractiv – rezervaţii naturale, ruine de cetăţi antice sau medievale, sate vestite din punct de vedere etnografic şi folcloric – fuseseră bătuţi în curmeziş şi-n curmeziş, fiind descrişi pe larg de diferiţi autori, aşa încât munţii fără mare notorietate erau probabil lipsiţi de palmares.

— Dacă facem o plimbare, alegem unul din prima categorie, a spus Violeta Fanici. Presupunând că vrem într-adevăr o expediţie, ne fixăm la a doua. Dacă nu vă e frică, scriem pe bileţele denumirile munţilor mai puţin umblaţi şi-l stabilim pe-al nostru prin tragere la sorţi.

Frică? Acest beteşug n-avea nimeni chef să şi-l recunoască. Din şapca lui Tibi Zaharian, plină de bileţele împăturite, Violeta a tras, cu ochii închişi, bileţelul pe care scria „Muntele Firez, 1120 m altitudine; greu accesibil din pricina pantelor abrupte şi a lipsei de căi modernizate; păduri masive de foioase şi conifere; drum forestier până la 800 m altitudine. Localităţi: pe versantul sudic, comuna Apuseni, cu patru sate, în total opt sute de locuitori. Ocupaţii: creşterea oilor, exploatarea lemnului, artizanat. Primăvara şi toamna, potecile sunt inundate de creşterea numeroaselor cursuri de apă."

— Cam puţin, a cârtit Narcisa, găsind că Firezul e mult prea modest în comparaţie cu fastuoasele desene anticipative ale lui Dobrotă. Un munte foarte sărăcuţ, ce facem cu el?

— Asta a ieşit, cu ăsta defilăm, a spus Violeta. La urma urmelor, ce urmărim noi? Să scriem povestea unui munte care n-are încă povestea lui.

— Greu accesibil, pante abrupte, poteci inundabile… Şi mai sunt pe-acolo şi nişte denumiri… Cum vine asta, pui o comună în sudul muntelui şi-i zici Apuseni?

— Păi tu nu vezi că s-a şi conturat primul mister? E foarte-foarte interesant să aflăm de ce o localitate aşezată într-un punct sudic îşi trage numele de la alt punct cardinal!

Au mai fost admişi în joc Răţoi, pe motiv că rezolvase problema hârtiei, şi Sandu Pleşoianu, ca fiind amicul performerului. Pe Sandu îl sâcâia ciuda că nu i se acordă importanţa cuvenită adevăratului iniţiator, adică lui, dar tăcea şi înghiţea necazul ca să nu fie lăsat pe dinafară.

Elegantul Gigi Dobrotă a convenit, bombănind, să ridice harta Firezului la cea mai mare scară posibilă, pe o pânză de un metru pătrat:

— Eu o fac, dar n-o să vă placă, n-am ce desena.

Tomiţă Mandache, cunoscut ca leneş şi palavragiu, a fost acceptat deoarece compusese balada „Zece îndrăzneţi urcă pe Marele Munte'', iar Anişoara Samoilă a fost cooptată *de jure* fiind singura care ştia să umble cu un aparat de filmat.

Narcisa cea frumoasă şi autoritară n-o privise niciodată cu ochi buni pe bleaga de Anişoara, tăcută şi spălăcită ca un fluture de noapte, dar „bleaga'' era foarte bine văzută în lumea cinecluburilor, făcea de zor tot felul de filmuleţe lăudate de cineclubişti, dar nu obţinuse niciodată vreun premiu.

Era mare înghesuială de amatori, Tibi Zaharian cumpănind adânc asupra celor care visau să fie admişi – dar admiși unde? fiindcă de fapt nu exista niciun echipaj. Totul era o sclipitoare construcţie de ipoteze, nimeni nu aprobase crearea echipajului şi, după cum se ştie, fără aprobări nu faci nimic.

Şi totuşi, din buzunare apăreau tăieturi din reviste privind tehnica mersului pe munte. Se vorbea în termeni tehnici: piton, carabinieră, piolet, aval, amonte, horn, crevasă. Listele Violetei Fanici erau complete, incluzând totul, de la sacii de dormit la aspirine. Locuitorii blocurilor cu vedere asupra parcului aveau în fiecare după-amiază spectacol gratuit: echipajul fără nume se antrena. Gardurile şi copacii serveau pentru escaladări. Mersul în patru labe printre tufişuri, cu ochii la busolă, trebuia să aducă ştiinţa orientării. Nu plouase de mult, astfel încât la prima răpăială echipajul fără nume a lipsit de la fizică: aştepta de mult să exerseze instalarea rapidă a cortului. Materialul era al familiei Răţoi, un cort uzat, pentru numai trei persoane, cărat zilnic în vederea experimentării, de acasă la şcoală şi înapoi. Ploaia începuse la sfârşitul orei de română. În pauză au dat buzna în grădina şcolii să ridice cortul contracronometru. A mers greu, se încurcau în beţe şi-n frânghii. Timpul trecea. A sunat de fizică. Cortul era strâmb, intra vântul şi apa. Demontează-l şi fă-l de la început, că dacă stă ploaia? Profesorul Ciucea, de fizică, a lăsat ora baltă, l-a scos revoltat şi pe Cavalerul Trac de la ora lui şi l-a adus la faţa locului: – Poftim, domnule, ce fac smintiţii dumitale!

Îngălaţi de noroi şi uzi leoarcă, expediţionarii se agitau cu mutre vinovate pe sub pânza care fâlfâia caraghios.

Universul cancelariei a fost bântuit de furtună: îi sancţionăm, nu-i sancţionăm? Grea dilemă. Dacă ar fi fost în cauză numai Răţoi şi Tomiţă Mandache, treacă-meargă, dar din problemă făceau parte şi cei mai buni elevi: Tibi Zaharian şi Gigi Dobrotă. Stricându-le situaţia, rămâneai fără capete de afiş la încheierea anului şcolar. Pe urmă, tatăl Narcisei este contabilul şef al întreprinderii de construcţii şi ce şcoală n-are nevoie de o reparaţie, de o clădire anexă, de nişte meseriaşi punctuali? Oricum, ceva trebuia să se facă; nu poţi trece cu vederea faptul că un grup întreg n-a intrat la oră. Cineva a propus identificarea vinovatului principal, urmând să fie pedepsit numai el. Bun – dar împricinaţii aduşi în cancelarie s-au arătat solidari: toţi suntem de vină. Au fost poftiţi afară şi dezbaterile au continuat.

Brusc, Cavalerul Trac s-a ridicat, înălţând braţele ca un tragedian:

— O, prea învăţaţi prieteni ai mei, dacă vă trebuie un vinovat, nu-l căutaţi prea departe. E în faţa voastră. Cel mai bătrân dintre noi. Eu! Mie să-mi reproşaţi că, nefiind înţelept pe măsura anilor mei, n-am luat la timp hotărârea care se impunea. Discutăm de săptămâni de zile şi tot nu ştim cine o să meargă cu expediţia. Copiii, dacă se pregătesc de capul lor, e normal s-o ia razna. Haideţi să hotărâm acum cine se va ocupa de expediţie şi să terminăm primul act al acestei piese.

Tăcere. Privirile interlocutorilor fixau fie tavanul, fie ferestrele, numai în ochii lui Sârbu nu s-a uitat nimeni. Omul se găsea în pragul pensionării, avea să iasă la pensie odată cu încheierea anului şcolar, încărunţise de mult, avea reumatism, astenie şi altele, dar ascultând tăcerea îşi reaminti că era, totuşi, Cavalerul Trac, şi surise:

— Ia să ne destindem puţin. Nu mai fiţi nervoși. O să vă cânt ceva.

Glasul lui călit vitejeşte timp de patruzeci de ani în spectacolele de amatori a umplut cancelaria cu o melodie tărăgănată:

Sus în vârful muntelui,
Unde-i drag voinicului,
Lângă cuibul şoimului,
Buzunarul cerului,
Cine-s ăi de luară loc
Şi-au pus slănină la foc
Şi cu capete deştepte
Dezbat chestii înţelepte?

Melodia a intrat pe făgaşul modern şi glumeţ al rock-ului:

Zece prieteni, fete şi băieţi,
Doldora de carte, şmecheri şi atleţi!
Nu-i sperie noaptea, grindina sau hoţii.
Dacă strigă unul, fug pe loc cu toţii!

Melodia a dat-o pe măsuri de marş eroic:

Totuşi, faceţi loc în dicţionare!
Cutezanţa ştiinţei ne îmbie!
Un savant de clasă este fiecare
Şi-mpreună suntem o academie!

Asistenţa se distra copios văzând cât de convins cânta. Titel Nanu, proaspăt absolvent al facultăţii de matematici, i-a şoptit domnişoarei Mariela Pănoiu, bătrâna, dar vesela profesoară de educaţie fizică: – Uitaţi-vă la bătrînul, face *one show-man*, versurile le-a scris chiar el!

Mariela i-a aplicat pe sub masă un ghiont dureros în genunchi tânărului coleg. Gestul şi toată semnificaţia lui n-au scăpat privirii agere a lui Sârbu.

— Mulţumesc, Mariela. Ascultă, Nanule, sper că-ţi mai aduci aminte de la universitate; anticii au descoperit multe elemente matematice pe baza muzicii. Ce-ai auzit dumneata acum e cântecul expediţiei, melodie de Tomiţă Mandache, despre care mi-ai spus că e un idiot iremediabil. Îţi atrag atenţia că „idiotul'' intuieşte compoziţia, armonia şi contrapunctul. Tomiţă o să-nveţe până la urmă şi matematică, te asigur, dar că dumneata o să compui vreodată o melodie ca asta n-aş putea să jur.

Cavalerul Trac tuşi, dregându-şi glasul răguşit de efort, şi conchise:

— Scurt: o să plec eu cu expediţia… cum îi zice… că zăpăciţii mei n-au botezat-o… Nu-i nimic. O să-i spunem „Zimbrii”. *Dixit*. Îl aveţi deci în faţă pe îndrumătorul expediţiei. Acesta e ultimul meu an şcolar. Vreau să ies la pensie nu clătinându-mă pe scările şcolii, ci urcând, domnilor, pe munte, în fruntea elevilor mei. *Exegi monumentum, aere perennius!* Este cineva împotriva propunerii mele?

N-a fost nimeni. Mai mult, toţi s-au întrecut în a-i da sfaturi de organizare, descoperindu-se că aveau nebănuite cunoştinţe în domeniu. Datorită sârguinţei lor, procurarea echipamentului a întrecut toate aşteptările; cinci corturi de cea mai bună calitate, superuşoare şi absolut etanşe, saci de dormit nou-nouţi, utilaj pentru o bucătărie completă de campanie, aparate de fotografiat vechi, dar încă utilizabile şi truse înţesate de instrumente specifice geologilor şi naturaliştilor pe teren, însă atât de multe şi de complicate, încât aveai nevoie de un lexicon special ca să înţelegi la ce serveşte fiecare şi cum trebuie

folosit. Mariela Pănoiu, cea mai vârstnică dar nu şi cea mai blândă dintre profesoare, a promis că va aplica un program special de pregătire „fizică şi moral-volitivă“ cu membrii echipajului, astfel încât „capacitatea vitală şi tonusul psihic” să atingă într-o lună „nivelul mediu de pregătire generală al juniorilor din lotul naţional de atletism”. A doua zi, membrii echipajului îşi blestemau soarta alergând cu săculeţi de nisip în spate prin curtea şcolii şi trecând cu gâfâială pe deasupra şi pe dedesubt obstacole instalate special de Mariela Pănoiu – câteva bănci vechi, o bârnă pentru echilibru şi „lacul”, adică groapa destinată săriturii în lungime, în care inventiva profesoară aşternuse polietilen şi o umpluse cu apă. Cronometrul domnişoarei Pănoiu era necruţător. Se chinuiau de le pocneau dinţii dar nimeni nu spunea nimic. Asta doriseră, asta aveau.

Lui Sandu Pleşoianu nu-i vine să creadă: mingea izbită de piciorul lui se duce în linie dreaptă, cu viteză, vreo cincisprezece metri, apoi, brusc, îşi frânge traiectoria. Ca şi cum s-ar fi lovit de un obstacol nevăzut şi cade trei paşi mai la dreapta Sandu e asudat de-l usturã ochii, pulpa dreaptă îl doare de atâtea şuturi, dar nu se satură să încerce iarăşi şi iarăşi S-a împlinit unul dintre marile sale visuri: a învăţat să şuteze cu efect Nici nu-i vine să creadă. Se uită plin de recunoştinţă la Răţoi:

— Cum să-ţi mulţumesc? Crezusem că n-o să învăţ niciodată să ştiu cu mingea.

— Fiindcă nu erai deprins să pui osul la treabă. Eu de mult te-am citit: dacă nu-ţi reuşeşte un lucru de prima dată, ai impresia că toţi te-arată cu degetul şi râd de tine şi renunţi.

— Cam aşa e.

— Să nu mai fie. Să zici aşa: ăia care râd sunt proşti, eu îmi văd de treabă.

Exersează de trei ore. Mulţi s-au perindat pe teren, făcând bancuri proaste pe seama nepriceperii lui Sandu şi, ca de obicei în asemenea cazuri, Sandu s-a zăpăcit, a fost gata să plece. Răţoi, nu, că dacă pleci eşti laş, stai aici şi continuă, fă ce fac şi eu, uită-te care trebuie să fie poziţia piciorului când loveşti mingea, lasă-i încolo de răutăcioşi că nu ei îţi dau de mâncare.

Fericit şi frânt de osteneală, Sandu se aruncă pe spate în culcuşul moale al bucăţilor de buret acoperite cu prelată din

sectorul săriturii în înălţime. Stă cu faţa la cer, răcorit de suflarea vântului.

— Răţoiule, aş vrea să-ţi spun ceva, dar să nu te superi.

— Dacă e de supărat, sunt obligat să mă supăr. Dată nu…

— Depinde cum vezi lucrurile. Tu ţii la Narcisa?

Răţoi se bosumflă şi nu răspunde. Într-un târziu, înclină scurt din cap, afirmativ.

— Dar ea la tine?

Răţoi se ridică în capul oaselor.

— Să ştii că plec.

— Ca să-ţi pot spune ce am de spus, trebuie să fiu sigur că sunteţi cu adevărat prieteni. N-o pot întreba pe ea, că mă ia la goană. Tu însă ar trebui să ştii.

— Mă, tu ai într-adevăr ceva important de spus?

— Absolut.

— Să ştii că dacă mă minţi ai încurcat-o. Da, cred că Narcisa… într-un fel… în felul ei… s-ar putea să ţină oarecum la mine… în orice caz, mai mult decât la alţii, dar nu-i place s-o arate. Ştii cum e ea. Gata, e rândul tău. Sandu scoate din buzunarul de la spate un carneţel minuscul. Îl învârte gânditor. L-ar deschide şi nu l-ar deschide. Poate că fac un lucru urât. Te rog să nu spui nimănui. Păstrează secretul pentru tine şi fă-ţi şi tu o tactică.

— Ce-i cu carneţelul ăsta?

— E al lui Tibi Zaharian, i-a scăpat din buzunar când cu marea luptă dintre mine şi Box. L-a găsit cineva prin tufişuri şi mi l-a adus mai târziu, credea că e al meu. L-am răsfoit. Uită-te şi tu.

— Păi nu-i frumos!

— Dar e obligatoriu. Citeşte. O să ai surprize mari.

Răţoi îşi şterge întâi şi îndelung mâinile de turul pantalonilor şi ia carneţelul abia atingându-l, aşa cum procedează ori de câte ori are de-a face cu ceva scris. Învaţă el cum învaţă, dar cărţile sunt la sfârşitul anului la fel de arătoase ca la început.

Scrisul lui Tibi e deosebit de citeţ – litere egale, drepte, foarte clare, „scris de om deştept şi încăpăţânat'' cum apreciase într-un rând Cavalerul Trac.

Par notiţe de la ore, dar dacă ar fi aşa ar însemna nu numai că nimeni n-ar mai întârzia nici măcar o secundă la şcoală, dar toată lumea ar cere să se renunţe la recreaţii şi poate chiar la vacanţe fiindcă însemnările lui Tibi Zaharian sunt intitulate: „Rase de cai. Curiozităţi şi performanţe". „Întâmplări cu aviatori

celebri", „Adevăr şi invenţie în filmele western", „Cu submarinul sub calota de gheaţă a Arcticii", „Secretele televiziunii". Fiecare filă e o listă de informaţii înşiruite ordonat Răţoi se opreşte la aceea intitulată „O echipă în care disciplina este întotdeauna pe primul plan: orchestra simfonică". Tot felul de amănunte minuţios notate, inclusiv schiţa dispunerii instrumentelor pe podium.

— Ai înţeles? exclamă Sandu, iritat. Aici e deştep- tăciunea aia mare a lui Tibi, în carneţelul ăsta cât cutia de chibrituri. Isteţul culege curiozităţi de ici, de colo de prin almanahuri, enciclopedii, reviste, le pune pe hârtie cu tot cu titlu, le învaţă pe dinafară şi pe urmă îţi prezintă minunăţia ca şi cum îi vine în cap întâmplător, din bogata lui cultură! Aşa ne aiureşte Tibi, aşa o face pe Narcisa să creadă că e marele deştept.

Răţoi oftează:

— Ce importanţă are felul în care procedează? Eu cred că e chiar o idee bună! Principalul lucru este efectul, nu? Ştiu de mult că lui Tibi îi reuşeşte tot ce-şi pune-n cap.

— Cum poţi fi atât de îngăduitor? Ba-l mai şi lauzi! Să ştii că mă supăr. Nu-ţi dai seama că e necinstit să vină cu un subiect pregătit dinainte? În felul ăsta ne vâră oricând în buzunar. Nu vezi? Aici sunt cam toate poveştile cu care în ultimele trei-patru luni ne-a luat piuitul, făcând pe omul doldora de erudiţie. Imaginează-ţi-l însă cum învaţă papagaliceşte dimineaţa după carneţel, ca să fie „inspirat” toată ziua! E hoţ mare, ai dreptate! Să-i arăţi Narcisei carneţelul, să vadă şi ea mijloacele pe care le foloseşte marele Zaharian Tiberiu ca să te pună într-o lumină proastă faţă de ea.

— Ar fi grozav să-i arăt Narcisei carneţelul, zice Răţoi, cu un aer răzbunător, dar n-o cunoşti! Tot pe mine o să mă scoală vinovat, că de ce lovesc sub centură, de ce nu găsesc eu o metodă mai bună decât Tibi ca să-l pun la punct şi aşa mai departe? Nu-i arăt nimic. Dacă vrei, arată-i-l tu.

— Să ştii că i-l arăt! Da’ ce-or să spună băieţii? După ce or să râdă bine de Tibi, or să spună, fiţi atenţi la Sandu Pleşoianu, face pe blegul şi-n realitate ne spionează, ia să-l ţinem la distanţă.

— Păi vezi? zice Răţoi, îngândurat. Lucrurile sunt complicate.

Tac amândoi, uitându-se cu un aer confuz la carneţel.

— Poate, reflectează Sandu, ar fi bine să facem la fel ca el: citeşti şi tu cu mai multă atenţie diferite lucruri interesante şi i-o iei lui Tibi înainte!

— E o idee… dar pe mine mă doare capul când citesc prea mult şi mă doare şi mai rău când trebuie să memorez.

— Nu-mi servi mie bancurile cu care-i aiureşti pe profesori. O să mă ocup eu de asta. Şi nu va trebui să înveţi nimic pe dinafară.

— Asta-i grozav!

— Tibi ce mare lucru face? Ciuguleşte de ici, de colo. Cultură de găină. Noi o să lucrăm altfel, în stil mare: alegem o carte importantă, o citim ca lumea si o să fim, cum zice Cavalerul Trac, stăpâni pe domeniu, îl facem praf pe Tibi.

— Crezi?

— Sunt sigur. Iar de carneţelul lui, dă-l încolo, n-avem nicio nevoie. I-l pun în cutia de scrisori, dar înainte uite ce scriu pe copertă… ai pixul la îndemână? Dă-mi-l. Şi Sandu scrise cu litere mari de tipar: „Dragă Tibi, figura următoare ar fi să-l înveţi toate astea pe Box. Dai lovitura! Când o să ajungi vedetă de circ, nu uita să rezervi bilete de favoare pentru bunii tăi colegi’’. Hai că l-am ars! Acum ştie că ştim dar nu ştie cine-i ăla care ştie!

Răţoi surâde şi el. Treaba asta, da, îi place, e pe gustul lui, adică hazlie şi inofensivă.

5. Alertă la „Şcoala cu brazi“

Tânărul vizitator al Cavalerului Trac munceşte din greu: şi-a scos haina şi cămaşa, rămânând în maieu şi, aplecat peste pervaz, scutură carte cu carte. E un om timid; i s-a spus „hai să scoatem praful din cărţi“ şi-l scoate. Ibricul tronconic, de aramă, bolboroseşte furni- zând cafea aromată ceşcuţelor mici, ca pentru păpuşi. Mici dar umplute des. Cavalerul Trac lucrează cu ţigara-n colţul gurii Sunt multe cărţi, cameră de profesor, pereţii au fost acoperiţi din podea până-n tavan de rafturi pe care el însuşi le-a făcut, ieftin şi trainic, din scândură nevopsită. Sunt

însă şi lucruri care stârnesc mirarea oaspetelui, altminteri ascunsă cu politeţe: fotografii şi afişe în culori lucioase, cu maşini de formula 1, cântăreţi, actori şi sportivi la modă; combina radio-magnetofon-casetofon-picup de ultimul tip, instrument sofisticat, arătos, scump, numai oţel, cadrane şi butoane; măşti populare, o puzderie de *gadget*-uri multicolore, caraghioase şi amuzante; mai sunt săbii de scrimă, mănuşi de box, rachete de tenis.

— N-am făcut sport în viaţa mea şi nici muzica nu mă înnebuneşte, dar vin elevii şi nu-mi place să găsească o locuinţă care miroase a bătrâneţe. De-asta nici nu ţin altă mobilă decât patul soldăţesc pe care-l vezi, masa şi scaunele.

— Cărţile dumneavoastră sunt ca noi. Pentru mine, cel mai mare chin e să mă oblige soţia la dereticatul bibliotecii. Dacă m-ar vedea acum…

Mustaţa îngălbenită de tutun a Cavalerului Trac a tresărit într-un zâmbet amuzat:

— Ghinionul dumitale. Azi e joi. Cine se întâmplă să fie la mine joia, mă ajută să scutur de praf volumele de pe patru-cinci rafturi şi dacă e nevoie să le reparăm. Asta-i regula la mine. Profitul meu este că biblioteca arată mereu aşa cum o vezi, iar al elevilor, că-n felul ăsta le trec prin mână sumedenie de cărţi, or, cine lucrează cu cărţi începe să le şi citească, învaţă să facă selecţie, ţine minte în care volum se află ceva de care s-ar putea să aibă nevoie mai târziu. Eu nu prea obişnuiesc să recomand cărţi; ia fiecare ce vrea.

— Şi vi le înapoiază întotdeauna?

— Mă mai păcălesc, ce să le fac.

— Am înţeles că sunteţi deosebit de generos. Eu trebuie să mărturisesc că din acest punct de vedere sunt un egoist feroce: dau orice în afară de cărţi.

— Eu acum, tinere domn, le dau pe toate, adică aproape pe toate. Îmi păstrez doar o sută de cărţi, fără de care mi-ar fi greu să trăiesc. De-asta m-am şi întors, ca să supraveghez transportarea în biblioteca şcolii, înscrierea în fişier, aşezarea în rafturi – tot ce trebuie. E destulă muncă.

— Nu vă pare rău să vă despărţiţi de ele? Nu sunteţi trist?

— Deloc. În ultimă instanţă, cărţile astea eu pentru elevi le-am cumpărat, vreau să spun, am fost doar o escală a ideilor din aceste cărţi, portul de destinaţie fiind întotdeauna urechile

elevilor – pe care uneori, trebuie să recunosc, a fost nevoie să le mai sensibilizez puţin, uite-aşa (îl trage uşurel de ureche pe Mihuţ) ca să mă recepţioneze ca lumea.

— Pe la noi se spune că nu vă mai întoarceţi.

— Da' de unde. Am sosit aseară şi peste o săptămână, după ce îmi pun treburile la punct, că am destule, sunt înapoi în peisajul Firezului, unde mă aşteaptă camera aia splendidă de la nea Grigore Vizireanu, Dar dumneata de unde le ştii pe toate? că te cunosc doar de-o oră.

— Eu vă cunosc de mult! Acolo se află repede orice întâmplare. Îmi făcusem planul că o să ne ajutaţi şi pe noi, la muzeu.

— Muzeu? Nu. Oi, dragă, şi vaci Şi-o seră de legume. Vreau să fac o seră, să cresc roşii, vinete, ardei şi zarzavat la munte. Şi să pricopsesc satul ăla cu o echipă de teatru în stare să bată toate teatrele profesioniste. Dar ia spune, chiar e adevărat ce mi-ai povestit?

— Bineînţeles. Muzeul nostru ar fi mândru să vă ştie printre consilierii săi.

— Lasă muzeul, văd eu ce fac şi cu el. Eu acum la altceva mă refer, spune Cavalerul Trac, ridicând solemn sacul oaspetelui şi vârându-i-l în ochi. Tot ce cari aici şi mai ales poveştile dumitale corespund realităţii?

— Indiscutabil. Scuzaţi-mă, dar aş vrea…

— Ascultă, omule, întotdeauna obişnuieşti să-ţi ceri scuze la tot pasul?!

— Da. Vă supără? Voiam să spun că argumentele mele nu au nicio fisură. Scuzaţi-mi lipsa de modestie şi îndrăzneala unei generalizări, dar, ca inginer, sunt deprins cu precizia.

Chipul şi tonul profesorului Valerian Sârbu devin foarte grave:

— Îţi asumi deci întreaga răspundere? Eşti convins de importanţa lucrurilor pe care le susţii? Te simţi pregătit să apari în faţa „zimbrilor'' şi să le spui ce mi-ai spus mie?

— De aceea sunt aici.

— Pe cuvântul meu că îmi placi. Ascultă, pelerin aiurit ce eşti, te mai întreb totuşi o dată: pot să sun adunarea necăjiţilor mei?

— Chiar v-aş ruga. Iertaţi-mă, dar lipsesc cam de multişor de-acasă şi-as vrea să-mi închei misiunea care, vă asigur, m-a deşelat, dacă-mi îngăduiţi această expresie, şi-n plus am depăşit numărul de zile pe care mi le-am luat din concediu.

— Atunci, până dau eu câteva telefoane, spală-te, îmbracă-te şi fă vocalize. Trebuie să fii în formă! Eu cred, vreau să cred în ce mi-ai spus, dar asta nu ajunge: rămâne de văzut cum vor reacţiona ei.

— Iertaţi-mă, se miră tânărui inginer, trecându-şi grijuliu pieptănul prin păr, există motive pentru o deosebire între ei şi dumneavoastră? Presupun că îi cunoaşteţi foarte bine.

— Niciodată nu cunoşti prea bine pe cineva.

Vestea reîntoarcerii profesorului pensionar Valerian Sârbu zis Cavalerul Trac a făcut rapid ocolul şcolii, cu un bogat alai de interpretări: E bolnav, are nevoie de spital. Aş! Nu-i place la ţară, asta-i tot. „Da' de unde, vrea să mai rămână, la catedră, suplinitor, nu-i strică un ban în plus“. „Eu cred că vine pentru concursul de teatru şcolar, ăsta-i mort dacă nu aranjează un spectacol dublu, după obiceiul lui: unul pe scenă şi altul la juriu!“ „A scris o carte, vă spun eu. Memoriile lui de belfer, – dragă, şi acum umblă s-o publice. O să ne vedem încondeiaţi cu toţii, ştiţi care-i obiceiul lui, dacă-i iese o frază frumoasă nu se uită în cine loveşte, trăiască stilul! restul nu-l interesează. “ „Lăsaţi omul în pace. Nu l-aţi văzut? Umblă cu domnişoara Pănoiu, face actele ea să-i cedeze garsoniera lui, bătrânica o fi ea sportivă, dar s-a săturat să tot vină la şcoală din capătul ăl'lalt al oraşului''.

Câţiva elevi i-au adus flori şi, cunoscându-i slăbiciunile, ultimul număr al revistei „Teatrul'' şi publicaţiile literare din ultima săptămână. Au stabilit cum să împacheteze cărţile şi cum să le ducă la şcoală. Au examinat şi volumele pe care Valerian Sârbu hotărâse să le ia cu el: Herodot, Plutarh, Dostoievski, Iorga, Steinbaek, Camil Petrescu, Kipling („Cărţile junglei'' la vârsta lui?). Unii şi-au notat titlurile; dacă Sârbu ia cu el aceste cărţi spunând că nu poate trăi fără ele, înseamnă că trebuie neapărat citite. Toate erau în dublu exemplar: se gândise de mult la clipa asta, aranjând lucrurile în aşa fel încât să-şi păstreze anumite cărţi fără a lipsi de ele stocul destinat bibliotecii liceului.

Are, ca toate şcolile, un număr, dar lumea îi spune „Şcoala cu brazi''. De mult, în primul an de profesorat, Valerian Sârbu a avut ideea să înconjoare incinta cu brazi. N-or să prindă, suntem

la şes, căldură mare, umezeală puţină, te canoneşti degeaba, i s-ar fi zis. Cavalerul Trac, încăpăţânat, s-a ţinut de brăduţi, i-a dichisit după o ştiinţă a lui. S-au scurs aproape patruzeci de ani. Brazii sunt acum mari, stufoşi, ramurile lor se ating, înlănţuite. Radiaţia asfaltului încins, izul gazelor de eşapament, scrâşnetele de frână mor în uriaşele perdele de brădet. Foarte adesea, bătrânii cartierului pot fi întâlniţi odihnindu-se în curtea şcolii ca într-o staţiune. Directorul a vrut de mai multe ori să le spună că aşa ceva nu este permis, dar de fiecare dată Valerian Sârbu s-a opus. Argumentul său; Nu se vede că elevii sunt mai cu obraz atunci când dau cu ochii de bătrâni? În recreaţii mai schimbă o vorbă cu ei, asta-i mare lucru, istoria pedagogiei aşa a început, cu bătrânii care-i învăţau pe tineri de la om la om, ar fi vai de lume dacă principiul ăsta ar dispărea.

Aici s-au adunat „Zimbrii’’, alertaţi de dirigintele lor. Stau pe cea mai retrasă bancă din curte, în umbra dulce a brazilor, şi privesc cu ochi mari de uimire la ceea ce se află pe ştergarul imaculat, întins cu grijă de inginerul Gabriel Mihuţ ca pentru un prânz la iarbă: câteva bucăţi plate de rocă brun-roşiatică, poroasă.

— Le recunoaşteţi?

Se uită nedumeriţi unii la alţii şi-l fixează cu confuzie pe Cavalerul Trac: Ce întrebare e asta? Şi care-i rostul ei? Suntem la un test?

— Pe ziua de azi, şeful este dumnealui, cu el trataţi, lui să-i răspundeţi.

— Nu e niciun test şi iertaţi-mă că v-am luat pe nepregătite, zâmbeşte sfios blondul şi zveltul Gabriel Mihuţ, de care privirile fetelor s-au lipit pe furiş, impresia fiind, indiscutabil, extrem de favorabilă. Voiam, reia Mihuţ, să-mi dau se ama dacă aveţi o idee corectă despre importanţa descoperirii dumneavoastră, care…

— Noi n-am descoperit nimic! îi taie vorba, neaşteptat de agresiv, Sandu Pleşoianu. Pietrele astea le vedem pentru prima oară. Dacă o fi ceva de capul lor, deşi nu prea arată a cine ştie ce raritate minerală, ori aţi greşit adresa, ori…

Sandu şovăie. Nu e un vorbăreţ şi n-are nici antrenamentul de a-şi susţine părerile.

— Ori ce?

— Continuă, Sandule, îl îndeamnă bătrânul. Ori ce?

— ... ori totul e aranjat de dumneavoastră! Poate că tocmai de asta v-aţi întors. V-a fost milă de noi şi ce v-aţi zis, hai să le aranjez amărâţilor un motiv de reabilitare. Aţi dat peste mineralele astea mai ochioase şi vreţi să puneţi performanţa pe numele nostrum.

Fetele îl părăsesc pe frumosul nou venit şi-şi mută cu interes privirile asupra lui Sandu Pleşoianu, semn bun, se poate interpreta că a spus ceva inteligent, uite că mototolul a nimerit-o. Nici băieţii n-au rămas indiferenţi. Păi da, Cavalerul Trac face spectacole din orice, n-ar fi exclus ca şi acum să-i fi venit o idee.

Fruntea profesorului Sârbu se acoperă de încreţituri.

— Uite unde-i poate duce mintea! Da-mi place, sunt măgulit că mă credeţi atât de deştept şi de generos. Totuşi, trebuie să repet: le văd pentru prima oară. Mihuţ a răsărit pe neaşteptate, ca Ducele de Alba, si mi-a produs aceeaşi năuceală ca şi vouă.

Mihuţ dă semne de iritare:

— Dumneavoastră şi elevii dumneavoastră mă uimiţi. Am făcut până aici nu ştiu câte sute de kilometri cu o grămadă de ocoluri ca să-mi spuneţi că nu ştiţi nimic?

„Asta-i cam sărit“ îi şopteşte Mandache, amuzat, Narcisei, dar se alege cu o palmă-n cap de la Tibi Zaharian. Omul, oricum, vine din Buştenari, şi ei îşi amintesc foarte bine acest orăşel născut din locuinţele şi birourile constructorilor hidrocentralei, oamenii au fost deştepţi, n-au ridicat adăposturi vremelnice, baraca- mente, ci clădiri atrăgătoare, vile cu etaj, înşirate pe străzi largi, năpădite de flori şi pomi fructiferi. Se termină construcţia dar nu rămâne numai hidrocentrala, ci şi-un oraş care se poate transforma într-o staţiune. „Zimbrii” coborâseră de câteva ori în Buştenari să dea o raită prin magazine, să mai vadă un film, să ia ziare. Nici nu le-a venit să creadă când au dat peste muzeu. Primăria încă nu exista, dar muzeul apăruse. Pe Gabriel Mihuţ nu-l întâlniseră.

— Eu, după ce ies din tură, stau mai mult pe teren, explică Mihuţ. Am de lucru până peste cap. După cum aţi văzut, colecţiile noastre sunt în curs de realizare. Ne ajuta toţi profesorii şi elevii de prin împrejurimi, ţăranii, muncitorii forestieri, tractoriştii La sediu stă de obicei soţia mea

— Are ochelari şi o rochie aşa, largă? zise Dobrotă.

— Da, roşeşte Mihuţ. Acum e şi mai largă. Aşteptăm un copil.. Unde rămăsesem? La colaboratorii muzeului, printre care se

numără şi echipajele de elevi care vin din ţară. Toate au trecut pe la muzeu şi-au fost nu mai puţin de şase în vara asta.

— Ştiu, râde Tomiţă Mandache. Mereu ne întâlneam cu ei pe muntele Firez şi ne tachinam unii pe alţii că adică muntele e prea mic şi cercetătorii prea mulţi şi-o să ajungem să ne furăm reciproc descoperirile.

— Şi ce-i amuzant aici? bombăne Sandu. Noi am fost traşi pe sfoară de-adevărat.

— Fiecare echipaj, inclusiv al dumneavoastră, ne-a oferit o parte din colecţiile adunate pe Firez. Vă asigur, spune Mihuţ, ceremonios, că după expertiză toate obiectele valoroase vor fi expuse, având o etichetă cu denumirea echipajului donator şi cu numele tuturor membrilor săi.

Sandu se posomorăşte:

– „Obiecte valoroase’’... Noi nu v-am lăsat niciun obiect valoros, doar nişte eşantioane banale, între care nu se afla nimic din ce ne arătaţi dumneavoastră. Aţi bătut drumul de pomană. Ca să nu mai aveţi iluzii, o să vă spunem că în general nu ne-a reuşit mai nimic din expediţia asta. Echipajul „Tomis“, da, s-a învârtit, a pus mâna pe „artileria" lui moş Vizireanu. Când am observat că ne-a dus, era prea târziu.

6. Rivalii

„Zimbrii’’ amplasaseră baza la 500 m altitudine, pe un mic podiş zis „Turnul lui Vodă“. Deşi nu exista nicio urmă de construcţie, profesorul Sârbu a dedus că trebuie să fie vorba de un loc unde domnitorii se retrăgeau în caz de pericol. Într-adevăr, de pe acest podiş zăreai cu uşurinţă până departe toată valea Buştenarilor, cu drumul principal, cătunele şi, mai nou, şantierul hidrocentralei.

La celălalt capăt al podului de peste valea Buştenarilor, îşi găsise loc de cantonament „Tomis“-ul; aceeaşi altitudine, aceleaşi avantaje. Dobrogenii, scunzi, îndesaţi, arşi de soare, ca veniţi de la tropice, purtau tricouri şi berete marinăreşti, deşi nu erau chiar de pe litoral ci dintr-o comună pierdută în lanurile Dobrogei centrale, pe Podişul Dorobanţului.

Programul era cam acelaşi de ambele părţi: până la amiază colindau muntele, după masă examinau şi ordonau agoniseala ştiinţifică, iar seara tăifăsuiau la clasicul foc de tabără.

Se vizitaseră reciproc încă diit prima zi. Amabilitate desăvârşită, veselie, schimb de impresii, planuri de cooperare. Mai-marele „Tomis“-ului era un băiat solid, bălan, cu nişte ochi verzi care-i jucau în cap de isteţime, Picu Arambaşa. Două lucruri îţi atrăgeau atenţia la el: în primul rând mâinile enorme, pietroase, negre-purpurii, muncite zdravăn în satul lui şi-n al doilea rând faptul că ştia pe de rost toate comenzile şi termenii marinăreşti în engleză, italiană, greacă, turcă, spaniolă şi-n alte limbi, care or fi fost ele, că n-aveai cum să-l controlezi. Profesorul lor era o profesoară care avea rude pe şantier şi era poftită mereu în vizită. N-avea de ce să se îngrijoreze lăsându-i singuri. Băieţii, deprinşi să petreacă timp îndelungat pe câmp, la lucrările agricole sau la păşune cu vitele şi cu caii, găsiseră că muntele nu este decât tot un fel de câmpie, doar ceva mai înclinată şi cu copaci foarte mulţi. Ridicaseră corturile în linie şi plantaseră între ele catarg cu steag şi diferite fanioane, antenă radio, un horn vopsit roşu cu dungi albe sub care făceau focul, în fine, o roată de cârmă. Era clar că „Tomis“-ul locuia pe munte într-un vapor.

Arambaşa îi scotea dimineaţa ca fluierul pe „punte”, le inspecta ţinuta, dădea ordine privind îndeplinirea programului zilei. „Zimbrii” făcuseră haz de acest joc, dar în curând observaseră că „zăpăciţii ăia care fac pe marinarii” frigeau la cină carne proaspătă şi se aprovizionau copios cu lapte, caş şi brânză proaspătă punând în inferioritate conservele şi slănina afumată care constituiau proviziile de căpetenie ale vecinilor.

Într-un rând, „Tomis“-ul i-a înnebunit cu aromele unei mâncări care-ţi lăsa gura apă, un fel de cilindru din bucăţi de carne de berbec, chibzuit presărată cu mirodenii, înfipt în frigarea care se învârtea necontenit deasupra jarului, în timp ce bucătarul de serviciu reteza pedant şuviţe din marginile fripte, lăsându-le să cadă în farfuriile cu pilaf.

„Zimbrii” fuseseră invitaţi să guste şi ei, şi gustaseră zdravăn, sub privirile încântate ale lui Picu Arambaşa care, din clipa aceea, deveni un fel de şef al ambelor echipaje. Tibi Zaharian s-a străduit cât a putut să-i micşoreze influenţa, dar împrejurările nu i-au fost favorabile. Prima ploaie cu vânt puternic era să le ia

corturile pe sus dacă dobrogenii n-ar fi intervenit la iuţeală sub comenzile marinăreşti în şapte limbi ale lui Arambaşa, refăcând cu pricepere sistemul de ancorare. Tot Arambaşa, impresionându-l plăcut pe Valerian Sârbu, a fost de părere ca fiecare, basm şi fiecare cântec din partea locului să fie înregistrat nu numai de la câte o singură persoană, ci de la minimum două, de preferinţă un om în vârstă şi altul foarte tânăr, astfel încât să se vadă în ce fel generaţii diferite reţin şi îmbogăţesc – sau strică – una şi aceeaşi piesă folclorică.

Marea lovitură pe care a dat-o Arambaşa, de fapt nu el ci un om de-al lui, un botos scurt, îndesat, cu ochelari groşi, a fost însă ipoteza cu privire la originea numelui de Apuseni al comunei care se află în sudul muntelui. Poate că anterior fusese în vest, dar se strămutase aici din motive necunoscute sau, cine ştie, dinspre apusul masivului muntos veniseră primii ei locuitori?

Cele două echipaje au făcut cercetări în acest sens. Nu au găsit însă niciun argument în favoarea acestor prime supoziţii. Un lucru apărea însă foarte clar; versantul sudic al muntelui era străbătut de o neobişnuită puzderie de pâraie. Intuiţia ochelaristului lui Arambaşa a fost să lege cuvântul „apă“ de „Apuseni’’. Arambaşa a dat fuga la Buştenari în cabina telefonică şi a chemat facultatea de filologie, unde are el un neam care la rândul lui a adus la aparat un expert în istoria limbii române. Specialistul a fost de părere că nu este imposibil ca în străvechea limbă a dacilor rădăcina substantivului care denumeşte lichidul vital să fi fost „ap“, ceea ce l-a influenţat ulterior pe latinescul „aqua". Deci Apuseni, locul cu multă apă? Poate da, poate nu, în orice caz o ipoteză interesantă. Această lungă convorbire telefonică a secat de bani echipajul „Tomis", dar l-a ridicat în ochii tuturor. Cavalerul Trac stătea acum de zece ori mai mult de vorbă cu Arambaşa decât cu oricare din propriii elevi. Acest lucru l-a iritat pe Zaharian şi i-a necăjit şi pe ceilalţi colegi: „Ia stai, domnule, cum vine asta, noi ce mai suntem aici?“ Îi mai supăra şi o glumă a lui Arambaşa care, poate cu o intenţie totuşi bună, le spusese „Zimbri de catifea’’. Ei o luaseră însă drept o jignire: „Adică ne consideră nişte mototoli?“

Treptat, prietenia a început să se subţieze. La orice ar fi spus Arambaşa, Tibi Zaharian avea obiecţii, iar colegii săi îl susţineau

până în pânzele albe ştiindu-se că, de multe ori, aşa cum antipatia faţă de cineva te face să negi prosteşte un adevăr exprimat de acesta, tot astfel îi dai dreptate prietenului chiar când în sinea ta eşti convins că bate câmpii.

Sandu Pleşoianu vedea în Arambaşa un al doilea intrus, care-i fura ideea, ca şi cum acesta avusese posibilitatea să afle de la două sute de kilometri ce fusese în capul lui Sandu cu atâta vreme în urmă. Succesul, priceperea şi fermitatea lui Arambaşa tocau mărunţel orgoliul lui Sandu. Primul mesaj expediat de el, care avea ca sarcină comunicarea prin porumbei, conţinuse, alături de informaţiile normale privind starea sănătăţii şi progresele echipajului, laude entuziaste la adresa „extraordinarilor colegi din Dobrogea’’. Al doilea mesaj însă îi califica drept „nişte îngâmfaţi, vor cu orice preţ să ne-o ia înainte, umblă să ne păcălească. Zaharian a avut ideea să punem mână de la mână şi să-i cumpărăm ceva lui moş Grigore Vizireanu, sau să-i dăm pur şi simplu banii, ca să ne spună poveştile pe care numai el le ştie dar nu vrea, încăpăţânatul, să deschidă gura. Arambaşa de colo a râs: «He-he, boierilor, dacă sunteţi în măsură să aruncaţi cu banii, aruncaţi-i în buzunarele noastre, că acolo-i secetă mare! Cât despre moş Vizireanu, nu vă îngrijoraţi; găsim o metodă de îmblânzire şi-n două-trei zile vă poftesc cu magnetofonul la înregistrare.» Auzi tu. Violeta, ce şmecher! Vrea să ne ia banii!“

— Mai bine-i dădeam, reflectează Narcisa. Au reuşit până la urmă? Au reuşit. Au obţinut tot ce-au vrut de la moşneag? Au obţinut, şi tocmai pe motivul ăsta s-au ales cu locul trei. Medaliile de bronz… Nouă nici măcar nişte nasturi nu ne-a dat juriul, să-i coasem în locul ălora care ne-au sărit hârşâindu-ne de stânci. Le-am zis cu nobleţe dobrogenilor: „banii n-aduc fericirea, drumurile noastre se despart’’, ne-am apucat de cercetări pe cont propriu, top-secret, şi-am venit cu mâna goală.

Lui Tibi îi place de Narcisa, dar ţine în egală măsură şi poate chiar mai mult la orgoliul său de comandant al fostului echipaj:

— Care mână goală? Mână goală înseamnă când aduci două seturi complete cu eşantioane de roci, plus calabalâcul de fluiere, tulnice şi cimpoaie, plus maşina de tors din secolul trecut, care pot fi întâlnite numai pe Firez?

— Poţi s-adaugi şi întâmplarea cu simpaticii ursuleţi de câte două-trei chintale bucata, îi sugerează Violeta Fanici, desemnând cu cârja în aer nişte forme uriaşe.

— Ăla nu-i fapt ştiinţific.

— Depinde cum îl priveşti. După amănuntele pe care mi le-a dat Sandu, se pot trage concluzii dintre cele mai ştiinţifice. De când problema raportului dintre curaj şi frică nu mai interesează ştiinţa?

— Sandu ţi-a scris vrute şi nevrute, a cheltuit de pomană energia bieţilor porumbei.

— Ascultă, Zaharian Tiberiu, zâmbeşte Violeta, îm- pungându-l cu cârja, de ce nu eşti tu mai aşa, mai muşchetar, să-ţi fluturi pălăria cu pene omagimdu-l pe adversarul căruia îi reuşeşte şi lui o lovitură? Fii generos, nu-i strica lui Răţoi bucuria.

— Tibi e pragmatic, metafizic şi agnostic! zice repede Anişoara Samoilă, de se miră şi ea cum de i-au venit dintr-o dată în cap atâtea cuvinte importante. Pentru el, tot ce face Răţoi nu există! Pur şi simplu îl suspendă din realitate.

Răţoi protestează, nemulţumit. Nu-i place să i se ia apărarea, deşi ar cam avea nevoie. Dacă ar fi să se facă un clasament, între ultimul plasat şi Răţoi ar fi câteva poziţii libere. E, dar Narcisa tocmai cu el e prietenă! Ce poate fi comun între Narcisa şi acest Răţoi posac, bănuitor şi căpăţânos? Nici ca fotbalist nu prea contează. Singurul care afirmă că e ceva de capul lui, în acest domeniu, este el însuşi, încă nu s-a mai găsit un al doilea să-i dea dreptate (excepţie făcând Sandu Pleşoianu, care nu contează), dovadă că a căzut la toate selecţiile cluburilor unde s-a prezentat. Ce să-i faci, Răţoiule, asta-i viaţa, nu te supăra. Poate într-o zi o să se descopere că toţi s-au înşelat şi tu eşti un geniu! E drept, se descurcă onorabil în reprezentativa şcolii, dar altminteri Tibi îl driblează de-l face de râsul spectatorilor, Dobrotă îl „ia“ cu cea mai mare uşurinţă la viteză, iar cu Didel Stoianovici comparaţia nici măcar nu-şi mai are rostul, acesta fiind titular la juniorii marelui club „Fortis“.

Dintr-un punct de vedere, privilegiul de a se bucura de prietenia Narcisei e foarte dur pentru Răţoi: fata îi vorbeşte cel mai adesea răstit, îi adresează veşnic mustrări usturătoare, uneori se preface că pur şi simplu nu-l vede – da, însă la cinematograf nu s-a dus niciodată decât cu el, în excursii îi vezi

întotdeauna alături, iar seara îi întâlneşti plimbându-se până târziu de la un capăt la altul al străzii. Narcisa, pe lângă că deţine primul loc printre frumoasele cartierului, mai e şi deşteaptă, îţi întoarce vorba de nu te vezi şi învaţă excelent. Ce-ar putea avea de discutat cu legatul ăsta de gard?

— Toate acestea îmi evocau anii când eram elev, spune Mihuţ ceremonios ca de obicei. Am trecut şi eu prin împrejurări asemănătoare, şi partea interesantă este că, sub o formă sau alta, le întâlneşti toată viaţa. Acum, de exemplu, sunt trimis aici de soţia mea. Spun asta pentru că, vă mărturisesc, nu am avut niciodată preocupări speciale de istorie, etnografie, botanică şi aşa mai departe. Sunt inginer electronist şi, fără să fi întors vreodată spatele vreunei cărţi importante din afara domeniului meu, m-am concentrat totuşi asupra acestuia. Vedeţi, soţia mea este profesoară de istorie şi geografie la liceul din Buştenari. Pe ea a găsit-o potrivită primarul să-i dea în seamă înfiinţarea şi conducerea muzeului, iar ea m-a pus la treabă mai întâi pe mine. Lucrul e foarte anevoios, dar cine s-o ajute în primul rând dacă nu soţul ei? Nu ne plăteşte nimeni, e o activitate obştească, aşa că oricât ar fi de interesante poveştile dumneavoastră, pe mine soţia m-a trimis să rezolv problema acestor eşantioane care, nu-mi explic de ce, vi se par necunoscute deşi noi suntem convinşi că dumneavoastră le-aţi adus la muzeu!

Dar nu-l ascultă nimeni. Întâmplarea cu cei doi urşi e prea atrăgătoare ca să nu-i consacre un mic taifas — al câtelea?

6. Aparatul de filmat ratează

Toată dimineaţa făcuseră pe alpiniştii, nu era chiar alpinism, dar oricum trebuiau să se uite bine unde puneau piciorul şi uneori recurgeau la corzile de siguranţă. Aveau în faţă peretele numit „Creasta Cocoşului”, o enormă secţiune în munte vârstată de sedimentele rocilor uimitor de clar stratificate. Cine ştie ce întâmplare geologică tăiase, în noaptea unei ere străvechi, o felie de munte lăsând la vedere straturile ca în cea mai şcolărească planşă geologică. Puteai să recoltezi orice, pe alese,

dar surpriza cea mare era că descoperiseră un depozit substanţial de scoici pietrificate. Dislocaseră sute de cochilii, fiecare dintre ele prilejuind strigăte de triumf. Una este să citeşti în carte că munţii conservă cutare şi cutare urme ale vieţii din timpuri imemoriale şi alta este să le vezi cu ochii tăi şi să le culegi.

Se felicitau şi pentru alt soi de noroc: căldarea muntoasă, cu tot, cu „Creasta Cocoşului'', aveau să fie în curând inundate de apa barajului de acumulare. „Zimbrii'' erau printre ultimii cercetători care mai vedeau această superproducţie geologică pe ecran panoramic.

La întoarcere, Mandache s-a trântit în iarbă şi-a zis că e ora două, el e obosit şi înfometat şi mai departe nu merge. Vrea odihnă şi mâncare aici, acum, la umbra pinilor. Cine e-n toate minţile, să ia loc lângă el.

S-au lungit comod în jurul lui, avea dreptate: „Alo, bucătarul de serviciu, adu lista, băiete! ''

Bucătar de serviciu era Tibi Zaharian dar, ca de obicei, convinsese pe cineva – de data asta pe Bratoloveanu – să rămână el în tabără cu ale gospodăriei buclucuri.

— Acum să te văd, Tibi, a spus Anişoara Samoilă. L-ai lăsat tu pe Bratoloveanu să-ţi ţină locul la ceaun, dar n-ai prevăzut că azi mâncăm pe teren. Cu ce ne serveşti?

Stăteau lungiţi pe iarbă, amuzându-se să-i comande lui Tibi: „Chifteluţe marinate, tăticu', şi-un pepsi. Repede!“, „Mie-mi aduci păstrăvi la grătar, alege-i să fie bine dezvoltaţi!“, „Eu mă mulţumesc cu un şniţel mare, şi nu uita garnitura – mazăre, orez, morcovi – hai că-ţi dau un bacşiş bun, om te fac."

Tibi se dezbrăcase până la brâu şi imperturbabil făcea plajă.

— Aţi greşit restaurantul. Aici serveşte maestrul Răţoi. Păi ce faci, Răţoi, ne laşi să flămânzim?

Aveau întotdeauna la ei, pentru orice eventualitate, o cratiţă enormă de aluminiu, o tigaie şi rucsacul cu „alimente de campanie”. Răţoi n-a spus nimic; a făcut groapa de vatră, aprinzând focul şi punând de mămăligă, după care a pregătit, să le aibă la îndemână, ouăle şi brânza, din care avea să facă omletă. Zece cepe aveau să furnizeze vitaminele, iar biscuiţii Eugenia – dulcele necesar istoviţilor exploratori. Îl silise Tibi din vreme pe Răţoi să-i ţină locul sau improvizase pe loc această soluţie, bazându-se pe faptul că Răţoi alcătuia, împreună cu

Bratoloveanu şi cu Sandu Pleşoianu, categoria celor care nu erau în stare să te refuze şi pe care-i punea mereu, prin rotaţie, să facă tot ce nu-i convenea lui?

Îndurând privirile dispreţuitoare ale Narcisei, Răţoi a aşteptat stoic să dea apa-n fiert şi a golit în oală săculeţul de mălai. Narcisa ar fi putut, numai cu o singură vorbă, să-l pună pe Tibi la locul lui şi să-l scoată pe Răţoi din situaţia de subaltern, dar tactica fetei era să-l lase să se trezească singur.

Gigi Dobrotă se înfundase la vreo sută de metri în pădure, pe motiv că nu-i era foame, în schimb avea un mare chef să deseneze un copac pe care-l ochise mai demult. Când această declaraţie vine de la un tip atât de talentat, n-o poţi pune sub semnul întrebării; desenatorul de rasă desenează oriunde s-ar găsi şi oricât ar fi de obosit. Ei ştiau însă prea bine că artistul lor avea, ca de obicei, ceva bun de mâncare şi se retrăsese pentru a înfuleca singur. Maică-sa îl înzestrase cu o casoletă de inox, compartimentată, închisă ermetic şi lăcătuită. Glumele pe seama acestei cutii-minune burduşită cv delicatese nu lipseau, dar nimeni n-avea curaj să-i spună lui Dobrotă clar că e meschin. Cu artiştii — şi în special cu cei care ţin jurnalul expediţiei – trebuie să fii precaut, la ei până şi egoismul sau lăcomia ar putea fi semne de genialitate. Să fi fost în cauză altcineva de mult i-ar fi înhăţat ei proviziile, dar dacă-l superi nu-ţi mai face un portret favorabil în jurnal, aşa că lasă-l în pace.

Răţoi răsturnase mămăliga bine fiartă, densă, aurie, care se răcea prinzând o coajă atrăgătoare. Bucătarul fără voie tocmai se pregătea să înceapă tehnologia jumărilor când au izbucnit înfricoşătoarele strigăte. Dobrotă a apărut cu buzele arse şi cu un muşchiuleţ afumat în mână, perpelit la focşorul individual pe care-l încropise departe de privirile şi de nările colegilor.

— Urşii! Ajutor! a strigat el – alergând şi continuând în neştire să muşte din carne. Vin urşii! Urşii!

În mod normal, nimeni nu l-ar fi luat în serios dar cum şi-ar fi desconspirat el, de dragul unei glume oarecare, bunătatea de muşchiuleţ de porc afumat, pe care maică-sa îl împănase cu slănină şi căţei de usturoi sub o aromată ninsoare de mirodenii? Cu toate astea, de unde urşi? Citiseră că ultimul de prin partea locului fusese vânat cu treizeci de ani în urmă.

— Nu e niciun urs pe-aici în afară de tine, Dobrotă, şi nu te apropia cu bunătatea aia că leşinăm de poftă!

Dar valurile tufărişului ondulau sub înaintarea unor ciudate prore rotunde, păroase, castanii – şi colegii speriatului au văzut apărând două namile brune – urşi veritabili, ca la circ sau la grădina zoologică, numai că aici lipseau gratiile.

Groază. „Zimbrii” cu Cavalerul Trac în frunte şi-au simţit picioarele de ceară şi inimile-n gât. Urlau de spaimă, mai precis credeau ei că urlă, dar nu reuşeau să scoată decât nişte chiţăieli. Cu o îndemânare şi o iuţeală de care nimeni n-o crezuse capabilă, Anişoara Samoilă, ţinând aparatul în dinţi, s-a căţărat fulgerător în bradul gigantic sub care campaseră. Urşii se apropiau colosali, cu labe enorme şi capete înspăimântătoare, greoi şi în acelaşi timp sprinteni, obuze de muşchi, reflexe, gheare şi colţi.

Şi-atunci a fost ziua cea mai lungă a lui Răţoi. Şansa pe care n-a ratat-o. Marea pagină a vieţii sale.

— Nimeni nu mişcă! a şoptit el, dominator. Tibi, nu-ţi mai bâţâi fundul! Narcisa, taci naibii din gură! Dom’ profesor, terminaţi imediat cu eroismul; dacă mai ridicaţi bastonul v-aţi ars! Toată lumea stă aşa cum spun eu!

Şi-aşa au stat, neclintiţi, ca nişte statui. În glasul lui Răţoi sunase ceva neîntâlnit la el până atunci, o inflexiune care îţi impunea supunere şi-ţi dădea siguranţă. Mai târziu, Tomiţă Mandache avea să spună că nici măcar limba-n gură nu şi-o mai mişcase.

Şi-a înaintat Răţoi cu paşi foarte înceţi şi foarte mici, milimetrici, spre urşi, vorbindu-le pe jumătate răstit, pe jumătate prietenos, ca unor neastâmpăraţi inofensivi:

— Ce-i cu voi, aţi venit în vizită? Puteaţi să ne anunţaţi. Hai că nu vă gonesc. Pariez că v-a făcut poftă friptura clandestină a marelui meu amic Gigi Dobrotă. Sst, fiţi cuminţi! Am şi eu ceva pentru voi, e mai puţin delicat decât menu-ul lui Gigi, dar sper c-o să vă placă.

Şi, cu mişcări foarte încete, Răţoi a rupt o bucată mare de mămăligă punând-o jos, şi unul din urşi s-a apropiat şi a adulmecat-o şi a început s-o rostogolească între labe şi să mănânce cu îmbucături mici.

Şi-a mai luat Răţoi o bucată, şi încă una, şi încă una, procedând la fel şi vorbindu-le întruna fioroşilor oaspeţi;

— Aşa, blindaţilor. Mâncaţi. Asta am, asta vă dau. După aia vă întoarceţi de unde-aţi venit, iar pe viitor să nu mai daţi buzna.

Eu ştiu că aveţi un fond bun, sănătos, dar trebuie să recunoaşteţi că mutrele voastre nu-i prea dau omului curaj.

Şi se plimba Răţoi pe dinaintea lor, vorbind fără încetare şi râzând, deşi fruntea îi era îmbrobonită de apa fricii.

— E bună mămăliga, da? Nici prea caldă, nici prea rece. Nu v-aţi pus însă problema ce mai mâncăm noi! Altă dată să vă anunţaţi din timp intenţia de a ne vizita, cojoace ambulante ce sunteţi. Acum o să mâncăm jumările goale. Dar nu-mi pare rău; am avut ocazia să vă cunosc. Vă daţi seama ce noroc pe capul meu? O să am cu ce mă lăuda o viaţă întreagă! Acum, gata. Recepţia a luat sfârşit, mai duceţi-vă şi pe la alţii. Vă recomand cu căldură echipajul „Tomis“, ăia sunt mult mai bine aprovizionaţi.

În ciuda situaţiei, pe Narcisa a pufnit-o râsu.l Cu greu s-a stăpânit, a fost nevoită să-şi muşte buzele.

Şi-n cele din urmă, înţelegând că fuseseră primiţi prieteneşte, că nu-i păştea niciun pericol şi nu mai au nimic de mâncat, cei doi urşi au mai amuşinat niţel prin iarbă culegând ultimele firimituri, după care s-au întors demni pe unde veniseră.

Răţoi s-a lăsat să cadă în iarbă, istovit. Narcisa a alergat spre el, s-a lăsat în genunchi în faţa lui, i-a cuprins capul în palme şi l-a sărutat. Răţoi nimerise dintr-o emoţie într-alta. A găsit încă o replică potrivită;

— Unde-s urşii ăia, că-i chem înapoi? Poate mă mai aleg cu o sărutare!

Anişoara Samoilă a coborât din copac:

— Nebunaticilor, sunt mare, măi! Am tras totul, de la apariţia urşilor şi până la pupicul acordat de prinţesă marelui viteaz. Avem aici capodopera documentarului mondial! zise ea, mângâind cu duioşie aparatul.

Zaharian era furios pe Răţoi că reuşise, pe Narcisa că-l sărutase şi mai ales pe el însuşi că nu avusese mei un rol în ceea ce se petrecuse. Şi-a descărcat nervii pe seama Anişoarei, învinuind-o de imprudenţă prostească, păi cum, noi eram în cea mai mare primejdie şi tu, oploşită la adăpost de fiare, filmai fără să te gândeşti că zgomotul aparatului ar fi putut irita urşii. Eşti iresponsabilă, nebună de legat!

Pe urmă i-a părut rău că folosise cuvintele „primejdie” şi „fiare” socotindu-le în dezavantajul lui. Şi-a răsfoit mental carneţelul, căutând ceva cu care să salveze aparenţele. Este de

mult ştiut, a spus Tibi cel bine informat, că animalele sălbatice, chiar şi cele mai crude, nu-l atacă pe om, cu condiţia, bineînţeles, să nu fie provocate. Dacă stai liniştit, te ocolesc, e un lucru bine ştiut. Sper să-i mai întâlnim pe urşii ăştia simpatici.

— Eu nu, a oftat Sandu Pleşoianu.

— Te cred. Pe tine te sperie orice.

Răţoi, pe care nimic nu-l necăjeşte mai mult decât să vadă cum cineva lipsit de apărare e luat peste picior, a bombănit:

— Auzi, Tibi, dacă te pricepi atât de bine, ia-o, domne, spre tufişurile alea, ursuleţii cumsecade or mai fi pe-a- colo, du-te, mângâie-i.

— Crezi că mi-e frică? a roşit Tibi, care nu se aşteptase la provocare. Ţi-l aduc de urechi pe care-l vrei. Uite-acum mă duc!

A pornit hotărât deşi cu groaza-n suflet spre zona indicată.

— Nu vă mai prostiţi! a strigat cu asprime profesorul Sârbu. Zaharian, nu te duci nicăieri. Răţoi, lasă-l în pace. Gata. Rucsacurile în spate şi înainte marş, spre tabără. O să mâncăm pe drum glucoză şi biscuiţi. N-am niciun chef să mai rămân aici, vreau să fiu un pensionar cu mâinile şi picioarele întregi.

Tibi s-a prefăcut dezamăgit de această intervenţie, păi se poate, dom’ profesor, îmi luaţi dreptul de iniţiativă? Vreţi să se creadă că sunt fricos?

Era însă clar pentru toată lumea că hotărârea profesorului îl scotea dintr-o mare încurcătură, Tibi aflân- du-se fie în situaţia de a comite o nebunie reîntâlnindu-se cu fiarele şi stârnindu-le, fie de a se opri, umilit, la jumătatea drumului. Acestea nu sunt dccât simple ipoteze. Nimeni nu poate şti ce s-ar fi întâmplat.

A doua zi, coborând în Buştenari, Anişoara Samoilă s-a dus glonţ la cineclubul constructorilor, rugându-i pe confraţii ei de-acolo să-i developeze acel film senzaţional. În timp ce un tânăr amabil înfăşură pelicula pe tamburul tancului de developat în camera obscură, Anişoara, de afară, îi povestea entuziastă, în termenii atât de dragi cineclubiştilor, conţinutul bobinei – este ceva nemaipomenit şi tras sută la sută pe viu, cine-ochiul lui Dziga Vertov şi verite-ul lui Flaherty, suspansul lui Hitchcock şi cadrul pictural al lui Eisenstein, plan depărtat, prim plan, plan mediu, panoramic, plan-detaliu, apariţia urşilor, reacţiile colegilor, intervenţia fantastică a lui Răţoi – cu pelicula asta merg la premiul întâi pe ţară!

— Frumoase visuri, a spus serviabilul laborant apă- rând cu o expresie neîncrezătoare de după draperia grea de pluş, dar cu pelicula asta nu se poate face nimic.

— Ce vrei să spui?

— Uită-te şi tu. Nu-mi dau seama cum ai umblat cu ea, dar a intrat lumină şi a voalat-o complet.

Anişoarei Samoilă i-au dat lacrimile. Nimic din ceea ce filmase nu se mai vedea.

Inginerul din Buştenari încuviinţează în stilul său blând, extrem de cuviincios:

— Deşi nu m-au încântat niciodată episoadele violente, trebuie totuşi să recunosc că filmul dumneavoastră, în caz că v-ar fi ieşit, v-ar fi adus într-adevăr cel puţin un premiu special.

— Dar a ieşit! oftează Anişoara Samoilă. Vă jur. Nu mai sunt o începătoare! Caseta era perfect etanşă, am controlat-o şi înainte şi după.

— Ai controlat-o aiurea, bombăne Cavalerul Trac. Te pricepi de nu mai poţi! Dar acum, gata. N-avem document, înseamnă că n-a fost nimic adevărat. Nici eu nu mai cred că întâmplarea aia s-a petrecut în realitate.

Omul e bătrân, a ieşit la pensie, la urma urmelor nu mai are nimic cu şcoala, îi asistă ca voluntar dar într-atât a pus la inimă expediţia, încât toate bucuriile şi necazurile ei au devenit ale lui, a ajuns chiar să împrumute limbajul elevilor. Se răsteşte la Sandu Pleşoianu;

— Pe tine să nu te văd. Prima ta grijă când am ajuns în tabără a fost să croşetezi pe hârtie toată povestea şi s-o introduci în scrisoarea trimisă cu al treilea porumbel. Stimabilii tăi părinţi au luat-o de bună şi-au început să mă bombardeze cu telefoane: întoarceţi-vă imediat, noi nu v-am încredinţat copiii ca să-i mănânce urşii!

Cei de acasă, între care tatăl Narcisei, om întreprinzător, alertaseră însă şi autorităţile judeţene care luaseră urgent măsuri: ocolul silvic organizase supravegherea strictă a tuturor vieţuitoarelor pădurii, altminteri bine cunoscute, de mult înregistrate, supravegheate şi urmărite. Era necesar, Firezul fiind cutreierat de şase echipaje.

— Da, spune Mihuţ, asta-i cifra, şase echipaje. Să fi fost două-trei acolo, dar şase? M-am zbătut săptămâni întregi ca să dau de

urma fiecăruia Cu unele m-am lămurit prin telefon, pe altele a trebuit însă să le vizitez şi sunt presărate prin toată ţara.

— Dacă într-adevăr pietrele astea reprezintă o valoare şi sunteţi interesat să ştiţi cine vi le-a adus, aţi fi putut da un anunţ la „mica publicitate”, spune Violeta.

— Ca să-mi răspundă cine ştie ce zăpăciţi că gata, ne-aţi găsit, noi suntem cei pe care-i căutaţi? Nu. Trebuia să mă edific singur, şi încă luându-mi măsuri de precauţie. Mi s-a întâmplat ca într-un caz să fiu mai imprudent şi gata, cineva a şi dat glas, eu sunt eroul, eu am făcut minunea!

— Oportunist, apreciază Tibi. Sper că l-aţi aranjat niţel?

— Alţii, văzând cum mă învârtesc enigmatic prin şcoală, m-au luat drept antrenor de fotbal în căutare de talente.

— Păi cam arătaţi a sportiv, pe cuvânt, apreciază Răţoi. Sunteţi solid, pariez că aţi făcut sport, poate chiar fotbal.

— Da’ de unde. Mi-ar fi plăcut, dar nu aveam aptitudini. Mai mult: manifestam detestabila tendinţă de a-mi faulta grosolan adversarii care mă depăşeau – şi mă depăşeau toţi.

Răţoi scutură energic din cap:

— Imposibil. Nu sunteţi dumneavoastră omul care să loviţi.

— Aşa e, mulţumesc, dar nereuşita te face invidios, te împinge la gesturi condamnabile, oftează muzeograful amator. Sper că într-o bună zi un specialist adevărat va oferi celor care m-au luat drept antrenor de fotbal şansa consacrării.

— Mie-mi spuneţi? E greu să pătrunzi într-un club mare.

— Problema asia, spune Mihuţ, e destul de delicată şi din păcate nu sunt cel mai în măsură s-o discut. Eu pentru altceva sunt aici.

Zaharian s-a lungit într-o rână pe iarbă lângă ştergarul cu minerale:

— Aţi spus că sunteţi prudent; cum se explică faptul că nouă ne-aţi dezvăluit totul de la început?! Poate v-aţi săturat de alergătură şi cine ştie, v-aţi zis, hai să termin odată, pun treaba pe numele cui s-o nimeri.

— Tibi, nu fi obraznic! îl avertizează Cavalerul Trac.

— Lăsaţi-l, gândeşte corect, deşi după o logică despre care n-aş spune că merită aplaudată. Probabil că a văzut el câte ceva în viaţă. O să-i răspund: nu v-am spus chiar totul, mai sunt unele amănunte pe care nici eu nu le cunosc, dar sper că împreună cu dumneavoastră le voi da de urmă. Deocamdată, aş ruga pe

acela sau pe aceea dintre dumneavoastră care sunt mai aproape de chimie să examineze în laborator una dintre aceste „turte“. Ştiu că aveţi acizi, microscop şi tot ce este nevoie.

7. Un cântec care spune totul

După zile în care nu se întâmplă mai nimic poate apărea una când cele mai diferite situaţii şi evenimente se înghesuie într-atât încât simţi la o mare distanţă începutul acestei zile, ca şi cum el ar aparţine alteia, mult mai îndepărtată în timp. Este senzaţia bine cunoscută celor care întreprind în cursul unei singure zile o foarte lungă călătorie, dar aceeaşi senzaţie poate fi dată nu numai de parcurgerea unui itinerar pe o ţesătură de autostrăzi, ci şi în spaţiul unei aglomerări de evenimente.

De la Ducele de Alba şi neuitata luptă cu nestatornicul Box, până la primul succes fotbalistic şi la ciudata apariţie a pietroaielor din rucsacul muzeografului de nevoie, Sandu Pleşoianu avea sentimentul că într-adevăr trecuseră nu un număr de ore, ci de săptămâni.

Nu este o rocă. Este o bucată de fier. Natura oferă rar şi în cantităţi mici elementul Fe necombinat cu alte elemente El trebuie redus din minereul care-l conţine. Eşantionul examinat în laborator de Zaharian, Bratoloveanu şi Violeta provine dintr-o astfel de operaţiune siderurgică. Este o „turtă” de fier. Reactivii folosiţi nu lasă nicio îndoială: fier curat. Mihuţ adaugă că forma „turtelor” duce la presupunerea că este vorba de urme rămase în vatra unei topitorii; tehnologia folosită şi stadiul de oxidare indică o vârstă de circa 15 secole. Este concluzia specialiştilor care au studiat „turtele” la aproximativ zece zile după ce muntele Firez fusese părăsit de tinerii exploratori.

Toate cele şase echipaje îşi făcuseră drum pe la muzeul din Buştenari. Toate şase donaseră o parte din materialele culese: eşantioane de lemn, de rocă, de sol, planşe cu insecte şi plante, un chimir, un ciubăr, un fluier – ce-l lăsase inima pe fiecare să dea din agoniseala ştiinţifică. Toate şase avuseseră grijă să şi

eticheteze donaţiile cu denumirea echipajului, data şi locul isprăvii.

Ca de obicei, în tot acest timp se perindaseră prin muzeu, în exact acelaşi scop, şi o sumedenie de localnici; se dovedea că pe Firez şi în împrejurimile sale mocniseră timp îndelungat mari ambiţii, abia acum ivite la lumină Tineri lucrători forestieri în blugi şi pantofi de tenis aduceau figurine sculptate în lemn de-a lungul săptămânilor petrecute în inima pădurii. Ţărănci timide donau costume populare valorând fiecare o avere. Marin Voita, octogenar, fost în viaţa lui argat, căruţaş, factor poştl, vatman de tramvai în Bucureşti şi operator la cinematograful din comună, prezentase un extraordinar act semnat de Matei Basarab din care reieşea, nici mai mult, nici mai puţin decât că, prin stră-stră-stră-străbunicul său, milostivit pentru „bună slujbă domnească’’ — aventurosul moşneag încovoiat de ani ca mânerul propriului baston era, potrivit dreptului feudal, moştenitorul unei întinderi care acoperea cam un sfert din muntele Firez. O impresionantă mulţime de învăţători aduceau monografii ale satelor scrise pe caiete şcolăreşti şi tot felul de studii, „Tehnici de prelucrare a lemnului în zona Firez“, „Arta populară pe Firez“, „Cântece bătrî- neşti de pe Firez“, unelte străvechi, vase de ceramică şi instrumente muzicale populare, împreună cu albume filatelice, colecţii de fluturi, caiete cu poezii şi tablouri cu promoţiile elevilor, cei ajunşi oameni de seamă fiind scoşi în evidenţă prin fotografii mai mari.

Inginerul Mihuţ şi soţia sa erau în centrul unei acţiuni care se dezvolta vertiginos, ameninţând să-i covârşească. Tot timpul liber şi-l petreceau sortând potopul de donaţii, redactând sute de scrisori pentru a cere părerea specialiştilor din marile centre şi hotărând care obiecte trebuiau neapărat să fie adăugate expunerii permanente şi care să-şi aştepte rândul în depozitul muzeului pentru ocazii speciale. Stabilirea valorii unui obiect deosebit le dădea aceeaşi euforie ca amintirea plajei de la Costineşti unde se cunoscuseră în vacanţa studenţească premergătoare anului patru.

Lucrul s-a petrecut şi în clipa când a venit rândul pungii de plastic cu „turtele de fier“. Poate că inginerul Mihuţ, văzându-le nearătoase şi-n plus fără etichetă, le-ar fi lăsat să mai aştepte, dar profesoara de geografie Mihuţ nu-şi permitea neclarităţi într-un domeniu atât de apropiat de al ei. A observat dintr-o

aruncătură de ochi natura acestui material, l-a supus analizei şi rezultatul a fost confirmarea fără niciun dubiu: „Fier curat, obţinut printr-o tehnologie primitivă’’. Cine îl adusese, de unde, cum? Soţii Mihuţ i-au pus în stare de alertă pe toţi profesorii şi elevii din zonă: căutaţi ceva asemănător!

Toamna venise în acel an mai devreme, cu ploi stăruitoare şi vânt prevestind iarnă timpurie. Colaboratorii soţilor Mihuţ nu făceau însă parte din categoria comozilor. Aflaseră ce reprezentau „turtele de fier“, ipoteză confirmată între timp de profesorii facultăţii de metalurgie, căreia i se trimiseseră mostre prin poştă, şi cutreierau Firezul ajungând prin zone unde de mult nu mai călcase pas de om.

Au descoperit prima vatră, au descoperit-o pe a doua apoi pe a treia. În total, douăsprezece cuptoare în ruină numai bolovani şi buruieni, puteai să treci pe lângă ele şi chiar să te aşezi la picnic şi n-ai fi bănuit că nu e vorba de nişte mormane de pietre înicrbate, ci de ruine care fuseseră, cu 14-15 secole în urmă, cuptoare şi turnătorii, unde meşterii vremii topeau minereul şi extrăgeau fier şi turnau acest fier în lingouri care intrau apoi pe mâna oamenilor pricepuţi să facă din ele unelte şi arme.

Au asaltat Firezul, grăbiţi şi eficienţi ca nişte vânători de munte, arheologii, specialiştii în istoria ştiinţei, geologii. Pe tot Firezul şi-n jurul lui nu găseşti nicio urmă care să arate că acolo ar fi fost în antichitate sau în evul mediu o aşezare cât de cât importantă. Existenţa unui cuptor primitiv în pustietate poate avea multe explicaţii dar atâtea cuptoare semnifică un singur lucru: centru siderurgic. Totuşi ce căuta el acolo, izolat, la atât de mare distanţă de străvechile cetăţi?

Cercetătorii care împânziseră muntele cu corturi, sonde geologice, laboratoare portabile, staţii de radio, aceşti experţi dispuşi să se lase muraţi de ploaie, zidiţi în zăpadă şi plezniţi de vânt fără a da un pas înapoi, mărind încasările prăvălioarelor săteşti, au considerat enigma definitiv rezolvată abia în ziua descoperirii zăcământului de fier. Oamenii acelui ev mediu timpuriu fuseseră precauţi şi dibaci. Din foarte multe motive, fierul şi lucrătorii specializaţi erau la mare preţ, pământenii putând să-şi facă unelte şi arme şi fiind, desigur, şi în situaţia de a neguţa cu bun câştig aceste produse. De ce să risipeşti timp şi bani transportând minereul bogatului zăcământ spre centrele de prelucrare deja existente, dar aflate la distanţe apreciabile? Mult

mai profitabil este să instalezi cuptoarele chiar la gura galeriilor de mină. Înţelept este să păstrezi şi cât mai multă discreţie asupra preţioasei surse. Lăcomia de aur a năvălitorilor străini, de care epoca nu ducea lipsă, este doar un simbol; în realitate îi interesa să se facă stăpâni pe grâne, pe turme, pe livezi, să ia mierea şi pânza şi lemnul. Cum nu le-ar fi surâs să pună mâna pe izvorul preţiosului fier ca să-şi facă săbiile şi suliţele şi vârfurile de săgeţi şi topoarele cu care tot pe tine să te ameninţe şi, pe deasupra, să se şi pricopsească vânzându-l în aşezările de pe îndepărtatele stepe şi ţărmuri de unde veniseră?

Aşa a sunat explicaţia specialiştilor în legătură cu faptul că, de-a lungul atâtor secole, existenţa pântecului de fier al muntelui se menţinuse în taina hotărâtă de cei vechi.

Mihuţ scoate din sacul său plin de taine un exemplar din ziarul judeţean.

— În clipa de faţă pe Firez au apărut minerii, sunt identificate intrările în vechile galerii, este în curs de proiectare o întreprindere de extracţie. Toate astea se datoresc, nu-i aşa, elevilor care au descoperit şi au adus la muzeul nostru „turtele de fier“ – şi aceşti elevi sunteţi dumneavoastră! Păi dumneavoastră să nu mai jinduiţi după gloria echipelor de fotbal şi de muzică uşoară şi mai ştiu de ce, dumneavoastră sunteţi mai vedete decât toate vedetele!

În mod obişnuit, reacţionăm la marile surprize faste după un mecanism binecunoscut: întâi uimirea enormă, după aceea întrebarea precautã „o fi adevărat?!’’, pe urmă senzaţia de năuceală când nu mai ştii pe ce lume eşti, apoi euforia care te face să ameţeşti de fericire şi, în fine, certitudinea aducătoare nu numai de mândrie ci şi, adesea, de fericite adaosuri la puterea caracterului – mai multă siguranţă, mai multă înţelepciune, mai mult curaj, mai multă încredere în viitor. Tot atât de posibil este însă ca lucrurile să se întâmple pe dos – adică omul să-şi ia pur şi simplu nasul la purtare.

Dar „Zimbrii’’ cu profesorul Sârbu cu tot îşi prelungesc escala între a doua şi a treia etapă, adică între neîncredere şi buimăceală. Cum adică, noi? De unde până unde noi? De ce tocmai noi? Noi n-am făcut nimic din tot ce spuneţi, tovarăşu’!

Inginerul Mihuţ se uită ca la nişte picaţi din lună, e cum nu se poate mai derutat. Umblă mereu, parcă fără rost, în

inepuizabilul său sac, ca şi cum ar dori să-şi ocupe atenţia cu ceva, orice-ar fi, numai să nu scape vreun cuvânt nepoliticos.

— Eu ştiu că sunteţi, iertaţi-mă, cam suciţi, cel puţin unii dintre dumneavoastră, dar nici chiar aşa! Nu mi-am cheltuit banii şi timpul făcând ocolul ţării ca să-mi spuneţi că mă înşel. Un muzeograf, fie chiar amator, este detectiv: emite ipoteze, face investigaţii, adună argumente, verifică. Am zis că dumneavoastră aţi găsit „turtele ele fier“ – şi aşa rămâne.

— Credeţi că nu ne-ar conveni să fie aşa? oftează Narcisa Diaconu. Dar dacă nu e! Ce să facem noi, să vă minţim? Ar fi cel mai simplu lucru. V-am spune „da, noi suntem isteţii ăia“ şi ne-am bucura de toate avantajele, dar suntem oameni cinstiţi. Ne pare rău de osteneala dumneavoastră, dar şi mai rău ne pare că nu suntem cei pe care îi căutaţi.

— Ba sunteţi. Nu-mi explic de ce vă feriţi să recunoaşteţi, dar am dovezi şi-o să lămuresc eu şi enigma asta.

Mihuț a reuşit, în fine, să scoată din sac un mic ca- setofon cu carcasa jupuită şi pleznită şi lipită cu scotch.

— Vă rog să fiţi foarte-foarte atenţi. În ziua când urmele de fier au fost aduse la muzeu, eu mă găseam în cămăruţa din dos, unde îl înregistram pe un bătrân dulgher. Îl rugasem să-mi povestească despre îndeletnicirea lui în termenii specifici acesteia: cum alege lemnul potrivit fiecărui obiect, cum lucrează, cum se numesc, în graiul localnicilor, diferitele operaţiuni şi scule de dulgherie. Mă urmăriţi?

— Cu sufletul la gură…

— În muzeu se găsea soţia mea. În acest răstimp, cuprins între 9 şi 14 – ceea ce spun este absolut exact, întrucât omul venise la prima oră şi am plecat împreună după ce am închis – prin muzeu s-au perindat diferiţi vizitatori, între care trei echipaje. Unul dintre ele era al dumneavoastră. Faptul este cert întrucât soţia mea, conform procedeului nostru, a introdus toate eşantioanele dumneavoastră în acelaşi sac de polietilen, punând înăuntru obişnuitul carton cu data şi numele donatorului şi sigilând sacul.

— Îmi amintesc, zice Tibi Zaharian, exact aşa a făcut.

— E modul în care protejăm obiectele în vederea expertizei. Mă urmăriţi? Lucrurile s-au petrecut întocmai cu celelalte două echipaje şi cu câţiva localnici veniţi şi ei să aducă te miri ce. Mă urmăriţi? Ei bine, la un moment dat, spre ora închiderii, când nu

era nimeni în muzeu, a mai apărut o persoană. Soţia mea, ocupată în depozit să treacă la catastif recolta zilei, nu i-a acordat atenţie, întrucât vizitatorul se plimba cu aerul unui turist şi, profitând de faptul că era singur, mai şi cânta. De ce să nu cânte? Oamenii au fel de fel de ciudăţenii. Mă urmăriţi? Acest vizitator nu a stat decât vreo cinci minute. După plecarea lui, soţia a dat să închidă. Atunci a observat pe una din vitrinele orizontale un pacheţel, în mod sigur, acest pacheţel nu fusese acolo înainte de apariţia vizitatorului cântăreţ. Mă urmăriţi? Soţia a presupus că e vorba de un uituc. În muzeu, ca şi în sălile de spectacol sau în magazine, faptul se întâmplă adesea Mă urmăriţi?

— Vă urmărim ca pe un serial poliţist la televiziune, de ce mai întrebaţi? Aşteptăm episodul următor!

— Asta şi fac. Soţia mea a luat pacheţelul cu gândul să-l pună deoparte în aşteptarea reîntoarcerii uitucului. Pacheţelul însă s-a dovedit neaşteptat de greu pentru dimensiunile lui şi i-a scăpat din mână spărgând geamul vitrinei. Mă urmăriţi? Ei bine, în acest pacheţel se aflau „turtele de fier“! Fără nicio însemnare, fără niciun indiciu asupra a ceea ce reprezentau sau în legătură cu ciudatul vizitator care n-a mai revenit fiindcă dacă revenea nu mai eram eu aici. Mă urmăriţi?

— Bineînţeles. E captivant, dar numai ca roman de aventuri, apreciază Tomiţă Mandache. Aş putea să scriu un cântec despre povestea asta. Ce păcat că misteriosul ăla n-a fost unul dintre noi!

— Soţia, grăbită să dea fuga acasă şi să pregătească prânzul, a introdus automat „turtele“ în obişnuitul sac de polietilen împreună cu cartonaşul pe care a scris data. Mă urmăriţi? O săptămână mai târziu, ne-am dat seama că e vorba de fier curat, am emis primele ipoteze – în fine, v-am mai spus cum s-au desfăşurat lucrurile. Nu puteam însă să acceptăm ideea ca autorul sau autorii unei descoperiri atât de importante să rămână anonimi, iată de ce am plecat în căutarea lor.

— Căutarea asta o să mai dureze.

— Vom vedea. După ce ne chinuim bine capetele, eu şi soţia, fără niciun rezultat, ce credeţi că se întâmplă? Ascultam liniştit casetele imprimate cu dulgherul când… Dar haideţi să ascultăm împreună…

Mihuţ acţionă clapeta de pornire, puse aparatul pe muche, îl lovi cu pumnul:

— E cam prăpădit, are toane, dar până mi-oi lua unul ca lumea e bun şi ăsta.

Se înfiripă un glas răguşit şi tărăgănat, care vorbeşte despre cât de „moale şi dulce la lucrat e teiul” şi cum se fac „înflorituri fără moarte în lemnul de fag“. Înregistrarea e de calitate slabă, în plus pe bandă au pătruns tot felul de foşnete, plescăieli din limbă, claxoanele maşinilor de pe stradă. Brusc, pe fundal incepe ca să se audă, slab dar distinct, un glas care cântă – şi acest cântec îi face pe „Zimbri” să încremenească: „Zece prieteni, zece îndrăzneţi, Doldora de carte, şmecheri şi atleţi! Nu-i sperie noaptea, grindina sau hoţii, Dacă strigă unul, fug pe loc cu toţii!“

Narcisa fixează stupefiată cutia hârbuită a casetofo- nului:

— Cântecul nostru! E cântecul nostrum! Al nostru! Cântecul! Dragul nostru cântec!

— Te-ai emoţionat, fetiţo? He-he, nu te joci cu puterea artei! reflectează Mandache şi se grăbeşte să-l informeze pe Mihuţ: Versuri de dom’ profesor şi muzică *par moi-meme*, aşa că e *copyrigh*t Tomiţă Mandache, n-am probleme!

— Poate totuşi formulezi una acum şi-i dai şi răspunsul.

— Care? A! Nu cumva… Păi sigur! se minunează Mandache. Aia e! Dacă tipul care a adus turtele cânta balada mea, înseamnă că e unul dintr-ai noştri!

— Este şi ipoteza mea. Să mai ascultăm niţel.

Pe bandă apare glasul lui Mihuţ care îl întreabă pe dulgher „dar casa în care locuiţi e făcută tot de dumneavoastră?“ Omul râde. „Păi asta e, că nu. Cum am moştenit-o de la taică-meu, aşa o am. De unde timp să lucrez pentru mine dacă toată ziua mă caută muşteriii”.

Apoi în difuzorul chinuitului casetofon răsună o pocnitură şi exclamaţia unui glas de femeie: „Na, c-am spart vitrina. Ce-o fi în pacheţelul ăsta de-i atât de greu?“

8.Un manuscris pe cale de a deveni celebru

Ducele de Alba se înzdrăveneşte văzând cu ochii. E vizitat din oră-n oră şi chiar mai des. Sandu Pleşoianu a rugat-o pe Violeta Fanici să i-l lase lui până s-o face bine aşa că „Zimbrii” vin să întrebe de sănătatea Ducelui de Alba şi fac asta foarte des, mamei lui Sandu i-a plăcut întotdeauna să-i primească pe colegii fiului său şi nici acum când vin toţi odată nu se pierde cu firea, răbdarea face parte din însuşirile obligatorii ale îndeletnicirii sale de vânzătoare la marele magazin universal „Ogar”.

E frumos că îi interesează un porumbel rănit, e înduioşător, dar în realitate lucrurile stau puţin altfel; se ţin scai unii de alţii supraveghindu-se reciproc, fiecare e un fel de detectiv care-i bănuieşte pe ceilalţi în timp ce toţi ceilalţi îl bănuiesc pe el.

Au loc vizite inopinate şi discuţii care sunt mici capodopere de viclenie.

Se formează grupuri de câte doi sau trei care acţionează în cooperare dar nu prea mult timp fiindcă aceste alcătuiri se destramă prin trecerea unora dintr-o tabără într-alta.

Amintirile cele mai mărunte sunt căutate cu energie prin întortocheate meandre ale memoriei, fiecare detaliu e mărit, examinat minuţios, comparat cu altele, dat la o parte când se dovedeşte firav dar readus după zece minute în prim-plan, că, poate, cine ştie, aici o fi chichirezul. Curiozitatea, starea de nelămurire şi de uluială sunt enorme. Nu eu am găsit „turtele de fier“ Nici tu. Atunci cine? El? Şi de ce tace?

Poate nu-i el.

Să ne gândim la altul.

Care? Ia să vedem, încă o dată, cine e capabil de o asemenea descoperire şi totuşi să prefere anonimatul?

Zaharian? Ar fi putut s-o facă dar numai modest nu e.

Sandu Pleşoianu, da, e modest, însă nu intră în discuţie, n-are stofă de performer.

Bratoloveanu? E modest, e deştept dar e un adormit.

Narcisa? E regina taifasului, îţi înşiră clipă de clipă tot ce face sau îi trece prin cap.

Anişoara Samoilă? E moartă după consacrare, n-ar rata un prilej ca ăsta.

Dobrotă? N-ar fi avut timp, el — mai mult cu belleartele lui.

Atunci? Mister. Perspectiva nu poate fi decât o lovitură de teatru. Teatru? Păi cu teatrul e Cavalerul Trac?

Ora nouă seara, prea devreme pentru culcare, prea târziu pentru vizite. Anişoara, care a luat conducerea, sună la uşa profesorului Sârbu. Trece un timp cam lung până li se deschide.

— Ce-i cu voi, leilor? Vi s-au stricat televizoarele?

E vineri, zi de „telecinematecă", dar ei au în vedere alt film decât cel de la televizor.

— Dom' profesor, zice Tomiţă Mandache, gata, am venit! Să dăm, cum se zice în filme, cărţile pe faţă.

Omul e în halat de casă şi e vizibil stânjenit, dar îi invită să intre.

Pereţii sunt goi, la fel şi podeaua, şi rafturile. Totul e aşezat în mulţimea de valize, cufere, genţi de voiaj pregătite pentru plecare. Pe masa neînfăţată, ibricul cu cafea şi două ceşti. Televizorul e aşezat direct pe duşumea.

Din bucătărie se aude o voce binecunoscută:

— Cine-s musafirii, Valerică? La ora asta nu prea ştiu cu ce să-i tratez.

Apare, în capot înflorat, profesoara Mirela Pănoiu. Echipajul a rămas cu gurile căscate. Cavalerul Trac este, cum nu-i stă în obicei, roşu de stânjeneală şi incapabil să găsească fraza potrivită. Domnişoara Pănoiu însă a fost întotdeauna obişnuită cu situaţiile clare:

— Ce vă holbaţi aşa? Dânsul n-are voie să se însoare? Eu n-am voie să mă mărit? Ne-am căsătorit azi. Vom locui pe Firezu ăla al vostru. Are cineva ceva împotrivă? Vă ajung explicaţiile? Atunci renunţaţi la mutrele astea de mirare idioată şi, dacă n-aţi venit să ne spionaţi, luaţi loc pe unde puteţi şi spuneţi ce vă mână pe drumuri de noapte.

Trec multe secunde până când îşi revin din surpriză. Tot Tomiţă pare cel mai înzestrat cu prezenţă de spirit!

— Păi noi am venit... ca să... asta... să vă felicităm! La mulţi ani! Mulţi ani trăiască! Casă de piatră! Ura! Ziceţi, mă, şi voi ceva, că eu alte texte nu mai am...

Vizitatorii cântă „Mulţi ani trăiască'' o dată, de două ori, de trei, de patra ori, ronţăie nişte bomboane. Za- harian şi Dobrotă o şterg pe furiş şi revin cu o sticlă de şampanie şi zece de pepsi, un buchet enorm de crizanteme şi – absolut incredibil – un mic

dar strălucitor tablou înfăţişându-i exact pc Cavalerul Trac şi pe domnişoara Pănoiu ca ginere şi mireasă. Se spune că Dobrotă are momente când desenează cu precizie nu numai ce există ci şi ceea ce se va întâmpla. De aceea toţi sunt uneori cam nesiguri în prezenţa lui.

Anişoara Samoilă povesteşte, amuzată, păi noi aşa am zis, dom' profesor s-a gândit să facă un spectacol de avangardă, o piesă improvizată direct pe scenă, în care actorii pornesc de la un pretext şi se descurcă fiecare după capul lui. Pretextul ar fi „turtele de fier44 iar noi, actorii, care bătându-ne capul cu ele, povestim şi povestim întruna scoţând la iveală tot felul de gânduri, idei şi în- tâmplări. Suntem cam aiuriţi, nu-i aşa, dom' profesor?

— Da' de unde, fetiţo. Mi-ai dat o idee de aur. Mâine luăm totul de la capăt, cu jurnalul expediţiei în mână.

Violeta Fanici a scăpat de cârje şi umblă-n bastonul împrumutat de profesorul Sârbu, umblă cam greu dar umblă. Nu ascunde faptul că-i face plăcere să şchioapete pe stradă, poartă un elegant trening roşu cu dublă vipuşcă portocalie şi emblema marelui club „Fortis'', l-a procurat special ca să fie luată drept o sportivă accidentată glorios într-o mare competiţie, deşi de când se ştie n-a fost primită nici măcar ca rezervă în modesta echipă de handbal a clasei. Cu toată stima de care se bucură şi cu toată dorinţa ei de a juca, îi este imposibil să trimită o minge acolo unde trebuie şi pe deasupra are obiceiul prost că dă vina pe alţii şi se ceartă şi ocărăşte şi transformă jocul într-un scandal general.

S-a nimerit să stea în capul mesei şi nu se sfieşte. Aşa a fost Violeta Fanici întotdeauna: nu-i dai, nu cere; îi dai, acceptă. La dreapta, profesorul Sârbu. La stânga, Mihuţ. Ca să încapă tot echipajul, s-au adus scaune desperecheate din toată casa, inclusiv taburetele de la bucătărie.

Dinaintea Violetei Fanici se găseşte jurnalul de zi, aşa cum l-a scris şi l-a pictat în timpul expediţiei Dobrotă, acel splendid manuscris care ar fi făcut cinste oricărui profesionist medieval, cu litere înflorite, înluminări, miniaturi de la care nu-ţi vine să-ţi mai iei ochii, mereu ai câte ceva de văzut, „lucru deştept, ca la Veneţia, Amsterdam sau Lyon în secolul XVI'', spune adormitul de Bratoloveanu şi ai toate motivele să ţii minte ce spune, nu e

ca Tibi, să trâmbiţeze azi ce-a dibuit ieri într-un colţişor de revistă magazin. Bratoloveanu umple câte trei-patru fişe pe an la bibliotecă şi mai are şi-o înţelegere cu şefa anticariatului: îi plimbă căţelul un sfert de oră dimineaţa şi-o jumătate de oră seara, şi în schimb stă în anticariat cât vrea şi citeşte ce vrea. Pot fi văzute acolo în mâna lui Bratoloveanu tomuri celebre şi foarte scumpe, care costă şi câte trei mii de lei volumul, dar sub ele mai e şi câte-o revistă de benzi desenate poliţiste, că şi Bratoloveanu-i om.

— Nu-mi închipui cum a reuşit Dobrotă să scrie şi să picteze atât de îngrijit în creierul munţilor, se miră Violeta Fanici. Măcar o pată, o tremurătură, o literă strâmbă să-i fi scăpat, da’ nimic, totul e fără cusur.

— Am ştiut să-mi creez condiţii, zice Dobrotă, gospo- dăros. Ăştia alergau pe munte, iar eu îmi vedeam de lucru; am avut cortul meu, special, cu un perete întreg de polietilen ca să am lumină, nu ţi-a povestit Sandu Pleşoianu?

— Ba mi-a povestit. Da’ cum scriai despre ei dacă nu te duceai să vezi ce fac?

— Mă mai duceam eu, dar de obicei îmi povesteau seara ce se petrecuse mai de soi; luam notiţe şi a doua zi lucram până la prânz, e muncă grea să faci un jurnal ca ăsta. Regulamentul concursului interzice orice fel de adăugiri făcute după încheierea expediţiei.

— Mi-am imaginat, spune Violeta Fanici, pe gânduri. Asta ar putea explica unele lucruri.

— Ce să explice?

— Aşa, câte-o nepotrivire. Uite, de exemplu, tu ai scris, aş putea afirma chiar că ai creat o foarte frumoasă pagină despre cum Anişoara Samoilă a stat în zilele de 21, 22 şi 23 iulie câte-o oră-două, singură, în pădure, ca să filmeze drumurile furnicilor de la muşuroi la treburile lor şi retur. E o poveste duioasă şi instructivă, ca-n cartea lui Fabre.

— Păi nu?

— Păi sigur că nu! Mie Sandu Pleşoianu altceva mi-a povestit prin porumbel.

Lângă magnificul manuscris ilustrat al lui Dobrotă stau, la îndemâna Violetei Fanici, trei mici dreptunghiuri de hârtie care mai poartă urmele îndoiturilor. Sunt scrise atât de mărunt că trebuie să le citeşti aşa cum le-a scris Sandu, sub lupă.

— Şi ce scrie acolo Sandu?! Ce-ai scris, Sandule? se îmbujorează Anişoara.

Sandu Pleşoianu ridică din umeri, stânjenit. În locul lui răspunde Fanici; scurt, fără ocol, indiferentă, aşa cum îi e obiceiul:

— Nimic despre entomologie. Spune că de fapt te ascundeai în pădure să nu fii văzută cum plângi. Că urlai, vorba lui Creangă, de se scutura cămaşa pe tine.

Artistul Dobrotă fluieră surprins:

— *Vraiment, ma petite*?

— Aş putea să spun că nu, dar zăpăcitul ăsta de Sandu e capabil să-şi dea cuvântul de onoare că lucrurile s-au petrecut aşa cum scrie el, bombăne Anişoara, iar eu nu pot să fac acelaşi lucru, adică să jur că umblam după furnici, cum v-am spus vouă. Sigur că plângeam de vreme ce unul din voi n-a avut de lucru şi a umblat pe furiş la casetă! Sunt sigură. Eu ca să protejez suplimentar casetele le lipesc cu leucoplast. Încă înainte de a mă duce la cineclub mi se păruse ciudat că leucoplastul e strâmb şi încreţit.

Ochii Anişoarei se umplu brusc de lacrimi făcându-i chipul încă mai neatrăgător ca de obicei:

— Când am plecat cu nasu-n jos de la cineclubul din Buştenari, mi-am adus aminte de poziţia leucoplastului. Eu îl întind întotdeauna cu grijă, filmul e scump. Curiosul ăla nenorocit care a deschis cutia se grăbea; când a lipit din nou leucoplastul, l-a lipit cu încreţituri.

Cavalerul Trac, în pofida poruncii directorului de a nu fuma niciodată de faţă cu elevii, e atât de tulburat încât uită restricţia şi-şi aprinde automat o ţigară.

— E foarte câş – scuzaţi-mă, voiam să zic că e foarte grav – ceea ce spune Anişoara. (Se pare că lui Sârbu i-a atras în chip plăcut atenţia modul ceremonios al lui Mihuţ de a vorbi cu elevii şi s-a hotărât să-l imite.) Pe ce te bazezi când afirmi asta, Samoilă Anişoară?

Anişoara e ocupată cu oprirea lacrimilor, ştia că plân- sul îi lasă ochii roşii şi umflaţi timp de câteva ore, ea pretextează în astfel de cazuri că are guturai dar Sandu Pleşoianu, care i-a fost coleg de bancă trei ani, cunoaşte prea bine adevărul.

— Chestia asia cu curiozitatea iese din discuţie, spune Violeta Fanici. Cel care a deschis caseta n-a făcut-o din curiozitate. M-am gândit bine. A deschis-o anume ca să voaleze filmul.

— Violeta, îmi dai dureri de cap, oftează Cavalerul Trac. Eu am fost cu ei în expediţia asta păguboasă, nu tu! Cum îţi susţii şopârla... vreau să zic concluzia asta înnebunitoare?

— Pe o treabă de logică. Acolo s-a petrecut un fapt extraordinar. Primul element: urşi, pericol, spaimă. Al doilea element: a apărut un erou, ăsta care acum tace, marele Răţoi. Al treilea element: cuiva, încă nu ştiu cui, nu i-a convenit că făcuse parte din plutonul speriaţilor în vreme ce pe umerii lui Răţoi flutura hlamida gloriei. Acestui cineva i-a venit ideea să strice imaginile pentru ca întâmplarca să ajungă la noi, cei de acasă, sub forma unei simple poveşti. Vrei, o crezi, nu vrei, n-o crezi. Dovada, adică filmul Anişoarei, a dispărut. Concluzia; printre voi se află un laş.

— De ce nu zici „printre noi“? se supără Zaharian. Ai ajuns deasupra noastră, ne judeci?

— Păi eu n-am fost în expediţie.

— Atunci ţine-ţi gura, nu te mai lua după aiurelile Anişoarei şi după poveştile lui Sandu.

Se aude glu-glu-ul Ducelui de Alba care se simte foarte bine după ce a fost servit cu o farfurie de boabe de porumb şi acum, odihnindu-se în balcon, conversează cu un porumbel cenuşiu care a aterizat în plopul din faţa lui.

— Cred că e o porumbiţă, apreciază Sandu. Dacă nu rămâne indiferentă la farmecele voiajorului şi intră pe balcon, şi dacă printre noi ar fi un tip incorect, ar putea-o prinde. Ştiu eu un sistem, mi l-a arătat Arambaşa în ziua când...

Se întrerupse, roşind ca omul pe care l-a luat gura pe dinainte.

— E interesant, de ce te-ai oprit? îl îndemnă Violeta Fanici. Uneori eşti foarte neclar. Am aici notiţa în care pomeneşti despre faptul că trebuia să urcaţi pe munte cu casa! Neciteţ mai scrii, Sandule! M-am canonit o grămadă să-ţi descifrez hieroglifele dar am senzaţia că m-a cam ocolit norocul lui Champollion. Ce fel de casă e asta pe care o duci ca melcul în spinare?! Şi-n plus, reiese că totuşi dobrogenii au luat – citez uluită! — „zece case din sat şi s-au dus cu ele de la patru dimineaţa în poiană şi...“

— Ce mai e şi cu parabola asta, Sandule? se miră Cavalerul Trac.

— Coase, nu case. Coase de cosit, murmură Sandu, cu un aer vinovat. Când compui mesaje de trimis cu porumbelul, trebuie să scrii microscopic. Mi-a mai scăpat câte-o literă, ce să fac.

— Mă rog, fie şi coase. Ce-i cu ele? Nu-mi amintesc de aşa ceva.

— Dumneavoastră în ziua aia aţi rămas în tabără, aţi avut o criză de sciatică, îi aminteşte Zaharian, uitându-se urât la Sandu Pleşoianu. Deştepţii de dobrogeni care tăbărâseră pe capul bietului moşneag tocmai atunci au găsit cum să-l păcălească.

— Dacă-mi daţi voie, intervine Mihuţ, aş preciza că nea Vizireanu, în ciuda vârstei, este departe de ceea ce se înţelege prin „biet moşneag”. Deşi a rămas de mult singur cu soţia lui, foarte bătrână şi dânsa, ţin o gospodărie exemplară – două vaci cu viţei, vreo zece oi, o cohortă de găini şi-n plus calul. Nea Vizireanu, ca să se urce în şa sau să coboare, l-a învăţat să se lase cu burta la pământ. Fără cal nu-l vezi, şi omul nostru are 86 de ani.

Violeta Fanici se uită în jurnal:

— Asta cu calul e scrisă şi-aici, are şi un desen splendid în care apar şi casa, şi toate celelalte – dar ceea ce a fost mai important lipseşte.

Tibi Zaharian clatină compătimitor din cap:

— Nu te mai astâmperi! Proastă idee am avut când mi-a fost milă de tine şi-am zis hai s-o ţinem, săraca, la curent cu expediţia prin porumbei. Pleşoianu ţi-a scris tot felul de aiureli iar tu le înfloreşti. Sandule, numai prostii i-ai scris, ar fi trebuit să mă uit şi eu pe mesaje înainte de a fi trimise.

— De ce te superi? se miră Violeta Fanici. Mi-a făcut mare plăcere să aflu diferitele voastre întâmplări. Le pun ba într-o ordine, ba în alta, ca la un joc de cuburi şi mă distrez cu ce iese.

— Şi ce iese? Că nu iese nimic.

— Păi cam iese. Pun aici — şi Violeta foloseşte ca material demonstrativ o tavă — ograda de mare gospodar a lui nea Vizireanu. Dincoace îl pun – şi aduce solniţa — pe nea Vizireanu personal. Cum este el? El este foarte bătrân. Poate să cosească fân pentru câte animale are? Nu poate. Atunci — şi trage lângă solniţă câteva linguriţe

— Zece flăcăi, pentru care cositul nu-i o problemă, fac rost de nişte coase şi-l pricopsesc cu fân pentru toată iarna. E o simplă ipoteză, puteţi s-o respingeţi dar cu ajutorul ei s-ar putea explica preferinţele lui moş Vizireanu pentru Arambaşa et comp, nu credeţi?

Profesorul Sârbu îşi trece încetişor palma peste ţeasta cu fire rare, albe şi moi, de care are grijă mereu să fie aranjate astfel încât să nu i se vadă prea tare pleşuvia.

— Voi ştiţi că Fanici Violeta s-ar putea să aibă dreptate? Acum îmi amintesc că nu i-am văzut vreo trei zile pe dobrogeni şi chiar v-am întrebat, pe unde or fi umblând rivalii noştri? Mi-aţi spus că habar n-aveţi, umblă aiurea dar ştiaţi foarte bine unde erau: la cosit pentru Vizireanu. Măcar acum explicaţi-mi de ce mi-aţi ascuns treaba asta.

Tibi îndepărtează cu un gest agresiv linguriţele:

— Ne-a fost ruşine că ei ştiu să cosească iar noi habar n-avem, şi-n plus Arambaşa, cum e el gură bogată, a zis, băi, necalificaţilor, hai că mi-e milă de voi, vă dau un job care nu cere cine ştie ce inteligenţă; dacă ştiţi să vă apropiaţi de o furcă fără să vă înţepaţi undeva, vă fac oameni.

— Şi l-ai refuzat, zice Sârbu. Nu-i aşa că te-ai cocoşit declarând cu mândrie că voi nu eraţi acolo pentru hamalâc?

— Cam da, ridică Tibi Zaharian din umeri. Păi dacă ne-a pus să cărăm fin!

— Păi să-l fi cărat! Când e vorba de o muncă utilă, o faci şi gata.

Violeta Fanici se ridică, şontăcăind de colo-colo în baston, ca să-şi dezmorţească piciorul sănătos.

— Dacă-mi daţi voie, v-aş spune totuşi că fiecare om are mândria lui. Sigur că băieţii nu s-au orientat, dar nici Arambaşa ăla nu trebuia să le vorbească aşa. Să fi fost şi eu acolo, aş fi procedat la fel ca Tibi, chit că pe urmă mi-ar fi părut rău.

Tibi Zaharian o răsplăteşte, în fine, cu o privire mai blândă:

— Păi să ştii că-mi pare. Dobrotă, ia să completezi jurnalul cu povestea asta aşa cum s-a întâmplat în realitate. Să pui acolo tot. Să arăţi că numai de nevoie am ratat şansa cea mare.

Dobrotă extrage dintr-o despărţitură a mapei trei foi gata scrise şi desenate, este o povestire în imagini care înfăţişează absolut tot ce a povestit Tibi sau e în legătură cu spusele sale.

— Când le-ai desenat? De ce nu le-ai pus în jurnal?

— M-am gândit că lenea nu e o calitate lăudabilă şi că, de vreme ce jurnalul rămâne în şcoală să-l vadă toată lumea, n-o să ne pară bine să apărem pe post de trântori… Desenele astea le-am făcut aşa, pentru mine. Dar dacă vreţi, eu le pun în jurnal.

— Pune-le, zice Tibi. Să fie un jurnal realist. Dacă se vede că principala vină e a mea, nu-mi pasă. Eu sunt de fier, rezist, dar bag la cap, ceea ce vă recomand şi vouă.

Lucru mare; Tibi Zaharian îşi asumă răspunderea unei erori. Nimeni nu-şi aminteşte să-l mai fi văzut vreodată în postura asta. E o premieră absolută, care atrage invidia lui Sandu: „Tibi ăsta reuşeşte să-şi scoată merite şi din greşeli“.

10. Artileristul invincibil

În ziua de 26 august 1944, o coloană nemţească, vreo mie de indivizi, amestecătură de rămăşiţe ale unor unităţi de infanterie, artilerie, cavalerie, motociclişti şi chiar aviatori, se pregătea să treacă prin Valea Buştenarilor, pentru a realiza joncţiunea cu divizia hitleristă de tancuri care încerca să penetreze munţii prin defileul din extremitatea vestică a Firezului.

Refuzând să depună armele şi să se predea, aceşti vagabonzi fascişti încercau o regrupare, cu scopul de a se fortifica în munţi, în aşteptarea a nici ei nu ştiau prea bine ce. Căpetenia adunăturii, un colonel de paraşutişti, Grűbesch, alesese anume Valea Buştenarilor ştiind că vânătorii de munte români erau ocupaţi cu divizia de tancuri care încerca să forţeze defileul din vest.

Pe firul văii Buştenari, nemţii erau siguri că se vor strecura în siguranţă, dar oamenii Firezului aveau altă părere. Improvizaseră din trunchiuri, bolovani şi căruţe răsturnate, obstacole în care introduseseră batoane de dinamită de la cariera de piatră. Primiseră din partea garnizoanei vânătorilor de munte vreo sută de „zebeuri’’, grenade şi trei mitraliere la care se adăugau armele de vânătoare. Patru militari aflaţi în concediu îi organizaseră pe grupe, fixând cu ştiinţa lor

ostăşească locurile şi modul de acţiune. Sosise şi partea sedentară a garnizoanei, furieri, magazineri, felceri.

Valea Buştenarilor urma să fie apărată de patru ostaşi veritabili, vreo douăzeci de gradaţi de intendenţă şi circa 150 de civili, nu tocmai atleţi, majoritatea având peste 50 de ani sau sub 18 ani. Căratul lădiţelor cu cartuşe şi serviciul de legătură a revenit copiilor, foarte bine antrenaţi în a se strecura pe cărările abrupte, adăpostiţi de pădure şi stânci.

Lupta a început în jurul orei nouă dimineaţa. Muntenii ocupaseră poziţii bune, grupaţi în punctele cele mai dezavantajoase pentru inamic ale văii. Cei patru ostaşi le dăduseră — pe lângă indicaţiile obişnuite: „Nu trageţi decât la comandă, nu vă deplasaţi decât când vă spunem noi’’ — un ordin mai greu de priceput: „Faceţi tot ce puteți *ca să nu fiţi văzuţi la faţă*“. De ce trebuia să nu fie văzuţi la faţă? Asta aveau s-o afle mai târziu.

Baricadele încropite de firezeni n-ar fi fost o problemă pentru coloana nazistă, care dispunea de superioritate numerică şi de artilerie. Focul deschis de localnici i-a surprins însă foarte neplăcut pe nazişti. Deşi puţini şi modest înarmaţi, firezenii, pe lângă faptul că foloseau cu şiretenie şi iuţeală de lupi avantajele terenului, aveau marea calitate de a fi ţintaşi excelenţi, fuseseră familiarizaţi cu vânătoarea din copilărie, punctul ochit era punct lovit.

Pe la ora zece, colonelul Grűbesch a reuşit totuşi să amplaseze în siguranţă cele opt tunuri, dintre care două cu repetiţie şi unul antiaerian. Situaţia se complicase: obuzele nemţeşti arau versanţii, expediate după principiul „măturii de foc“: nemţii nu vedeau în cine trag, principiul era să se asigure că distrug totul, metru cu metru.

Au fost câteva zeci de minute foarte grele pentru firezeni care s-au văzut nevoiţi să se adăpostească mai temeinic, slăbind considerabil tirul. Atunci s-a auzit, dinspre Podul lui Vodă, o bubuitură care a sfârtecat tunul antiaerian, cel mai periculos prin mobilitatea şi prin frecvenţa lui de tragere. I-a urmat unul dintre cele cu repetiţie.

De sus, dădea cu tunul, cu un tun la care slujea şi ca servant, şi ca încărcător, şi ca ochitor, unul şi acelaşi om: Grigore Vizireanu. Era un tun antitanc pe care nu se ştie cum acest om în vârstă, atunci, de peste cincizeci de ani, îl capturase singur cu

muniţia necesară şi tot singur îl urcase acolo, cu caii, şi-i proptise fleşele cum se cuvine, punându-l în bătaie. „Nu se ştie cum“ este o exclamaţie retorică, de fapt ea are înţelesul că nu se ştie cum ar mai fi putut şi altcineva în afară de Vizireanu să facă o astfel de ispravă.

De ce acţionase Grigore Vizireanu singur? Pentru că aşa făcuse toată viaţa. Singur îşi ridicase gospodăria, singur îşi păştea turma, singur îşi construise moara şi piua. Ţeava anticarului abia se vedea din crenelul natural al stâncii şi Grigore Vizireanu trăgea prin ochire directă. Omul nu trăgea în orice: el avea în vedere cu precădere tunurile. Până când colonelul paraşutist Grűbesch cu tot flerul său de diversionist s-a canonit să ia o decizie, jumătate din artileria lui nu mai exista.

Firezenii, încurajaţi, redeschiseseră focul cu îndrăzneală sporită. În aceste condiţii, experimentatul Grűbesch n-a mai putut orienta în direcţia lui Vizireanu tunurile rămase şi, cum anticarul din Turnul lui Vodă începuse să muşte şi trupa, colonelul a cedat punându-şi ordonanţa să agite o cămaşă albă.

Din poziţiile lor bine camuflate, firezenii au ordonat inamicilor să arunce armele şi să înainteze pe plutoane, cu mâinile ridicate. Un sfert de oră mai târziu, între movila de armament şi pachetul de fascişti s-au interpus doi ostaşi cu mitraliera în bătaie. În celălalt capăt al eşalonului capturat a apărut a doua mitralieră în timp ce a treia îl supraveghea vizibil din flancul drept. În fine, au răsărit la vedere, pe creste, ca nişte haiduci, firezenii cu armele în cumpănă. S-a lămurit de ce militarii le ceruseră consătenilor să nu se arate până atunci la faţă. Declaraţia colonelului Grűbesch: „Dacă aş fi ştiut că mă bat cu nişte civili, şi încă atât de puţini, îi împuşcam ca pe nişte iepuri şi le ştergeam satele de pe faţa pământului’’.

Aceste cuvinte trebuie puse, fireşte, pe seama vanităţii rănite a unui ofiţer care, specializat în operaţiuni dintre cele mai riscante, se trezeşte nevoit să se predea unor civili lipsiţi de antrenamentul său. Un învăţător care ştia germana i-a răspuns: „L-ai citit superficial pe von Clausevitz al vostru, el scria despre virtuţile oamenilor simpli care luptă pentru pământul lor, în munţii lor. Nota 1 la tactică şi strategie, colonele.’’

Între timp, vânătorii de munte capturaseră formaţia nazistă de tancuri. Toată noaptea, pe Firezu au strălucit focurile în jurul cărora oamenii se bucurau de victorie. Episoade asemănătoare

avuseseră loc şi în marginea Bucureştiului, la Băneasa, şi pe malul Dunării, la Dro- beta-Turnu Severin, şi pe Valea Prahovei…

Grigore Vizireanu a primit mai târziu o decoraţie. Despre ceea ce făcuse povesteau alţii. El, cu firea lui închisă, îşi vedea de treburi, nu-l auzise nimeni povestindu-şi întâmplările din război cum făceau consătenii mai iubitori de vorbă. Un timp, profesorii au tot urcat cu elevii la gospodăria lui, rugându-l să le istorisească isprava care-i adusese renumele de „cel mai puternic om din sat“. Răspundea posac, în câteva cuvinte: „Am luat anticarul, l-am urcat în Turnul lui Vodă şi-am tras”. Solicitat să dea amănunte – „Ce simţeai în clipele acelea, în ce fel ai procedat, cum ai reuşit?“ – ridica din umeri. „Păi cum v-am spus! Am luat anticarul, l-am urcat în Turnul lui Vodă şi-am tras”.

Cu vremea, legenda lui Vizireanu a început să se estompeze; eroul de la care aşteptau toţi să povestească era prea ocupat cu oile, cu vitele, cu moara, cu cositul, cu munca la pădure.

Acum însă are un asociat, şi-ncă unul care nu-i cere nimic în schimb. Cavalerul Trac a pus ochii pe casa asta, pe pădurea din jur şi pe liniştea ca de început de lume. I-a dat un acont lui moş Vizireanu, închiriind odaia de la etaj.

— Păi ele ce vă trebuie, că vine iarna.

— N-o iau pentru vilegiatură, domnule! Mă mut aici de tot! Primeşti?

— Primesc. Dar vine iarna.

— Să vină o sută de ierni şi să ne găsească tot aici! Eu acum sunt pensionar. Tocmai îmi căutam un loc potrivit, Mă primeşti?

— Dacă ziceţi dumneavoastră… Dar la iarnă n-o să vă placă.

— Ba da. Şi să mă înveţi să mulg vacile, să cosesc fânul, să tund oile. Muncim împreună şi n-o să-mi datorezi nimic!

— Păi atunci e bine, veniţi! Şi ce frumos e iarna pe la noi, n-aveţi idee!

Tibi Zaharian şi ai lui se foiseră nemulţumiţi prin ogradă. Adică ei să se spetească înghesuind în fânar uriaşul stog din ogradă, iar pe locul rămas liber să aducă Arambaşa cu ai lui fânul proaspăt? Unii cu hamalâcul şi alţii cu fâţa-fâţa, cu coasele şi cu căruţa făcând pe specialiştii în nutriţia animalelor? Tibi şi oamenii lui au hotărât că asta nu-i cea mai bună viaţă pe care

şi-o doriseră; au înfipt furcile în stog şi au plecat pe munte să caute scoici fosilizate, lucru ştiinţific, nu salahorie.

Treaba a rămas în întregime pe seama băieţilor lui Arambaşa. Le-a fost mai greu dar erau tari în braţe şi îndemânatici. Iar în hambar peste ce-au dat? Ce era acolo, într-un colţ, slujind de sprijin războiului de ţesut şi altor buclucuri gospodăreşti, unelte, ţoluri, oale? Vechiul tun anticar, ruginit, plin de paie, – fără închizător, dar în rest el în persoană, pavăza prezentând adânciturile lăsate de gloanţe. În ciuda caracterului său dificil, moş Vizireanu nu s-a opus rugăminţii „Tomisului” de a-i încredinţa micul tun spre a fi donat muzeului.

Ce anume îl convinsese pe moş Vizireanu să cedeze? Mai întâi, faptul că, în realitate, nu ceda nimic; pentru el, acest tun era o sculă ca atâtea altele din categoria celor folosite cândva şi de care nu mai avea nevoie. În al doilea rând, cum să refuze nişte băieţi harnici, care îşi dovediseră priceperea şi râvna nu la vorbă, ci la muncă? Lucrul care-i plăcuse cel mai mult lui moş Vizireanu pe lumea asta tocmai munca fusese.

Pentru un minut de ambiţie prostească, Tibi şi colegii săi rataseră o şansă rară. Dacă ar fi intrat cu fânul în hambar, ar fi dat ei peste gloriosul anticar – acum, curăţat şi lustruit, instalat în curtea muzeului din Buştenari, purtând pe etichetă precizarea „… găsit de echipajul Tomis“, când la fel de bine ar fi putut să scrie „găsit de echipajul Zimbrii împreună cu echipajul Tomis“.

— La urma-urmelor, conchide Cavalerul Trac, n-avem ce ne reproşa. Dacă-mi amintesc bine, performanţa dobrogenilor a avut loc cam în ziua când noi am păzit podul. E şi asta ceva, să dârdâi noaptea în ploaia rece ca să-i opreşti din timp pe şoferi. Când am hotărât să facem asta, s-a gândit cineva la vreun premiu?

11. Mierla de apă

Peste munţii de piatră erau munţii de nori; veneau lent din toate părţile, înghesuindu-se ca nişte pahiderme ale văzduhului sosite la o misterioasă ceremonie.

Meteorologul de serviciu, Iliuţă Răţoi, era cu ochii la nori, la barometru, la giruetă, la termometru şi-n plus avea în ureche micro-difuzorul conectat la receptorul „Albatros”, pus pe frecvenţa staţiei de radio locale; „Turist”, care transmitea ca de obicei din oră în oră prognoza meteo. Să mergem odată, voi n-auziţi? se agita Răţoi. Vine ploaie mare, uite-acum vine, să nu ziceţi că nu v-am spus!

Era mândru de aparatajul care încăpuse, în fine, şi pe mâinile lui. Că ploaia era iminentă se putea observa şi cu ochiul liber şi-n plus pe Sârbu începuseră de cu seară să-l doară din nou încheieturile, aşa cum i se întâmplă întotdeauna când se strică vremea. Dealtfel primele picături de ploaie îşi făcuseră apariţia, totuşi echipajul nu se hotăra să-şi ia tălpăşiţa de pe malul râului. Sandu Pleşoianu o ţinea întruna că pasărea pe care o văzuseră cu toţii plonjând în apă era tot acolo, vie şi nevătămată, dar cum să stea o pasăre patruzeci de minute sub apă? Era o pasăre-submarin? O pasăre amfibie? Niciunul nu auzise de aşa ceva. Probabil că nefericita, o zburătoare nu cu mult mai mare decât vrabia, se pocnise, căutând să înhaţe vreun peştişor, de o piatră ascunsă în viitoare şi-şi încheiase cariera pe fundul râului. Nu şi nu şi nu, susţinea Sandu, pasărea asta e scufundătoare, îşi cunoaşte meseria, nu se poate lovi ca o găină de cine ştie ce obstacol! Dacă a intrat în apă, ştie pe ce se bazează! Dar să admitem că s-a întâmplat cum spuneţi voi: n-ar fi normal ca trupul ei, săraca, să iasă la suprafaţă?! Apa e repede, nu vezi că vine din cascadă? replicase Tibi, indulgent. Pasărea asta a ta a ieşit la suprafaţă cu burta-n sus, dar n-am observat-o fiindcă apa e înspumată, ce-oi mai fi vrând! Vreau să vă arăt că pasărea e aici, nu ştiu exact unde, dar este! se încăpăţânase Sandu.

Uneori, timiditatea şi firea influenţabilă a lui Sandu Pleşoianu fac loc, pe neaşteptate, încăpăţânării. Aşa se întâmplase şi atunci. N-aveţi decât să plecaţi în tabără; eu rămân, nu mă mişc până nu capăt dovada că am dreptate! Păi bine, deşteptule, a zis Tibi, plictisit, dovada asta ar fi să revedem pasărea cu ochii noştri, nu să ne îndrugi după aia că ai văzut-o tu şi să te credem pe cuvânt. Aşa pot să spun şi eu că am văzut un crocodil, m-ai

crede? Da, a răspuns Sandu, exaltat, te-aş crede! E imposibil să existe aici vreun crocodil, dar dacă îmi spui că l-ai văzut eu te cred – şi ştii de ce? pentru că tu nu minţi niciodată! N-am dreptul la aceeaşi încredere din partea ta?

Profesorul Sârbu, în ciuda durerilor reumatice, era cum nu se poate mai mulţumit, replica lui Sandu îl încântase, uite ce băieţi de aur am, gânduri pure, inimi generoase! Cavalerul Trac făcea parte din categoria profesorilor care, pe măsura trecerii anilor, încep să-şi idealizeze elevii, să-i considere nu cum sunt, ci cum ar vrea el, profesorul, să fie. În realitate, Sandu nu se simţea tocmai convins de propriile-i spuse dar era un înotător excelent, pe când Zaharian, lucru curios, aproape că nu ştie să înoate.

— Sunt sigur, a spus Sandu, că pasărea s-a ascuns într-un loc de sub apă, unde poate să respire.

— Păi da, că o fi având vreun batiscaf. N-are cum să stea atâta timp sub apă! A mai auzit cineva de-o aiureală ca asta? Ai auzit tu?

— Nu, dar de ce să ne lăudăm că suntem ignoranţi? Eu mă duc să văd. Ţin minte locul. O să răscolesc tot.

Într-o clipă Sandu a rămas în slip.

— Tibi, facem pariu. De fapt nu e chiar un pariu. Dacă găsim pasărea, o să strigi de trei ori „Cel mai bun om din echipaj e Sandu Pleşoianu!“ Dacă n-o găsim, am să strig eu că sunt un palavragiu, iar tu cel mai deştept de pe lume.

— Ai înnebunit. Dom’ profesor, ăsta vrea cam multe, ar trebui pus la punct!

Dar Sandu intrase în apă şi Răţoi striga alarmat pe mal:

— Sandule, vine ploaia, adică ce spun eu ploaie?, rupere de nori, furtună! Hai înapoi! De ce-mi faci greutăţi în muncă? Sunt şi eu o dală mare meteorolog şi nimeni nu mă ascultă. Fă-o măcar tu.

— Pasărea aia e acolo sub apă şi vreau s-o văd şi să ştiu ce face şi să-l aud pe Tibi spunând adevărul.

Vineţiu de teamă şi de enervare, Zaharian Tiberiu şi-a arătat şi el frumosul slip portocaliu cu vipuşcă roşie.

— Tu rămâi la vatră, a hotărât Cavalerul Trac. Apa nu-i prea adâncă, dar înoţi prost, nu vreau să risc.

— Mă duc eu, a oftat Răţoi.

— Şi eu, s-a oferit Narcisa, care de fapt n-avea niciun chef, însă o văzuse pe Anişoara intrând în apă fără să-şi mai scoată rochia, cu aparatul de filmat deasupra capului.

— Dom' profesor, s-a rugat Tibi, trebuie să mă duc! N-o să mă lăsaţi dumneavoastră la cheremul imaginaţiei lui Sandu! Nu vedeţi cum mă provoacă?

În ochii lui Tibi era un dezastru contradictoriu de panică şi fermitate. Sandu îi aruncase mănuşa. Tibi credea că dacă refuză duelul avea să rămână dezonorat pentru toată viaţa, lucru cu atât mai grav cu cât se aflau la numai un kilometru de comuna Apuseni şi era timpul când urma să vină acasă Antonia şi alte fete care coborau în fiecare zi la Buştenari în piaţă cu ouă, smântână, unt şi brânză de vaci, aprovizionând-o conform înţelegerii pe consăteanca pricepută într-ale negustoriei care gestiona toneta satului lor. Ce-ar fi gândit Antonia aflând că el, Tibi Zaharian, nu se încumetase să intre într-o apă atâtica? Poate că n-ar fi gândit nimic rău, de fapt nici n-ar fi avut de unde cunoaşte detaliile împrejurării, nimeni din echipaj nu-şi imagina că între Tibi şi Antonia există vreo umbră de simpatie, dar Tibi era în situaţia de a nu fi sigur de nimic.

Bătrânul profesor a ridicat tonul;

— Tibi, repet: n-ai ce căuta în apă! Tu în apă eşti ca un bolovan. Scurt. Nu te mişti de-aici! Dacă nu te astâmperi, te trimit acasă cu primul tren.

Sandu Pleşoianu, intrat în râu până la şold, îşi savura triumful. Lucrurile se petreceau exact aşa cum îşi imaginase: Tibi, care-i furase ideea expediţiei, era acum un omuleţ dezorientat şi umilit,

— Lăsaţi, dom' profesor, a spus Sandu concesiv, că am o idee: îl legăm de mijloc cu o frânghie lungă; un capăt îl ţin eu şi altul, dumneavoastră; dacă dă de bucluc, îl scoatem la iuţeală. Da' eu zic c-ar fi mai prudent ca bietul Tibi să rămână pe mal.

Lui Zaharian nu-i venea să-şi creadă urechilor; adică ajunsese să fie „bietul Tibi''?! A acceptat furios ideea cu frânghia. Era un procedeu care nu-l onora, însă îi dădea posibilitatea să se ducă după Sandu şi să-i demonstreze că bate câmpii. Grijuliu, profesorul Sârbu îl legase peste piept şi umeri ca într-un soi de ham, să-l poată trage cu maximum de siguranţă la mal în caz de nevoie. Atent, omul fila coarda ca un alpinist, în timp ce Sandu

ţinea celălalt capăt în dinţi, l-ar fi putut ţine în mină dar în dinţi era mai spectaculos, mai aproape de stilul Winettou sau Tarzan.

Apa gheţoasă pulsa furtunos în artera de piatră. Cascada, altminteri o cădere de la numai vreo patru metri, li se părea un fel de Niagară. Printr-o ciudăţenie, rochia Anişoarei păstrase aer şi poalele ajunse la brâu o încercuiau umflate ca un colac de salvare decorat cu dunguliţe şi floricele.

— Unde zici că a picat pasărea aia, domne’? dârdâia Tibi în hamul lui.

Apa nu-i venea mai sus de piept dar era rapidă şi zgomotoasă, lucru absolut neplăcut pentru Tibi, care şi de apa moartă a ştrandului se temea. Se uita plin de ură la demonstraţiile lui Sandu care, fie că trebuia, fie că nu, se lăsa pe fundul apei câte douăzeci-treizeci de secunde. Narcisa renunţase, mai bine pe mal în siguranţă decât la rivalitate cu Anişoara Samoilă în zbaterile apei. Răţoi, văzând că Narcisa dă înapoi, se liniştise şi el – dacă ar fi intrat, ar fi făcut-o numai ca s-o supravegheze pe ea. De Sandu n-avea grijă şi nici de Anişoara, îi ştia înotători de prim-rang, soarta lui Tibi era pe mâini bune.

— Pleşoiene, gata, să ne întoarcem, l-a rugat Tibi clănţănind, vânăt de frig şi de teamă. Hai, Sănducule!

— Încă n-am găsit nimic! Vrei să mă dau bătut? Nici nu te gândi. Căutăm până mâine dimineaţă dacă trebuie!

— Dar ai găsit! O să spun că ai găsit tot ce căutai, pasărea aia e-ntre rădăcinile buşteanului de colo, ai câş- tigat, ne întoarcem şi recunosc că ideea expediţiei îţi aparţine şi-o să fii glorificat, ce mai vrei?!

— *Mille scusi, signor*, dar nu servesc minciuni. Dacă vrei, întoarce-te tu.

Tibi i-a înfipt pe sub apă pumnul în coaste:

— Cu prima ocazie te rup în bătaie, ţine minte.

— De ce nu începi acum?

— Ai vrea tu! Ca să mă aranjeze Sârbu? Nu, copile. Treaba asta o s-o rezolvăm între patru ochi.

Şi i-a mai tras doi pumni dar slabi, căci mişcările-i erau îngreunate de apă.

— Ce-i cu voi aici, ce căutaţi? s-a auzit exact vocea pe care ar fi vrut cel mai puţin s-o audă în acele clipe.

De pe malul celălalt îi privea, curioasă, Antonia personal şi-un cârd de fete. Să-l vadă Antonia tras cu frânghia, ca un prostănac, era chiar mai rău decât dacă ar fi rămas pe mal.

— Păi e foarte simplu, a râs Antonia, aflând ce scop mânase în torent acel grup caraghios. Aţi văzut o mierlă de apă, ce vă miraţi atât? Cuibul e îndărătul cascadei, dacă vă apropiaţi cu grijă s-ar putea s-o vedeţi.

— Rămâneţi pe loc, i-a rugat Anişoara Samoilă. Nu vreau să speriem mierla. Cu puţin noroc, poate reuşesc să filmez minunea asta.

A făcut un ocol, ca să ia o traiectorie potrivită, şi cu spatele lipit de peretele stâncos, s-a apropiat curajoasă de cascadă, apăsând trăgaciul declanşatorului, între limba cascadei şi stâncă nu era un spaţiu mai mare de cincizeci-şaizeci de centimetri. O minusculă rachetă apă-aer, cu pene şi cioc, a ţâşnit din cuibul care, într-adevăr, se afla acolo. Aparatul Anişoarei urmărea pasărea cu atâta râvnă încât fata, zbuciumându-se în fel şi chip să menţină obiectivul în direcţia dorită, înghiţea apă din belşug. Sandu Pleşoianu a dat un strigăt de victorie care l-ar fi făcut invidios până şi pe cel mai războinic *sioux comanş, assiniboin, dakota* – cunoştea pe de rost aproape toate triburile, cândva îşi făcuse o listă completă. Anişoara dispăruse în unghiul format de mal şi cascadă. „Gata, Ani, a strigat Sandu, *quod erat demonstrandum*, ieşi de-acolo că pe urmă n-or să ne ajungă aspirinele.’’ Era mândru, le dovedise că avusese dreptate – dar Anişoara întârzia să reapară de sub cascadă. „Anişoara, cu cine vorbesc? Anişoara, mă auzi?“ s-a îngrijorat Sandu – şi brusc a simţit că nu se mai poate bizui pe piciorul stâng, în locul căruia rămăsese doar o durere surdă care exploda la orice tentativă de mişcare. „Am un cârcel! a strigat el, zăpăcit de frică. Scoateţi-mă de aici! Repede! “

Nu e mare lucru un cârcel la apă mică, dar curajul şi stăpânirea de sine nu figuraseră niciodată printre calităţile de prim rang ale lui Sandu. Îşi înfăşurase capătul frânghiei pe mână.

— Trageţi! Am un cârcel! Mă doare!

Antonia a sărit în apă cu treningul pe ea. Anişoara Samoilă tocmai ieşea udă ciuciulete şi victorioasă de sub cascadă: „Am filmat cuibul, e ceva unic, cred că nimeni n-are o peliculă cu aşa ceva, dar ce se întâmplă aici, aţi organizat un carnaval nautic?!”

Şi-a dat seama repede de ceea ce se întâmplase şi n-a scăpat ocazia. A început să filmeze noul subiect; Antonia, din apă, şi Cavalerul Trac, de pe uscat, colaborau prin semne, strigăte şi manevre complicate ca să-i scoată pe Sandu şi pe Tibi din bucluc. Degeaba protesta Tibi că el nu păţise nimic, a trebuit să se resemneze lăsându-se smucit şi târât, frânghia se încurcase, lui Sârbu nu-i era clar cine ce păţise, pe de altă parte Antonia cu firea ei voluntară nu se pierdea în amănunte, aşa încât cei doi fură traşi la grămadă şi aruncaţi pe mal ca un năvod cu doi peşti din altă eră.

Între timp, cârcelul se topise şi Sandu era din nou în formă. Obţinuse tot ceea ce-şi dorise: să demonstreze că pasărea aceea era într-adevăr un mic submarin ornitologic şi să-l pună pe mândrul Tibi Zaharian în situaţia de a fi plimbat cu frânghia prin apă.

Dubla victorie a lui Sandu Pleşoianu era pentru Tibi o dublă înfrângere. Cel mai rău îl durea povestea cu frânghia. Să-l vadă Antonia purtat cu frânghia prin apă. Inacceptabil. Nu mai ştia cum să se sustragă ruşinii, dădea din colţ în colţ. Antonia însă a spus: „Bravo, Tibi, bine aţi făcut că v-aţi asigurat cu frânghia, se cunoaşte că sunteţi experimentaţi, numai proştii se bagă într-o apă ca asta fără să-şi ia măsuri speciale”.

Credea într-adevăr Antonia în ceea ce spusese, ori făcuse această afirmaţie numai pentru a micşora stânjeneala lui Tibi? Greu de stabilit. În orice caz, din clipa aceea Tibi a ştiut sigur că Antonia nu trebuie să rămână pentru el o simplă cunoştinţă de vacanţă.

Era atât de emoţionat de această descoperire care-i încălzea inima încât a simţit nevoia să fie generos cu tot restul lumii, inclusiv cu Sandu Heşoianu, şi şi-a achitat pariul fără resentimente, ba chiar cu plăcere, strigând: „Aplaudaţi-l pe Sandu, e cel mai tare tip din echipaj!“ şi punând atâta suflet în această replică încât toţi au zis „Bun băiat e Tibi, ţine la colegi, îi încurajează, e un gest pe care nu-l poate face decât un om dintr-o bucată”, şi aceasta a fost şi părerea nemărturisită a Antoniei.

Nimeni n-a auzit însă cum, în toiul bunei dispoziţii generale, Zaharian a murmurat la urechea lui Sandu; „Să nu uiţi ce ţi-am promis!“

Nu ştiau pe cine să felicite mai întâi, pe Sandu, că intuise natura specială a acelei păsări, pe Tibi, că se dovedise cavaler, pe Antonia că intervenise într-un moment critic.

Doar Anişoara Samoilă lipsea din scenă. Ea, care intrase în apă fără gâlceavă şi mai ales fără frânghie şi se descurcase tot timpul singură şi se vârâse şi-n refugiul mierlei şi toate astea cu aparatul care trebuia protejat şi cu care filmase ca o operatoare-cascadoare, n-avea timp de vorbe frumoase. Udă leoarcă, se trăsese de o parte ca să scoată liniştită caseta, să se asigure că nu intrase apă în aparat şi să aşeze totul la adăpost, în culcuşul catifelat al trusei etanşe.

Anişoara avea scopuri artistice dintre cele mai îndrăzneţe, dar nu-si îngăduia nicio clipă să uite că aparatul pe 16 mm şi obiectivele şi filtrele şi arătosul teleobiectiv nu-i aparţineau, le luase cu proces-verbal de la cineclub, unde trebuiau readuse în perfectă stare, iar folosirea peliculei justificată până la ultimul centimetru. În fiecare seară, când colegii lălăiau şi tăifăsuiau în dulce lenevie dinaintea focului întărâtat de trozniturile şi scânteile vreascurilor de brad, Anişoara robotea în cort curăţind cu periuţe speciale şi lustruind cu piele de antilopă conţinutul trusei. Colegii râdeau fiind de părere că-şi dă importanţă. Ah, vai, ea, grijulia! specialista! dar Anişoarei nu-i ardea de joacă ştiind foarte bine că valoarea utilajelor echivala cu câștigul pe vreo patru luni al tatălui ei.

12. Podul

Un miliard de arcaşi ai norilor şi-au slobozit săgeţile de apă. Ploaie torenţială, cutreierată de escadroanele unui vânt năprasnic. Neguri de fontă îşi târau burţile pe ierburile culcate la pământ şi n-ai fi văzut nici la cinci metri dacă fulgerele n-ar fi avut grijă să strălumineze din clipă-n clipă. Avantajele optice ale fenomenului erau binevenite, nu însă şi pericolul de trăsnet. Singurul rămas în vervă a fost Răţoi care striga triumfător: „Vedeţi? V-am dat sau nu prognoza exactă? E o furtună de zile mari, nu-i aşa?“ S-ar fi zis că, dacă norii ar fi trecut fără

incidente, ar fi fost capabil să pună la cale o furtună numai să joace cât mai bine rolul meteorologului de serviciu.

Podul s-a fracturat la mai puţin de un minut după ce trecuseră. Au auzit troznitura seacă, s-au oprit, s-au uitat şi au ajuns la concluzia că serviciile lui Răţoi nu fuseseră inutile. Dacă nu i-ar fi zorit atâta să plece, dacă le-ar fi îngăduit să mai tândălească pe drum rămâneau de cealaltă parte sau, doamne fereşte, accidentul i-ar fi surprins pe pod. Zbuciumul apei şi al vântului smulseseră o cohortă de trunchiuri din legăturile care-o ţineau la cine ştie ce punct forestier din amonte de pod, proiectându-le ca pe un snop de torpile. În drumul lor sfărâmaseră ca pe nişte beţe de chibrit doi piloni, podul arăta ca un trunchi cu vârful în apele înspumate.

Nu le mai păsa nici de ploaia torenţială, nici de întuneric, nici de trăsnete; scăpaseră de un bucluc enorm. La un kilometru îi aştepta mica lor tabără, pe care au găsit-o mai primitoare şi mai confortabilă ca niciodată. S-au înghesuit uzi şi fericiţi în „living-room“, coliba pe care la sugestia lui Sârbu o construiseră anume pentru ca în cazurile de vreme neprielnică să poată sta câteva ceasuri împreună, la căldura focului unei vetre adevărate.

Pe plită clocotea ceainicul, şi sfârâiau în tigaie bucăţile de costiţă, şi mămăliga bolborosea gospodăreşte în ceaun veritabil, nu în cratiţă ca pe „teren“.

Pe pereţii de nuiele împletite şi muruite cu lut jucau plăcut luminile focului iar Mandache mângâia coardele ghitarei improvizând o melodie pe motive spaniole, ceva melancolic dar nu trist, voios totuşi lent, să se potrivească cu plăcuta osteneală a obosiţilor de aventură care îl acompaniau în şoaptă, somnolând. Era bine, se simţeau mai prieteni ca niciodată, văzuseră şi făcuseră o mulţime de lucruri în ziua aceea, descoperiseră o mierlă de apă, terminaseră măsurătorile al căror rezultat dovedeau că în acel punct al râului merita cu prisosinţă să fie instalată o mică hidrocentrală şi-n plus dăduseră peste acea inimaginabilă şi plăcută aglomeraţie de tufe cu fragi. Erau mulţumiţi şi se gândeau cu drag la sacii de dormit când Narcisa Diaconu s-a ridicat împanicată:

— Dar cu podul ce facem?!

— Asta-i o întrebare pentru ingineri, treaba lor.

— Nu glumesc. E noapte şi e sâmbătă, drumul e mai umblat ca de obicei. Oameni grăbiţi să ajungă acasă, unii poate cu chef. Pot apărea şi camioane, tractoare.

— Pe aici toţi umbla cu lanterna în buzunar, dragă, stai cuminte, iar maşinile au faruri de pe când erau trăsuri.

— E noapte, e ceaţă, e ploaia mare. Pe vremea asta te zăpăceşti, nu vă daţi seama?

— Şi tu ce ai vrea?

— Nu ştiu. Să luăm o hotărâre.

— Are dreptate, a spus Răţoi, sărind, ca de obicei, primul să o susţină. Dom' profesor, împrumutaţi-mi lanterna dumneavoastră, e cea mai puternică, şi daţi-mi şi impermeabilul, mie îmi ajunge tocmai bine până la călcâie. Mă duc să fac de gardă la pod. Care cum vine, stop, stai aşa, drum închis!

— Fugi, mă, obositule, nu te uiţi la tine? a mormăit Tibi. Cazi din picioare.

— Sunt un om antrenat. Eu nu obosesc uşor. Mă simt în formă. Ce ordonaţi, dom' profesor?

— Ordon, a zis Cavalerul Trac, să facem cu toţii de pază, dar pe rând şi câte doi. Bineînţeles, fetele ies din discuţie. Ordinea perechilor o stabilim prin tragere la sorţi. Ia să vedem cât e ceasul – nouă şi un sfert. Fiecare pereche stă de gardă două ceasuri. La cinci dimineaţa e lumină; plasăm o pancartă de avertizare şi cu asta ne-am încheiat misiunea.

Primii au plecat Valerian Sârbu şi Dobrotă. Ceilalţi au dat fuga în sacii lor adormind buştean, ca recruţii după instrucţie.

La trei fără un sfert, Sandu Pleşoianu a simţit un ghiont: – Scoal'te, e timpul! — Care timp? — Să ne plimbăm, a bombănit Tibi. Mişcă. — Mai stau puţin… vreau să mai dorm… numai un minuţel… — În picioare, am spus!

Sandu s-a ridicat năuc. Nu înţelegea ce se întâmplă, era întâia oară când se trezea la ora asta, uitase tot, până şi de tabără, crezându-se acasă, unde maică-sa trăgea de el câte-un sfert de oră dimineaţa.

Prima sută de metri a făcut-o umblând în neştire. Auzea ca prin vis picăturile rare de ploaie care-i picurau pe glugă. În cele din urmă l-au dezmeticit aerul rece şi mai ales răstelile lui

Zaharian: „Dă mai repede din picioarele alea amorţite, că Răţoi şi Bratoloveanu or fi îngheţat la pod“.

Întâia impresie a lui Sandu, şi cea mai durabilă, a fost că norii se preschimbaseră în mari păsări negre, care se fugăreau pe dinaintea ochiului alb-roşietic al lunii, îl nelinişteau lipsa oricărui zgomot, neclintirea copacilor; s-ar fi zis că totul încremenise sub zborul acelor păsări enorme, al căror fâlfâit nu se auzea nici el. Dacă ar fi fost singur, Sandu Pleşoianu ar fi încremenit de spaimă. Cu Tibi Zaharian se simţea însă în siguranţă, având chiar şi poftă de taifas. „Ciudată privelişte, Tibi, nu-i aşa?, da’ eu cred că vremea se îndreaptă, mâine o să avem soare, facem plajă, ce zici?“

Tibi nu părea că-l aude. O luase din loc cu trunchiul aplecat înainte, bărbia-n piept şi paşi mari, egali, umblet de automat, fără vorbă, fără gesturi. „He-he, a râs Sandu, spuneai de mine că sunt somnoros, dar văd că tu mă-ntreci. Dormi în marş, soldat?“

Bratoloveanu şi Răţoi şedeau pe pietroaie, încălzindu-şi palmele la focul mic, haiducesc.

— Stai! Cine-i? a dat glas detunător Răţoi. Rămâneţi pe loc! Niciun pas mai departe.

— Ai chiorât, nu vezi că suntem noi? s-a răstit Tibi.

— Ba văd, dar cât am stat aici n-a trecut nimeni, am vrut să am şi eu ocazia să avertizez pe cineva!

— Ai şi găsit pe cine. Puteţi să vă căraţi la nani-nani.

— Oho, de când mi-a fugit somnul! Am jucat table cu Bratoloveanu, tablele ţin cel mai bine de urât.

— Păi o să jucăm şi noi, a zis Sandu.

— N-o să jucăm, a zis Tibi. Luaţi-vă tablele, noi nu jucăm nimic, noi o să stăm de vorbă, nu-i aşa, Sandule? Noi suntem filosofi!

De fapt, Sandu era bucuros să renunţe la table, îi plăceau dar juca prost, te scotea din sărite numărând în şoaptă, cu ochii holbaţi, căsuţele triunghiulare. Poate că ar fi învăţat şi el să se descurce mai ca lumea, dar n-avea experienţă şi-asta din pricină că intimidat de îndemânarea scamatoricească a colegilor nu îndrăznea să joace şi dacă nu juca, de unde să aibă el experienţă?

Sandu a scormonit jăraticul, a mai pus vreascuri, a suflat să înteţească flacăra.

— Ce-i cu tine, Tibi, ţi-e chiar atât de somn? Stăm aici de-un sfert de oră şi n-ai scos un cuvânt. Te gândeşti la ceva. La ce?

— Ar trebui să-ţi închipui.

— Nu sunt ghicitor dar pot să încerc. Ia să vedem. Ţi-e dor de ai tăi? Mie, pot să-ţi mărturisesc, îmi e, dar să nu mai spui la nimeni! Sau te gândeşti la Narcisa? Ai toate motivele: ea îţi place ţie dar ei îi place Răţoi! Sigur că Narcisa s-ar potrivi mai bine cu tine, sunteţi amândoi daţi naibii, pe când Răţoi e un biet anonim şi tocmai asta te scoate cel mai mult din sărite. Lasă, fii milos, măcar atâta bucurie să aibă şi Răţoi pe lume. Nu te gândeai nici la asta? Atunci poate la nişte planuri de viitor, tu eşti genul de om care e sigur că poate ajunge orice vrea – savant, ministru, pilot, scriitor. Eu n-am reuşit niciodată să însăilez un plan de soiul ăsta. Mi-e pur şi simplu imposibil să descopăr ce-aş vrea să fac!

— De exemplu, să nu mai spui prostii.

— Dacă te referi la povestea cu Narcisa, scuză-mă, oi fi greşit.

— Nu e vorba de asta. E vorba că în loc să te gândeşti care-i problema principală a vieţii tale, la ora asta, vorbeşti despre cu totul altceva.

— N-am ştiut că am o problemă atât de urgentă!

— Ai uitat că pe când făceai pe zmeul în apă ţi-am promis că te umplu de pumni imediat ce-o să fim între patru ochi? Asta-i problema ta!

Sandu Pleşoianu a ţâşnit în picioare rupând-o la fugă, dar unde? că-i era frică să se ducă singur înapoi. S-a oprit la zece metri.

— E o laşitate să-l baţi pe unul mai slab decât tine! Să nu te apropii că strig! Eu pot să strig foarte tare!

—Strigă. Aici nu te aude nimeni, a zis Tibi, căutând pe îndelete în grămada de crăci uscate una mai zdravănă.

— Bagă de seamă, a ţipat Sandu. Dacă nu stai la un loc, fug spre tabără. Ştiu că poţi să mă ajungi, dar o să-ţi trebuiască destul timp şi asta înseamnă că îţi părăseşti postul. E o chestiune foarte gravă! Apare un camion, noi nu suntem aici, el intră pe pod, trosc, bâldâbâc – şi cine răspunde?

Zaharian s-a uitat plin de regret la bucata de lemn şi a pus-o pe foc:

— Nu te bucura, mai sunt destule reteveie. Recunoşti că ai făcut o măgărie provocându-mă să intru în apă când ştiai bine că înot prost? Şi că marele tău triumf a fost să mă vezi bălăcindu-mă legat cu frânghia?

— Recunosc, a oftat Sandu. Era păcat să pierd ocazia.

— Te înţeleg. Sunt mai bun decât tine. Mai bun decât toţi. Chestia asta te scoate din sărite, nu-i aşa?

— Din punctul meu de vedere, poţi să te duci naibii cu succesele tale, dar măcar să fii cinstit, hoţule!

— Ai înnebunit, Pleşoianu Sandu! Ţi-am furat eu ceva?

— Bineînţeles: ideea expediţiei. A fost a mea! La început ai râs, m-ai luat peste picior dar când ai văzut că ideea prinde, ai pus-o pe numele tău şi dă-i bătaie, marele Tibi Zaharian iniţiază el expediţia, o organizează el, o conduce el.

Tibi s-a aşezat pe pietroiul lui, încălzindu-şi mâinile la foc:

— Nu te contrazic. Totul este exact cum ai spus. Dar să zicem că nu mă amestecam. Ce-ai fi făcut? Ai fi reuşit să pui tu la cale expediţia?

Sandu se mai apropiase, reintrând în zona de lumină a focului dar rămăsese prudent pe picior de fugă. Tăcea.

— Aştept răspunsul, a zis Tibi. Sau nu poţi să răspunzi?

— Pot, a bombănit Sandu Pleşoianu, pot da’ nu vreau.

— Păi sigur! Zici că-ţi place adevărul, dar de fapt nu-ţi convine decât jumătatea aia de adevăr care te avantajează pe tine. Îţi arăt eu imediat şi cealaltă jumătate: tu n-ai fi putut convinge pe nimeni cu ideea expediţiei fiindcă pe tine nu te ascultă nimeni. Pe mine mă ascultă toţi.

— Şi e corect să fie aşa? înaintă Sandu cu încă un pas, îndrăznind chiar să se rezeme de stâncă. De ce pe tine să te asculte şi pe mine nu?

— De brânză. Fiindcă am mai multă autoritate.

— Şi de ce să ai tu mai multă autoritate? a mai înaintat Sandu un pas. Aproape că ţipa de indignare; Ştii de mult că învăţ cel puţin la fel de bine ca tine, atât că nu ridic mâna la ore, aştept să fiu întrebat şi când răspund, termin în două-trei cuvinte! Nu eşti mai deştept decât mine! N-ai citit mai multe cărţi! Nu eşti mai frumos! Poţi să mă contrazici? Nu! Atunci de unde vine chestia asta cu autoritatea?

— Ghici! Mă, obositule, nu e clar că băieţii au încredere în mine?

— De ce? Eu fur, sunt pârâcios? Nu! Atunci de ce să nu aibă încredere şi în mine? Doar fiindcă eşti mai solid şi mai bogat la gură?

— Mă plictiseşti. Întreabă-i pe ei.

Sandu îşi trăsese un bolovan lângă foc şi se aşezase, răsfăţându-se cu plăcerea căldurii. A oftat:

— Ştii bine că n-o să-i întreb niciodată. Nici ţie nu ţi-aş fi spus toate astea dacă nu s-ar fi nimerit să dârdâim singuri aici în noaptea asta neobişnuită.

— Dacă nu-ţi dădeai drumul la gură, nu mi-aş fi putut închipui ce zbârnâială e în capul tău. Îmi pui nişte întrebări la care dacă-ţi răspund o să te superi că mi-e milă de tine.

— Nu-i nimic, a bombănit Sandu. Accept mila ta, dar răspunde-mi.

— Eşti exact ca un fotbalist care ajunge cu mingea în careu şi n-are curaj să tragă. Eu sunt altfel: trag din orice poziţie şi cu orice ocazie. Îmi iese pasenţa, e O.K. Nu-mi iese, mai încerc. *Aux armes*, monseniore, alege-ţi un cal mare şi fă-ţi un loc sub soare!

Dar Sandu Pleşoianu nu-l mai auzea de mult; adormise tun, rupt de oboseala zilei şi de efortul unei convorbiri în care spusese ceea ce nu bănuise niciodată că ar fi în stare să spună.

La patru dimineaţa, s-au desprins din ceaţă lumini tremurătoare, galbene şi s-a auzit huruială de maşini grele.

— Staai! a sărit Tibi, agitând lanterna. Drum blocat! Nu se poate trece pe pod!

Din cabina automacaralei cu braţ gigantic a sărit un tânăr care purta peste bluza treningului „Adiddas“ veritabil, un nu mai puţin veritabil cojocel muntenesc.

— ’mneaţa, vigilenţilor, şi mulţumiri pentru serviciul de pază. Noi suntem podarii. Puteţi să vă duceţi la culcare.

Muncitorii cu căşti de protecţie aduceau scule şi instrumente complicate, bobine de cablu, aparate de măsură. Dintr-o magazie cenuşie de pe mal, erau scoase ţevi metalice, buşteni, scoabe de oţel. Compresorul intrase în funcţiune. Scântei de sudură. Cabluri aruncate pe celălalt mal. Lucrători înaintând cu îndemânare de echilibrişti. În câteva clipe, la lumina proiectoarelor, se înfiripase un adevărat şantier. Oamenii lucrau

rapid şi precis, se vedea imediat că alcătuiesc o echipă îndelung antrenată, care ştia bine ce are de făcut.

Tibi Zaharian şi Sandu Pleşoianu au rămas să caşte gura, nu puteau rata spectacolul şi-n afară de asta, dacă s-ar fi întors în tabără înainte de cinci şi jumătate, s-ar fi găsit imediat cineva care să spună „ia uite, chilipirgiii, s-au învârtit, n-au făcut de serviciu decât o oră“.

— Hai să-ţi arăt cum se face o treabă, i-a şoptit Tibi lui Sandu. Pot să jur că noi doi ne gândim în momentul ăsta la acelaşi lucru, dar tu n-ai curaj să acţionezi pe când eu am.

— Nu-nţeleg…

— Stai cuminte, copile, şi urmăreşte-l pe nenea, ia-ţi notiţe, ai ocazia să mai înveţi ceva despre viaţă.

Tibi Zaharian s-a strecurat printre muncitori, apro- piindu-se de tânărul în trening şi cojocel. Îi tot explica, volubil şi prin semne, ceva care l-a făcut pe tânăr, şeful echipei, să scoată carnetul, să scrie câteva rânduri, să rupă foaia şi să i-o dea lui Tibi.

Sandu s-a posomorât. Abia acum începea să ghicească. Într-adevăr, Tibi iar i-o luase înainte; obţinuse în scris mulţumirile adresate echipajului pentru „spiritul de iniţiativă şi abnegaţie cu care aţi făcut de pază la pod“. Acest document ar fi tras greu în balanţa hotărârilor juriului. Era mai mult decât sigur că niciun echipaj nu se putea lăuda cu aşa ceva.

— Tu ai fi plecat fără să ceri o hârtie ca asta, i-a spus Tibi. Eu, dimpotrivă, n-aş fi plecat în ruptul capului fără ea. Asta-i deosebirea dintre noi şi ăsta-i şi răspunsul la întrebările cu care m-ai bătut la cap. De acord?

— Nici pomeneală! Ar fi trist ca oamenii să fie cotaţi nu atât după ceea ce fac, cât după tam-tam-ul care se produce în jurul lor! Pun pariu că toată noaptea numai la hârtiuţa asta te-ai gândit. E jalnic să judeci aşa!

— Cu alte cuvinte, ai fi gata să distrugi hârtiuţa asta?

— Bineînţeles. Faptele contează. Ele rămân!

— Atunci, poftim, fă ce vrei cu ea. Rupe-o! Dă-i foc!

Sandu a prins hârtia de-un colţ, între degetul mare şi arătător, fluturând-o cu superb dispreţ, ăsta-i diamantul nostru blestemat: orgoliul (ţinea minte replica dintr-o piesă de la televiziune), o, de n-ar fi el, să ne domine, să ne orbească, să ne întunece mintea…

A schiţat gestul de a sfâşia petecul de hârtie, dar s-a oprit exact în ultima sutime de secundă.

— Te-ai răzgândit, romanticule? Nu mai renunţi la celuloza cu laude?

— Du-te naibii! Eu m-aş lipsi de ea dar aici scrie despre tot echipajul, a oftat Sandu. N-am dreptul să le răpesc colegilor ce-i al lor. Ţine hârtia. Tu ai obţinut-o, tu să le-o prezinţi. Pe mine acest ceremonial mă lasă rece. Tu însă bucură-te de el, fii eroul dintotdeauna.

— Facem altfel, a zis Tibi: le-o prezintă cine ajunge mai repede în tabără! Ce zici? Pe locuri, gata, start!

Niciodată n-a alergat Sandu cu mai multă disperare, se lovea de toate pietrele, de-o sută de ori era să se dea peste cap, nu era un atlet, oboseala îl seca după mai puţin de patru sute de metri, dar de data asta a reuşit, a ajuns primul dar niciodată n-avea să ştie dacă natura înfăptuise o minune sau dacă Tibi, unul dintre cei mai buni alergători din şcoală, slăbise intenţionat ritmul.

Toată dimineaţa numai gura lui Sandu Pleşoianu s-a auzit. Găsea pentru notiţa inginerului de poduri tot felul de calificative seducătoare: „certificat de curaj“, „paşaport pentru marele trofeu”, „balada unei nopţi de luptă cu furtuna”.

— Îmi amintesc, râde Mandache, parcă înnebuniseşi, te-ai ţinut o jumătate de zi după mine să compun de-adevărat o baladă, îţi şi umblau prin cap versuri, motive muzicale… Pun pariu că pe Ducele de Alba l-ai trimis cu o scrisoare despre isprava de pe pod! Zi că nu-i aşa.

— Zic.

— Păi atunci cu ce? Că-n perioada când l-ai expediat, ăsta fusese episodul cel mai de soi. Cu ce altceva ai fi putut trimite porumbelul?

— Cu nimic, şi de fapt nici nu l-am mai trimis. L-am făcut cadou.

Uluiala e prea mare ca să mai încapă în cuvinte, şi-n afară de asta discuţia n-a dus nici până acum lipsă de noutăţi, sunt cu toţii antrenaţi în a recepţiona surprize. Se mulţumesc cu întrebări seci: „Cum adică, nu l-ai trimis? Ce-i aia că l-ai făcut cadou? De ce?“

Sandu oftează:

— Lui Picu Arambașa. Ce vă uitaţi aşa? N-am făcut-o pentru mine, ci pentru toţi. S-a întâmplat cu o zi înainte de povestea cu podul. Eram amărât că „Tomis”-ul se aranjează. Am avut o discuţie cu Arambaşa. L-am rugat să ne cedeze şi nouă ceva din uneltele-alea arhaice ale lui nea Vizireanu.

— Maşina de tors!

— Da. I-am spus că-i dau în schimb unul din porumbei, ştiţi că pusese ochii pe ei din prima zi, băiatul se pricepe, a văzut că erau de rasă.

— Sandule, tu minţi! Arambaşa mie mi-a dat maşina de tors! se încruntă Narcisa.

— Aşa îl rugasem eu: să ţi-o dea ţie ca să pară că eu n-am niciun amestec. Maşina de tors, în schimbul Ducelui de Alba şi al păstrării secretului.

— Nu ştiu cât e adevărat din tot ce spui, dar povestea îmi place! aplaudă Tibi Zaharian. Vă amintiţi ce mutre de picaţi din lună aveam când Arambaşa i-a adus Narcisei maşina de tors – producţie Firezu, anul 1800 şi ceva? Ca să te lipseşti de o asemenea comoară înseamnă ori că eşti prost, ori că-ţi cam place o anumită fată. Arambaşa ştiam noi bine că nu e prost, aşa că ne-am distrat regeşte pe seama lui Răţoi: marele lui rival îi dădea lovitura de graţie, aducând prinţesei un trofeu rarissim.

Narcisa îi aruncă lui Sandu Pleşoianu o privire care, dacă ar fi materializată, n-ar putea fi decât un iatagan şi iese nervoasă pe balcon. Răţoi e cum nu se poate mai vesel, dar are decenţa să nu-şi arate starea de spirit, îi face discret cu ochiul lui Sandu un semn de mulţumire.

Mihuţ se uită la ceas:

— Întâmplările dumneavoastră sunt instructive şi, mi-aş permite să adaug, amuzante, dar eu mă cam grăbesc şi-aş vrea, dacă e posibil, să revedeţi ceva mai repejor scenariul expediţiei: simt că ne apropiem de ceea ce mă interesează pe mine.

13. Portocala de gheată

Valizele, gentile şi cutiile de cele mai diferite forme se umpleau cu pietre rare, cu aşchii de lemn, cu plante, cu obiecte de artă şi tehnică populară, cu înregistrări pe casete şi pe film, iar carneţelele personale de însemnări ştiinţifice ajunseseră, vorba lui Sârbu, la a treia generaţie, căci, într-adevăr, fiecare dintre ei umpluse cel puţin două carnete.

Băieţii se gândeau din ce în ce mai des la faptul că mii de echipaje ca al lor cutreierau odată cu ei ţara, nutrind aceleaşi preocupări şi ambiţii, iar undeva nişte oameni gravi şi foarte învăţaţi aveau, în cele din urmă, să analizeze, să preţuiască şi să compare rezultatele. Erau atotştiutorii şi enigmaticii membri ai juriului care urma să decidă ce echipaje vor fi laureate – fiind în joc Marele Trofeu al expediţiilor şi celelalte răsunătoare premii, cărora le corespundeau, după importanţă, seturile cu medalii de aur, de argint sau de bronz, care urmau să fie decernate fiecărui membru al echipajelor clasate pe primele locuri. Cum stăm, am intrat pe culoarul care duce la victorie sau ne canonim degeaba?

Din ziare, de la radio, dar mai ales prin străvechiul şi mereu folositul circuit oral al veştilor atrase irezistibil de magnetismul categoriilor de oameni cu interese comune, aflau tot felul de noutăţi: echipajul „Alpha” descoperise în Bucegi un schelet complet de urs de peşteră, „Sargedava” dăduse peste o senzaţională statuetă, din secolul doi, a zeului Mercur, „Drumeţii veseli” găsiseră pe obcinele moldoveneşti o plantă încă necunoscută botaniştilor, „Kon-Tiki III“, echipaj îmbarcat pe o plută cu pânze în Deltă, nimerise peste epava unei corăbii veneţiene, „Vulturii" executau o neobişnuită patrulare de creastă, din munţii Buzăului până în Retezat. „O fi aşa, n-o fi? O fi, că până şi «Tomisul» lui Arambaşa, care lucrează uite colo, la doi paşi, pregăteşte ceva. Se spune că sunt pe cale să dea lovitura!“ „Vedeţi-vă de treabă, aşa-i obiceiul omului, să înflorească tot ce aude. Cine ştie ce s-o fi povestind despre noi – că am găsit de pildă o inscripţie de o sută de cuvinte în limba dacilor!“ „Bine-ar fi, dar să lăsăm visurile şi să ne gândim dacă în tot ce am făcut noi până acum există ceva valoros.” „Păi de ce să nu existe? Există, că doar n-om fi mai slabi de minte ca alţii, nu se vede din jurnalul lui Do- brotă că suntem pe caii cei mari?“

Că Dobrotă e un tip înfumurat şi lăudăros ştiau de mult; că este egoist şi lacom până la ridicol aflaseră mai cu seamă în timpul expediţiei. Vorba lui Sârbu: Aici nu-ţi mai poţi truca felul de a fi. Defectele îşi scot repede capul, ca şerpii la soare. Calităţile, dacă le ai într-adevăr, abia acum îşi primesc certificatul de garanţie. Atitudinea colegilor faţă de tine suferă modificări importante, ia uite, domne, ce neserios e ăsta pe care îl crezuserăm băiat de comitet, păi nici nu suferă comparaţie cu bietul cutare, pe care l-am luat ani de zile drept palavragiu şi-n realitate tipul e nemaipomenit, poţi conta pe el sută la sută.

Cu Dobrotă lucrurile s-au petrecut însă numai până la jumătate aşa. Dragostea lui de sine i-a revoltat şi erau gata să-i spargă valiza blindată, înlocuindu-i cu pietre bunătăţile cu care se ghiftuia singur, pe furiş, cutiuţe cu şuncă, cârnăciori picanţi, tuburi cu miere, ciocolată, dar foarte repede au căzut în extaz dinaintea jurnalului expediţiei. Fiecare expediţie trebuie să aibă un jurnal de zi cât mai amănunţit. Este interzis ca el să fie scris sau măcar să sufere corecturi după întoarcerea din expediţie. Jurnalul e unul dintre criteriile de bază folosite de juriu. Felul în care Dobrotă se achita de această misiune i-a atras din primele zile iertarea păcatelor. În fiecare seară, un punct esenţial al programului de după cină, la focul de tabără, era lectura jurnalului. Nu ştiau cum să-şi mai exprime încântarea.

Dobrotă povestea întâmplările şi evenimentele şi purtarea fiecăruia cu o precizie şi o savoare care-i uimea. Pe alocuri, îşi îngăduia mici exagerări dar în niciun caz minciuni; erau mai degrabă procedee literare având ca scop redarea atmosferei, a tensiunii diferitelor episoade, a caracterului colegilor.

Avea şi haz, folosea dialogul şi le atribuia colegilor câte un supranume în fiecare zi, în funcţie de isprăvile făcute de-a lungul ei. Bratoloveanu Florin apărea rând pe rând ca „*Şeriful Zmeură*'' (culegând zmeură, se speriaseră de nişte zgomote semănând, credeau ei, a mormăieli, şi fugiseră cu toţii lăsând baltă coşul plin, noroc că Bratoloveanu, mai îngrijorat de soarta zmeurei, rămăsese pe loc apărând după un sfert de oră cu coşul în spinare); „*Ceşcuţă-Linguriţă*" (modest, declara la fiecare masă că lui nu-i trebuie decât „o ceşcuţă de supă" sau „o linguriţă de sos", atât, deşi în realitate se dovedea capabil să mănânce de fiecare dată dublu decât ceilalţi″); „*Domnişoara de la fermă*'' (doriseră să cumpere lapte şi gospodina, ocupată cu

treburile de seară, le spusese mai aşteptaţi, mulg vacile ceva mai târziu, a, dacă ştiţi să mulgeţi, puteţi să vă serviţi singuri – ei habar n-aveau cum se face treaba asta dar, incredibil, Bratoloveanu, născut şi crescut ca şi ei, la oraş, reuşise fără greutate să mulgă o vacă arătoasă, şase litri de lapte călduţ şi spumos dăduse ugerul ei sub mâinile pricepute ale mulgătorului de ocazie); „*Omul din paleolitic*'' (pus să-i supravegheze cu binoclul din vârful unei stânci, astfel încât să nu se depărteze prea mult unul de altul în timp ce umblau după revelaţii geologice, Braloloveanu aţipise acolo, încălzit de soare şi-l găsiseră sforăind fără să ştie că o şopârlă dormea şi ea foarte bine, unde?, pe genunchiul lui).

Simpla recitire a acestor porecle dădea pe lângă haz o nouă lumină asupra personajului; Bratoloveanu le devenise mai simpatic, mai apropiat, şi asta în bună măsură felului în care era descris de către Dobrotă. Toţi apăreau portretizaţi cu aceleaşi mijloace amuzante şi precise, ceea ce-i făcea să se întrebe fie cu uimită plăcere, fie surprinşi de adevărul unei observaţii usturătoare, „chiar aşa oi fi eu?! ''

Stilul relatării până şi a celor mai simple întâmplări era dramatic; râuleţul traversat din piatră-n piatră devenea la Dobrotă un „torent gâlgâitor de valuri înspumate'', dar nu puteai obiecta întrucât la câteva sute de metri în aval sau în amonte acest râuleţ putea să aibă într-adevăr o configuraţie agresivă. Descrierea obiectelor colecţionate era în schimb sobră, ornată ceremonios cu tot felul de amănunte conjuncturale şi detalii ştiinţifice.

În fine, grafica lui Dobrotă era pe măsura stilului, aşa cum aveau să recunoască ulterior privitorii. Acest jurnal al lui nu trebuia doar citit, ci şi privit, ca un spectacol. Reprezenta o capodoperă a scrisului de mână, cu titluri şi subtitluri colorate, însoţite de vignete colorate, paragrafele începând cu o letrină lucrată în arabescuri şi colorată şi ea. Cu totul uluitoare se dovedeau ilustraţiile: Dobrotă alesese stilul graficienilor de carte din secolul XIX: desen precis, compoziţie bogată, tensiune romantică. Ar fi fost inutil să mai ataşezi fotografii. Desenele lui Dobrotă băteau imaginea înregistrată mecanic, şi-n afară de asta el rareori se mulţumea să dedice unui episod o singură ilustraţie, în cele mai multe cazuri făcea o mică bandă desenată cu două-trei casete, dar erau multe asemenea planşe cu opt sau

zece imagini dedicate aceleiaşi împrejurări, pe care el o prezenta în desfăşurarea ei ca pe un film. Felul în care reuşea Dobrotă să scrie şi să deseneze atât de frumos şi de îngrijit în mijlocul pădurii îi pusese la respect. Orice nerozie ar fi făcut, orice vorbă rea ar fi ieşit din gura lui colţoasă erau trecute cu vederea; acest artist se dovedea de neînlocuit. Nu mai regretau că n-au televizor portabil; petreceau excelent în fiecare seară, cel puţin o oră, cu ochii în paginile realizate de Dobrotă despre ceea ce se petrecuse cu o zi în urmă. Parcă nu era vorba de ei, ci de alţii, de eroii unui film.

În penultima zi, rămânând în tabără, pentru că trebuiau să-şi facă bagajele, dar şi din pricina, ploii care nu contenea, au avut ocazia să-l vadă mai îndeaproape la lucru. Atunci au înţeles de ce lui Dobrotă nu-i place să fie nimeni pe lângă el când lucrează: pentru că vorbeşte întruna. Vorbeşte cu personajele care-i ies de sub peniţă, le întreabă, le ceartă, râde de ele, se miră, se supără şi uneori le spune ce-ar fi făcut dacă era în locul lor. Aşa se explică între altele de ce în unele evocări Tibi Zaharian, Răţoi Ilie, Sandu Pleşoianu şi în general toţi apar ceva mai dinamici, sau, dimpotrivă, mai de treabă ca în realitate: ei sunt, în jurnal, aşa cum i-ar fi plăcut lui Dobrotă să fie, dacă era în locul lor.

Te această temă, a exagerării, s-a stârnit o controversă, liderul grupului anti-Dobrotă fiind Zaharian, iar al celor „pro“, Anişoara Samoilă. „E corect să aducă Dobrotă lucrurile din condei cum vrea el?“ Este. Ba nu este. Ba da, fiindcă artistul trebuie să aibă o viziune. Ba nu, fiindcă în cazul nostru e vorba de un jurnal de bord: totul trebuie să fie ma-te-ma-tic exact. Păi e, însă Dobrotă interpretează, nu-l poţi lipsi de acest drept. Aiurea; cine i l-a dat? Nimeni. Orice om, cât ar vrea el să exprime de precis un lucru real, până la urmă tot îl interpretează. Eu. De exemplu, să zicem că te filmez pe tine alergând şi vreau să subliniez impresia că te grăbeşti. Atunci introduc de capul meu, în secvenţă, la montaj, prim-planul unui cronometru. Am minţit? Greu de spus. În orice caz, e sigur că mi-am atins scopul.

Esteticeasca înfruntare se purta pe un ton răcnit, întrucât ploaia revenise cu furie şi mitralia acoperişul. Pe urmă s-a pornit grindina, grindină cum ei nu mai văzuseră, despre care se spune că este „cât oul de porumbel”, dar au căzut atunci câteva bucăţi mult mai mari, şi Sandu Pleşoianu, care, nefiind exersat în

discuţii savante, se uita tot timpul pe gemuleţul din plexi, şi-a pus brusc ligheanul de plastic în cap, a dat fuga afară şi a revenit cu un exemplar excepţional, cât o portocală, şi l-au denumit „Portocala de gheaţă”. Cântărită cu precizie, portocala de gheaţă şi-a întregit cartea de vizită cu o cifră impresionantă: 0,445 kg, un adevărat fenomen. Ce facem cu portocala? E un record, dar n-o putem lua cu noi, se topeşte. Cum dovedim că a existat?

— Foarte simplu, a intervenit Pleşoianu, amintindu-şi lecţia de descurcăreţ pe care i-o dăduse Tibi Zaharian. O punem imediat în termosul ăla de alimente, daţi-l încoace, şi o ducem la staţia meteo pentru omologare: să examineze cei de acolo portocala, s-o măsoare cu toate aparatele, treaba lor, şi să ne dea la mână o hârtie cu caracteristicile exemplarului, ziua şi numele celui care l-a găsit etc. etc. Document cu tot dichisul; antet, ştampilă, semnătură.

— Vaaai, scumpi, păi tu eşti cel mai deştept dintre toţi! a sărit Narcisa uitând că atribuise acest titlu cu numai o jumătate de oră înainte lui Dobrotă. S-ar putea ca tocmai „portocala de gheaţă’’ să impresioneze juriul?

Răţoi se uită covârşit de stupefacţie la desenul care-l înfăţişează pe el însuşi, plin de măreţie dominatoare, între cei doi urşi. „E o minunăţie; film în culori, nu altceva!“ Expresia lui adinc respectuoasă o face pe Narcisa să râdă spunând, „Ia uitaţi-vă la Răţoi, e mai impresionat de reuşita desenului în sine decât de propria-i ispravă! Păi bine, om bun, fii mai monumental, umflă-ţi pieptul, ridică bărbia – tu eşti eroul de-acolo!“

— Da, încuviinţează Răţoi, cu un fel de voioşie prudentă, aşa s-ar zice, dar mă gândeam că în timp ce Do- brotă ar fi putut avea exact aceeaşi prezenţă de spirit ca mine, eu n-aş izbuti niciodată să fac un desen ca el.

— Cine ţi-a băgat asta în cap? îl contrazice vanitosul Dobrotă, cuprins de o neaşteptată generozitate. Ascultă-mă pe mine: dacă exersezi ca lumea, sunt sigur că reuşeşti. Eu, în schimb, când m-am văzut faţă-n faţă cu namilele-alea, era să leşin. Nici nu vreau să mă mai gândesc.

— Păi şi-aici e o poveste, şovăie Răţoi. De fapt eu nu prea am cine ştie ce merite nici pe postul de îmblânzitor de urşi.

— Fugi de-aici că excesul ăsta de modestie începe să semene cu altceva.

— Dacă vă spun! Cu câtcva zile înainte, auzisem la Buştenari, în piaţă, când m-am dus după roşii, o discuţie între un pădurar şi un tip aşa, cu ochelari şi servietă. Târguiau şi ei. Din ce vorbeau am înţeles că era vorba de făcut un fel de raport despre animalele de prin pădurile-astea şi râdeau amândoi amintindu-şi cum aduseseră cu elicopterul acum nu ştiu câtă vreme nişte ursuleţi de la o crescătorie din Vrancea, cred, pe care îi lăsaseră liberi în pădure. „Acum sunt mari, uite-aşa! zicea pădurarul. Se descurcă, n-au probleme, dar să ştiţi că tot îşi mai amintesc de oameni.”

— Vrei să spui că urşii care au dat peste noi?... se miră Narcisa.

— Da, încuviinţează Răţoi cu un aer aproape, vinovat. Mi-am amintit ce-auzisem în piaţă şi mi-am zis; „Or fi urşii ăia crescuţi la crescătorie, păi în cazul ăsta poate or înţelege de vorba bună” – şi au înţeles!

— Dar nu erai sigur nici că sunt într-adevăr urşii ăia, nici că vor fi înţelegători.

— Nu eram, da’ ce să fac? Am încercat şi uite că a mers. Da’ mi-era o frică... Aşa că nu sunt eu eroul pe care-l căutaţi...

— Ba eşti, decretează Mandache. Mie în scris să mi se fi dat că sunt cei mai amabili urşi din lume şi tot n-aş fi îndrăznit să fac vreo mişcare.

Profesorul Sârbu e înduioşat, nu există profesor pe care să nu-l moaie concordia dintre elevii săi, în astfel de clipe ar fi în stare să şi plângă, le uită toate obrăzniciile, toate mofturile, toate răutăţile prosteşti sau deliberate, faci ce vrei cu el, poate să jure că toţi sunt exemplari.

— Suflete de aur! Ceea ce aţi făcut voi în expediţie este memorabil! exclamă el, cu ochi lucitori de emoţie. În rest, că am irosit şansa cu antitancul care ne-ar fi adus medaliile de bronz, că filmul cu urşii, care ar fi făcut senzaţie, s-a dus naibii, că am ratat concursul de orientare, care ne-ar fi dat iarăşi nişte satisfacţii – toate astea nu sunt decât simple incidente, care nu modifică nimic. Am pierdut noi ceva din ceea ce era esenţial? Nici pomeneală: ne-am îndeplinit programul ştiinţific, am stat în mijlocul naturii, ne-am cunoscut mai bine unii pe alţii. Păi tocmai astea au fost scopurile principale! Premiul cel mare, dragii mei,

constă în sentimentul de încredere şi de stimă unii faţă de alţii pe care îl trăim acum. Să fim aşadar veseli şi mândri!

— De acord, şopteşte melancolică Narcisa, da’ n-ar fi stricat ca măcar tipii de la staţia meteo să confirme că „portocala de gheaţă“ nu e ficţiune trăsnită, ci a existat într-adevăr şi că era o bucată de grindină cântărind aproape patru sute cincizeci de grame. Degeaba au alergat Tibi şi Sandu cu ea în termos. Ah, şi ce bine ne-ar fi prins o confirmare de la meteorologi, o hârtiuţă bine adusă din condei, cu dată, cu ştampilă; ne-am fi ales cu o menţiune. Dar ţi-ai găsit să ne răspundă! Tămâie. Neant. Şi-am mai rămas şi fără termos.

— Scuzaţi-mă, protestează ceremonios Mihuţ, ridicându-se cu aerul cuiva care face o declaraţie de mare gravitate. Cei doi meteorologi îmi sunt prieteni. Profesionişti desăvârşiţi. Oameni fără cusur.

— Să vă spun una bună! sare Sandu Pleşoianu. Ştiţi anecdota cu elefantul şi guma de mestecat? Zice că o maimuţă a făcut pariu cu elefantul că… da’ nu-mi mai amintesc. Întotdeauna uit anecdotele! Cine o ştie? Tibi, zi-o tu!

— Ia tăceţi o clipă, cere Sârbu, s-aud ce spune omul ăsta.

— Pentru meteorologii de pe Firez răspund ca pentru mine însumi.

— Eu vă cred, accept chiar ideea că tinerii în cauză nici nu sunt prea vinovaţi. Or fi fost prinşi până peste cap de treburile lor şi până să realizeze importanţa obiectului ştiinţific, acesta s-a topit. Neatenţie? Termosul uitat deschis? Cine ştie. Oricum, faptul e consumat, dar între noi fie vorba, câteva rânduri sincere tot ar fi fost cazul să ne trimită. Când le-am scris, răspunsul a fost dezolant: „Ne pare rău, dar nu ştim la ce vă referiţi”.

— Eu repet: soţii Valentineanu sunt în afara oricărei bănuieli de superficialitate sau de nepoliteţe. Dacă v-au scris aşa, înseamnă că există o singură explicaţie şi anume că — afirm acest lucru cu toată răspunderea – *nu le-a parvenit nimic din partea dumneavoastră*. Îmi daţi voie? arătă Mihuţ spre telefon. În câteva minute îi avem la aparat şi ne lămurim. Preţul convorbirii îl suport eu.

Fermitatea inginerului Mihuţ îi impresionează plăcut pe toţi, mai puţin pe Tibi şi pe Sandu care schimbă pe furiş priviri pline de întrebări.

— De acord? zice Mihuţ, punând mâna pe receptor.

— Eu zic să nu-i mai deranjăm, a trecut atâta vreme de-atunci că oamenii nici nu şi-or mai fi aducând aminte, sare Pleşoianu.

— Ei nu uită nimic, şi-n afară de asta au caietul în care notează, oră cu oră, fiecare eveniment, oricât de neînsemnat în afară de asta, să nu uităm că la cabana staţiei a rămas o dovadă care nu putea să dispară: termosul.

Sandu Pleşoianu e răvăşit de disperare. Se uită cu un aer vinovat la Zaharian:

— Tibi, n-am ce face, vezi şi tu care-i situaţia. Îmi dai voie să spun cum s-au întâmplat lucrurile?

Zaharian ridică din umeri cu expresia omului care nu mai are nimic de pierdut:

— În situaţia în care suntem, nu prea văd ce-ar ieşi să spun că nu. Şi-n afară de asta, m-ai făcut prea curios ca să-mi mai fie necaz pe tine. De fapt, încă atunci simţeam că ai să faci o tâmpenie, dar se vede că mai am şi eu nişte urme de prostie-n cap dacă am avut încredere în tine. Dă-i drumul la naraţiune. Adică nu. Partea mea de vină mă priveşte aşa că începutul îl fac eu.

Cum de găsise timp să stea de vorbă şi să se împrietenească Tibi Zaharian cu Antonia Barbu din satul Apuseni nu-şi putea explica nimeni. „Zimbrii” fuseseră de vreo trei ori în Apuseni, discutaseră cu o mulţime de oameni, jucaseră şi-un meci de volei cu echipa şcolii, intraseră prin case, politicoşi, dar cu ochii jucându-le în cap după obiecte etnografice şi convingându-i pe oameni să li le dea, se văzuseră chiar invitaţi la masă de învăţătorul Duma, însă tot timpul membrii echipajului se aflaseră împreună.

Nimeni nu-şi amintea să-l fi zărit pe Tibi retras prin vreun colţişor cu fata asta care, dealtfel, fiind o îngâmfată numărul 1 şi o cicălitoare de acelaşi grad, nici măcar nu era genul lui. Este cunoscut că lui Tibi îi place să vorbească mult şi pune preţ pe fetele care cască gura la tot ce spune. Or, Antonia asta vorbea şi ea foarte mult şi se uita foarte urât când voiai să spui şi tu ceva. — De unde atunci această derogare a ta, Zahariene, de la obiceiurile tale? — Mă priveşte, zice el. Asupra anumitor probleme nu dau nicio explicaţie. Treaba mea. Povestesc doar faptele care cred eu că vă interesează, în rest, *not comment*.

Aşa ca la trei sute de metri de tabără, Tibi Zaharian îi spusese lui Sandu: – Bătrâne, ştiu că tu eşti singurul care poţi păstra un secret. Aş da o fugă la Apuseni. Mâine dimineaţă plecăm şi vreau să-mi iau rămas bun de la Antonia. Crezi că poţi să te duci singur la staţia meteo? N-ai decât cinci kilometri, drumul e bun şi-ţi las şi lanterna, stai la o parolă cu meteorologii, le sufli nişte cuvinţele frumoase cu care să înflorească confirmarea, te mai uiţi la aparatele lor şi, peste patru ore, ne vedem din nou aici şi intrăm împreună în tabără. Faci asta pentru mine?

Să fi fost altcineva, chiar şi Răţoi, Sandu Pleşoianu ar fi stat pe gânduri – întâi din principiu, adică misiunea e misiune, am primit-o amândoi, păi ce facem aici? şi în al doilea rând de teamă – nu avea niciun chef să umble singur prin pădure. Zaharian însă nu-l rugase niciodată nimic, se purtase cu el întotdeauna rece, distant. Pleşoianu a considerat deci că Tibi îi face o mare onoare destăinuindu-i ceva atât de intim şi cerându-i ajutorul. A acceptat mândru: – Bine Tibi, *avanti*, cuceritorule, să n-ai nicio grijă, ne vedem peste patru ore, totul rămâne între noi, poţi să te bazezi pe mine.

Să se bazeze pe el! Aici greşise Tibi. Cum să se bazeze pe Sandu? Nu ştia el că Sandu e fricos? Dacă nu ştia, ar fi putut deduce reamintindu-şi diferite întâmplări anterioare. Sandu care, chiar când învaţă, nu ridică mâna la ore; Sandu care, dacă se profilează o ciocnire mai violentă, se retrage imediat; Sandu, care n-avea curaj să iasă noaptea din cort, când îl încolţea nevoia, şi aştepta strângând din dinţi pânâ când se mai găsea şi altul în situaţia lui.

— Era imposibil ca Tibi să aibă altă părere despre mine decât că sunt fricos, asa cum crede toată lumea. Ce l-a făcut atunci să aibă încredere în mine? M-am gândit că poate vrea să-mi dea o şansă ori, cine ştie, era atât de presat încât se hotărâse să rişte, poate, cine ştie, mă descurc. Ambele ipoteze mi-au plăcut. Trebuia să-i arăt lui Tibi, şi nu doar lui ci mai ales mie însumi că da, sunt demn de încredere ca oricare altul.

Am pornit singur. Începuse să se întunece, şi mai erau şi trâmbele alea de ceaţă care fumegau ut jurul meu şi mătuiau spotul lanternei. Troznea o cracă – îngheţam. Auzeam vreo foşgăială în frunziş – mi se urca inima în gât. După un kilometru, m-am oprit. Îmi tremurau genunchii, mi se uscase gura şi aveam şi-un fel de rău de la stomac în întunericul acela înnebunitor.

Simţeam o mie de pericole. Dacă sare la mine? Dacă vine…? Dacă mă înhaţă…? Culmea este că habar n-aveam ce fiinţă ar fi putut să facă toate astea! Teoretic, ştiam bine că nu exista cineva care să mă atace, dar îmi clănţăneau dinţii!

— Amărât eşti, Sandule, îl compătimeşte Mandache. Vai de capul tău.

— Lasă-l în pace. Are dreptate. Imaginaţia dezlănţuită stârneşte mult mai multă teamă şi nesiguranţă decât un pericol real, zice Cavalerul Trac. Sunt sigur că dacă i s-ar fi ivit în cale o primejdie adevărată, Sandu al nostru şi-ar fi recăpătat stăpânirea de sine. Amintiţi-vă de întâmplarea cu podul surpat; aţi făcut pe rând toată noaptea de pază şi a făcut şi Sandu şi nu-mi amintesc să-i fi fost frică.

— Păi când să mă mai sperii? N-aveam timp, eram atent să nu apară vreun camion sau vreun cetăţean.

— Vezi? Nu ţi-a fost teamă fiindcă te gândeai la soarta altora, pe când atunci, în pădure, te gândeai numai la tine.

— Sunt sigur că filosofia dumneavoastră e bună si pot să spun că aşa ceva mi-a trecut şi mie prin minte în momentele alea, dar ce folos? Calculatorul meu din cap zicea „mergi înainte, n-ai de ce să-ţi faci probleme“, dar busola senzaţiilor o luase razna. Cum să vă spun… nu-mi era teamă de ceva anume, ci de tot şi de nimic. Am luat-o la goană înapoi spre tabără.

14. Singur în pădure

Sandu îşi începe povestea cu poticneli şi cu o expresie chinuită de om necăjit. Treptat, vocea i-a devenit mai sigură, făcându-şi loc şi grija pentru amănunte. Uneori, e chiar vesel şi, în general, dă impresia că uită despre cine e vorba, că se amuză istorisind întâmplările altuia.

Grăbit să reajungă la adăpost în apropierea taberei, a pierdut firul drumului. Nu-şi putea explica în ce fel reuşise şi performanţa de a se rătăci. Un necaz nu vine niciodată singur, dar la Sandu poftiseră o droaie, îi era imposibil să mai recunoască locurile, se trezea urcând şi coborând pante de care

habar n-avusese şi parcă şi pădurea era mai deasă, se îndesise special ca să-i facă lui dificultăţi. S-a pomenit julindu-şi genunchii de tot felul de bolovani şi de muşuroaie ascunse de buruieni. Pentru situaţia lui, zicala „a călca în gropi” se potrivea acum şi din punct de vedere fizic. Era pe punctul să se facă definitiv de râs adică să strige după ajutor când a auzit, ca prin vis, un fel de muzică, muzică veritabilă, ba chiar muzică de dans.

În vale, dincolo de spinările terenului cetluit de şerpii groşi ai rădăcinilor şi lăstărişurilor ieşite din prea plinul energiei copacilor gigantici, apărea şi dispărea, după cum vântul răvăşea frunzişurile, un fluturaş firav şi şovăitor de lumină — departe, e adevărat, la cel puţin opt sute de metri – dar lumină, şi nu orice fel de lumină, ci a focului la care îşi pregăteau cina şi tăifăsuiau colegii lui. Întotdeauna fusese iritat de faptul că Mandache obişnuia să învârtă potenţiomeirul radioului până ziceai că explodează difuzorul, dar acum era cum nu se poate mai mulţumit de acest enervant obicei.

Sandu Pleşoianu se liniştise brusc de parcă se şi afla în tabără. Distanţa nu-l mai necăjea, de vreme ce putea să vadă şi să audă semnele, oricât de slabe şi de îndepărtate, ale prezenţei colegilor.

S-a oploşit printre bolovani. Avea probleme grele de rezolvat. Să mărturisească deci că nu fusese la staţia meteo? Din punct de vedere moral, ar fi fost o catastrofă, totuşi Sandu, având oarecare antrenament de victimă, ar fi înghiţit batjocura. Tibi Zaharian? El n-ar fi acceptat să împartă cu Sandu o astfel de ruşine, de fapt pe Tibi nici nu l-ar fi crezut nimeni fricos de întuneric şi de pădure şi-n afară de asta nici teama lui Sandu n-ar fi fost luată drept reală. Întrucât în tovărăşia lui Tibi n-avea cum să-i fie frică.

Exista o singură cale de a-şi justifica teama: să spună adevărul, că adică el, Sandu, pornise singur spre staţie, dar în felul ăsta îl trăda pe Tibi care avusese încredere în el. Toată vina pe umerii lui Tibi avea să fie aruncată. „Aha, dom’ Tibi, l-ai expediat pe mocăitul de Sandu Pleşoianu singur spre staţie şi-ai şters-o, ai lăsat baltă misiunea, te-ai cărat noaptea spre o destinaţie necunoscută, fără aprobarea profesorului, şi probabil că şi pe Antonia ai aiurit-o cu cine ştie ce pretexte ca să-ţi

justifici apariţia în sat la ora aia. Cecul tău de abateri e completat la multe rubrici, trebuie să ţi-l plătim’’.

Lui Sandu îi vuia capul de atâtea ipoteze, în alte condiţii ar fi făcut, cu belşugul ăsta de imaginaţie, o excelentă compoziţie la literatură, dar fantezia şi ascuţimea lui analitică apăreau în împrejurări din care nu trăgea niciun folos în timp ce la ore somnola.

Protejând lumina lanternei cu gluga de ploaie, a înfundat termosul într-o groapă adunând deasupra un purcoi de pietre. Alesese soluţia cea mai ruşinoasă dar, în acelaşi timp, cea mai comodă, măcar pentru un timp. Lui Tibi avea să-i spună că dusese „portocala de gheaţă” la staţie, totul era în regulă, atât că oamenii fiind foarte ocupaţi îi promiseseră că le vor trimite confirmarea la şcoală prin poştă. Pe urmă, aceeaşi poveste urma să le fie servită chiar de către Tibi Zaharian, cu deplină sinceritate, celor din tabără. În timp ce se gândea cu tristeţe la măgăria lui, Sandu îşi oblojea degetul, se zgâriase într-o piatră grăunţoasă, ca un şmirghel cu bobul mare. S-a uitat la ea, era o rocă brună cu nuanţe cărămizii. „Ce-o mai fi şi asta?, probabil un granit având ceva mai multă pirită, da, dar granitul nu se sfărâmă în genul ăsta şi pe deasupra are altă consistenţă, or, piatra asta, ia stai, seamănă mai mult a fier ruginit, dar ca să fie fier trebuie să provină dintr-un obiect sau dintr-o parte a unui obiect, să aibă deci o formă recognoscibilă, pe când drăciile astea seamănă cu nişte turte nereuşite, ha-ha, uite că mai pot să râd!“

Totuşi, a vârât câteva bucăţi mai mici în fundul rucsacului, „Să fie acolo, poate mă mai gândesc”. Stătea tot timpul cu ochii pe ceas. Când a socotit că e timpul, s-a furişat spre locul unde se despărţise de Tibi Zaharian. Tibi a apărut cu numai un minut întârziere. Cum a mers, Sandule? Normal. Confirmarea o s-o primim însă prin poştă, oamenii aveau treabă. Tu cum te-ai descurcat cu…? Mă priveşte, i-a retezat Tibi vorba, descrie-mi amănunţit ce ai discutat la staţie ca să ştiu ce le spun băieţilor.

Sarcina de a relata vizita la staţia meteo şi-o luase, deci, autoritar, Tibi. După ce că-l lăsase singur pe Sandu în pădure, mai avea chef să facă şi pe marele şef. Sandu ce şi-a zis, ia să-i ofer şansa întregii răspunderi dacă moare după ea! şi i-a expus cu o plăcere răzbunătoare scenariul – că soţii Valentineanu se bucuraseră nespus, că puseseră giganticul eşantion de grindină

în congelatorul frigiderului, spre a-l studia mai târziu şi a redacta confirmarea, că îl rugaseră să le dea o mână de ajutor, dictându-le conţinutul unor fişe de observaţie ca să poată transmite mai uşor. Tibi a memorat totul şi a povestit în tabără aceste invenţii cu cea mai mare convingere, nescăpând niciun detaliu şi folosind verbele fără pronumele „noi“. În acest fel, Tibi zicea: „am stabilit, am ajutat la transmiterea datelor”, deci se putea înţelege foarte bine numai „eu”, adică numai el, Tibi aranjase lucrurile şi cam aşa au înţeles toţi, fiind bina cunoscut că acolo unde acţionează Tibi nu mai e loc pentru Sandu, unul ca el trebuie să tacă resemnându-se cu gândul că face parte din decor şi nimic mai mult.

Zaharian saltă nepăsătpr din umeri:

— N-am nicio vină, adică am numai vina că m-am încrezut în găgăuţă ăsta de Sandu şi am coborât în sat. Restul îl priveşte pe el.

Narcisa e revoltată:

— Da, însă minciuna despre ce s-a întâmplat la staţie tu ne-ai servit-o, cu gura ta aia mare!

— Păi nu-l auzi că-şi recunoaşte singur laşitatea?!

— Acum, da, însă atunci, în tabără, numai tu ai vorbit, Zahariene, el n-a spus niciun cuvinţel, a tăcut tot timpul. Noi pe informaţiile tale ne-am bazat! Dintr-un punct de vedere, Sandu a făcut şi-un lucru bun; te-a pus în situaţia să ne arăţi ce îngâmfare zace-n tine.

Dacă fiecare acuzaţie care i se aruncă lui Tibi Zaharian în spate ar căpăta consistenţa materială a unei bile de plastilină, atunci i-ar creşte o adevărată cocoaşă.

Acestor învinuiri li se adaugă altele, care n-au nicio legătură cu faptul aflat în discuţie, şi mai sunt scoase din memorie tot felul de întâmplări vechi în care purtarea lui i-a nemulţumit şi ei găsesc abia acum prilejul să i le scoată pe nas, amplificându-le cu cinism. I se reaminteşte cum în clasa a patra a uns pe furiş acuarelele lui Dobrotă cu adeziv, fiindcă-i era ciudă pe talentul lui. Dar când a ajuns împreună cu amărâtul de Răţoi, printr-a şasea, în finala probei de săritură în înălţime la campionatul interşcolar şi i-a spus fără ruşine lui Răţoi, dă-mi pantofii tăi de atletism că tu tot n-ai nicio şansă? Dar anul ăsta la tezele pe

trimestrul întâi nu s-a ciorovăit fără ruşine cu dom’ profesor Nanu, să-i schimbe din 9 în 10 nota la teză?

— În toate lucrările alea existau diferite greşeli, după cum judecase capul fiecăruia, dar la al treilea exerciţiu apărea, invariabil, aceeaşi eroare în toate lucrările, rânjeşte Tibi. Cu excepţia lucrării mele! Când i-am arătat cum stau lucrurile, a zis că da, ai dreptate, m-a rugat să-l scuz şi mi-a schimbat nota.

— Dar maică-ta de ce a mai trebuit să-i dea şi ea telefon la un’ş’pe noaptea? Şi după ce ai rezolvat situaţia de ce a trebuit să strigi victorios „cucurigu” timp de trei zile, de-ai ameţit toată şcoala lăudându-te că „ai mai“ pus la punct un profesor?

15. Secretul lui Tibi

Tibi Zaharian este însă în ultima vreme imun la micile mizerii zilnice, gândurile lui au o ţintă care-l lasă indiferent la necazurile mărunte. În căptuşeala vestonului său foşnesc şase file duble de caiet dictando scrise mărunţel şi îndesat, sunt scrisorile de la Antonia, le-a ascuns acolo ca să le poată reciti oriunde s-ar afla şi-n acelaşi timp să nu poată da nimeni peste ele.

Obiceiul Antoniei e să înceapă întotdeauna cu grădina şi cu livada: ce flori au înflorit, ce legume au ieşit, ce fructe s-au copt. Descrie totul pe scurt, dar sugestiv. Lucrul e normal: în zona aceea muntoasă, grădina şi livada au nevoie de îngrijiri speciale. Apoi povesteşte despre rudele ei – şi are o mulţime de fraţi şi surori, veri şi verişoare, cumnate şi cumnaţi: pe la ce şcoli umblă fiecare, pe unde mai lucrează, cine unde vrea să se transfere.

Trece pe urmă la întâmplările din sat, alegându-le pe cele mai hazlii, dar povestindu-le cu multă seriozitate. Una dintre colege a interpretat într-o piesă la căminul cultural un rol de „rea“: leneşă, bârfitoare, obraznică. Neavizată, maică-sa a avut o neprevăzută reacţie de furie şi a urcat pe scenă în plin spectacol şi-a scos-o afară de păr: „Ce făcuşi, Ileano, de ţi-au dat tocmai rolul ăsta? Înseamnă că purtarea ta nu se potrivea cu alt rol! Ia pofteşte tu acasă să stăm de vorbă!’’

Expune apoi rezumatul celei mai recente cărţi care i-a plăcut, adăugând câteva opinii şi cerând şi părerea lui Tibi. Nimic sentimental în aceste scrisori, excepţie făcând întrucâtva doar încheierea „Cu drag, Antonia – şi aştept cu nerăbdare să-mi răspunzi’’. Există însă în aceste scrisori sobre ceva, o atmosferă, un aer care îl emoţionează mai mult decât o clasică împletitură de duioşii. Poate este senzaţia că, înşirându-i atâtea întâmplări, Antonia pune preţ pe părerea lui, socoteşte important să-l informeze cu tot ceea ce o priveşte.

Desigur, e posibil să fie vorba pur şi simplu numai de faptul că Antoniei îi place să povestească. Da, însă nu-i scrie altcuiva decât lui, ceea ce în fond este tot o dovada de încredere, iar încrederea ce semnifică ea decât un ataşament deosebit? Ceea ce l-a înduioşat de-a binelea a fost lădiţa cu mere ionatane trimise prin poştă, o lădiţă din lemn proaspăt, mirosind a răşină. Nicio scrisoare în lădiţă. Merele şi atât. Lui Tibi nici prin cap nu-i trece să le mănânce şi cu atât mai puţin să-i ofere cuiva din casă un măr.

A încuiat lădiţa în valiză şi-a pus valiza sub pat. O deschide noaptea şi odaia se umple de aroma fructelor şi de mireasma bradului şi Tibi închide ochii si stă de vorbă cu Antonia în gând şi îi spune o mulţime de lucruri din care însă în scrisori n-are curaj să pună nici a suta parte.

Sobrietatea corespondenţelor Antoniei îl sileşte pe Tibi să fie la fel de sobru în scris. Munceşte pe puţin trei zile la fiecare scrisoare, rupe ciornele una după alta, scrie şi rescrie zeci de variante, el, care niciodată n-a avut nevoie decât de maximum un ceas ca să „croşeteze’’ cea mai bună compoziţie şi asta nu numai comparativ cu colegii de clasă, ci şi cu eternii săi rivali de care se izbeşte mereu la olimpiadele de literatură.

Antoniei nu-i poate înşira orice, pe Antonia n-o impresionezi cu metafore şi citate, Antoniei trebuie să-i scrii despre ce se întâmplă cu tine şi cu prietenii tăi, care-i locul vostru în lumea asta, ce vrei să faci şi ce faci, şi Tibi ce face? El n-are nici livadă şi grădină, nicio sută de neamuri, niciun sat întreg înconjurat de munţi şi plin de întâmplări – el are drumul de-acasă la şcoală şi invers, cu escale pe la cinema sau pe aleile blocului, transformate în parcaje unde automobilele au sufocat iarba şi arbuştii ornamentali.

Acolo se strâng grupurile de prieteni şi joacă până le vine rău „macao’’ sau un fotbal pricăjit pe o suprafaţă de asfalt cât palma, folosind ca poartă suportul pentru bătut covoare şi supravegheaţi mereu de la ferestre de stăpânii automobilelor să nu dea în vreo capotă. După aceea, obosiţi, pălăvrăgesc pe treptele blocului despre filme, maşini de curse şi fete şi mint de sting, pretinzând că sunt uite-aşa, prieteni la toartă cu marele actor cutare sau cu nu mai puţin marele vârf de atac al echipei „Fortis“ (curios, nimeni nu se înghesuie să spună că e prieten cu un scriitor, cu un om de ştiinţă sau cu bărbatul care a lucrat o săptămână pe acoperişul institutului de peste drum la montarea unei instalaţii sofisticate care nu se putea face fără el, fiind cel mai bun specialist din ţară în sudură de fineţe).

Se laudă, se ceartă, se ocărăsc. Ce să scrii despre asemenea prieteni, se produc oare evenimente într-un asemenea grup? Păi se produc, dar sunt nişte evenimente ca vai de capul lor. Alaltăieri a dispărut butelia de aragaz a bătrânei Vasiliu de la etajul 7, şi ieri s-a descoperit că o furase Paulică Done zis Piedone, prin asemănare de nume, gabarit şi umor cu o matahală veselă dintr-un serial italian de filme poliţiste. Done-Piedone se remarcase prin îndemânarea ieşită din comun cu care imita cele mai diferite sunete şi zgomote – de la motorul de automobil şi dialogurile „măcăite’’ ale gangsterilor din filmele americane, la vocea sopranei de operă şi la mieunatul pisicilor. Această din urmă virtuozitate constituia o distracţie cu care se amuzau pe la zece-unsprezece noaptea. Când începea Done-Piedone să miaune, acoperişurile se umpleau de pisici înnebunite care, la rândul lor, prin propagare în lanţ, mieunau şi ele pe cele mai diferite tonuri şi cu cele mai variate intensităţi, al căror mesaj îl recunosc probabil specialiştii în psihologia şi mijloacele de comunicaţie ale animalelor, dar nu şi locatarii cu somnul ciopârţit.

Done-Piedone cel simpatic pândise momentul când bătrâna Vasiliu, lăsând uşa deschisă, aşa cum făcea întotdeauna, ieşise să arunce gunoiul pe tobogan; singură, octogenară, slăbită, mioapă, se descurca anevoie şi încet; pentru golanul pitit în apropiere fusese o jucărie să se strecoare în apartament, să ia butelia şi să iasă iute şi insesizabil cum intrase.

Done-Piedone a fost prins a doua zi într-un parcaj de pe şoseaua de centură, vânzând butelia unui ţăran care se ducea la piaţă cu un „ARO’’ dichisit şi plin de struguri parfumaţi.

Cum să-i scrii Antoniei despre aşa ceva?

În scrisorile sale, Tibi acorda un spaţiu important cărţilor – se grăbea să citească tot ceea ce afla că citise Antonia şi-şi dădea cu părerea. Aici îi era mai uşor – singura grijă fiind să nu-şi dea în petec cu vreo exprimare prea plină de savantlâc pedant.

Mai greu îi venea să povestească întâmplări care să corespundă aşteptărilor Antoniei. Găsise metoda. În scrisorile lui Tibi, colegii săi plantau pe ruptele tot felul de pomi fructiferi, Anişoara turna un film artistic, Man- dache înfiinţase o orchestră, Dobrotă – pe care Tibi nu-l putea suferi – era un dulce şi un modest, Sandu Pleşoianu creştea porumbei iar Răţoi dovedea un mare talent la matematică. În cea mai recentă scrisoare, Tibi şi colegii săi, îndrumaţi de un reputat inginer pilot şi constructor de aparate de zbor, munceau pe ruptele, fericiţi şi îndemânatici, la un dirijabil cu 12 locuri. Tibi n-avea sentimentul că minte, întrucât chiar credea că lucrul ar fi posibil. Mai mult, tocmai se pregătea să le sugereze băieţilor să facă într-adevăr un dirijabil, unul mai mic, un model comandat prin radio şi avându-l în cabină pe Box.

Gradul de interes al „cazului Tibi Zaharian” a scăzut la fel de iute cum crescuse, micşorându-se până la ignorarea subiectului. Mult mai atractiv li se pare Sandu Pleşoianu. Nu-i reproşează nimeni nimic, doar Narcisa Diaconu a încercat să-i spună ceva usturător, însă Dobrotă a ţistuit-o rapid, „sst, lasă-l în pace să spună tot, nu te mai băga ca musca!“ Răţoi s-a uitat urât la el, nu e bătăuş, dar pumnul lui poate să atingă în mai puţin de o zecime de secundă falca oricui dă impresia că ar intenţiona s-o jignească pe Narcisa, totuşi acum e un moment în care ireproşabilul ei apărător simte că e mult mai cuminte să-şi ţină mâinile acasă şi cuvintele în cap.

Inginerul Mihuţ şi-a pierdut calmul, nici nu mai poate sta pe scaun, se agită izbindu-se dintr-un perete într-altul; e turtit de emoţie, povestea lui Sandu reprezintă un fel de victorie a sa, o victorie în căutarea căreia şi-a hârșâit îmbrăcămintea şi sacul de voiaj în trenuri şi autobuze de cursă lungă şi căruţe şi camioane şi cabine de tractor.

Sandu Pleşoianu se sculase pe la trei dimineaţă şi ieşise din cort cu valiza conţinând instrumentarul si reactivii pentru expertize geologice. Iarba era umedă, sclipitoare ca zăpada, proaspătă, desimea pădurilor expulza rafale grele de oxigen, în aer plutea liniştea încordată care premerge zorilor. Tremurând de frig în maieu, Sandu lucrase cum se pricepea, expertul în aceste treburi fiind Bratoloveanu care sforăia în cort. După treizeci de minute Sandu era aproape sigur că e vorba de fier curat, dar se putea oare încrede în priceperea lui? Natura oferă extrem de rar elementul Fe în stare pură şi în cantităţi atât de mari. Fragmente dintr-un meteorit conţinând sută la sută fier? S-a uitat îndelung la cerul murmurător de stele, făcuse foarte puţină latină, Şi-a amintit totuşi că *sidus-sideris* înseamnă stea, poate şi stea căzătoare, şi-a zis el, meteorit, iar profesorul Sârbu le spusese odată că în greacă sideros înseamnă fier… Oamenii din marea vechime or fi dat în meteoriţi peste fier… siderus, sidus, siderurgie… S-a reîntors în cort, dar n-a mai putut să doarmă, avea prea multe gânduri.,

A doua zi, pe la zece, erau în Buştenari cu tot calabalâcul. Au predat muzeului ceea ce hotărâseră că se cuvine donat de către echipajul lor şi au pornit spre autogară. Pe drum, Sandu Pleşoianu a spus că vrea să cumpere covrigi calzi, treizeci de covrigi aurii, cu coaja fierbinte şi crocantă, înşiraţi pe-o sfoară. „Duceţi-vă să prindeţi bilete la gară, rămân eu să fac coadă la covrigi”.

Rămas singur, s-a rugat de o bătrânică să-i ţină rândul şi a luat-o la goană înapoi spre muzeu. Uşa, deschisă. Înăuntru, nimeni. Ca să-şi facă curaj, a intrat fredonând cântecul lui Mandache. A pus pachetul cu misterioasele bucăţi pe una din vitrinele orizontale şi a dat fuga la patiserie, să nu-şi piardă rândul. Bătrânica ajunsese în faţă, cumpărase ce-i trebuia dar, femeie cumsecade, luase în plus, din proprie iniţiativă, un colier cu treizeci de covrigi şi-l aştepta pe Sandu. „Trece multă lume pe aici, maică, mi-ar fi părut rău să rămâneţi fără covrigi”.

16. Inginerul Mihuţ lămureşte definitiv situaţia

— Lucrurile se leagă destul de logic, spune Cavalerul Trac.

Nu mai are stare nici el, s-a ridicat, se plimbă prin sufragerie încrucișându-se cu Mihuţ:

— Ar trebui, Sandule, să te întreb de ce nu ne-ai arătat bucăţile de fier, dar e inutil, bănuiesc răspunsul: ţi-a fost teamă (ah, spaimele astea ale tale!) că în felul ăsta se va descoperi că n-ai fost la staţie. Totuşi, un lucru nu înţeleg: de ce n-ai aranjat cu Zaharian să spuneţi că amândoi aţi fost la staţie şi, pe drum, tot amândoi aţi dat peste „turtele” de fier?

— Imposibil, oftează Sandu. Nu m-aş fi putut înţelege cu el. Reacţia lui Tibi ar fi fost să-mi facă scandal că nu m-am dus la staţie şi că în felul ăsta l-am pus într-o situaţie idioată. Păi ce era să facă? Să mintă spunând că fusese cu mine la staţie? El nu minte niciodată. Să intre-n bucluc de dragul meu împărţind cu mine ruşinea de a fi aruncat termosul pe drum? Şi-ar fi luat pe umeri o vină nemeritată. Să recunoască deschis cum se petrecuseră lucrurile în realitate? Se făcea de râs…

— Ţinând scama de valoarea „turtelor de fier” ar fi putut accepta oricare din aceste trei variante – şi cel mai corect ar fi fost, din toate punctele de vedere, s-o aleagă pe ultima: adevărul.

— Uitaţi că el nu cunoştea această valoare şi că nici eu nu eram atât de sigur de ea încât să-i spun totul şi să-l conving?! Şi-n afară de asta, nu este el omul care să se lase fascinat în trei minute de câteva pietre şi să rişte totul de dragul unei ipoteze care se putea dovedi o aiureală.

— Asta da, observă Narcisa. Tibi nu prea e romantic, pe el, ca să-l convingi, trebuie să vorbeşti până te doare gâtul.

Profesorul se întoarce cu mâna îndreptată poruncitor spre Dobrotă:

— Spor că-ţi notezi toate astea! Vreau să le văd scrise în jurnal până la cel mai mic detaliu! Şi vă anunţ că eu din asta fac o piesă şi-o să vă pun s-o jucaţi chiar voi! Va fi ceva unic: dramă cu subiect adevărat, interpretată de înseşi personajele întâmplării. Dăm lovitura, o să fim laureaţi pe ţară, văd de pe acum cum o să apărem şi la emisiunea de teatru T.V.

Cavalerul Trac s-a înflăcărat, abia-abia îi mai ajungea cuvintele ca să spună cum o să facă el piesa şi cum or să fie

rolurile şi cum or să rămână praf toţi rivalii săi într-ale teatrului de amatori.

— Imaginaţi-vă afişul! În rolul lui Sandu Pleşoianu: Sandu Pleşoianu! În rolul lui Tiberiu Zaharian; Tiberiu Zaharian! În rolul Narcisei Diaconu: Narcisa Diaconu!

— Numai eu n-am niciun amestec în ceea ce a spus Sandu, se plânge Violeta Fanici.

— Cum să n-ai?! tuna uluit profesorul. Există cineva dintre noi care să nu aibă? Toţi avem! În rolul profesorului Valerian Sârbu: profesorul Valerian Sârbu! Scurt! Premiera la Buştenari. Invitaţi în mod excepţional: Arambaşa şi ai lui. Ca să vadă şi ei cu cine-au avut prilejul să fie colegi de-o vară!

Zaharian se ridică şi el, dar nu tulburat ci, după firea lui, calm şi niţel cinic:

— Povestea lui Pleşoianu e, n-am ce zice, mişcătoare şi captivantă. Mă cam face de râs, însă trec peste asta fiindcă nu sunt ipocrit, eu recunosc că descoperirea lui ne face pe toţi celebri. Întrebarea este, totuşi…

Tibi face o pauză, pentru efect, apoi reia visător:

— … dacă descoperirea e într-adevăr a lui? Sandu nu duce lipsă de imaginaţie. Şi eu (acum i se adresează muzeografului Mihuţ) aş putea să inventez o istorie asemănătoare, folosind informaţiile auzite de la dumneavoastră! Poftim: turtele le-am găsit eu în timp ce mă întorceam de la Antonia. N-am avut curaj să vorbesc despre ele fiindcă mă temeam că greşesc şi, în orice caz, că în acest fel îmi recunosc abaterea de a fi plecat de capul meu noaptea în sat! A doua zi, am dus totuşi pietrele la muzeu, iar cântecul de pe bandă e cântat de mine!

Narcisa Diaconu a rămas cu gura căscată:

— Are dreptate! E posibil! Să ştiţi că o fi fost chiar aşa!

— Nu! o îngheaţă Violeta Fanici cu priviri severe. Mereu îţi schimbi părerile? Eu l-am crezut din prima clipă pe Sandu şi îl cred şi acum şi-o să-l cred întotdeauna. El este eroul pe care-l căutăm!

— Un erou fricos, un împiedicat – ăsta-i eroul?! râde Tibi.

— Asta, da, şi degeaba încerci tu să înfuleci din prăjitura unui merit care nu-ţi aparţine.

— Stai, ocrotitoare a porumbeilor, că eu nu fac decât nişte presupuneri! se apără Tibi. Dacă ţii neapărat la prezenţa lui Sandu în muzeu, ţi-l restitui da’ uite cum; Sandu s-o fi reîntors

acolo fiindcă-şi uitase ochelarii de soare, şapca, pixul, habar n-am ce, da-l ştiţi cât e de zăpăcit. A intrat şi, umblând după ce-i trebuia, o fi început să cânte ca să-şi facă singur curaj. În timpul ăsta, în muzeu se mai afla însă cineva, un tip pe care nu-l cunoaştem şi care el, acest necunoscut, adusese pachetul cu „turtele de fier“!

Mama lui Sandu, care a apărut neauzită cu un nou transport de bunătăţi, trece de la unul la altul, îmbiindu-i, şi spune cu năduf:

— Eu ştiu că Sandu e departe de a fi cel mai grozav băiat, dar că e în stare să ia măcar atâtica din ce nu i se cuvine, asta nu, niciodată!

— Iertaţi-mă, tot ce îndrug eu acum n-are alt rost decât să întărească spusele lui Sandu! E o analiză a probabilităţilor: nu vreau decât să elimin orice bănuială că Sandu n-ar fi spus adevărul! Construiesc o ipoteză contrară şi tot eu o dărâm.

Mihuţ se duce în colţul unde şi-a lăsat sacul:

— Mie ipotezele astea îmi plac, dar s-ar putea să mai ai câteva şi nu vreau să pierd trenul. Sper că nu te superi dacă folosesc un argument care pune capăt acestui atât de instructiv joc al ipotezelor?

Scoate din mult încercatul sac o cutie de placaj şi o deschide cu grija. Înăuntru, termosul pe care îl cunosc atât de bine cu toţi.

— A fost găsit într-una din vetrele antice despre care v-am povestit. Conţine apă. Soţia mea a analizat-o; apă cu conţinut foarte redus de săruri, identică celei de ploaie sau rezultate din topirea zăpezii…

— … sau a gheţii, sau mai bine zis a grindinei! explodează Narcisa. Sandule, eşti mare, eşti genial!

— Ţi-am spus eu, Narcisa, clatină Anişoara din cap, mustrătoare. Cine n-are ceas, se poate ghida după tine; din cinci în cinci minute îţi schimbi părerile.

Tibi Zaharian răsuceşte pe toate părţile termosul cu tabla înfundată de colţurile pietrelor – toţi îşi închipuie că Tibi e înciudat şi invidios pe Sandu, nimeni nu bănuie ce-i trece lui Tibi prin cap: de fapt, se gândeşte cu plăcere de pe acum că are despre ce-i scrie Antoniei o scrisoare lungă şi captivantă.

Mihuţ cotrobăie din nou în sac. Scoate o mapă de vinilin roşu. O deschide. Conţine o singură filă, de carton lucios, îngrijit

dactilografiată: „Întreprinderea de exploatare carboniferă Firez aduce cele mai calde mulţumiri elevilor şcolii… din localitatea… care prin spiritul lor cercetător şi prin competenţă remarcabilă au contribuit în mod esenţial la descoperirea zăcământului de minereu feros în zona căruia urmează să ne desfăşurăm activitatea. Aceleaşi mulţumiri le transmitem profesorilor şi părinţilor acestor tineri. Vă aşteptăm pe toţi, la vară, să fiţi oaspeţii de onoare ai întreprinderii”.

Antet, ştampilă, semnătură directorială.

Mihuţ completează citeţ, cu litere mari de tipar, spaţiile punctate. Asistenţa a rămas fără grai.

— De ce nu ne-a arătat din prima clipă termosul? exclamă într-un târziu Sandu Pleşoianu. Totul ar fi fost mult mai simplu.

— Poate, zice Violeta Fanici, însă am fi pierdut povestea, iar lucrurile fără poveste n-au niciun haz. Să spună omul nostru de la munte dacă n-am dreptate.

Dar inginerul Mihuţ a dispărut. În urma lui a rămas, neobservat de nimeni, un crâmpei dintr-o telegramă ruptă, scăpat pe covor: „… depăşit cu trei zile perioada de concediu vă adresăm un serios avertisment urmând ca totodată să vi se reţină din retribuţie suma corespunză- toare”.

SPADASINUL DE SERVICIU

„Bine, du-te la vestiar şi echipează-te, cred că ai câte ceva în sacul acela, chiloţi şi maiou şi tenişi, nu?“ spuse antrenorul şi-şi reluă convorbirea telefonică. Ţinea receptorul între umăr şi obraz, pentru că de mâini avea nevoie pentru a răsfoi nişte dosare ferfeniţite, unde trebuia să găsească ceva de care avea mare nevoie omul de la celălalt capăt al firului, şi acest ceva important se tot ascundea printre hârtii şi poate că antrenorul nici nu era convins de importanţa lui, dar scotocea prin dosare cu un fel de ciudă duşmănoasă: „Da, Vasiliule, caut, nu mai striga!“ Se întoarse furios spre Leo Brumăroiu: „Ce mai vrei? De ce nu te duci la vestiar?“ Leo bombăni: „Sabie, de unde iau sabia?“ „A, sabie – se supără antrenorul – abia ai venit şi vrei sabie? Du-te, domnule, şi echipează-te, o să vedem noi pe urmă dacă face să-ţi dăm pe mână o sabie! Deocamdată caută-l pe spadasinul de serviciu, el se ocupă de noii veniţi”. Leo era nemulţumit, obrajii lui mari şi grăsulii ardeau, pomi furios spre vestiar, scăpând prilejul de a auzi un lucru care poate l-ar fi bucurat, şi anume cum tânărul şi mâniosul antrenor îl întreba pe interlocutorul de la celălalt capăt al firului dacă n-ar fi dispus să facă efortul de a-şi da seama că e o nerozie să înoţi în dosare în timp ce un nou venit abia aşteaptă să treacă la lucru.

Deschizând uşa vestiarului, lui Leo îi scăpă o exclamaţie de spaimă; un fel de stafie fără cap se prăbuşise peste el. În mijlocul râsetelor, se descotorosi furios de „stafie”. Era un vechi manechin de scrimă. Datorită unei sfori care-l lega de uşă prin intermediul unui mic scripete fixat deasupra ei, oricine o deschidea se pomenea cu manechinul în braţe. „Asta e pentru cei care întârzie – îi explică lui Leo un lungan slab ca aţa, albicios la faţă şi cu obrajii plini de bubuliţe – mai avem şi alte figuri. S-o vezi pe aia cu ibricul! Nu te supăra, n-am ştiut că ne vine un nou coleg.” „Mă bucur că am luat contact de la început cu tradiţiile locale, dar să ştiţi că nu-mi plac! se răsti Leo. Eşti prost! Faci ca întotdeauna glume tâmpite.” „Bine, nu te supăra, spuse lunganul împăciuitor. Stai jos, uite, ăsta-i cuierul tău.“ Lui Leo aproape îi părea rău că-şi ieşise din fire, se aşeză dar se prăbuşi cu tot cu bancă. Garofil – aşa se numea celălalt – îl privi ameninţător de la înălţimea lui: „M-ai făcut prost, sau mi s-a părut mie?“ Ameţit de furie şi de ruşine, Leo era convins că va părăsi locul ăsta nenorocit. În mod special îl irita insolenţa lui Garofil. Cine era Garofil la şcoală? Un nimeni. Cum îşi îngăduia să se poarte atât de uşuratec cu celebrul Leo? Totuşi, se trezi echipându-se de zor. Ceilalţi uitaseră incidentul, acum discutau despre alte lucruri, erau preocupaţi de preliminariile Cupei de primăvară, de cantonamentul din iulie, de formaţia pe care o pregăteau eternii lor adversari de la Şcoala sportivă nr. 2. Leo striga „Aiureli, s-o credeţi voi!“ atunci când majoritatea vocilor erau de acord cu un anumit lucru şi „Habar n-aveţi ce vorbiţi!’’ atunci când aceste voci dezaprobau ceva.

— Ia, linişte, bătu din palme Garofil. Am treabă.

Scoase un caiet, pixul şi-l întrebă pe Leo:

— Numele, prenumele, anul naşterii, domiciliul, şcoala, clasa, situaţia la învăţătură.

Leo îl privi ca pe un smintit:

— Nu eşti sănătos?

— Sunt spadasinul de serviciu, dragă. Hai că n-avem timp. În fine, adaugă împăciuitor Garofil, datele astea le trec eu, le ştiu prea bine.

Scrise rapid totul, rostind tare ultimele cuvinte: „Situaţia la învăţătură: cel mai bun din clasă“. Mulţumit?

— Să zicem, spuse Leo. Dar te durea mâna să scrii „cel mai bun din toată şcoala?“. Că ăsta e adevărul!

— Pot să scriu şi aşa. Îmi pare bine că ţii la adevăr. Uite că fac corectura. Aşaaa. Acum o să răspunzi la câteva întrebări. Ai mai făcut scrimă? Dar alte sporturi? La ce nivel?

— Am făcut de toate, zise Leo, trăgând cu coada ochiului la ceilalţi care ascultau curioşi. Sunt bun la oricare.

— Nooo! Aici nu merge cu invenţii. Noi doi suntem colegi de clasă, Leo, păi se poate? Adevărul e că joci binişor fotbal, dar eşti cotonogar şi orgolios, asa că de obicei băieţii refuză să te primească în echipă!

— Mă priveşte. Scrie ce vrei.

— Ca spadasin de serviciu sunt obligat să scriu ce este, nu ce vreau. Hotărăşte-te.

Leo se strâmbă:

— Bine. Sunt cum ai zis. Ai terminat?

— Încă puţin şi suntem gata, bătrâne. Nu te supăra pe mine. În mod normal n-aş fi avut nici chef să-ţi pun întrebările astea, dar ce să fac dacă tocmai azi s-a întâmplat să fiu spadasin de serviciu! Fii şi tu înţelegător. Următoarea întrebare: cum te porţi cu colegii?

— Păi tu nu ştii? Foarte bine?

Garofil oftă:

— Spuneai că îţi place adevărul…

— Păi îmi place.

— Păi nu-ţi place. Alaltăieri i-ai tras o palmă lui Gigi Berindei exact cu o secundă înainte de a intra dirigintele. Calculaseşi exact că în felul ăsta Gigi nu mai avea timp să-ţi răspundă. Este?

— Este, he-he! râse Leo. Dar ce scrii acolo?

— Că eşti impulsiv şi uneori chiar laş, zise Garofil, pe tonul neutru cu care spui cât e ceasul.

— Şterge imediat tâmpenia asta până n-o citeşte antrenorul.

— N-am voie să şterg adevărul. Tu, în schimb, poţi să iei hârtia şi s-o rupi, e dreptul tău, dar antrenorul o să mă întrebe de ce lipseşte o foaie din caiet şi atunci eu o să trebuiască să-i spun tot.

— Dar cine eşti să spui „tot“ despre mine? Ai uitat cum te rogi de mine să-ţi suflu la teze?

— N-am uitat. E marea mea dramă, închipuie-ţi! Dar aici sunt totuşi spadasinul de serviciu, nu e vina mea că s-a întâmplat să fiu spadasin de serviciu tocmai azi. Fii şi tu îngăduitor…

— Bine. Mai ai vreo întrebare deşteaptă?

— Una singură, bătrâne. De ce ai venit la scrimă?

Leo râse provocător:

—Păi la întrebarea asta răspund cu cea mai mare plăcere! Nu ţi-am spus de săptămâna trecută? Vreau să-ţi arăt că şi-n direcţia asta sunt mai bun decât tine!

— „. Ve-nit la scri-mă ca să-şi ve-ri-fi-ce po-si-bi-li-tă-ţi-le“, silabisi Garofil, completând conştiincios rubrica respectivă. Acum echipează-te şi haidem în sală.

Formară un şir lung, începând să alerge în cerc, iar antrenorul, în mijloc, le ritma paşii bătând din palme: „Haideţi, haideţi!“ Leo îşi dădea toată sârguinţa, săltând genunchii cât mai sus şi lungind sau scurtând fuleul exact după cum sunau comenzile. Dar deodată se trezi singur. Încă mai alerga, când îşi dădu seama că numai el aleargă. Ceilalţi se împărţiseră în grupuri cu rosturi precise. Unii făceau gimnastică la spaliere, alţii trecuseră pe planşe. De unde apăruseră atât de repede măştile şi armele? Un al treilea grup, alcătuit din cei mai mărunţei, începătorii, cam toţi în jurul vârstei de 10 ani, învăţau cu sârguinţă primele noţiuni. Acolo ar fi trebuit să se ducă şi el, dar avea 14 ani şi se simţea ruşinos de mare. „Ce aştepţi? Cere-i lui dom’ Florea Cavaleristu o sabie, stai că mă duc eu, îţi fac rost şi de mască”, spuse cineva, şi Leo recunoscu vocea lui Garofil. Se gândi din nou că poate oamenii nu sunt chiar atât de antipatici pe cât par. Bătrânul Florea, zis Cavaleristu, era mecanicul stadionului şi se ocupa şi de utilajele sălii de scrimă, avea la intrare o mică tejghea de lucru, cu menghină, unde repara meticulos armele şi măştile. Garofil vorbi cu el, apoi alese de pe tejghea o sabie şi o mască „Hai, Leo, dă-i drumul! Spadasinul de serviciu îţi stă la dispoziţie! O să-ţi explic poziţia de gardă. Mă bucur că lucrăm împreună, îmi face plăcere să te ajut.“

Pe Leo îl irita situaţia de a fi protejat de Garofil, ce, ajunsese el la mâna acestuia? Prin sita de protecţie, văzu cum adversarul ia poziţia de gardă. „Ţin’te bine, Garofile! Te ard!“ Curajos, se duse la atac cu toată convingerea, dar o lovitură cumplită fu cât

pe ce să-i smulgă sabia din mână. Întărâtat, atacă din nou. Sabia însă nimeri în gol. Garofil îşi scoase masca pentru a putea vorbi: „Mai încet, bătrâne! Nu te avânta aşa! Fii mai chibzuit!“ Leo însă profitând de ocazie că-l vede nemişcat îl plesni dureros peste mână. Garofil văzu stele verzi. „E neregulamentar şi periculos să mă loveşti când n-am mască!“ Bătu în retragere, punându-şi la iuţeală masca, dar în acest timp Leo profitând de ocazie îl plesni peste picioare, apoi dădu năvală încercând să lovească din faţă, lateral, de sus în jos, oricum, numai să-l atingă. Imposibil. Garofil deveni atunci o sabie vie, o umbră albă, un abur în formă de om; orice lovitură îi hărăzeai întâlnea numai sabia lui sau aerul. Deodată, Leo simţi o arsură pe partea cea mai moale a spatelui; sabia lui Garofil îl plesnise exact acolo unde poate fi mai jignitor. Se năpusti din nou asupra lui Garofil, dar sabia lui întâlni lama celuilalt, şi, imediat, Leo simţi din nou riposta în locul acela ăl cărui nume nu se spune cu voce tare. Acum îi deveni clar că Garofil îl bătea, pur şi simplu, la fund. Furios şi neobişnuit cu masca, Leo transpirase îngrozitor. „Măcar o dată, o singură dată să-l ating!“ Îi fu peste putinţă. În schimb umilitoarele lovituri se înmulţeau, îi era din ce în ce mai greu să mişte braţul, niciodată nu-si închipuise că scrima poate fi atât de obositoare.

Fără să-şi dea seama, începu să plângă şi nici nu încercă să-şi oprească lacrimile pentru că năduşise atât de rău încât nimeni nu le-ar fi observat. Ţâşni înainte ca împins de altcineva, o dată, de două, de douăzeci de ori. Zadarnic – iar oboseala îi deveni atât de cumplită, încât simţi cu groază că e gata să leşine.

„Opriţi! Opriţi!“ strigă cineva. Leo îşi scoase tremurând masca, sorbi năucit aerul răcoros. Garofil făcea pe miratul, dar se vedea bine că nu-şi încape în piele de mulţumire şi că făcuse totul intenţionat. Antrenorul îl zgâlţâi cu brutalitate de umeri:

— Cum ţi-ai permis? Ai descurajat fără milă un biet începător, l-ai terminat! Tocmai tu, spadasinul de serviciu?!

Obrajii albicioşi ai lui Garofil se coloraseră, glasul însă îi rămăsese calm:

— Începător, aţi zis? Leo, începător? Îmi vine să râd! Nu e începător, ştie al naibii de bine să lupte, dar în felul lui! E foarte experimentat în arta jignirii oamenilor: să-l vedeţi la şcoală, cum ne face praf din numai câteva vorbe, pe mine şi pe alţii, care nu învăţăm atât de strălucit ca măria-sa.

— Răzbunare, Garofile?!

— Părerea lui Leo este că se pricepe la absolut orice. De mult mi-a spus că o să vină la scrimă numai şi numai ca să-mi demonstreze din prima zi că şi aici mă poate călca în picioare. Auziţi, din prima zi! Ei bine, spadasinul de serviciu a avut azi misiunea să-i arate lui Leo că patru ani de muncă în sala de scrimă nu pot fi spulberaţi din prima zi de un ambiţios oarecare.

— Nu mă interesează meschinăriile voastre. Ştii că-mi trece prin minte să te exclud disciplinar trei luni din lot?

— E dreptul dumneavoastră. N-am fost în stare să mă stăpânesc şi nici n-am vrut. Suspendaţi-mă. O să vin la sală şi o să deretic, o să şterg praful, o să repar armele cu dom' Florea Cavaleristu, dar o să ştiu că l-am învăţat şi eu o dată pe Leo ce înseamnă să fii învins, ce-i aia umilinţă şi care-i gustul plânsului, că eu le cunosc de mult.

Antrenorul avu o expresie de nervozitate:

— Mda. Crezi că ai putea să te duci la băiatul acela şi să-i ceri scuze? În cazul ăsta, aş înclina să fiu mai blând cu tine.

Garofil se uită în colţul unde era banca pe care se afla, pleoştit, Leo, se uită la antrenor, se uită cu jind la măştile noi-nouţe, sosite special pentru Cupa de primăvară – dar auzind un claxon se repezi în ungherul unde se aflau sacii cu echipamentul care urma să meargă la curăţat, îşi săltă unul în spate cu mâna stângă întrucât dreapta, în urma loviturii hoţeşti a lui Leo, nu şi-o mai simţea.

— Iertaţi-mă, dar a venit maşina de la curăţătorie. După aia spăl geamurile şi aerisesc. Dumneavoastră şi băieţii vă duceţi în cantonament, vă aşteaptă concursele şi turneele de vară dar eu care rămân aici cu treburile gospodăreşti trebuie să-mi încep de pe acum activitatea. Cred că o să vopsesc şi dulapurile din vestiar – ce aţi spune de un portocaliu vesel? O să spăl singur şi podeaua, n-are decât 300 de metri patraţi, dar şi 3 000 de-ar avea tot prefer s-o spăl decât să-i cer scuze lui Leo!

PEISAJ CU BICICLETĂ ŞI CINTEZOI

Cintezoii din colivia fixată pe portbagaj ciripesc plini de veselie, sentiment care, din păcate, se potriveşte prea puţin cu starea lui Paulică Onişor. Soarele îi aruncă în ceafă bolovani fierbinţi, drumul e numai suişuri şi cobo- râşuri, pedalele sunt din ce în ce mai îndărătnice. Onişor ar trebui să oprească, să-şi tragă sufletul, dar până la gară e cale lungă. Dacă scapă plecarea trenului înseamnă că nu e capabil să-şi ţină cuvântul şi pe deasupra n-o mai vede pe Mariana până la toamnă.

— Greu mai mergi! se răsteşte Onişor la bicicletă. Când te-am împrumutat pentru drumul ăsta mi s-a spus că eşti cea mai rapidă. Te-ai lenevit sau ce?

— Ai cam multe pretenţii, râde un glas sunând a clopoţel. Şi nici măcar nu eşti atent. Dacă te-ai uita mai bine la mine, m-ai recunoaşte.

— De unde până unde? Nu-mi amintesc să te mai fi întâlnit până azi!

— Stai slab cu memoria. Află, dragul meu prieten, că sunt bicicleta din problema nr. 214, pe care ai avut-o la teza de pe trimestrul trei. Precizarea asta îţi spune ceva?

— Cine să le mai ştie pe toate! Există probleme cu cai, cu tractoare, cu avioane – de ce n-ar exista şi cu biciclete?

— Păi există. Sunt clasice. Este exact cazul problemei 214: un biciclist pleca din Slobozia spre Mangalia, iar altul, la aceeaşi oră, dinspre Mangalia spre Slobozia, mergând însă fiecare cu altă viteză. Trebuia să calculezi în ce localitate urmau să se întâlnească. Acum îţi aminteşti?

— Parcă. Şi ce-i cu asta?

— Eu sunt bicicleta care a plecat din Slobozia. În mod normal, trebuia să mă întâlnesc cu verişoara mea, bicicleta din Mangalia, la Constanţa, însă n-am ajuns niciodată acolo. N-am reuşit să văd marea şi-mi pare rău şi acum.

— Dar cine-i de vină?

— Mai întrebi? Modul în care ai rezolvat problema a fost, scuză-mă, sub orice critică. De fapt „rezolvat’’ nu e cuvântul potrivit, pentru că n-ai rezolvat nimic; ai încurcat datele problemei în aşa hal încât nu mi-ai lăsat nicio şansă.

— Îmi pare rău, oftă Onişor. De fapt, nu sunt numai eu de vină. A fost o situaţie specială: în ziua aceea – acum îmi amintesc perfect – Păpădie Mariana mi-a spus, răutăcioasă cum este ea, că iar n-o să fac mare lucru la teză.

— Să trag deci concluzia că din vina Marianei n-am ajuns eu pe malul mării?!

— Cum vrei. În orice caz, mă descurajase.

— Fiind o bicicletă născută dintr-o problemă de matematică, pot afirma că dispun de o oarecare putere de judecată. Aşadar, îmi îngădui presupunerea că Mariana avea nişte motive serioase de ţi-a dat un asemenea pronostic...

— De ce să mint? roşi Onişor. Este exact aşa cum spui. Ştia că toată săptămâna alergasem să găsesc materiale pentru că vreau să-mi fac o boxă la aparatul de radio aşa că de învăţat, îţi dai seama...

— Te înţeleg, dar mă întreb: de vreme ce Mariana te sâcâie într-atât cu, dacă pot spune aşa, intoleranţa ei, de ce te mai pune să creşti cintezoi?!

— E treaba mea ce fac! se răsti Onişor. Doar n-o să mă răzbun pe mătuşa ei căreia îi plac păsărelele – şi cu asta am terminat. Cât despre teză, am plătit destul! N-am reuşit să fac decât două probleme din trei şi am luat nota 6. Nu-mi ajunge pedeapsa asta? Ce mai vrei de la mine?

— Judeci într-un mod, dacă-mi dai voie, foarte subiectiv. De ce te agăţi atâta de notă? Ea poate fi îndreptată. În schimb, cu mine nu mai e nimic de făcut: datorită felului în care m-ai „aranjat’’ la teză, am devenit o bicicletă care nu ajunge niciodată la destinaţie!

Onisor simţi că-l învăluie o transpiraţie rece:

— Vrei să spui că nici acum?...

— Nici acum şi niciodată. Din cauza ta, eu tot plec şi plec, dar nu ajung nicăieri! Oriunde aş porni, tot la bază mă întorc. Aşa se şi explică faptul că am fost inclusă printre bicicletele de închiriat ale întreprinderii „Agrementul’’: am ghinionul – sau calitatea, zi-i cum vrei — să revin mereu acolo.

— Dar omul din şa? El n-are niciun rol? Nu el te conduce?

— Cum să nu, însă ba îmi sare lanţul, ba mi se rup nişte spiţe, ba fac pană de cauciuc, ba toate la un loc. Exact lucrurile de care n-ai ţinut seama în problemă. Profit de ocazie pentru a-ţi reaminti că problema 214 cuprindea şi o precizare în legătură cu aşa ceva, dar n-ai luat-o în seamă. De atunci am încă un necaz: mă betegesc mereu!

— Poate că totuşi, de data asta, o să faci o excepţie...

— Zău c-aş vrea. De mult visez să ajung şi eu măcar o dată la destinaţie, dar parcă-i după mine? Sunt aşa cum m-ai lăsat în problema 214: acolo erau prevăzute opt minute pentru remedierea unei defecţiuni. Nu le-ai inclus în calcul şi de atunci mă defectez întruna.

— Dar dacă te rog frumos, dacă-ţi promit că...

— Prea târziu, oftă bicicleta, poticnindu-se. Poftim, m-au lăsat rulmenţii. Ce ţi-am spus? Cu mine n-ajungi nicăieri.

Onişor sări din şa şi se aplecă pentru a examina situaţia. Într-adevăr, nu era nimic de făcut. Bicicleta devenise inutilizabilă.

— În ciuda faptului că principalul vinovat eşti tu, te rog să mă crezi că îmi pare rău fiindcă, deşi dezordonat şi nehotărât, te văd totuşi băiat simţitor.

— Ai dreptate, oftă Onişor, sunt mai ales nehotărât, ăsta-i defectul meu cel mai grav. N-o să fac niciodată ceva de soi în viaţă.

Dădu să se aşeze necăjit pe iarbă, dar sări ca ars în picioare:

— Ia stai! M-am săturat! Cât o să mi se mai vorbească despre asta?! Până la urmă o să-mi intre definitiv în cap ideea că sunt într-adevăr un nehotărât! Nu-mi convine. Gata, mergem mai departe.

— Nu te înţeleg. Doar ţi-am explicat că...

— ... n-ajungi niciodată la destinaţie? Ei, o să ajungi cu mine. Vreau să văd cine mă mai poate opri!

Onişor săltă bicicleta, o potrivi pe umăr aşa cum văzuse că fac alergătorii de ciclo-cros şi porni cu paşi mari spre gară, bălăngănind colivia în care cintezoii ţopăiau intrigaţi.

Până la plecarea trenului mai rămăseseră vreo cincisprezece minute. Colegele Marianei se instalaseră de mult în vagon, agitându-se pe la ferestre. Mariana se afla încă jos, înconjurată de o grămadă de băieţi veniţi s-o petreacă. Sentimentul de ciudă al lui Onişor fu însă mai puţin puternic decât acela al surprizei: fiecare avea în braţe câte o colivie! Aşadar, Mariana îşi

bătuse joc; nu-l rugase numai pe el să-i aducă o pereche de cintezoi, ci trâmbiţase acest capriciu în toate cele patru puncte cardinale. „Vrea să vadă cât este de preţuită, să se convingă încă o dată că la un semn al ei toţi «prinţii» dau buzna să i se închine cu daruri!“ mormăi Onişor.

Peronul, în ciuda forfotei din gară, arăta ca târgul de păsărele, era numai ciripeală şi zburătăceli, pasagerii căscau gura la coliviile de sârmă, trestie, nuiele, în care se zbenguiau perechile de cintezoi, scatii, pitpalaci, mierle, sturzi.

— Ai venit şi tu!? zise mirată Mariana.

— De ce să nu vin! Am spus că vin – poftim, am venit, bombăni Onişor. Mă întreb unde o să încapă atât păsăret în casa mătuşei tale. Văd aici un puhoi de admiratori şi niciunul nu-i cu mâna goală.

Mariana schiţă un semn poruncitor însoţit de-un zâm- bet dulce şi băieţii, înşirându-se la iuţeală, îşi trecură coliviile unul altuia făcându-le să pătrundă, pe geam, în compartimente.

— N-am nicio mătuşă, râse Mariana, după încheierea operaţiunii. Vreau să spun, nu în regiunea unde se află tabăra. A fost un pretext. M-am gândit să duc cu mine cât mai multe păsărele şi să le dau drumul în pădurea de acolo.

— Dar din păsările astea multe sunt cumpărate pe bani grei. Le dai drumul aşa, în copaci?!

— Acolo le este locul. Îţi imaginezi tabloul? Hai, fii de acord că e absolut fantastic!

Ca de obicei, Onişor se văzu nevoit să recunoască, dezorientat, că Mariana câştigase din nou dar că, în acelaşi timp, nu putea să se supere pe ea.

... Trenul plecase de mult şi Onişor tot mai trudea la repararea bicicletei, ajutat de câţiva navetişti cumsecade, biciclişti şi ei, care se pricepeau şi aveau tot felul de scule şi piese.

La întoarcere, pedalând domol, Onişor îi spuse bicicletei: „Ei, ce mai zici, ai văzut că se poate şi altfel, că e posibil să ajungem la destinaţie?’’

Dar bicicleta nu-i răspunse. Era atât de bucuroasă, încât uitase să mai vorbească.

AVENTURI DE DUMINICĂ

În duminica despre oare va fi vorba mai jos, Titel Oprică a avut, ca în toate duminicile, mult de lucru. Foarte mult. După ce s-a trezit în aroma de vanilie şi de aluat proaspăt copt şi după ce a mâncat cu o atenţie şi o mulţumire de cunoscător patru plăcinte proaspete, un fel de cuiburi calde în care a găsit şi nuci, şi dulceaţă, şi stafide, şi tot ce mai e pe gustul lui, a pornit pe lunga şi plăcuta cale a duminicii. Se nimerise să fie cam friguroasă, ceţoasă, era o duminică de toamnă târzie şi Oprică şopti: „Frumoasă vreme, exact cum îmi place mie“. Dacă ar fi fost senin şi cald, la fel ar fi spus.

Primul drum îl făcu la „Romanţa’’, noul magazin universal, deschis cu trei zile în urmă, unde Oprică văzuse prin vitrină o nouă scară rulantă. Se plimbase cu toate scările rulante din

magazinele oraşului, nu putea s-o rateze tocmai pe asta, care avea şase etaje. Lume multă, ambalaje foşnitoare şi, la difuzor, un glas catifelat, de fată: „*Vizitaţi raionul nostru cu îmbrăcăminte şi încălţăminte de iarnă. Vă prezentăm cele mai noi produse. Vizitaţi raionul nostru de aparate electrocasnice. Vizitaţi*..." Şi Oprică, considerând că invitaţia i se adresa în mod special, îi dădu respectuos urmare vizitând totul şi mai ales urcând şi coborând pe scara rulantă de nenumărate ori. O găsi foarte reuşită, bine pusă la punct. „Băieţi deştepţi", aprecie el.

Următoarea escală o făcu la cinematograful „Miraj” – filmul îl văzuse. Altceva îl interesa: să-i dea controlorului de bilete o serie de poze, „autocolante” cu avioane, şi să primească în schimb una cu istoria trenurilor, de la locomotiva lui Stephenson la locomotiva electrică. Nea Mitraş e un om în vârstă şi în afară de asta nu s-a ocupat niciodată de asemenea lucruri, dar are un nepot de vreo opt ani care, ştiind că bunică-său cunoaşte, prin meseria lui, multă lume, îl pusese să-l ajute în a-şi gospodări colecţia. Oprică ar fi putut să-l păcălească uşor pe bătrânel, dându-i seria incompletă, dar nu-i şedea în caracter să profite de naivi aşa că se zbătuse o săptămână pentru a găsi imaginile care-i mai lipseau.

Petrecu apoi o oră foarte plăcută la piaţă, în sectorul cu păsări de podoabă – papagali, canari, scatii, cu căţei de toate rasele, cu peştişori exotici. Hămăială, ciripit, discuţii de specialitate. Oprică pusese de multe ori ochii pe nişte porumbei voltaţi, se uita în fiecare duminică la ei, erau, bineînţeles, mereu alţii, dar dacă i-ar fi cumpărat n-ar fi avut unde-i creşte. Se mulţumea să le dea de mâncare sub privirile îngăduitoare ale negustorului.

Se trezi, spre amiază, la şcoală. Era convins că o va găsi pustie, dar avu surpriza să dea peste ceva cu totul neaşteptat: un car de televiziune. „Se filmează la noi?” Pe terenurile de sport îşi făceau încălzirea nişte admirabili atleţi în echipament modern, nou-nouţ. „Cine-s ăştia?!” se miră Oprică, şi abia venind foarte aproape îi recunoscu. „Ia uite ce colegi chipeşi am, nici nu ştiam!“. Marcel Voiculeţ, într-un splendid trening roşu cu dublă vipuşcă albă, încerca ştacheta la săritura în înălţime, Ina Pomete fugea mărunt în pantofi veritabili de

atletism, cu cuie, pe zgura roşie, Doru Stamatiad făcea slalomuri elegante cu mingea de baschet.

— Ce-i cu tine, Oprică? îi zice Trif Mircea, cărând un microfon cu tijă cu tot spre sala de festivităţi.

— Mă uit şi eu.

— Uită-te, a venit televiziunea să ne filmeze, ai ce vedea, dar să nu ne încurci.

Titel Oprică îi făcu un semn cu înţelesul „Nicio grijă, doar mă cunoşti!“ şi se trase mai de o parte, să poată trece câţiva colegi de la cercul legumicultură-pomicultură-floricultură, cu săpăligi, greble şi răsaduri.

„Excepţional!“ aprecie Oprică. Nu ştia unde să se uite mai întâi, peste tot era ceva de văzut. „Ce noroc că mi-a dat prin minte să vin pe la şcoală! “

Era, după câte îi spuse Mircea Trif la a doua trecere (acum ducea de şnururi un snop de medalii care urmau să-i răsplătească pe câştigători, una dintre ele… ce una!… două sau trei fiind, fără discuţie, pentru el însuşi), o zi-model de sport, cultură şi gospodărie. „Straşnic! îşi spuse Oprică. Bine că n-am scăpat ocazia!“

Cel mai mult îl atrăgeau însă oamenii din echipa de filmare. Lucrau cu o mulţime de aparate interesante – pe unele le cunoştea, pe altele însă nu. Temându-se să nu incomodeze pe cineva, renunţă la întrebări, străduindu-se să ghicească singur răspunsurile. Cum nu-i lipseau anumite cunoştinţe tehnice, reuşi să-şi dea seama că se făceau imprimări pe magnetoscop. „Foarte interesant, asta da, tehnică!“ se bucură Oprică. Operatorul, văzându-i expresia de mare atenţie şi în acelaşi timp hazlie (Oprică, atunci când e foarte concentrat, îşi ciupeşte lobul urechii stângi, cască gura de-i poţi număra dinţii şi are fruntea creaţă, de încruntat ce e), se gândi să îndrepte o clipă obiectivul spre el. Tocmai atunci însă Ina Pomete, căreia i se desprinsese numărul de concurs de pe tricou, apăru necăjită, întrebând cine are ac cu aţă. N-avea nimeni, dar Oprică, păţit, se obişnuise de mult să poarte înfipte pe dosul reverului câteva ace de gămălie, aşa încât îi prinse la iuţeală Inei Pomete numărul de concurs şi fata se grăbi să prindă startul.

Oprică ar fi dorit şi el să vadă cursa şi s-o încurajeze pe Ina, dar între timp regizorului îi venise ideea că, în secvenţa „grădinarii la lucru’’, ar prinde bine, ar fi chiar spectaculos să se

vadă cum funcţionează sistemul de irigaţie. Nimic mai simplu – apa e adusă printr-un furtun racordat la conductă în subsolul şcolii – dar cum să faci rost de furtun? Nea Vasile Ioniţă, mecanicul şcolii, era, ca tot omul, liber duminica, şi numai el ştia unde e furtunul, nu lăsa pe nimeni să umble la apă, avea motivele lui. Pe Oprică îl lăsa însă, uneori, fiindcă aveau amândoi o preocupare comună – încercau de câteva luni să-l înveţe pe Bengal să adune hârtiile care rămâneau prin curtea şcolii în recreaţie şi să le ducă la coş. Bengal e un câine ciobănesc, fioros, dar în realitate foarte cumsecade.

În timp ce grădinarii se agitau neştiind cum să se descurce, Oprică, bine informat, pătrunse în subsol, scoase furtunul din lada închisă cu o cheie pe care nea Vasile o ascundea în locul numai de ei doi ştiut – în orificiul dintre două cărămizi – racordă furtunul la gura de apă şi, în câteva clipe, şanţurile de irigare se umplură. „Perfect! exclamă regizorul, sunteţi mari, grădinarilor! “ şi îi făcu semn operatorului că poate filma.

De la fereastra subsolului, Oprică îi admira pe excelenţii grădinari „Sunt cam împiedicaţi, da’s tare drăguţi’’, aprecie el, fiind atent să vadă cum sunt puse răsadurile, ca să poală, după filmare, să le aşeze el ca lumea. Veniseră în special băieţii şi fetele care se ocupau de cercetări şi lucrau de obicei cu microscopul şi alte ustensile delicate. În mod obişnuit, de grădină propriu-zis se ocupau alţii, între care şi Oprică – lucrările obişnuite, de săpat, de plivit, de rărit, de udat ei le făceau. Operatorul cel simpatic se gândi că nu strică un cadru scurt cu băiatul care priveşte prin fereastră, dar Oprică dispăruse, temându-se să nu scape spectacolul din sala de festivităţi. Foarte interesant şi acolo – recitări, scenete vesele, gimnastică artistică şi un mic concurs de cultură generală. După cum Oprică bănuise, Mircea Trif îşi lăsă în urmă toţi colegii, câştigând într-adevăr trei medalii de aur – la 80 m plat, la „cine culege mai multe mere’’ şi, bineînţeles, la concursul de cultură generală. Medaliile erau din plastic vopsit în auriu, şi Oprică abia acum îşi dădu seama că lucrase el însuşi la ele, într-o oră de atelier de-acum vreo câteva săptămâni, fără să ştie la ce aveau să servească. „Zăpăcit mai sunt! îşi spuse Oprică. Dar nu-i nimic, acum, că m-am lămurit, pot să zic şi eu că am făcut o treabă ca lumea“.

Regizorul, dorind să-l filmeze pe eroul zilei cu toate cele trei medalii de gât, îi spuse că ar fi foarte bine să aibă şi cravata de pionier. Mircea însă venise fără cravată, era duminică, purta „blugi“ şi pulover şi o jachetă foarte originală, în pătrăţele negre şi roşii. Zise, rugător: „Băieţi, fetelor, cine-mi împrumută o cravată de pionier?“ Nimeni nu venise însă cu cravata de pionier, toţi se îmbrăcaseră cam în genul lui Mircea. „Păi staţi! strigă cineva. Chemaţi-l pe Oprică, el a venit şi azi cu cravata de pionier!“ îşi amintiră, imediat, cu toţii că, într-adevăr, Oprică era singurul pe care-l văzuseră cu cravata. „Oprică, unde eşti, Oprică? începură ei să strige, vino repede, om bun, arată-te la faţă!“ Mircea Trif aştepta ca pe jar să apară acea cravată de pionier, pe care să şi-o pună repede la gât împreună cu medaliile, ca să apară în film aşa cum se cuvine – frumos, deştept şi exemplar. „Oprică, unde te-ai ascuns, aiuritule?!“ îl căutară peste tot, dar Oprică, nicăieri. „V-am mai spus eu, oftă Mircea Trif, iritat. Cu Oprică ăsta nu-i nimic de făcut, niciodată nu te poţi baza pe el, mereu o ia razna!“

CA ŞI CUM N-AR FI TRECUT DECÂT PĂSĂRI ÎN ZBOR

Dan Proca se uita ţintă la ştergătorul metalic, cu şirurile zimţilor tociţi de câteva promoţii. Ghete, pantofi, bocanci şi chiar sandale întârziate în toamnă troncăneaa pe această spinare de brontozaur, frecându-şi tălpile de pe care se desprindeau rumeguş, noroi, zgură, var, nisip. Puteai deduce destul de precis ce străzi străbătuseră posesorii acestor încălţării şi pe ce şantiere căscaseră gura în drum spre şcoală.

— Înapoi, spuse Proca, încet, unei perechi de ghete maro, cu pielea de pe bombeuri jupuită. Nu e bine.

De sus veni o voce înspăimântată:

— Proca, lasă-te de bancuri că intră Doruleţ şi mă ia la răspuns!

— Ai frunze pe tălpi. Mai insistă.

— Poate-ţi dau cu geanta-n cap!

Totuşi, ghetele maro cu bombeuri jupuite se întoarseră la ştergător. Ecoul unei ocări rămase să planeze asupra lui Proca, care nu-i dădu importanţă ştiind că „Doruleţ” – profesorul Tudor Macarie, de chimie – e neîndurător cu întârziaţii.

Dealtfel ştiuse dinainte că nu se putea aştepta la nimic bun de la ziua în care avea să-i vină rândul la controlul încălţămintei. De disperare, se gândise chiar să aibă o amigdalite şi să lipsească. Mândria îl împiedicase s-o facă, dar simţea că eroismul o să-l coste scump. Cum să controlezi în câteva minute încălţămintea a trei sute de perechi de picioare şi, mai ales, cum să-i trimiţi pe neglijenţi înapoi, la ştergător? De obicei elevul de serviciu se dădea bătut în faţa năvalei şi coridorul se umplea de urme tipărite cu var, rumeguş, zgură sau noroi. El, Proca, îşi ştergea zilnic cu mare grijă pantofii, începând operaţiunea cu mult înainte de intrare. Era prea fricos, fiind sigur că dintr-o sută de vinovaţi numai el avea să fie prins. Dar acum, că venise şi

rândul lui, era de părere că toţi trebuie să intre, măcar în această zi, la fel de curaţi cum intra el întotdeauna.

O pereche de ceva care păreau să fie pantofi de sport tropăiră în ritmul pregătirii unui şut, a cărui ţintă putea să fie chiar Proca. Din pantofi răsăreau nişte picioare lungi şi groase, pe care stofa pantalonilor aproape că plesnea. „Găitan!“ îşi spuse cu groază Proca.

El era, Găitan Marin, personal. Nici prin gând nu-i trecuse să folosească ştergătorul. Din tonul poruncitor şi flegmatic cu care-i ordonă lui Proca: „La o paişpe, chiflă!“ se simţi imediat că nu era obişnuit să înveţe de la alţii ceea ce are de făcut. Pentru cel puţin cincizeci de elevi din şcoală teama, umilinţa şi panica se numeau, de ani de zile, Găitan Marin. Vechiul bătăuş descoperise de timpuriu plăcerea de a-i înspăimânta mai ales pe colegii care se temeau de el. Îi inventariase cu grijă. Proca figura printre cei dintâi; el făcea până la şcoală douăzeci de minute în loc de zece, pentru că ocolea străzile pe care s-ar fi putut întâlni cu Găitan. „Hai să ne batem”, îi spunea Găitan, radios, când dădea de el. Nu era împins nici de ură, nici de vreun alt motiv. Dorea pur şi simplu să-şi întreţină faima. Altminteri, străinii ar fi jurat că Găitan e blând ca o fată. Avea, într-adevăr, un chip roz şi nevinovat, şi mai purta şi nişte foarte intelectuali ochelari. Situaţia şcolară, destul de îngrijorătoare, şi-o echilibra prin două lucruri: era uluitor de tare la analiza gramaticală şi, ca înaintaş central în echipa de fotbal, dădea minimum două goluri la fiecare meci. În felul acesta îşi recâştiga săptămânal tronul de aur pe care i-l făcuse în inima sa Socrate, profesorul de română şi antrenorul echipei.

— Nu poţi intra, bâigui Proca, speriat de propriul său curaj. Eşti plin de zgură…

Găitan fluieră, uimit.

— Vrei să te calc pe cap? (Proca era mai scund cu zece centimetri.) Dă-te la o parte când ÎŢI SPUN!

De emoţie, Proca se făcu alb la faţă.

— Şterge-te pe picioare, altfel nu intri, oftă el, aşteptându-se să fie făcut una cu pământul. Nu te las!

Găitan credea că visează. Niciodată nu păţise aşa ceva.

— Nu mă laşi TU? Pe MINE?

— Nici pe tine, nici pe alţii!

… De mult sunase de intrare, dar în fiecare clasă erau cel puţin două bănci goale. Proca blocase intrarea cu coada măturii înfiptă între uşă şi ramă, realizând astfel o foarte îngustă Termopile, prin care nu putea să pătrundă decât un singur elev, strecurându-se cu un umăr înainte, după ce Proca avea convingerea că tălpile celui admis sunt „cum trebuie”.

O pereche de cizmuliţe portocalii, strălucitor de curate, îi readuseră lui Proca speranţele. Ar fi fost groaznic să fie nevoit s-o întoarcă din drum tocmai pe Mironescu Victoria. Cu Mironescu Victoria, dintr-a VII-a C, stătea ore întregi de vorbă – în gând, pentru că, în realitate, după un „bună ziua“ chinuit, i se opreau cuvintele, îi dispăreau gândurile.

O invită deci să intre, fericit că starea încălţărilor Victoriei nu ridica între ei un obstacol de netrecut. Dar ea îi ceru să lase cale liberă imediat şi colegilor mult mai puţin curaţi pe ghete.

— Cum să nu! zise Proca, îndatoritor. Să se întoarcă la ştergător şi pe urmă…

— Imposibil, zâmbi cu indulgenţă Victoria. Avem un oaspete la ora de română. Ne aşteaptă în clasă.

Şi rosti numele unui cunoscut scriitor. Cum să întârzie ei tocmai azi?

— Ai dreptate, n-ar trebui să faceţi una ca asta, dar dacă vă las pe voi trebuie să-i las pe toţi.

Se străduia să fie cât mai convingător – deşi în sinea lui se mira că mai e acolo, că nu pleacă la oră, lăsând uşa larg deschisă, să intre care cum o vrea. La urma urmelor, controlul acesta nu dăduse niciodată rezultate; cu sau fără el, coridorul şi clasele se acopereau cu urme noroioase.

— Bine, zise Victoria, rece. Am să mă duc la cancelarie. Ştii ce faci tu? Ne pui în situaţia de a ne purta nepoliticos cu un oaspete. Aşa procedezi şi acasă, îi laşi pe invitaţi să aştepte?

„Mă moralizează ca pe un copil mic“, se supără Proca şi exact la o secundă după ce se gândise să le dea drumul tuturor, blocă din nou uşa:

— Du-te la cancelarie, plânge-te de mine. Deocamdată, toată lumea cu picioruşele pe ştergător!

… Într-un târziu, îmbulzeala de afară se rări, pe urmă dispăru cu totul. Furioşi şi curaţi, ultimii întârziaţi intrareră în clasă. Cimentul coridorului, cu florile lui de mozaic, strălucea de parcă n-ar fi trecut pe aici decât păsări în zbor.

„Am spus că azi o să fie curăţenie şi este!“ oftă Proca nervos şi obosit, pregătindu-se să plece şi el.

Exact atunci uşa bibliotecii se deschise cu zgomot şi Găitan Marin apăru, roşu de plăcere:

— Ai văzut că am intrat? Chiflă ce eşti! Păcat că n-am timp să te şi bat. Rămâne pe diseară!

Şi alergă spre clasa lor, lăsând pe florile de mozaic un şir de urme murdare, zgură cu noroi.

De ce să se şteargă? Folosise timpul gândindu-se la o soluţie mai bărbătească şi intrase în bibliotecă pe geam, folosind drept scară trunchiul plopului de lângă zid.

Proca se uită întristat la urmele lungi, noroioase, lăsate de Găitan, care, ca să-şi bată joc, mai şi târşise picioarele.

Oftând, Proca îşi puse din nou servieta jos, rezemând-o de perete şi scoase din camera de serviciu cârpa, mătura, căldarea cu apă şi începu să şteargă urmele lui Găitan.

… În clasa lui se făcea prezenţa.

— Proca e de serviciu, mă duc să-l chem! spuse cineva.

Profesorul Doruleţ-cel-neândurător bombăni:

— Nu te duci nicăieri. Proca trebuia să-şi isprăvească misiunea şi să fie aici. Dacă n-a terminat, e vina lui. La mine pe ziua de azi are absenţă nemotivată, asta-i ceva care nu se mai discută.

Era lucru cunoscut că Doruleţ îi detesta pe nepunctuali, indiferent de împrejurare. Pentru o absenţă nejustificată, pentru o temă nefăcută sau uneori pentru o simplă întârziere te avea în vedere săptămâni de zile, ca şi cum i-ai fi făcut un mare rău personal, te asculta întruna, te hărţuia, era mereu cu ochii pe tine, dornic să te prindă în neregulă, ceea ce, slavă domnului, nu era greu deloc.

„Nu mai e nevoie să-l cotonogesc pe Dănuţ Proca, le şopti satisfăcut Găitan colegilor. Îl aranjează Doruleţ mult mai fin decât mine! Bă, chiflelor, să ţineţi minte; cui nu se poartă frumos cu mine, îi merge rău!“

De pe culoar se auzea fâşâitul cârpei de şters.

CU PLĂCERE, LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ

— Bună ziua, zise băiatul, politicos.

— Bună ziua, răspunse fata. Cu ce vă servim?

El rămase câteva clipe pe gânduri – nu că ar fi fost nehotărât în privinţa alegerii obiectului după care intrase în librărie, ci pentru că nu era obişnuit să i se vorbească cu dumneavoastră. I se întâmpla pentru prima oară ca o persoană, şi mai ales una mai în vârstă cu cel puţin cinci-şase ani, să-i spună dumneavoastră.

— Aveţi pixuri carioca, modelul acela nou?

— Bineînţeles că avem, pot să vă asigur că sunt şi foarte bune, priviţi.

— Ah, sunt, într-adevăr, reuşite, daţi-mi, vă rog, o cutie. Abia aştept să desenez cu ele.

— Îmi pare rău. N-avem.

— Dar acestea ce sunt?!

— Iertaţi-mă, zâmbi fata, amabilă, voiam să spun că pentru dumneavoastră nu avem!

— N-am mai auzit una ca asta, se miră băiatul. Adică pentru alţii aveţi şi pentru mine, nu?

— Îmi pare rău, dar lucrurile stau chiar aşa cum spuneţi. Ar fi trebuit să vă explic de la început: cutia cu creioane colorate pentru dumneavoastră n-a fost încă fabricată!

— Curios, zise el derutat. Mi se întâmplă pentru întâia oară să aud aşa ceva!

— Cred că exageraţi, surâse fata. Pot îndrăzni să vă rog să reflectaţi mai îndelung asupra acestei chestiuni? Dacă vă gândiţi bine, veţi constata că lucrul vi s-a mai intâmplat de multe ori, atât că rolul dumneavoastră a fost diferit faţă de cel de acum! Nu de mult – dacă-mi permiteţi să vă reamintesc – trebuia să vă duceţi împreună cu colegii la recoltat cireşe. Dumneavoastră sunteţi singurul care a lipsit şi, astfel, camionul a plecat cu câteva kilograme de cireşe în minus. După ce s-au vândut toate cireşele culese de colegi, următorii cumpărători au rămas fără. Exact! Fără cireşele pe care ar fi trebuit să le culegeţi dumneavoastră! Aţi motivat că a trebuit să vă ajutaţi părinţii la zugrăvit – însă, de fapt, n-aţi făcut nici asta, spunându-le că, fiind miercuri, sunteţi mecanic de serviciu la punctul unde se repară bicicletele copiilor din cartier, dar n-aţi fost nici acolo. Mă întreb sincer dacă aveţi cât de cât idee de ceea ce este în capul dumneavoastră… Ţinând seama de toate acestea, cum vă mai puteţi mira că s-o fi întâmplat ca un muncitor de la fabrica de creioane să uite exact de creioanele dumneavoastră?

Băiatul oftă. N-avea ce să răspundă.

— Ce fel de librărie este aceasta?! murmură el, fâsticit, trăgându-se spre uşă.

— O librărie obişnuită, zâmbi fata. Dar ce-i cu dumneavoastră? Aţi cerut o cutie de carioca, model nou, v-am arătat-o, însă de câteva minute vă tot uitaţi la ele şi nu spuneţi nimic. Poate nu vi se par destul de bune?

— Ba cum să nu, dar aţi spus că mie nu-mi puteţi da aceste creioane…

— Cum aş fi putut să vă spun asta?! Nu înţeleg despre ce vorbiţi! Chiar mă întrebam la ce vă gândeaţi stând aşa, tăcut, de parcă aţi fi uitat ce doriţi să cumpăraţi. Am avut impresia că visaţi cu ochii deschişi! Bonul dumneavoastră e făcut de mult, achitaţi-l la casă. Vă rog să mai treceţi pe la noi, unitatea e foarte bine aprovizionată, stăm oricând, cu plăcere, la dispoziţia dumneavoastră!

ECUAŢIE CU MĂNUȘI DE BOX

Dudu Stoicilă reciti melancolic articolul din Sportul. „Păi da, oftă el, toţi au noroc, toţi se-ajung." Nu era chiar un articol, ci mai mult o informaţie despre tânărul boxer Gheorghe Gigeanu, însă Dudu era de părere că nu dimensiunile unei scrieri sunt importante, ci ideile ei, şi-acolo puteai citi negru pe alb tot felul de expresii neliniştitoare: un adevărat talent, o speranţă indiscutabilă, stil caracterizat în primul rând prin inteligenţă. „Care inteligenţă? se miră Stoicilă. Că Gigeanu, ce să mai vorbim, e la fel ca mine!'' Departe de a-l linişti, această constatare îi spori confuzia. Când vezi că un om exact ca tine,

nici mai bun şi nici mai rău, ajunge cineva, începi să-ţi pui anumite întrebări despre propria persoană.

Tot recitind de la început până la sfârşit şi de la coadă la cap articolul, pe care altminteri îl ştia pe dinafară, se îndepărtase binişor de matematica sa cea de toate zilele. Lui Stoicilă nu-i plăceau problemele, şi îndeosebi cele de algebră, decât cu o condiţie: să le rezolve altul, mai precis Puiu Calomfir. Să-l tot asculţi; ieşea la tablă şi cuminţea plin de energie cele mai nesupuse ecuaţii. În astfel de cazuri, Dudu Stoicilă îşi schimba părerea despre algebră, aproape că o admira, însă acest sentiment înălţător dura numai până în clipa când trebuia el însuşi să se avânte într-o junglă de ecuaţii. „Şi dacă nu-mi scriu nimic pe ziua de azi? Aş putea să jur că nici Gigeanu n-o să-şi scrie! De câte ori n-am păţit-o amândoi pe chestia asta... Da' mă rog, el acum îşi poate permite, a ajuns mare şi tare."

Adevărul este că nimeni nu se aşteptase ca Gigeanu să câştige „criteriul juniorilor" la categoria lui. Se ştia că merge la un club, că se antrenează – dar câţi nu fac asta? Şi deodată, surpriza: campion! El, pe care nimeni nu-l văzuse niciodată bătându-se, ba chiar fusese considerat, ani de zile, drept slăbănog şi fricos. Ceea ce simţea Dudu Stoicilă nu era invidie, ci o nemărginită uimire. Stai în aceeaşi clasă şi pe aceeaşi stradă cu unul ca tine, nu-i acorzi nicio atenţie fiindcă n-ai de ce şi, brusc, îl vezi copleşit de glorie.

Dudu atacă în silă problemele. N-avea altă cale; cândva, fuseseră doi care apăreau „goi“ la oră, mai precis cu teme nescrise: el şi Gigeanu. Acum riscul era prea mare, singur rezişti mai greu în asemenea cazuri. Se gândi cu duşmănie la Gigeanu: „Din cauza lui, acum trebuie să-mi scriu! Şi să mai şi casc ochii la ore. Singura problemă ar fi ca Puiu Calomfir să nu mă mai facă să râd. Lui îi convine, poate să scrie şi-n acelaşi timp să facă bancuri, pe când eu – ori una, ori alta."

Coborî în stradă cu capul umflat de caznele gândirii matematice. Ştia că problemele nu-i ieşiseră decât în proporţie de cincizeci la sută, dar era mulţumit şi cu atât, de vreme ce, împotriva obiceiului său, făcuse tot ceea ce îi stătuse în putinţă. „Acum pot să învârtesc orice, am o oră întreagă la dispoziţie. Să decolez mai întâi într-un zbor de recunoaştere." Ştia că pe aleea

dindărătul fiecărui bloc e ceva interesant. Într-un loc se juca în mod sigur fotbal, într-altul se făceau schimburi de timbre, într-altul cineva meremetisea la motorul maşinii. Să tot alegi.

Vechea lui obişnuinţă îl îndreptă însă către zona unde ştia că-l poate întâlni pe Puiu Calomfir. Nu erau prieteni. Pentru Calomfir puţini erau destul de buni ca să-i considere prieteni. Dudu găsea normal acest lucru — că adică un om inteligent, arătos şi important ca Puiu nu-şi pierde vremea cu oricine. Totuşi, Dudu spera că într-o bună zi va intra în graţiile Calomfirescului.

— Ura, Dudică, să trăieşti, îl întâmpină acesta, neobişnuit de amical, vino-ncoa, ce faci, care-i viaţa ta?

Dudu bâigui ceva la repezeală. Uluito! De obicei, Puiu Calomfir abia îi răspundea la salut printr-un „noroc, bă”, grăbit şi indiferent – iar acum îl pricopsea cu o grămadă de cuvinte amabile, şi asta în public, fiindcă erau de faţă prietenii săi adevăraţi: Măricel Bunea, Ioniţă Podoleanu, Florea Dan, vedetele cartierului, între care el era însă *primus inter pares*.

Buna dispoziţie a lui Puiu Calomfir venea însă dintr-o veselie cam nervoasă; îi dăduse prin cap să verifice adevărul despre abia născuta legendă a lui Gigeanu.

— Eu nu pot să cred că băiatul ăsta e mai tare ca noi. Nu e logic! Măricele, tu l-ai tăvălit într-o iarnă de i-a intrat zăpadă şi-n chiloţi!

— Da, dar asta a fost acum trei ani, preciză timid Măricel.

— Ei, şi? Anul trecut Ioniţă l-a pus, pur şi simplu, pe fugă, este, Ioniţă?

— Corect, dar tocmai apăruse profesorul de serviciu, poate de-asta o fi şters-o Gigeanu.

Puiu Calomfir ridică din umeri:

— De ce să mai umblăm cu presupuneri? Trebuie să lămurim lucrurile: e sau nu e mai tare ca noi?

— Dar nu puteţi sări toţi pe el, se miră Stoicilă.

— Fii cuminte. Cum o să facem asta? Noi suntem nişte gentlemani. Luptăm pe rând. Cinstit, reglementar, fără patimă.

— Da, dar cine începe? zise Măricel. Că-i o problemă…

— M-am gândit şi la asta, am scris fiecare nume pe câte un bileţel, tragem la sorţi.

Puiu dădu la iveală o pungă de pufarin în care se aflau câteva hârtiuţe împăturite:

— Haideţi, copii. Curaj! Vom afla imediat cine începe. E timpul ca Gigeanu să se întoarcă de la antrenament.

Întinse punga la întâmplare. Ioniţă trase un bilet, îl desfăcu şi-l arătă tuturor. Pe bilet scria „Dudu“.

— Te invidiez, gloriosule! zise Calomfir, punând punga înapoi în buzunar. Tu începi. Mare noroc ai!

… Gigeanu părea de neatins. Fiecare lovitură a lui Dudu nimerea ori în gol, ori era parată. Lui Dudu lucrurile începură să i se pară jucărie, mai ales că, la început, Gigeanu refuzase lupta. „Te pomeneşti că Puiu are dreptate!“ îşi spuse Dudu, încurajat, şi iuţi ritmul braţelor. Toţi îl încurajau cu clasicele „Hai, tu, Dudu!“, „Dă-i stânga!“ „Du-te cu dreapta!" „Acum!“ De câteva ori, Dudu simţi foarte aproape de obraji pumnii enormi, roşcovani şi osoşi ai lui Gigeanu, însă numai atât. El, în schimb, reuşi într-un târziu să-şi atingă adversarul în colţul gurii. Un firişor purpuriu răsări pe buza de jos a lui Gigeanu care făcu un pas înapoi, şi-şi scoase batista, tamponând locul loviturii:

— Gata, propun să terminăm. Abandon în favoarea ta. Ai câştigat.

Lui Dudu nu-i venea să creadă. Atât de uşor fusese?! Extraordinară descoperire: Puiu avusese dreptate; el, Dudu, era mai tare decât campionul! Dar nu putea să pună stăpânire singur pe atâta bucurie.

— Stai, Gigene, zise el, încântat şi prietenos, că mai aşteaptă şi alţii. Puiu are nişte bileţele, urmează o nouă tragere la sorţi. Puiule, scoate punga!

— Ce bileţele? Care pungă? Cum adică, tragere la sorţi? se miră Gigeanu.

Puiu Calomfir duse mâna la buzunar fără să umble înăuntru.

— Am avut şi noi o idee… o joacă… dar acum e târziu…

— De ce? zise Dudu. E atât de simplu! Mi-ar părea rău să n-aveţi şi voi ocazia.

— Lasă, Dudule, că mai avem şi lecţii, spuse Puiu, neaşteptat de sever. Păi noi nu mai învăţăm azi, ne ţinem de aiureli?

Gigeanu, părând că nu înţelege şi nu dă importanţă acestei discuţii, se apleacă pentru a-şi lua sacul de sport dar, brusc, cu o rapiditate uluitoare, făcu un salt şi trase punga din buzunarul lui Puiu înainte ca Puiu să-şi fi dat seama ce se întâmplă.

— Vreau să păstrez ca amintire bileţelele acestea idioate, bombăni Gigeanu. E o treabă amuzantă.

Deodată, se posomorî. Pe măsură ce desfăcea bileţelele, devenea tot mai întunecat.

— Măgari puteţi să mai fiţi! oftă el. Dudule, hai să ne vedem de treabă, ăştia nu merită să le faci cinstea de a rămâne cu ei.

Lui Dudu Stoicilă nu-i veni să creadă:

Pe toate bileţelele era scris acelaşi nume, al lui.

— Cum vine asta? Aţi aranjat lucrurile în aşa fel încât orice bilet s-ar fi tras eu şi numai eu să-l provoc pe Gigeanu?

— Eu n-am ştiut nimic, se apără Măricel, ferm.

— Habar n-am avut. Pe cuvânt! zise Ioniţă, roşind.

— Nici eu! bombăni Florea Dan. De ce ai făcut asta, Puiule?

Puiu se răsti:

— Ca să vă protejez, deştepţilor! Sunteţi prietenii mei. N-am vrut să fac experienţe pe spinarea voastră, sunteţi tipi valoroşi, era păcat. Cu Dudu e altceva. Nu-mi e prieten şi în afară de asta a înghiţit destule în viaţa lui. Suportă! Ce vă uitaţi aşa la mine? Credeţi că sunt fricos? Sau laş? Atunci, Gigene, o să lupţi cu mine. În gardă!

— Nu meriţi, scuipă dispreţuitor Gigeanu. Dreptul la luptă nu-l are oricine. Mai bine du-te acasă şi gândeşte-te la ce este în capul tău. Mie nu-mi place ce e acolo.

Puiu strigă, scos din sărite:

— Ioniţă, Măricele, Dane, sunteţi martori că refuză lupta! Îi e teamă de mine! Uitaţi-vă bine ca să puteţi povesti asta tuturor!

Ei însă o luaseră fiecare într-altă parte, dispărând printre maşinile din parcaj. Puiu Calomfir dădu fuga să-i aducă înapoi, dar nu mai ştia după care să se ia, alerga ca într-un labirint.

Gigeanu îl luă pe după umeri pe Dudu:

— Haidem, bătrâne. Asta-i viata. De când se zice c-aş face oarecare isprăvi în box, apar mereu tot soiul de tipi care n-au altă treabă decât să se măsoare cu mine. Mă-nghesuie prin colţuri, mă provoacă, mă lovesc, doar-doar oi lupta cu ei. I-aş pune eu foarte iute la punct, dar nu e voie. Dacă află antrenorul mă dă imediat afară din club. Ai văzut şi tu: trebuie ori să mă prefac că fug, ori să mă apăr şi s-o încasez. Mi-ai spart buza.

— Îmi pare rău. N-am ştiut.

— Sunt antrenat, pot să rezist la de-o sută de ori pe-atât. Ascultă, ţi-ai făcut problemele? (Dudu înclină afirmativ din cap).

Atunci invită-mă la tine. Am tot încercat să le „croşetez” aseară, dar mi-au ieşit cam cu noduri. Aş vrea să comparăm caietele.

— Păi nici eu nu sunt sigur că mi-au ieşit bine. De ce nu discuţi cu unul mai pricopsit?

— Lasă, Dudule. Tu ce crezi, n-am putea să ne descurcăm împreună, chiar dacă niciunul dintre noi nu-i o stea a catalogului? O să fie ca la algebră minus cu minus fac plus.

SĂ CULEGEM MERE

Chincit în tufişul aspru de lemn câinesc, Sorel Cumpănă se uită la ceas. Mai avea de aşteptat patru minute lungi, o veşnicie, dar pe urmă, he-he, victoria! Ce l-ar mai putea împiedica? Valiza nu-ţi spune nimic, e o valiză modestă, de mărime mijlocie, din carton maro, hârşâit prin trenuri. He-he, râse Sorel, dar dacă o deschidem, ce vedem noi? Noi vedem un tub de tinichea, cu diametrul de douăzeci de centimetri. Mare lucru, un burlan... Pentru cine nu se pricepe! Însă noi tragem uşurel de o urechiuşă, şi din tub iese alt tub, şi din ăsta al treilea, şi pe urmă al patrulea, şi- aşa mai departe, lucru fin, meserie. Dar dacă

Vichi Patraulea întârzie sau, mai rău, nu vine? Nu cred, e punctual ca un serial de la televiziune. Dacă îşi dă cuvântul nu există să te lase, greu e până-i smulgi o promisiune, cred că altul mai încăpăţânat şi mai sucit nu există, asta o spun eu, care sunt expert în materie de Vichi, l-am studiat.

Ghinion. A început ploaia, dar trece, e ploaie de vară. Sorel îşi ascute auzul, plimbându-şi privirile în susul zidului din care ploaia rapidă face să ţâşnească norişori de praf.

Rezolvăm noi problema, gata cu misterele. Cui i-o fi dat prin cap să înconjure cu zidul ăsta de fortăreaţă o casă paradită? Adică stai, probabil că la început şi casa, şi zidul erau noi, dar în timp ce casa a îmbătrânit, el nu, a rămas mare şi tare. Hai, Vichi, că dacă începe fără tine n-am făcut nimic.

Mult a durat lupta lui Sorel. Îi intrase lui în cap să ajungă prieten cu Vichi. Alţii se zbateau să pătrundă în selecţionata de fotbal, să publice versuri în revista şcolii (unde Ancuţa Veroiu şi prietenele ei din colectivul de redacţie aveau grijă să publice numai ele) sau să fie copiloţii lui Petrică Tonceanu, profesorul de română care alerga în raliuri automobilistice. Sorel, nu; pe el îl interesează performanţa de a deveni prietenul lui Vichi. A încercat şi acum doi ani, şi anul trecut. Când eşti cu Vichi, altfel se uită lumea la tine, zice: „Uite-l pe cutare, bun băiat, serios, capabil, aşa cum sunt toţi prietenii lui Vichi."

Sorel tresare; dincolo de zid s-a auzit un sunet argintiu. Încă unul... şi încă. Pauză. Apoi altul. Începe?! Unde-o fi Vichi ăsta, că dacă întârzie iar scap ocazia.

Pentru Vichi făcuse periscopul, să aibă cu ce-l uimi, să-i câştige încrederea, să-i stârnească exclamaţia „ia uite ce tip e Sorel, păi stai, omul merită toată atenţia". Vichi n-are mulţi prieteni, dar atâţia câţi sunt reprezintă ceva, alcătuiesc o forţă. Ce realizează Vichi cu forţa asta? De toate; e suficient să te gândeşti că ori de câte ori e nevoie de făcut ceva la iuţeală, dar foarte bine, indiferent dacă e vorba de un program artistic, de invitarea unui om de ştiinţă sau de organizat un concurs de atletism, profesorul Tonceanu zice: „Vichi, ia-ţi băieţii şi ocupaţi-vă de treaba asta". Bun, zic ei, am înţeles, o să fie gata – şi spun când o să fie gata isprava, în ce zi şi la ce oră. Sunt mai degrabă tăcuţi, se înţeleg uneori numai din priviri, lucrează iute şi nu admit nicio întârziere, dar cine să întârzie? Nu întârzie nimeni! Când Vichi şi echipa lui de morocănoşi te invită să-i ajuţi, dai

foarte repede fuga la lucru, fiindcă ei nu te cheamă decât dacă au încredere în tine. Pe Sorel încă nu l-au chemat, şi de când aşteaptă el! Nu m-au chemat fiindcă nu sunt interesant, n-am făcut nimic deosebit, asta-i, oftează Sorel. Dar e optimist; i-a urmărit cu atenţie pe Vichi şi pe prietenii lui şi a descoperit sau cel puţin crede el că a descoperit ce-i preocupă mai mult: lucrul făcut bine, ingenios, surprinzător. Perfect; vor o surpriză, or s-o aibă, iar autorul surprizei sunt eu.

Muzica a început odată cu ivirea soarelui dintre baloturile de nori lânoşi, grei, cenuşii. Pelicula de apă care acoperă masivul zid şi creasta lui cu ţepi de fier s-a preschimbat într-un înveliş auriu, translucid. Sunetele acelea, pe care le-au ascultat de atâtea ori fără să ştie din ce instrument sunt emise – flaut, clavecin, harpă sau toate la un loc? — răsună cu un fel de melancolie vioaie. Dar taina-tainelor a fost întotdeauna cine cântă, cine poate cânta atât de frumos, în casa asta nimeni nu pare să fie inimă de poet şi suflet de muzician. Aici stă Livia Stroe, şi nimeni nu se poate lăuda că ar fi putut sta vreodată de vorbă serios cu ea, e mai certăreaţă, mai agresivă şi mai iute de mână decât cei mai temuţi băieţi. Că învaţă cum învaţă n-ar fi nimic, alţii învaţă şi mai prost, dar e stânjenitoare: îţi trânteşte în faţă exact ce crede despre tine – că eşti lăudăros, că degeaba ţi-au cumpărat ai tăi „geacă'' de piele, tot urât rămâi, că întâi să-ţi sufli nasul şi pe urmă să vorbeşti – chestia asta i-a strigat-o lui Sorel în public, tocmai când luase şi el cuvântul să spună că „în clasa noastră ar fi cazul să facem aşa şi pe dincolo ca să nu mai avem colegi care să ne facă de ruşine''. Nu te poţi pune cu Livia, seamănă cu familia ei, cu părinţii şi unchii şi cumnaţii şi verii care locuiesc în clădirea asta veche cu nenumărate camere, magazii, încăperi adăugate, toţi – inşi certăreţi, îi auzi mereu pe după zid cum se sfădesc, ce-or fi având de împărţit nu se ştie, dar e bine să nu deschizi poarta. Sigur, mai există şi alte case unde robinetul gălăgiei e mereu deschis, dar muzica asta nu există nicăieri şi mai ales nu există explicaţia, nu există sau mai bine zis n-a existat până în clipa asta cineva care să poată spune care din scandalagii e în stare să producă minunea asta de muzică! Pe zid e imposibil să te caţări, în afară de asta mai există şi câinii care sunt atât de ai naibii încât umblă ca pisicile pe creasta zidului. Cine va clarifica misterul muzicii de vis, care nu se potriveşte cu ce se ştie despre cei din această casă, are

toate şansele să devină celebru, mai mult, să fie acceptat printre prietenii lui Vichi.

— Ce e, ce se întâmplă, de ce m-ai chemat?

Sorel îşi simte gâtul uscat de emoţie. N-a auzit paşii lui Vichi. „Păi chiar eu i-am spus să vină pe furiş, ca să nu fim văzuţi“.

— Ai de gând să vorbeşti?

Vichi e întotdeauna grăbit, foarte grăbit. Nu-l atrag pălăvrăgelile. Să-i vorbeşti clar şi să faci ce e de făcut, asta aşteaptă de la tine, pentru că şi el procedează la fel. Cam inflexibil, Vichi, dar tocmai aici se află punctul lui forte.

Sorel se bâlbâie, emoţionat. Degetele îi alunecă pe broasca valizei. O deschide. Începe să întindă tija telescopică, dând explicaţii, unde a pus cutare lentilă, unde-i cealaltă, unde sunt oglinzile. „Simpatic, zice Vichi. E un periscop reuşit. Ce vrei să faci cu el?“ „Păi ce să fac, se miră Sorel, ne uităm peste zid!“ Vichi pare confuz: „La ce să ne uităm?“ Sorel începe să simtă că e ceva în neregulă, dar se străduie să fie vioi şi întreprinzător; ,,Cum la ce? La cine cântă. Eu încă nu m-am uitat, am vrut să fii tu primul! Aflăm cine cântă aşa de frumos în fiecare zi la ora asta, în casa asta unde muzica asta nu se…“ Vichi strânge una într-alta tuburile periscopului: „Foloseşti prea mult demonstrativul „ăsta“, te repeţi, semnul sărăciei de limbaj. Nu-mi place ideea ta. Dacă persoana care cântă vrea să ştim cine e, o să facă singură într-aşa fel încât să aflăm’’. Sorel oftează: „Când?“ Vichi ridică din umeri. „Atunci când o să aibă chef. Dacă te zgâieşti peste gard cu minunea ta optică, ne supărăm rău“ „Şi ce-o să fac eu cu periscopul?“ se răsteşte Sorel scos din sărite. „Treaba ta, ridică Vichi din umeri. Poate-l luăm în excursie, prin păduri, să ne uităm la păsărele. Acolo, da, ar fi bun.’’

… Sorel se îndrepta furios, dezamăgit şi năuc spre casă, târâind valiza pe pietrele drumului. Atâta muncă de pomană… „Dar de ce sunt eu obligat să-l ascult? Dacă nu-l ascult? E! Ce-o să se întâmple?" Ar vrea să se întoarcă, dar renunţă. Nu de frica lui Vichi. De altceva. Dacă Vichi a considerat că nu trebuie să se uite pe furiş la cine cântă şi dacă Sorel vrea să semene cu Vichi, atunci şi el trebuie să respingă de bună voie ideea trasului cu coada ochiului. „Poate că e mai bine aşa, se gândeşte el. Poate e mai interesant să treci în fiecare zi pe lângă o ciudăţenie şi să

faci presupuneri. Poate că e mai atrăgător să te tot gândeşti: Cine ar putea să cânte acolo?"

La capătul zidului, o siluetă aterizează în faţa lui Sorel. E jale: Livia! Cum să se descurce? Fata muşcă dintr-un măr pe jumătate crud: „Ce faci, Soreluţ?“ Băiatul intră în panică. N-a auzit-o niciodată vorbind cuiva atât de blând. „Ce să fac, nimic, zice el prudent. Mă plimb”. „Mereu te văd singur, exclamă Livia. De ce n-ai prieteni?“ „Ba am”, răspunde neconvins Sorel. Livia surâde prietenoasă (ce-o fi găsit-o?!): „Ai, dar numai în gând. Nu vrei să intri puţin la noi? O să-ţi găsesc un măr mai copt”. „Nu întrebi ce am în valiză?” zice Sorel, cu un aer vinovat. „E valiza ta. Dacă ai ceva care crezi că mă interesează, îmi spui. Dacă nu, nu-mi spui, surâde Livia (al treilea surâs de când o cunoaşte). Acum hai să culegem mere”.

CELEBRITĂŢILE

— Totuşi, cine eşti? repeta curios Dan Dumitrache.

— Păi ţi-am mai spus, mă numesc Ioniţă Traian…

— … ai trecut în clasa a opta şi vii din comuna Poenari; asta da, ştiu, încuviinţă Dan Dumitrache, răsfăţat de prieteni cu apelativul Didi, dar trebuie să recunoşti că e foarte puţin. Ce anume eşti? iată întrebarea.

Ioniţă împinse sub pat valiza cu călcâiul şi zâmbi din nou – era genul de băiat care reuşeşte să zâmbească în orice situaţie:

— Ce să fiu?! Om, poftim!

— Eşti cam încăpăţânat. Hai s-o luăm altfel, zise Didi, calm şi răbdător. De ce ai vrut să stai în căsuţa asta?

— N-am vrut eu. Aici am fost repartizat, Este exact ca toate celelalte 44 de căsuţe.

— O să vedem. Ascultă, ai putea să-mi vorbeşti niţel despre concertele lui Paganini?

— Ha; că-i bună! râse Ioniţă. Am ascultat eu câte ceva la radio, dar ca să ţin o conferinţă n-ajunge!

— În patul de acolo, stă Georgică Micşunescu. Un violonist super. Premii pe ţară.

— Sunteţi muzicieni?

— Al doilea pat, continuă netulburat Didi, este al lui Viorel Gogea, cinci metri şaizeci la săritura în lungime. Tu cât sari?

— Ceva mai mult decât un butoi cu varză! se amuză Ioniţă. În jur de patru metri.

— Nu te ruşina, nimeni nu este obligat să fie campion. În fine, al treilea pat e al meu. După cum vezi, geamantanul e foarte mare – şi asta pentru că în afară de lucrurile obişnuite am cutia cu vopsele, pensule, şevaletul şi câteva pânze gata întinse pe şasiu. Cu toată modestia trebuie să-ţi spun c-am avut până acum patru expoziţii.

— Sunteţi nemaipomeniţi! se minună Ioniţă. E fantastic că am nimerit printre nişte celebrităţi. Ce noroc pe mine!

Didi oftă, îngândurat:

— Te înţeleg, dar am impresia că te bucuri prea devreme. Judecă şi tu: noi avem subiectele noastre, stăm de vorbă despre performanţe, folosim termeni de specialitate. Tu ce-o să faci? O să stai ca mut şi-o să te simţi mereu în plus! Rezervaserăm al patrulea pat pentru cineva mai de calibrul nostru. Mai gândeşte-te…

— La ce?

— Poate că te pricepi şi tu în mod special la ceva, n-are importanţă ce, dar să fie spectaculos. Eu, de pildă, am un coleg de clasă – îmi pare rău că n-a putut veni— care imită orice: face ca trenul, ca avionul, ca Jean Constantin… E extraordinar!

— Nu mă pricep la nimic din toate astea, zâmbi Ioniţă, trăgându-şi valiza de sub pat. Ai dreptate, nu trebuia să vin aici, mă duc să-mi caut loc în altă căsuţă.

— Dar nu pleci supărat, nu-i aşa?

— Deloc. A, să nu uit. Dulapul n-are cheie, e cu cifru. Deschideţi apărătoarea şi-o să vedeţi discul de programare. Codul vi-l stabiliţi singuri. Dacă vă e frig, găsiţi pledurile de rezervă în nişa care se află îndărătul tăbliei patului de lângă uşă. Comutatorul lămpii de pe masă anulează lampa din plafon. Cam asta-i tot. La revedere.

— I-auzi! exclamă mirat Didi. Când ai avut timp să le dibui pe toate?

— Na le-am dibuit: le-am făcut. Altă nuanţă, nu-i aşa? Satul ăsta de vacanţă l-au construit elevii din Poenari, nu ştiai?

— Stai, strigă Didi. Unde te duci? Aşteaptă!

Ioniţă se îndepărta însă cu paşi mari, fără să-şi întoarcă nici măcar cu un milimetru capul.

— Am spus eu că eşti un încăpăţânat! strigă Didi. Nu-mi plac încăpăţânaţii!

Tot restul zilei, Didi a fost posac, nervos, certăreţ. Georgică şi Viorel s-au molipsit şi ei şi în cele din urmă au izbucnit;

— De-asta ne-am străduit noi să stăm împreună, ca până la urmă să n-avem despre ce vorbi?

UN PUNCT ÎN PLUS

Toţi aveau câte ceva cu care să se laude, însă lămâiul cu 68 lămâi era numai şi numai al celor din clasa a opta A, clasa lui Titi Vişoianu, zisă, pe scurt, datorită personalităţii lui, „clasa Vişoianu“.

În ultimul timp însă îi cam încolţise ghinionul La fotbal erau bătuţi cu o enervantă regularitate de către a opta B, care reuşea întotdeauna, prin neastâmpăratul Mitică Stroe, să înscrie un gol în plus, unul singur, dar suficient pentru victorie, în ultimele

minute. Exasperat, Vişoianu, căpitanul echipei, inventa şi aplica tot felul de scheme tactice, care se dovedeau foarte spectaculoase în timpul meciurilor, dar numai până când, fatalitate, a opta B înscria acel nesuferit gol în plus, cucerind mereu titlul de campioană a săptămânii.

Nu de mult, clasa a cincea D le suflase premiul întâi la concursul de desen. Adânc jignit, Vişoianu negase decizia juriului, pe motiv că „ăia mici au adus desenele cu o zi după încheierea termenului de depunere a lucrărilor”. Contestaţie respinsă. „Talentul primează!” a spus juriul, iar „clasa Vişoianu” a trebuit să-şi consume regretele la umbra, altminteri foarte plăcută şi ea, a premiului doi.

Pentru serbarea din vacanţa de primăvară, clasa Vişoianu pregătise o scenetă umoristică de mare haz, dar cele mai multe aplauze le obţinuse clasa a şasea F, cu o scenetă şi mai hazlie, intitulată „Cavalerii de pe locul II“, care, surpriză, avea ca subiect chiar întâmplările clasei Vişoianu. Titi protestase: „Nu e drept! A şasea F s-a pregătit în secret! Trebuia să ştim şi noi cu ce participă la program ca să ne inspirăm şi noi din viaţa lor şi să-i încondeiem!“ Observaţie inutilă. Clasa Vişoianu a trebuit să se mulţumească şi de astă dată cu locul doi.

Dar ea avea ceva invidiat de toţi: lămâiul cu 68 lămâi dolofane, unele aurii ca nişte bulgări de soare, altele în pârg, iar altele încă verzi.

Lămâiul, stufos şi înalt de un metru optzeci, creştea chiar lângă uşa clasei, într-o ladă gigantică. Lada avea şi roţi, pentru ca lămâiul să poată fi dus în vilegiatură în curtea şcolii.

Nimeni nu mai văzuse un lămâi cu 68 lămâi pe holul unei şcoli, în mijlocul alergăturii de care acest loc nu duce lipsă. S-ar fi spus însă că îi pria: aici, în larma a cinci promoţii, se simţise mai bine decât în calmele şi însoritele livezi subtropicale.

Clasa Vişoianu era foarte mândră de acest lămâi. Îl Îngrijea după o carte care ajunsese ferfeniţă de atâta citit. Numărau zilnic fructele. La cantina internatului, ceaiul avea adesea lămâie din lămâile clasei Vişoianu.

Zilele trecute a dispărut o lămâie. Faptul este fără precedent! Lămâile sunt recoltate numai şi numai de elevii clasei Vişoianu. E o tradiţie. Şi e lămâiul lor.

Anchetă. Cercetări. Cine, când, cum, în ce scop?

Vişoianu, care pe lângă celelalte ranguri era şi „şeful lămâiului”, n-a cunoscut odihna până n-a dat de vinovat, adică de vinovaţi: eternii lor rivali dintr-a opta B. „Lămâia, au zis ei, le trebuise ca să o taie în felii şi să le mestece în pauza meciului de fotbal, aşa cum fac tcţi jucătorii adevăraţi”. Mitică Stroe i-a explicat, bine dispus:

— Ideea ne-a venit în ultimul moment şi, în drum spre vestiar, haţ, din lămâiul de pe hol. V-am luat şi meciul, şi lămâia!

Vişoianu s-a cutremurat:

— Cum aţi îndrăznit? N-aveţi dreptul! Nu e lămâiul vostru! N-aţi muncit voi la el!

— Serios? Păi tu n-ai memorie sau nu vrei să ai? Ia fă un efort.

Vişoianu s-a uitat fix la el. Cei adunaţi în grabă cu chef de spectacol aşteptau să iasă vreo păruială, dar Vişoianu căzuse pe gânduri. N-a durat mai mult de un minut această stare a lui, dar a fost suficient ca să-şi aducă din nou aminte ceea ce ar fi preferat să uite.

Mitică Stroe fusese şi el în „clasa Vişoianu”, dar numai până într-a şasea. Nu se înţeleseseră niciodată cu el, era din cale-afară de zăpăcit, şi găsind că purtarea lui nu se potriveşte cu onorurile de care se bucura clasa lor, Vişoianu sugerase ca Mitică Stroe să fie mutat într-o clasă paralelă. Spusă azi, reluată mâine, invocată poimâine, ideea se transformase în realitate, Mitică Stroe trezindu-se mutat la „B“. Nu protestase: îi cunoştea pe băieţii de acolo şi-i erau simpatici. La rândul lor, ei îl primiseră cu aceleaşi sentimente. Trecuse trimestrul, apoi anul. Printre noii colegi, Mitică, pur şi simplu, înflorise. Erau mult mai înţelegători, iar când ceva se dovedea în neregulă, n-aveau obiceiul să caute un unic ţap ispăşitor. Fără să renunţe la genul său de a fi, vesel şi mândru, Mitică Stroe devenise unul dintre cei mai buni elevi. Faptul se petrecuse treptat, pe neştiute Mitică părea acum foarte bun dintotdeauna.

Cât despre lămâiul care era mândria clasei Vişoianu, cine îl adusese acolo, puiet de niciun metru, pe când erau într-a treia? Nimeni altul decât Mitică Stroe. El îl răsădise în lada pe care tot el o umpluse cu pământ ales şi tot el altoise pomişorul şi tot a lui era chiar şi cartea de pomicultură. Doi ani şi mai bine se ocupase singur de acest lămâi, nimeni nu credea că o să dea „o lădiţă de lămâi“, cum orgolios spunea Mitică. Erau convinşi că n-

o să dea niciuna, dar tocmai când începuse totuşi să apară semne că va rodi, Mitică fusese silit să-l părăsească.

— Lămurit? râse binevoitor Mitică Stroe. Mâine-poimâine suntem absolvenţi, plecăm la liceu.

Şi scoase lămâia din servietă.

— N-am rupt-o. Căzuse, era prea coaptă. E un exemplar de soi. Am să scot seminţele şi-o să le pun într-un ghiveci cu pământ de grădină, mraniţă, nisip şi niţel praf de cărbune. O să răsară un lăstar pe care o să-l răsădesc şi o să am din nou, acolo unde voi merge, un pom la fel de mare şi de frumos ca al nostru. Mai eşti supărat, Vişoiene?

Vişoianu nu răspunse. A opta B le înscrisese din nou un punct în ultimul minut.

SCRISOAREA RECOMANDATĂ

Doru Bănuţescu dădu fuga pe trepte, sărind câte trei deodată. Pândise de la fereastră apariţia factorului poştal, aşa făcea în fiecare zi când venise din tabără, şi asta se întâmplase cu aproape două luni în urmă, mai precis cincizeci şi şase de zile, că le număra. Zadarnic. În cutia lui poştală nu apărea nimic, lucru care îl posomora din ce în ce mai mult, fără însă a-i răpi nădejdea că, poate, cine ştie, mâine avea să sosească mult aşteptatul plic.

— Unde te grăbeşti, Bănuţescule? întrebă diriginta, apărând la intrare cu sacoşa în care zăngăneau sticlele de lapte.

— Bună ziua. Pe-aici… murmură el, fâstâcit

— Tot pe drum, pe drum şi la ore nicidecum, zise diriginta. De ce mi-ai fugit ieri de la fizică?

Bănuţescu îşi pironi privirile în pământ, fără să scoată o vorbă. Era un băiat subţirel, cu părul şaten şi moale, care-i flutura la cea mai mică adiere aşa cum însuşi Bănuţescu tremura ori de câte ori i se întâmpla ceva neprevăzut. Ce să răspundă? Îngăimă un „Vă rog să mă scuzaţi, promit că n-o să se mai repete“. E un adevărat ghinion să fii vecin de bloc cu diriginta. Mereu are prilejul să te întrebe câte ceva.

— Aştept! Nu mi-ai spus motivul pentru care ai fugit. Ei?

Doru oftă. Motivul? Voia să afle de la el, ce? că nu-şi scrisese tema, că nu învăţase, că îi venise brusc cheful să dea o raită pe bulevard, să vadă ce filme noi intră săptămâna asta? Sunt lucruri lesne de imaginat, nu e cazul să i le mai smulgi omului cu cleştele. Pe scurt, *sed lex dura lex*: l-ai pus absent, asta nu ajunge? Poţi să-i scazi nota la purtare, dar nu-i mai cere atâtea explicaţii. E şi aşa destul de amărât. Fără să-şi dea seama, Bănuţescu se pomeni exprimând aceste gânduri printr-o bodogăneală tristă.

— Sunt datoare să aflu explicaţia, iar cu nota văd eu ce fac, nu mă învăţa tu pe mine, se necăji diriginta mutând sacoşa dintr-o mână într-alta.

— Scuzaţi-mă, n-am vrut să spun asia, m-a luat gura pe dinainte.

— Atunci ce voiai să spui? Nu-mi pot închipui că n-ai nimic de spus.

Bănuţescu se uită cu coada ochiului la cutia poştală. Nimic. Goală. „E posibil?“ oftă în sine Bănuţescu, reamintindu-şi într-o secundă tot ceea ce se întâmplase în tabără. Totul fusese atât de frumos, atât de promiţător, şi când colo, nici măcar o ilustrată cu trei rânduri banale...

— Daţi-mi voie să vă duc eu sacoşa.

— Mulţumesc, nu vreau să fiu ajutată de cineva care umblă cu ascunzişuri. După ore să faci bine să rămâi la meditaţie, altfel o să am cu părinţii tăi o discuţie care n-o să-ţi placă.

Afară, într-un vârtej de frunze galbene, îşi încerca de unul singur virtuţile de dribleur baschetbalist Mănăilă Liviu, făcuse rost de o minge aproape nouă în schimbul căreia nu dăduse decât o patină pe rotile, una singură şi pe deasupra veche, dar ăsta-i norocul oamenilor ca Mănăilă, să găsească pe cineva care şi-a pierdut una din patine, exact modelul şi numărul patinei cu care tu nu mai ai ce face şi e atât de interesat încât îţi dă pe ea mingea de baschet.

— După cursuri, zise Mănăilă, o inaugurăm oficial. Poate plecăm chiar mai devreme, o ştergem de la geografie. Asta-i uşoară, citim din carte.

Bănuţescu oftă cu gândul la ora de meditaţie, dar nu zise nimic. S-a dus şi ora asta. O să se ducă şi geografia. Nu putea să-l refuze pe Mănăilă. Din pricina lui nu intrase la Fizică; Mănăilă îl chemase în calitate de consilier la târguiala mingii. Mănăilă ţine foarte mult la părerile lui Doru Bănuţescu şi Bănuţescu e mândru de acest lucru, deşi Mănăilă are cam des, mult prea des nevoie de părerea lui; n-ar intra în ruptul capului la cinema fără bilet şi nu s-ar încăiera cu nimeni fără să fie de faţă Bănuţescu. Pe Mănăilă îl respecta multă lume, e drept, lumea asta a lui e alcătuită mai ales din hoinari şi palavragii, sunt băieţi simpatici, iuţi la minte şi la pumn, totuşi, de respectat, pe Bănuţescu îl respectă el cel mai mult şi atunci cum să-l laşi? Zice Mănăilă să fugi de la oră – fugi. Te necăjeşti, îţi faci reproşuri, dar fugi, fiindcă îi eşti prieten, are încredere în tine, nu-l poţi părăsi.

— A, să nu uit, zise Mănăilă. A trecut factorul, avea un plic pentru tine, e o scrisoare recomandată, n-a putut-o lăsa în cutie, trebuie să semnezi de primire...

— Şi ce-a făcut? tresări Bănuţescu. A plecat? S-a dus cu tot cu ea? L-ai lăsat să plece?

— Nu te grăbi, copile. Aşa mă cunoşti tu pe mine? Am semnat în locul tău. Uite plicul. Cine-ţi scrie? Citeşte-mi şi mie, mor de curiozitate. Eu n-am primit niciodată o scrisoare recomandată. Dacă e recomandată, înseamnă că e foarte importantă, nu?

Bănuţescu îi smulse plicul din mână, tremura tot, nici nu mai ştia pe ce lume e, dădu fuga pe scări, năvăli în apartament, se trânti pe pat şi înainte de a deschide plicul îl privi minute în şir, răsucindu-l pe toate părţile, cu inima bătându-i nebuneşte. Ce-o fi înăuntru? Ce-o fi scriind? O fi aşa cum crede el? N-o fi?

Într-un târziu desfăcu încetişor învelitoarea albastră şi începu să citească, încet, cuvânt cu cuvânt, aproape silabisind, ca să nu scape nicio nuanţă. „Mai există şi minuni pe lume“, murmură el, cutreierat de valurile unei uriaşe bucurii. Scrisoarea era exact aşa cum sperase să fie. O reciti de patru, de cinci ori. Împăturind plicul, îl vârî în faţa de pernă, pe urmă se răzgândi şi-l strecură în buzunarul interior al hainei, care era rupt astfel, încât plicul căzu spre poale, între căptuşeală şi stofă. Asta şi voia Bănuţescu; să-l ştie acolo, aproape şi în siguranţă, să poată reciti încă de zece, de o sută de ori scrisoarea mult aşteptată.

Se aşeză la masă, cu stiloul şi topul de hârtie. Venise altă clipă mult aşteptată: redactarea răspunsului. Niciodată nu-şi imaginare cât de greu poate fi uneori alcătuirea unei scrisori. Scria, ştergea, rupea, începea altă foaie, râdea, vorbea de unul singur. Trei ore îi trebuiră, pentru mai puţin de două pagini.

Cu scrisoarea în buzunar, alergă la poştă; nici prin cap nu-i trecea s-o trimită altfel decât recomandată. Peste Mănăilă dădu la patiseria din colţ, unde acesta aştepta să iasă din cuptor plăcinte proaspete.

— Ce faci, Bănuţescule, treci ca glonţul, nu mai cunoşti lumea?! Stai aşa, că am schimbat programul; după oră nu mai mergem la baschet, amânăm; la orizont s-a conturat ceva mai interesant: Popovici are un casetofon stereo şi…

— Îmi pare rău, zise Bănuţescu, stânjenit, dar ferm. Nu pot să vin. Trebuie să rămân la ora de meditaţie, la fizică. Aşa mi-a spus diriginta.

— Şi de când ai devenit atât de ascultător?!

— De când, de necând, asta e.

— Hai, Bănuţică, lasă bancurile.

— Tocmai asta şi fac. Îţi spun de pe acum: suntem prieteni, dar să ştii că începând de azi la aiureli să nu mai contezi pe mine.

— „Începând de azi“! îl îngână, năucit, Mănăilă. Dar ce e azi, dragă?

Bănuţescu ridică din umeri şi se depărtă fără să răspundă.

— Stai, strigă Mănăilă. Acum ştiu: scrisoarea aia e de vină. Recomandata! N-ar fi trebuit să ţi-o dau!

Bănuţescu surâse enigmatic, cel puţin aşa îi făcu lui plăcere să creadă, că surâde enigmatic. Era convins că o astfel ele scrisoare, recomandată sau nu, ajunge întotdeauna la cine trebuie, nimeni n-o poate opri.

NEDUMERIRE

Truţă Emilian se ridică din iarbă, închise cartea, având grijă ca degetul arătător să rămână între file, în loc de semn, şi-şi vorbi politicos sie însuşi:

— Desigur, domnule, e foarte plăcut să cobori dimineaţa din bloc, într-o cămaşă albă, bine călcată, să te aşezi pe banca de la intrare şi să deschizi o carte. Ce anume citesc? „Vieţile filosofilor”, de Diogene Laertius. De la bibliotecă. Poftim? O, nu sunt un filosof. Pur şi simplu, omul trebuie să fie informat în toate domeniile. Romane de aventuri? Da, îmi plac, şi chiar foarte mult, însă daţi-mi voie să remarc, ele singure nu pot alcătui o cultură. Vedeţi dumneavoastră, nu pretind ca toţi să citim numai şi numai opere clasice, dar atunci când întâlnesc câte un pletos care nenoroceşte cu sârguinţă o biată chitară şi trage după el coada unui şir de corigenţe, daţi-mi voie să bănuiesc cauzele. Mulţumesc, eram sigur că veţi fi de părerea mea! Acum iertaţi-mă, cred că va trebui să dau o mână de ajutor persoanei de colo.

Dintr-o săritură, Truţă escaladă treptele de la intrare. Viviana, care tocmai se gândea cum să coboare bicicleta-tandem, zâmbi bucuroasă:

— Mulţumesc! Ce idee pe unchiul meu, să-mi dăruiască un tandem! Nimic de zis, e bun, e splendid, dar e incomod! Cu cine vorbeai adineauri? Îmi pare rău că te-ai deranjat.

— Nu vorbeam cu nimeni.

— Dar sunt sigură că vorbeai cu cineva, ţi-am auzit glasul!

— Probabil. Că am citit un pasaj cu glas tare. Când îmi place un pasaj, îl citesc cu glas tare, minţi Truţă.

În jurul blocului în care familia lui Truţă se mutase de zece zile, unul din multele blocuri ridicate pe malul lacului, mişunau buldozere, basculante, automacarale. Cartierul era încă în construcţie. Grămezi de nisip, de var şi de cărămizi apăreau şi dispăreau peste noapte.

— E cam periculos să te plimbi cu bicicleta pe aici, dacă nu cunoşti regulile de circulaţie.

— Aşa mi-a spus şi tata, încuviinţă Viviana. Dar dacă ai bicicletă, trebuie s-o foloseşti, nu?

Râseră amândoi. Deodată, Truţă strigă: „Iartă-mă o clipă!“ şi alergă în mijlocul drumului, scoţând de păr, dintre basculante, o mică sălbăticiune care făcea slalom printre ele cu trotineta.

— Inconştientule, îl certă Truţă, ţi s-a urât cu viaţa? Să-mi spui în ce bloc locuieşti, o să trebuiască să stau de vorbă cu părinţii tăi.

Când Truţă se întoarse, Viviana îl felicită:

— Eşti foarte energic!

— În astfel de cazuri trebuie să fii energic. Acum cred că o să mă uit puţin la bicicleta asta dichisită. Nu e bine să porneşti la drum fără să verifici frânele şi starea angrenajelor.

— Să nu te murdăreşti. Dă-mi să ţin eu cartea. Oh, trebuie să fie o operă foarte importantă!

Apărură o sumedenie de curioşi. Binevoitor, Truţă le explică, în timp ce strângea ici, colo, o piuliță, că „obiectul e un tandem” şi că există chiar campionate mondiale de tandem.

Aşa cum se întâmplă în primele zile după aşezarea locatarilor într-o casă nouă, unii dintre ei se remarcă numaidecât, devenind prieteni cu toată lumea. Truţă făcea parte din această categorie. Reuşise să se impună. Un bărbat în maiou îl rugase pe Truţă să-i spună dacă ştie cum se montează o antenă de televizor dublă, iar o doamnă de la parter îi ceruse părerea asupra modului în care s-ar putea planta nişte arbuşti. Deoarece în hol cutiile poştale încă nu se montaseră, Truţă organizase un viciu ultra-rapid, format din vreo patru băieţi care, primind plicurile din mâna factorului, se precipitau pe scări, sunând la uşile adresanţilor.

— Ştii, spuse Viviana, cred că o să-ţi destăinui un secret: tata nu m-ar fi lăsat cu bicicleta, dar s-a uitat pe geam şi a spus: «A, uite-l pe Truţă. În cazul ăsta, poți să te duci!»

— Da?

— Aşa că am să te rog să iei loc la unul din ghidoane. Eu, să-ţi spun drept, n-am mai circulat pe o stradă atât de aglomerată.

— Să n-ai nicio grijă, cunosc regulile de circulaţie.

Deodată, o palmă răsunătoare făcu „plici!“ peste ceafa lui Truţă. El se răsuci furios pe călcâie, gata să-l spulbere pe nesocotitul care făcuse o glumă atât de proastă. Era un băiat frumuşel şi îmbrăcat cu mult gust. Cei din jur îl şi „văzură” trântit în praf, cu tricoul portocaliu sfâşiat şi cu pantalonii şifonaţi cumplit într-un anume loc. Dar nu, nimic din toate acestea nu se petrecu. Tricoul, pantalonii şi obrajii îndrăzneţului rămaseră neatinse. Truţă păli, se făcu parcă mai mic şi murmură paşnic:

— Hopa, ce surpriză! Noroc, Gil. Cu ce ocazie pe aici?

— Am aterizat ieri seară, cu toată familia. Stăm în blocul 4. Tu ce învârteşti?

— Nimic special.

— Ha-ha! Am râs! exclamă noul venit. Vrei să spui că… Tocmai mie?!

Truță – spre uimirea tuturor noilor prieteni – se înmuiase într-un mod ciudat, ai fi putut crede că tremura de spaimă. Privirile lui rugătoare încercau să îmblânzeaseă veselia batjocoritoare din ochii celuilalt. Se aşternu o tăcere, cu atât mai evidentă cu cât era punctată de câte o tuse stânjenită şi de câte un „Ce voiam să fac…“ lăsat fără urmare. Pe chipul Vivianei apăru o umbră de oboseală.

— Mergem? îl întrebă ea pe Truţă. Sau poate ai de discutat… Poftim cartea. Eu mă duc sus…

— Cum, se amuză iar Gil – cartea asta e a lui Truţă? Truţă, trebuie să-mi explici misterul!

Truţă oftă:

— Viviana, aşteaptă o clipă. Gil e un coleg de-al meu, îmi pare bine că s-a mutat la noi. O să mai auzi de el, a câştigat două olimpiade de matematică. Faza de judeţ, dar jur că ajunge departe, are cap de savant!

Continuă pe un ton vioi:

— Chiar mă gândeam, bătrâne Gil, ce bine ar fi să se mai mute pe-aici câţiva dintre ai noştri. N-au trecut nici zece zile şi, uite, parcă ne desparte un secol de străduţa noastră, cel puţin aşa simt eu.

Truţă vorbea din ce în ce mai tare, grăbit, uneori râzând, alteori pur şi simplu răcnind:

— Am avut nişte colegi antologici. Ti-l aminteşti pe Nebunică? Bine i se mai potrivea porecla! Mare zăpăcit! Cu părul pe guler şi cu chitara subsuoară; *I love you, darling*! Corigent la trei materii! Şi ce farsor, lume! Avea o sonerie la el şi suna din bancă recreaţia cu zece minute mai devreme! Odată a făcut ce a făcut şi a mutat punctul alb de 11 metri de pe terenul de fotbal la… 13 metri. Naiba ştie cum a reuşit, a lucrat noaptea, a deplasat bucăţi de gazon, a mutat cu doi metri mai spre centru marcajul de 16 şi pe cel de 6, nu ştiu, dar a doua zi am jucat aproape un meci întreg fără să ne dăm seama cum de apăra el atât de bine penaltiurile! Dar şi mai rău era că niciodată nu

puteai pune bază pe cuvântul lui. Şi ce ignorant! Nu-l vedeai şi pe el cu o carte. Nebunică! Îmi pare rău, dar n-o să-l mai întâlnim niciodată. Aş vrea să mă înţelegi bine: Ni-cio-da-tă! Sunt gata să-l fac praf chiar şi pe ăla care mi-ar aminti de el! încheie Truţă, neobişnuit de furios şi de ameninţător.

Asudase. Grijuliu, îşi scutură o scamă de plop de pe mânecă. Toată lumea râdea, într-atât de hazlie fusese povestea. Gil însă nici măcar nu zâmbi. Dimpotrivă, părea speriat, se uita la Truţă cu ochii micşoraţi ai omului în plin efort de a desluşi ce se întâmplă.

— Ei acum, spuse Truţă încet, am să merg puţin cu Viviana, tandemul e făcut pentru doi. Poate vrei să o însoţeşti tu? Eşti un ciclist foarte bun.

— De ce, zise cam speriat Gil, nu văd cu ce aş fi mai bun decât tine. Urcaţi-vă, vă ţin eu bicicleta…

Porniră. Truţă era în spate, cu un cap mai înalt decât Viviana. Cu voce energică, spunea: „La stânga! La dreapta! Pe acolo e interzis, trebuie să întoarcem. Pe aici nu avem voie să virăm.”

— E aur băiatul ăsta! exclamă omul cu antena. La toate se pricepe şi, pe deasupra, e foarte serios. Nu râde, băiete, ai putea să înveţi câte ceva de la Truţă

Gil era, în clipele acelea, omul cel mai nedumerit din lume: „Să învăţ de la el? Eu?! Păi Truţă e… În clasă i se spunea Nebunică!“

Dar niciunul din aceste gânduri nu deveni cuvânt şi nimic nu decolă de pe buzele lui Gil. Se uită năucit după Truţă şi, lucru la care nu s-ar fi gândit niciodată, simţi că ar vrea să fie în locul lui.

CE VA SPUNE BARONUL?

— Pe ce jucaţi? întrebă cu vioiciune Baronul. Vă arbitrez eu, dar spuneţi-mi, pe ce jucaţi?

— Tu pe ce crezi?

—Habar n-am. Pe bani nu-i voie. Pe îngheţată? Aşa ar mai merge. Pe un bilet de film?

— Nu. Pe iarbă! râse Geo, mutând un nebun. Nu vezi că stăm pe iarbă?

— Vrei să spui că jucaţi degeaba? zise Baronul uluit. Stai! De ce ai mutat nebunul ăla? Îl pierzi, pune-i cruce… Ha! Norocul tău că Siminică judecă la fel de bine ca un pepene galben, nici n-a băgat de seamă că-l poate lua!

Siminică (şedea lungit pe burtă, în iarbă) privi cu blândeţe de jos în sus:

— Auzi, Baroane, voi aveţi telefon?

— Da. De ce întrebi?

— Poate sună, poate te caută cineva. De aici nu poţi auzi…

Baronul se posomorî:

— Plec şi fără să-mi spui tu. Mi-e frică să nu mor de plictiseală văzând cit de prost jucaţi.

Nimic nu era bun pentru Baronul, mai exact, nimic nu era bun în afară de ceea ce venea de la el. I se spunea Baronul tocmai din pricină că făcea atâtea mofturi. Maşina aia ţi se pare formidabilă? Bine, dar e un bidon pe roate! Ţi-a plăcut cutare film? Păi, e o aiureală! Să-ţi arate el o maşină sau o deschidere la şah, să te ducă el la un film – şi o să ai altă părere despre viaţă.

— Stai, zise Geo, împăciuitor, nu ţi-a spus nimeni să pleci. Siminică a glumit.

— Cine riscă glume de-astea ar trebui, pentru orice eventualitate, să aibă la el şi-un mosor de leucoplast, mârâi Baronul. Faci şi cu mine o partidă?

— Sigur că da.

— Bine. Pe ce jucăm?

— Ai o idee fixă! Şahul nu-i joc de noroc.

— Trebuie să ai întotdeauna ceva de câştigat, nu?

— Fie, oftă Geo. Uite: cine pierde, e obligat să nu mai vorbească până diseară. Cu nimeni!

— Ce aiureală mai e şi asta?

— Dacă-ţi convine. Ziceai că joc prost, atunci de ce te temi?

— Eu nu mă tem, dar mi-e milă de tine că o să rămâi mut pentru toată ziua!

Geo declară provocator:

— Mă amuză. Începem?

Cât timp judecă o mutare, Geo stă cu mâinile subsuoară, mulţumindu-se să privească tabla. Brusc, rapid, întinde mâna să mute, apoi o retrage imediat, ca şi cum atingerea pieselor i-ar arde degetele. Baronul, în schimb, atinge ba o piesă, ba alta; când câştigă un pion, îl dezmiardă, lăudându-l ce frumos e; când pierde, spune că şi aşa n-avea ce face cu „lemnul ăla“. Şi tot timpul comentează mutările adversarului: Turnul trage cu ochiul la mine, bine faci că-l muţi! Aşa, bravo, apropie-te cu căluţul, nebunul meu de-abia îl aşteaptă!

— Mat, vorbăreţule! spuse deodată Geo, şi Baronul intră în panică.

— Stai, că nu mut aşa!

— Treaba ta. Poţi să încerci ce mutare vrei! Poţi chiar să refaci ultimele trei-patru mutări: toate duc la mat!

Baronul mătură cu dosul palmei piesele de pe tablă;

— Mare lucru. Ai noroc că nu sunt eu în formă. Ştiu unde am greşit. În deschidere, când am scos nebunii, trebuia să-mi asigur…

— Sst! făcu Geo. E prea devreme!

— Prea devreme? Cum adică?

— Prea devreme ca să vorbeşti! Ai uitat? Cine pierde, nu mai poate vorbi până diseară. Cu nimeni. Sau îţi retragi cuvântul?

— Nu obişnuiesc, spuse nervos Baronul. În fine… Am fost eu prost că m-am pus la mintea ta.

— Atunci, succes! râse Geo. Bagă de seamă: nici măcar prin semne n-ai voie să vorbeşti! Dar ca să nu crezi că sunt lipsit de inimă, poftim, am să-ţi dau voie să spui în cursul zilei, de trei ori „da“ şi de trei ori „nu“. Ar putea interveni ceva deosebit, nu pot să te las fără nicio şansă!

— Te-ai hotărât? întrebă vânzătorul de îngheţată. Avem de alune, de vanilie, de ciocolată, avem şi de căpşuni.

Baronului îi lăsa gura apă, dar nu răspunse.

— Hai, băiete, alege odată! Alune? Vanilie? Văd că nu vrei nimic, ia-ţi banii înapoi şi lasă-i pe clienţii care ştiu ce vor.

Baronul se depărta, chinuit de întrebarea dacă nu cumva fusese o prostie din partea lui că nu sacrificase un „da“, în clipa când vânzătorul pronunţase cuvântul „alune“. E cea mai grozavă îngheţată, şi unde mai pui că în antarctida dulce, pe care o striveşti de cerul gurii cu limba, găseşti chiar şi câte o jumătate de alună, crocantă, bine prăjită! Dar nu e mai puţin adevărat că nu s-a inventat încă îngheţata care să te facă să te simţi atât de bine ca atunci când, ştiind că n-ai la dispoziţie decât trei de „da“, înghiţi în sec, dar în schimb rezerva care-ţi dă posibilitatea să aprobi ceva rămâne intactă. Dacă se apropie de tine în fugă un ins care exclamă zgomotos: „Sunt regizor, caut de trei luni un băiat potrivit pentru rolul principal din noul meu film, cred că tu eşti cel mai potrivit, vrei să te prezinţi la studio pentru probe?“ Ar fi îngrozitor să nu poţi spune „Da! sau, să-l luăm pe bătrânelul de colo, care cotrobăie în motorul micului său „Steyer", vechi de când lumea. S-ar putea să te cheme să-i dai o mână de ajutor, după care, uluit de îndemânarea ta, ar spune: „Uite ce e, eu tocmai mă duceam să-mi iau noua maşină. Pe asta veche ziceam s-o vând, dar acum cred că cel mai bine ar fi să ţi-o dăruiesc ţie. Eşti de acord?“

Năucit de astfel de visuri, Baronul fu cât pe-aici să murmure un „da“, dar se opri la timp, rostindu-l doar în gând.

— Băiete, vrei să vii puţin?

Baronul se uita în vitrina magazinului universal. Întoarse capul. Vocea era a unei femei, cu un cărucior în care se foia, plin de vitalitate, un băieţel de vreo zece luni.

— Nu pot intra cu căruciorul, dealtfel e şi prea multă lume înăuntru, înţelegi, unul tuşeşte, altul strănută… Numai cinci minute, să cumpăr ceva. Silvian e cuminte, n-o să-l supere pe băiatul cel mare. Vrei?

— Îmda… oftă Baronul.

Rămas cu copilul, gândi cu groază în ce situaţie ar fi fost dacă lua îngheţată. „Uite cum se zbenguie, stai, urâtule, cuminte, că plonjezi pe trotuar!“ îi spuse el în gând, verificând cataramele curelelor de siguranţă.

— Mulţumesc, ai fost foarte drăguţ! zise femeia apărând cu sacoşa plină, şi-i întinse Baronului cinci lei.

— Nu! strigă el, supărat de două ori; întâi că i se oferise bani şi apoi pentru că îi mai rămăseseră, mari şi late, două garnituri „da-nu“.

Pe urmă porni iar prin oraş, acum se învăţase cu jocul de-a tăcerea. „Înainte, cred că am spus de cel puţin o mie de ori pe zi da și nu. Oare să fie atât de multe lucruri importante pe lume?!“

Pe malul Dâmboviţei, în dreptul Operetei, îşi instalaseră şevaletele câţiva studenţi de la arte plastice. O mulţime de curioşi îi înconjurau, mirându-se că peisajul ,,seamănă“ şi că „uite, domne, cum schiţează din trei linii un om!“ În schimb, pe unul din şevalete se afla un carton care stârnea neînţelegeri. El înfăţişa priveliştea Splaiului într-un mod foarte curios: fără să ţină seamă de legile perspectivei, studentul (un tânăr vânjos, cu barbă şi ochelari) schiţase în acuarelă un mic şi vesel uragan de pete şi dungi viu colorate astfel încât, nu mai ştiai dacă clădirile merg pe linie şi tramvaiele stau în locul lor, imobile, dacă pasagerii călătoresc în maşini sau în arbori şi dacă oamenii sunt oameni în toată firea sau nişte copii care au născocit un joc formidabil. „Te dor ochii când te uiţi la tabloul ăsta!’’ exclamă cineva. „Prea e fistichiu, zise altul. Lucrurile ar trebui să stea la locul lor, nu?“ Studentul râdea, cu o pată de vopsea albastră pe nas îi făcu un semn prietenesc Baronului:

— Ţie îţi place?

Baronul se feri să răspundă.

— Uită-te bine, puştiule, insistă studentul. Vreau să te întreb ceva: dacă eu aş face acum o fotografie colorată a Splaiului şi aş mări-o cât un tablou, şi ţi-aş da să alegi ce vrei să pui în casă la tine, pe perete, fotografia sau tabloul ăsta, ce-ai alege?

Baronul oftă.

— De ce nu vorbeşti? se miră studentul. Fiecare om trebuie să aibă o părere. Hai, dar cinstit, din inimă. Tablou! sau…

— Da! spuse repede Baronul, gândindu-se că ar fi o nerozie să preferi o fotografie unui tablou atât de frumos colorat.

— Mulţumesc, spuse studentul, desprinzând foaia de pe şevalet. Poftim, amintire din partea mea. Sa-l pui într-o ramă subţire, cu passepartout.

„Un singur da şi doi de nu! Mă ruinez!” îşi spuse Baronul, intrând în Cişmigiu, cu tabloul protejat în foile unui ziar. Nu era prea indispus. Uitase de mult cum începuse această zi, avea sentimentul că trăieşte împrejurări neobişnuite.

Străbătu agale alene, privindu-i cu înţelegere pe băieţii şi fetele care se plimbau. Se simţea important şi grav. În fond, gândea Baronul, numai oamenii foarte importanţi nu obişnuiesc să spună prea des „da“ sau „nu“, pentru că ştiu câtă greutate are cuvântul lor.

Se aşeză pe o bancă, să cerceteze mai îndeaproape tabloul. „Ce-o fi aia passepartout?“ Abia într-un târziu îşi dădu seama că vecinul de bancă (un bătrân cu obrajii arămii şi puternic ridaţi, ceea ce-l făcu pe Baronul să-şi închipuie că e un fost marinar) îi tot spune ceva. Vocea îi era slabă, ca un murmur, şi Baronul tocmai de aceea nu-l ascultase de la bun început. Doar când descoperi că ochii marinarului nu-l slăbesc, îşi dădu seama că i se adresează lui. Omul spusese până atunci o grămadă de lucruri şi, după cum li se întâmplă bătrânilor, acum revenea fragmentar asupra lor, încurcându-l şi mai mult pe Baronul care, nefiind atent la prima parte a monologului, nu înţelegea la ce se referă. Parcă era vorba de o veche călătorie a sa… ori a unui fiu de-al său… Pe urmă, despre un loc de casă sau, naiba ştie, despre un loc de veci… Murmurul bătrânului marinar avea un ritm foarte schimbător, când vioi, amuzant, când de silă şi dispreţ, când de mirare copilărească. Se certase cu cineva… sau se certaseră alţii din pricina lui… dar ce legătură avea asta cu primul război mondial?! Pe urmă, era vorba despre un factor

poştal, care venea beat în fiecare zi şi spunea că e în casa lui, şi dacă vrea îi dă pe toţi afară… şi un chelner care încurcase ceva în legătură cu pensia marinarului şi răspundea obraznic la protestele acestuia… sau poate invers, factorul era cu pensia şi chelnerul cu scandalul… Apoi, tramvaiele cu cai, un întreg caraghioslâc, da, însă cândva foarte util… Lumea e azi prea grăbită, toţi aleargă, toţi vor viteză mare, nu se opresc să-şi tragă sufletul decât seara, în faţa televizorului (care totuşi e un lucru bun, şi-a cumpărat şi el unul, în rate), cine mai are timp să asculte un bătrân… bătrânii schimbă o vorbă doar între ei, când se întâlnesc… dar marinarului nu-i place, el vrea să discute cu toată lumea, s-a săturat de pensionarii lui pentru că, „Fie vorba între noi, băiete, bătrânii sunt uneori foarte plictisitori’’.

— Nu! zâmbi Baronul, şi imediat îşi dădu seama că, în timp ce-l ascultase pe marinar, spusese cel puţin o dată „da“, nu-şi mai amintea când, dar fusese un anumit moment când simţise că omul acela are mare nevoie să i se dea dreptate, şi Baronul o făcuse din toată inima.

„Formidabil, moşul! Era ferm convins că noi doi am stat de vorbă, când în realitate a vorbit numai el! Dar, ce-i drept, ne-am înţeles minunat!’’

Baronul avea un sentiment curios: i se părea că dacă nu întreg destinul lumii, măcar o părticică depinde de el. Spui un „da“ sau un „nu“ şi ceva, fie şi o nimica toată, se schimbă. Dar pentru asta trebuie să ştii când să vorbeşti.

Se opri din nou, ca atras de un magnet, în faţa tonetei cu îngheţată. Vânzătorul îl recunoscu:

— Te ţin minte, pretenţiosule! Alune, nu, vanilie, nu! O să aleg eu pentru tine. Ia o casată, adineauri mi-au venit.

Baronul plăti şi plecă fericit. Îngheţata de alune e bună, dar casata e şi mai bună, pentru că are şi alune, ba chiar şi fistic, şi pe deasupra poţi s-o obţii fără risipă de cuvinte.

Se temea că va avea neplăceri acasă. „Trebuie să iau măsuri excepţionale, altminteri mi se va cere să vorbesc!“ Asta însemna să vină la prânz fără a fi strigat, să se spele pe mâini din proprie iniţiativă, să nu păteze faţa de masă, să nu se arunce încălţat pe pat, să nu dea radioul la maximum… „Cam multe sacrificii!“ oftă el, dar n-avea ce face. Procedă întocmai şi nimeni din ai casei nu băgă de seamă că Baronul nu vorbeşte. Doar mama spuse, la un moment dat: „Ce-i cu tine de eşti aşa

de cuminte astăzi? Dă-mi pulsul să văd dacă n-ai febră!“ Baronul întinse mâna, zâmbind, şi totul decurse fără alte complicaţii.

Când Baronul apăru demn pe aleea din spatele blocurilor, băieţii îl înconjurară: „Cum merge, Baroane? Doar nu vrei să spui că ai tăcut toată ziua. N-ai tu voinţa aia!“ Baronul îl privi cu atenţie pe vorbitor, pentru a-l ţine bine minte...

— Lăsaţi-l în pace, spuse Geo. Sunt aproape sigur că s-a ţinut de cuvânt.

„E băiat bun, gândi Baronul. Are încredere în mine. Când o să pot vorbi, am să-l ocărăsc pentru ideea lui afurisită şi pe urmă îi spun că e băiat bun“.

Aşteptau cu toţii înserarea. Era o linişte neobişnuită, nu se mai juca nici şah, nici volei, nimeni nu alerga, nimeni nu ţipa. Se adunaseră cu toţii în jurul Baronului şi priveau cerul. Roşeaţa apusului se transforma încet într-o catifea violetă, plopii susurau umplându-se cu noapte.

— Sunt curios, explodă Geo, sunt al naibii de curios să ştiu ce va spune Baronul, care vor fi primele lui cuvinte după ziua asta de tăcere?

,,Asta aş vrea să ştiu şi eu!“ gândi Baronul mândru, dar şi îngrijorat. Acum, că se apropia clipa când putea vorbi, se simţea asediat de cuvinte care-i scăpărau în cap şi i se înghesuiau în laringe. Ca niciodată, avea însă faţă de ele o atitudine bănuitoare. „Sunteţi voi, cu toatele, bune de pronunţat? Care merită să fie, primele, îmbarcate pe nava sintactică a unei fraze?“ Punându-le această întrebare, Baronul le vedea pe multe dând fâstâcite înapoi, în ciuda faptului că erau experimentate, el însuşi le pronunţase de nenumărate ori. „Da, îşi spuse el, acum e altceva, se aşteaptă de la mine o idee!“

Uitându-se îngândurat la curioşii din jurul său, Baronul căuta cu înfrigurare acea idee, cu adevărat foarte importantă, care să dea cuvintelor şansa de a fi rostite.

COMPOZIŢIE CU CUVINTE DATE

Ca de obicei, profesorul Stamatescu s-a retras cât a putut dincolo de ultimele bănci, înghesuindu-se în paltoanele din cuier. E locul lui de unde dictează întotdeauna subiectul pe care – tot dintotdeauna – Trăilă Florin îl scrie pe tablă. Stamatescu nu scrie niciodată pe tablă; are alergie la praful de cretă, dacă nu se fereşte îl vezi plin de pete roşii.

Trăilă scrie încet, atingând cu grijă tabla. Când explică o lecţie nouă, Stamatescu numai lui îi cere să noteze pe tablă ideile principale, pentru că Trăilă sintetizează repede şi e un caligraf desăvârşit. Trăilă se şterge grijuliu pe mâini cu o batistă pe care o pune într-o pungă de plastic. Silabiseşte, cu buzele ţuguiate, textul, ca să vadă dacă n-a greşit ceva.

— E bine, treci în bancă, spune Stamatescu.

Trăilă îl priveşte senin:

— Pot să vă spun ceva?

— Te rog.

— Eu nu prea cred c-o să pot face faţă la extemporal. Ieri am fost toată ziua la expoziţie, ştiţi cum e în ocaziile astea, fiecare trage de tine, mai ales dacă te vede junior: „Du-te colo, fă aia, ţine scara.“

— Şi chiar n-ai avut timp să citeşti deloc?

— Am ajuns acasă abia seara, eram frânt de oboseală.

— E-n regulă, atunci şezi şi citeşte ceva, sau dacă preferi, plimbă-te prin curte, puţin aer o să-ţi prindă bine. Extemporalul o să-l dai ulterior, pe un alt subiect, bineînţeles.

Antim George se uită melancolic, invidios şi necăjit la fericitul Trăilă. În timp ce toată lumea îşi stoarce creierii ca să înfiripe ceva cât de cât onorabil în legătură cu subiectul de pe tablă (Stamatescu dă întotdeauna subiecte foarte grele, asta-i una din mândriile lui), prinţul Trăilă iese din clasă să se plimbe.

— Perfect, bombăne Antim la urechea lui Vătafu Cezar. A fost la expoziţie. Ei, şi?

— Şi gata. Nu-ţi ajunge că toată lumea spune, dom’ne, ce surpriză, Trăilă a luat „Pintenul de argint’’?

— O fi spunând, dar asta nu înseamnă să-l scuteşti de extemporal.

— Nu l-am scutit eu, l-a scutit Stamatescu! se apără Vătafu.

Antim îl priveşte provocator; are chef să se certe cu cineva, dar cu Vătafu e imposibil, el îţi dă întotdeauna dreptate, şi asta nu fiindcă i-ar lipsi părerile personale ci pentru că îi e silă de ciondăneli.

… Linişte mare. Se aude numai râcâitul unei lame care şterge grijulie ce-a greşit stiloul. Temă dificilă – până şi Argint Octavian, care de obicei nu se sperie lesne, îşi ronţăie îngrijorat unghia degetului mic, aruncând priviri bănuitoare în jur, să vadă dacă nu cumva altul scrie mai repede sau pare mai inspirat. Ada Macovei a scos cartea şi o răsfoieşte fără jenă. Vrea să mai verifice o dată metoda lui Stamatescu, să afle dacă omul n-a obosit. De mulţi ani, la subiectele pe care le dă el nu poţi copia, n-ai de unde, n-ai cum, sunt alese în aşa fel încât să se întemeieze pe spirit asociativ, imaginaţie, putere de analiză şi sinteză. Stamatescu rezumă toate astea cu orgoliu în expresia lui favorită: calitatea gândirii.

Subiectul de astăzi sună aşa: „Scrieţi o compunere liberă, folosind însă şi următoarele cuvinte: *Fotbal – microscop – pom – simfonie – corabie*. Într-adevăr, n-ai de unde copia, unica şansă se află în vârful stiloului personal.

Antim n-a scris decât patru rânduri, pe care le taie cu ics-uri furioase. Îi este imposibil să se concentreze, se gândeşte tot timpul la Trăilă, care acum ce-o fi făcând? Poate se zbenguie cu a opta B, care are educaţie fizică, poate mănâncă tihnit o îngheţată de vanilie la chioşcul din colţul străzii, poate pur şi simplu cască gura la trecători. „Şi de ce atâta fericire pe capul lui? suspină Antim obidit. Fiindcă de trei ani colecţionează ce, muzicuţe! O sută douăzeci de modele! “ Trăilă strârge orice fel de muzicuţă: cu schimbător, fără schimbător, cu un registru sau cu trei registre, muzicuţa-bas, muzicuţa-alto, muzicuţe pe care sunt aplicaţi elefanţi de sidef sau muzicuţe ieftine de tinichea, muzicuţe gigant sau muzicuţe cât o ascuţitoare. Dă în schimbul lor căşti de radio, patine, timbre, lanterne. Numai el ştie pe unde dibuieşte muzicuţele. Toate sunt vechi, bineînţeles, şi el le curăţă, le repară, le nichelează, le lustruieşte, dar de cântat cântă ca vai de el. L-au pus odată solist într-un program şi s-a făcut de râs.

— Păi da, activitatea maestrului Trăilă pe câmpiile muzicii se desfăşoară în special cu şurubelniţa! mormăie Antim.

— Dar e unul dintre cei mai mari colecţionari din ţară! şopteşte Vătafu, ghicindu-i gândurile. Vin la el instrumentişti serioşi, cu barbă, să-l roage: „Împrumută-mi cutare tip de muzicuţă, am nevoie de ea pentru concert”

— Treaba lor, bombăni Antim. Per-fect, dar ce câştig eu de aici?

— Stai niţel! Trăilă vrea să doneze şcolii toată colecţia, să facem o orchestră de muzicuţe cum nu mai există!

— Pe mine să nu contaţi. Nu accept nici dacă sunt invitat ca dirijor.

Timpul trecu şi pagina din faţa lui Antim nu prezintă decât ştersături. „Eu de ce nu colecţionez nimic? oftează el. Toţi colecţionează câte ceva – fotografii de actori, cărţi poştale ilustrate, şerveţele de masă – numai eu sunt un om fără pasiuni. E cazul să iau măsuri. Ia să văd… Ce-ar fi să colecţionez reproduceri de artă? Nu, că asta face Rodica Vărzaru. Poate încerc cu brelocuri – există o mulţime, dar nu, nu e ceva serios.

Dacă aş face un muzeu de ceasornicărie!? Costă mult şi nici nu e ceva original. A! Clanţe de uşi! Din antichitate până azi! La asta nu s-a gândit nimeni. Fiecare clanţă – cu povestea ei.“

— Pot să fac şi-un reportaj istoric, ar ieşi fantastic. George Antim, ziarist prin secole! Sună bine, sună splendid.

— Sună, încuviinţează Vătafu, visător, mi-ar place şi mie, dar e greu, ai nevoie de documentare, ehe, de alergătură, de curaj, de stil.

— Curaj? Păi cine a spus că eu n-am curaj?

Mai sunt cinci minute. Antim scrie repede, fără să mai aibă grija caligrafiei – dealtfel, frumos n-a scris el niciodată, abia îi poţi descifra scrisul.

Seara, Stamatescu, după cină, corectează extemporalele. Foarte bune, mediocre, bunişoare, bune, hazlii, banale, pretenţioase, cuminţi.. „Stop. Ce-i asta?“ Reciteşte rândurile încâlcite ale celei mai scurte lucrări! „Nici cu ajutorul microscopului n-aş putea găsi vreo justificare pentru scutirea lui Trăilă care el în loc să participe cu noi la simfonici acestui extemporal se plimbă pe sub pomii din grădină sau joacă fotbal. Dacă cel cam a câştigat un premiu aş fi fost eu vă asigur că n-aş fi coborât de pe corabia orei de literatură, ci mi-aș fi făcut datoria ca toţi ceilalţi." Semnătura, în colţul din stânga sus: Antim George.

Omul citeşte din nou, cu ochii micşoraţi de plăcere, pune două virgule şi taie din prima frază pronumele „el”, care necăjea sintaxa. Îşi cheamă soţia, îi citeşte şi ei, se amuză amândoi. Ea cere interesată amănunte; „Care Antim, acela…?” „Da, exact. Niciodată nu ştii cum va reacţiona, dar poţi fi sigur că întotdeauna va face, până la urmă, exact ce trebuie”. Şi notează pe caiet cu clasicul creion roşu: „10, cu felicitări – dar mai multă atenţie la gramatică.”

E primul 10 al lui Antim la literatură şi unicul din clasă la acest extemporal. Deocamdată, Antim nu ştie nimic şi-şi face tot felul de gânduri negre: „Dacă se supără Stamatescu?“

O LUME COMPLICATĂ

Dobrian Valeriu îşi făcuse de lucru prin magazie vreo trei ceasuri şi ai casei l-au certat nu fără temei, întrucât din văgăuna rece, străbătută de curenţi, a ieşit abia pe seară, dârdâind şi tremurând şi atunci a fost silit să facă exact ceea ce nu-i place: să înghită o aspirină şi pe urmă să stea învelit cu pătura până peste cap ca să transpire şi să iasă posibila răceală din el.

Era însă mulţumit: în servieta sprijinită de piciorul mesei se află lucrul la care trudise cu nădejde şi teamă trei ceasuri: modelul de scripete. Nu ieşise prea grozav finisat, dar se dovedea întru totul capabil, el, gângânia metalică de o sută de grame, să ridice cu uşurinţă un pietroi de patru kilograme. Spre deosebire de scripetele clasic, banal, acesta era însă prevăzut cu un sistem de contragreutăţi care reducea în mod îmbucurător consumul de energie – lucru care preocupă, după cum se ştie, pe toată lumea. Folosit la o macara adevărată, acest sistem economisea o cantitate considerabilă de electricitate. Profesoara de fizică le ceruse să încerce o astfel de construcţie. Nu în mod obligatoriu: lucrează doar cine doreşte. Dobrian se hotărâse să dorească şi el. Era o construcţie destul de complicată, dar reprezenta o mare şansă pentru el, dându-i posibilitatea să se numere printre cilibiii clasei.

A doua zi, la ora cu pricina, li se ceru să-şi prezinte performanţele. Tremurând de emoţie, Dobrian dădu să scoată

din bancă rama cu scripetele, dar din spate cineva izbucni într-un râs mărunţel, abia auzit, dar perfect cunoscut de către Dobrian. Cunoaşte el bine acest râs, era al Vioricăi Delciu, şi dacă Dobrian se teme de ceva pe lumea asta era să nu râdă Viorica de el. Neobişnuit mai era şi faptul că nimeni nu auzea acest râs în afară de Dobrian. Roşind, vârî înapoi scripetele în bancă. Ceilalţi constructori se îndreptară aferaţi spre catedră cu lucrările lor. Dobrian încercă iar şi din nou îl nelinişti râsul înăbuşit al Vioricăi. Oare ce nu-i plăcea? Poate că scripetele era urât, poate că nu-l vopsise cum trebuie? Nu. Valeriu îşi dădu seama de adevăr: Viorica nu credea, nu voia să creadă, nu putea crede că Dobrian e capabil de un lucru deosebit. Băiatul îşi încleştă dinţii şi ascunse din nou scripetele în bancă. Aşa se întâmpla întotdeauna: când Viorica râdea de el, era părăsit de ultima picătură de curaj, şi Viorica râdea foarte des.

Profesoara se uită prin clasă: „A mai rămas cineva care nu şi-a prezentat lucrarea? Dobrian oftă. N-avusese niciodată păreri prea bune despre sine, dar acum o simţea pe cea mai proastă cu putinţă. Să arate scripetele, să nu-l arate? Dar Viorica era acolo, la distanţă numai de trei bănci, râsul ei îl lipsea de puteri. Şi ce bine i-ar fi prins lui Dobrian să pună sub ochii profesoarei scripetele pentru care a tremurat şi transpirat şi luat şi aspirină. La fizică n-avea decât un 6, şi cine ştie, poate că prezentând scripetele i-ar fi surâs şi lui viitorul. Dar mai puternică decât voinţa lui Dobrian era Viorica Delciu, şi din păcate asta n-o ştiau decât ei doi. Profesorii, cunoscând obiceiul lui Dobrian de a nu ridica mâna şi felul încâlcit în care se exprima la răspuns, îl puseseră o dată pentru totdeauna în categoria elevilor pe care-i treci cu vederea. Ei nu auzeau râsul Vioricăi, nimeni nu-l auzea, în afară de Dobrian.

„Cât o să mai râdă fata asta? oftă Dobrian. Am încercat să stau în fundul clasei, am stat şi lângă geam, am stat şi-n prima bancă; oriunde aș fi nu mă scapă din priviri şi, ce e mai rău, îi aud râsul în tot locul. Cred că şi prin zece pereţi l-aş auzi. Ce mă fac? Cum s-o opresc să mai râdă? N-am cui cere ajutor, fiindcă nimeni nu mă crede şi nu mă crede fiindcă nimeni, în afară de mine, n-o aude. Azi-mâine se încheie trimestrul şi iar n-am făcut nimic. De-aş putea-o convinge să nu mai râdă“.

Când se auzi soneria de recreaţie, profesoara, care era şi dirigintă, spuse: „Să se ducă cineva după ore acasă la Delciu

Viorica, să vedem de ce n-a venit azi, mi se pare că are amigdalită’’ – şi de abia atunci Dobrian îşi dădu seama că în ziua aceea Viorica nu fusese în clasă.

UN LUCRU CA ŞI FĂCUT…

Valerică Micşunescu privi îndelung dulapul bibliotecii pe care promisese să-l înzdrăvenească şi ajunse la concluzia că se grăbise; i-ar fi plăcut incomparabil mai mult să vadă noul film de la cinematograful „Miraj” decât să înlocuiască balamalele la nu mai puţin de patru uşi – şi astea fragile, din sticlă: cum dai cu ciocanul mai tare, cum te trezeşti plin de cioburi.

— Nistoroaia, ia vino puţin, chemă el în şoaptă.

Nistoroaia Ion era un băiat care nu refuzase niciodată pe nimeni.

— Nistoroaia, te rog eu foarte mult să-ţi încerci tu puterile cu biblioteca asta, ştiu că te pricepi. Soră-mea cea mare se mută, ar fi cazul să-i dau o mână de ajutor la casă nouă. Ce zici, faci un sacrificiu pentru mine? Vezi tu de bibliotecă.

— Cum să nu, dar am de lipit eşantioanele pe planşa cu „plante medicinale”.

— Nu-i nimic, mă ocup eu de ea, să n-ai nicio grijă.

— … până mâine dimineaţă trebuie terminată!

— Dragă, eu când promit un lucru e ca şi făcut! Pa, îţi mulţumesc, gata, fug!

În curtea şcolii, Valerică Micşunescu, amintindu-şi brusc că nu reuşise niciodată să ştie precis care-i pojarniţa şi care-i coada şoricelului, îl trase de o parte pe Mihăiţă Achim:

— Mihăiţă, de ce eşti tu atât de modest? A venit vremea să te afirmi, dragă! O să faci planşa cu plante medicinale în locul lui Nistoroaia, care e un neserios; caută tot felul de pretexte să scape de ea!

— Bine, dar era vorba să fie făcută repede! Eu acum sunt ocupat cu terenul de tenis!

— Asta nu-i o treabă pentru tine, eşti prea talentat ca să-ţi pierzi timpul cu lucruri mărunte. Dacă promit că văd eu de teren, e un lucru ca şi făcut! Hai, bătrâne, demarează pe căile ştiinţei, ai să-mi mulţumeşti, om te fac!

Competenţa lui Micşunescu în materie de pregătit un teren de tenis era însă cu totul modestă, ba chiar inexistentă, dar cum îi plăcea să creadă că nu lasă nimic nerezolvat îl căuta grabnic pe Stroescu Emilian, rugându-l cu cele mai convingătoare cuvinte, să se ilustreze el cu această operă. Stroescu era foarte ocupat, instala o cuşcă pentru iepuri, dar Micşunescu îl asigură că ia asupra sa acest lucru întrucât biologia în general şi creşterea iepurilor în particular sunt pasiunile lui, ce, nu se ştie?! Aşa că şi adăpostul iepurilor este, se înţelege, ca şi făcut!

Marinoiu Victor verifica microfonul şi difuzoarele pentru serbarea de duminică; Roşioru Andrei îi învăţa pe câţiva copii dintr-a-ntâia să cânte la muzicuţă; Stratulat Cezar altoia merii cei tineri din livada şcolii, Petrică Donici se pregătea să împartă prin clase revista „Cutezătorii’’. Toţi aveau câte ceva de făcut, toţi lucrau, dar niciunul n-a reuşit să termine el însuşi ceea ce începuse. Erau băieţi prea cumsecade ca să rămână indiferenţi la tonul afectuos, la glumele isteţe şi la rugăminţile rostite atât de delicat de către Valerică Micşunescu. Proiecţia filmului începuse de mult, ba se şi terminase, dar Valerică încă mai alerga, transpirat, de la unul la altul, cu carneţelul în mână, pentru că acum avea nevoie de carneţel, dar nici cu carneţelul nu mai izbutea să răspundă la complicata întrebare *„cine să facă ceea ce l-am rugat eu să facă pentru că altul nu mai face fiindcă am promis eu că fac şi nu ştiu ce să mai fac?!* “

Din fericire, colegii lui Micşunescu sunt oameni calmi şi ordonaţi. Datorită lor, lucrurile au fost de bine, de rău, duse la capăt. E drept, cântecul învăţat în ziua aceea de „muzicuţe” sună pe alocuri cam fals; fileul terenului de tenis are „burtă”; pe planşa cu plante medicinale, sub nalbă, scrie „pătlagină”, iar deasupra indicaţiei „mentă” figurează o frunză de lobodă; difuzoarele sunt răguşite şi patru iepuri au scăpat din cuşcă. Toate acestea n-au răpit însă nimănui buna dispoziţie fiind lucruri remediabile. Spre exemplu, după senzaţionale şi îndelungi investigaţii, iepurii au fost găsiţi tupilaţi în tufişurile

din parc de către însuşi Valerică Micşunescu. Dificila expediţie a durat însă aproape o zi şi din pricina ei Valerică n-a mai ajuns la şcoală decât la penultima oră. Acum umblă să i se motiveze absenţele, plângându-se că nu de plăcere a lipsit, ci pentru a rezolva o problemă de interes general.

Viața, cum se spune, merge înainte! Săptămâna viitoare, Valerică trebuie să organizeze concursul de zmee. Ce-o să mai iasă şi de aici nu se ştie, dar probabil că până la urmă toate lucrurile vor fi ca şi făcute... El este un coleg nespus de prietenos, ei sunt nişte colegi nespus de prietenoşi...

DIN ÎNTÂMPLĂRILE LUI RADU MERIŞOR

Niciunul dintre colegii lui Merişor nu s-a plâns atunci când le-a venit rândul în echipa de serviciu „pe clasă“, doar el, când i s-a spus că trebuie să scuture de praf cărţile din bibliotecă, a replicat:

— Prefer să ud florile.

— Bine, uda florile. Cărţile o să le scuture Dumitrescu.

— A, cred şi eu, îi convine! bombăni Merişor. Treaba asta trebuie făcută doar o dată pe săptămână, pe când florilor le trebuie apă în fiecare zi. Or, eu înţeleg să muncim în mod egal!

— Atunci spală geamurile. Tot o singură dată pe săptămână.

— Şi credeţi că se compară spălatul geamurilor cu scuturatul de praf al câtorva cărţi? Mereu trebuie să fac eu lucrurile cele mai dificile!

Discuţia a continuat marţi, miercuri şi nu s-a încheiat nici joi, ziua stabilită pentru curăţenia generală. Lui Merişor nu-i convenea nimic, totul îl nemulţumea. Căldarea cu apă caldă, săpunul, măturile, cârpele de şters aşteptau, iar colegii lui Merişor, rămaşi în clasă după ore, încă mai deliberau.

— Trebuie să lucrăm în mod riguros egal! susţinea Merişor. Nu concep ca unul să muncească mai mult şi altul mai puţin!

— Dar tu nu vrei să faci nimic! Te-am rugat să alegi; ai refuzat totul.

— Pentru că mie îmi place organizarea ştiinţifică!

— Ai o propunere?

— Fireşte! Am creat un sistem nou şi eficient. Cred că veţi fi mulţumiţi. Spălatul unui geam, trebuie să fiţi de acord, e operaţiunea cea mai grea. O să-l notăm (aici Merişor scoase un caiet pe care scrisese el multe înţelepciuni) cu 100 de puncte! Scuturatul unei cărţi de praf e în schimb ceva simplu, nu-i dau mai mult de 5 puncte. Udatul unui ghiveci, 7 puncte, măturatul unui interval dintre bănci, 10 puncte. Spălatul unei perdeluţe, 20 de puncte. Aţi înţeles? Ne organizăm în funcţie de acest grafic, având grijă să realizăm fiecare acelaşi număr de puncte.

Colegii se declarară mulţumiţi. Merişor trecu la stabilirea atribuţiilor.

— Georgescu şi Vasilescu – direcţia geamuri; câte 100 de puncte fiecare. Dumitrescu scutură cărţile…

— Ce vorbeşti, *signor*? Avem 25 de cărţi, adică 125 de puncte!

— Bine. Vasilescule, speli în plus 20 de puncte, adică o perdeluţă şi uzi 7 puncte la un ghiveci.

— De ce să fac 2 puncte în plus? se revoltă Vasilescu.

Merişor îi explică la iuţeală:

— Atunci mături un interval de 10 puncte, perdeluţa o spală Adriana, rămâi tu cu 110 puncte, îţi mai dăm trei cărţi şi ai exact 125! Adriana mătură două intervale, adică 20 de puncte, plus o perdeluţă, încă 20 de puncte, plus 50 de puncte curăţatul tablei. Fac 90 de puncte. Mai ia trei ghivece – 27 puncte şi ajunge la 117. Până la 125 trebuie să-i găsim ceva de 8 puncte… ia să vedem în tabloul meu… o să lipească harta, s-au rupt munţii Bucegi.

— Munţii Bucegi sunt o treabă serioasă, de cel puţin 60 de puncte, ştii? se împotrivi Adriana

— S-ar putea să ai dreptate. Ia să vedem. Îţi scădem cele 20 de puncte de la măturat, îţi mai scădem şi perdeluţă şi-ţi dăm în schimb să speli un sfert de geam! Ce zici?

— Zic că nu ştiu cum o să alerg de la tablă la geam şi de la geam la hartă şi nu văd nici cum Vasilescu să alerge de la geam la ghivece şi pe urmă la perdeluţe şi…

… Această pasionantă discuţie a durat multă vreme, până când îngrijitoarea a intrat în clasă şi i-a dat pe toţi afară, ca să facă, în sfârşit, curat şi aici. Meritor însă continuă să caute căi noi pentru îmbunătăţirea metodei sale.

Merișor era la capătul răbdării. Ultima oară încercase să folosească hipnoza. Fixându-l cu ochi înfriguraţi pe profesorul Ianculescu, repeta în şoaptă; „Azi n-o să mă asculţi! Îţi poruncesc să nu mă asculţi!“ Din pricina efortului se înroşise într-un mod anormal, dinaintea ochilor îi jucau punctişoare negre.

— Ce-i cu dumneata, Merișor, nu te simţi bine? Ai o figură imposibilă. Să meargă cineva cu el la cabinetul medical.

Se repeziră vreo cinci băieţi. Cum să scape această strălucită ocazie?

— N-am nimic, zise Merișor, iritat. Mă simt bine.

— Destul de bine ca să faci un drum până la tablă?

Ieşind din bancă, Merișor scoase creta din buzunar. O cretă foarte bună se afla şi la tablă, dar el nu renunţa niciodată la creta lui, şi asta deoarece scrisese cu litere mărunţele pe etichetă: „Nu mi-e frică de Ianculescu! Nu mi-e frică!“ Spera că, tot repetând aceste cuvinte, va deveni, într-adevăr, curajos.

Ca să ajungă la astfel de metode disperate, Merișor folosise toate mijloacele clasice, care în prezenţa altor profesori dădeau

rezultate memorabile. Ianculescu era însă cu desăvârşire insensibil, o statuie vorbitoare. Duiosul pretext: „A venit bunica din provincie şi a trebuit să-i arăt frumosul nostru oraş“ îl impresiona la fel de puţin ca şi cel cu „N-am avut timp să învăţ, la noi se zugrăveşte, eu ajut la curăţenie, vă rog să mă ascultaţi data viitoare’’. Era, de asemenea, imposibil să-i abaţi atenţia cu micile vicleşuguri tip „Daţi-mi voie să văd ce are fereastra aceea, am impresia că nu e bine închisă, simt un curent.’’ Fereastra, în realitate, e foarte bună, dar tu lucrezi cu sârguinţă vreo cinci minute, exact timpul în care profesorul hotărăşte cine trebuie să răspundă. Pe tine te trece cu vederea fiindcă eşti ocupat cu treburi gospodăreşti. Dar Ianculescu, omul-robot, avea în astfel de ocazii o singură replică: „În pauză. Acum poftim la răspuns. “

Merişor ajunsese la un înalt grad de cunoaştere a psihologiei profesorilor săi. Ştia cu precizie cine şi cu ce poate fi înduplecat. De la caz la caz, Merişor stârnea mila, hazul sau indulgenţa. Proceda metodic, profesionist, cu sânge rece. Astfel obţinea ele cele mai multe ori să fie ascultat numai atunci când socotea el că e pregătit să răspundă. Cu Ianculescu însă mergea din eşec în eşec. Până şi înfăţişarea acestui profesor de română era semnificativă: un bărbat înalt, cărunt, posac, care în loc de inimă avea o sintaxă. Pe cerul vieţii lui se roteau numai constelaţii de diateze verbale, de pronume, articole şi declinări. Cu un singur lucru reuşise Merişor să se aleagă: cu teama. Renunţase la fotbal, la filatelie, la hrănirea câinilor oploşiţi sub scara blocului şi, lucru cu totul nou, învăţa cu disperare în fiecare zi, dar când îl vedea pc Ianculescu îşi pierdea cumpătul, uita tot, i se încleştau fălcile.

Într-o seară, se hotărî să abandoneze. „Fie ce-o fi. Nu mă mai ating de manualul ăsta. Promit solemn”. Cu privirile înceţoşate de scheme sintactice, înşfacă unul din albumele lui cu timbre şi plecă într-un suflet la magazinul de filatelie, în preajma căruia amatori de toate vârstele făceau schimb de timbre. Se simţea umilit, dar vioi, ca un navigator solitar care, după ce a încercat fără succes să traverseze oceanul furtunos, se reîntoarce, cu velele sfâşiate, în micul său port de baştină.

Îndată fu înconjurat de filatelişti. Erau şi copii, dar şi oameni în toată firea. Toţi îi acordau lui Merişor respectul cuvenit specialistului care, de vreo cinci ani, vântura mica lume colorată

a timbrelor. Aici Merişor era o personalitate: glasul lui sc ridica autoritar, exprimând păreri, dind sfaturi, arbitrând o controversă.

Deodată, Merişor simţi din nou că i se încleştează fălcile. Dinaintea lui apăruse Ianculescu. Merişor îngăimă un salut.

— Bună seara, răspunse Ianculescu. Şi dumneata te ocupi cu năzdrăvăniile astea?

Merişor îi întinse maşinal albumul. Ianculescu îşi puse ochelarii. Răsfoind colecţia, fluieră încet, surprins. În delicatele suporturi de celofan ale albumului lui Merişor se odihneau cele mai frumoase serii de mărci cu reproduceri de artă – specialitatea lui. Câteva puteau fi considerate rarităţi.

— Eşti un expert! zise Ianculescu. Nu mă pot compara cu dumneata. Eu, propriu-zis, nu eram filatelist. Băiatul meu, care-i de vârsta dumitale, începuse într-un timp să se ocupe.

— Da? îndrăzni Merişor să zâmbească.

— Eram bucuros că-l văd interesat de ceva. El este… puţin cam nestatornic. I-am cumpărat un album, o lupă, câteva plicuri filatelice, nişte serii.

— Aşa se începe, zise Merişor, prinzând inimă.

— Da, însă el a renunţat foarte repede. Întotdeauna renunţă repede… Partea curioasă este că între timp timbrele au început să mă preocupe pe mine.

„Mi se pare mie sau e emoţionat?! gândi Merişor. Nu-mi vine să cred."

— Îmi daţi voie să mă uit în colecţia dumneavoastră?

Un album modest, timbre de strânsură. Totul vorbea despre un începător.

— Puteţi face o colecţie generală, dar mai interesant este să vă alegeţi două-trei teme, spuse el indulgent. Dacă-mi permiteţi, eu v-aş sugera…

Vorbiră mult şi cu chibzuială, tropăind uşor, c-a să nu le îngheţe picioarele.

Când se întoarse acasă, Merişor mâncă la iuţeală şi pe urmă deschise manualul de română. Există şi hotărâri la care nu e rău să renunţi.

Când se aşază Radu Merişor la lecţii, ei bine, e un spectacol, o desfătare! Simţi nestăvilita dorinţă de a-l imita! Parcă s-a aşezat să mănânce bunătăţile de pe lume, parcă i-ar suna în urechi cea mai fermecătoare muzică.

Negrăbit, meticulos, îşi pune cărţile şi caietele la îndemână, într-o ordine anumită. Chipul îi luceşte de mulţumire şi de concentrare. Dacă eticheta are un colţ dezlipit, o fericeşte pe loc cu un strop de lipici. Dacă o învelitoare e boţită sau – oroare! — pătată cu cerneală, o înlocuieşte. Şi ce învelitori face Radu Merişor… Poţi să spui că sunt de fabrică, la milimetru lucrează!

Dar calitatea sa principală e răbdarea: nu începe să citească sau să scrie decât după ce şi-a făcut pregătirile. Dacă e nevoie, stă şi o oră, dar pe urmă totul arată ca nou. Despre Merişor se spune: „O fi având anumite cusururi, dar ce-i al lui e al lui: e ordonat. Foarte ordonat! Nu suportă dezordinea.”

Pe urmă, trece la telefon şi formează tacticos un număr:

— Alo, Titi? Ce faci, gloriosule? Înveţi? Splendid! Auzi, ce avem noi la matematică? Bineînţeles că mi-am notat şi eu: problema 231 şi problema 231 bis! Dar vreau să mă conving. Cu care din ele ai început? Cu prima? De ce, e mai grea? A, amândouă. Sunt la fel. Le-ai făcut şi acum citeşti la istorie? Dar „Nemuritorii” i-ai văzut? Ce zici despre…

Aşa e Merişor: precaut. Verifică totul. Dacă greşea şi făcea şi problema 230 sau 232?

Alt număr:

— Geta? Auguri, tu! Îmi pare bine că te deranjez! Getuţa, nu cumva azi noi doi suntem de serviciu? Păi vezi… Ai cretă? Cum, n-ai cretă?! E fantastic! Am eu, dragă! Trei crete noi. Te-am salvat! Să nu uiţi că trebuie să venim cu zece minute mai devreme. Ne trebuie şi o cârpă nouă pentru tablă. Ai tu? Nu-i nimic, aduc şi eu una: flanel! E moale, catifelată. Altă viaţă! Acum, la revedere, că mă grăbesc. Am şi eu lecţii! Echipă de serviciu, curăţenie, cutare şi cutare, dar când eşti scos la răspuns nimeni nu mai ţine seama de asta!

Aşa e Merişor: nu-şi uită niciodată obligaţiile. Chiar şi cei mai răuvoitori recunosc: o fi având el unele cusururi, dar cuvântul, la el, e cuvânt!

N-are nevoie de agendă, ştie numerele pe dinafară!

— Didel? Eu sunt, Merişor. Didele, tu cu ce colorezi desenul de azi, cu acuarele sau cu creioane? Cu guaşă? Te-ai ajuns! Eu aş încerca în pastel. E mai de efect. Nu, nu închide, stai să-ţi explic!

Şi începe o lungă convorbire, deoarece Merişor e serviabil, sfătos, gata să împărtăşească oricui o experienţă bună.

După ce s-a informat şi a aflat şi a comentat şi a aranjat, pune în furcă receptorul care-i aproape topit de atâta strânsoare şi se aşază la lecţii. E târziu, abia dacă mai are vreo 30 de minute la dispoziţie. Oftează: „Ziua e prea scurtă! Mâine mă scol la şase dimineaţa. Vreau să lucrez serios!“ I-a venit în minte să coasă în exteriorul servietei un buzunar, ba nu, două, în care să pună… vede el mai pe urmă ce o să pună în buzunăraşele astea.

Şi încep cursurile, şi Merişor e în clasă, problemele le-a greşit pe amândouă, la istorie nu ştie decât începutul bătăliei, planşa la desen e neterminată.. Dar ce frumos stă în banca lui, drept, cu ochii la tablă, fără o şoaptă, fără o mişcare – că se şi spune despre el: „O fi având unele mici cusururi, dar de disciplinat e foar-te disciplinat. Dacă ar fi toată clasa ca el…“

Chiar! Ce s-ar întâmpla? Nu vă spun, fiindcă nu-mi plac poveştile de groază!…

Radu Merişor uitase să-şi ascută creionul şi, îngrijorat, a început să se ocupe de această problemă îndată ce l-a văzut intrând la oră pe profesorul de desen. Toată lumea, inclusiv Merişor, ştie cât e de plăcut să inaugurezi un creion. Întâi a trebuit să găsească ascuţitoare. Pe catedră fusese instalată cu solemnitate o copie în ghips, după celebrul discobol al lui Miron, ceea ce întemeiase în clasă o laborioasă atmosferă clasică. Radu Merişor umbla însă după ascuţitoare. A lui Dumitrescu Florin i se păru prea tocită, a lui Buzea Gheorghe, că rupe vârful. „Ai de gând să mai colinzi mult?” îl întrebă profesorul. Merişor îşi ceru politicos scuze; pentru un creion bun îţi trebuie o ascuţitoare perfectă, nu-i aşa? O găsi la Georgescu Traian şi, în timp ce îşi ascuţea creionul, schimbară câteva cuvinte despre perspectivele echipei Rapid în viitorul sezon. „Ai terminat?” îl întrebă profesorul. Merişor e foarte ordonat: „Un moment, să duc răzătura la coş“. Pe drum, răsturnă penarul Emiliei şi, îndatoritor, începu s-o ajute să-şi culeagă lucrurile de pe jos. „Cât o să te mai distrezi aşa?“ se enervă profesorul, dar Merişor demonstra că nu este el de vină dacă Emilia ţine atâtea în penar: creioane peste creioane, compas, trăgător, estompă, gume, crete colorate – o întreagă librărie. „În mod normal, ar trebui să-şi ia în fiecare zi numai lucrurile de care are nevoie, nu să care după ea un bazar!“ zise înţelept Merişor. Ajuns, în fine, în banca lui, trase prima linie, rămânând entuziasmat. Creionul mergea splendid! Simţi nevoia să-l compare cu cel al colegului

de bancă, pe urmă cu ale colegilor din faţă şi din spate. „Ce ziceţi de creionul ăsta?“ Răspunsul „Mare lucru; toate sunt la fel!“ îl scoase din sărite. „Vi-l dau fiecăruia, pe rând, să lucraţi un minut cu el; o să vedeţi ce înseamnă un adevărat creion de desen! “ În timp ce unul desena cu creionul lui, Merişor folosea creionul acestuia, ca să nu rămână în urmă. Curând, pentru o mai bună comparaţie, se ajunse la un schimb general de creioane, prin rotaţie. Într-un târziu, profesorul, apropiindu-se, băgă de seamă că aproape un sfert de clasă rămăsese în urmă cu desenele. Despre calitate, greu de vorbit, de vreme ce fiecare planşă fusese începută cu şase creioane diferite. „Ce se întâmplă cu voi?“ întrebă el, intrigat. Singurul în măsură să dea un răspuns convenabil ar fi fost Merişor, dar el se afla tocmai în celălalt capăt al clasei, îneercând foarte preocupat o nouă ascuţitoare.

— Merişor, mi-e teamă că uneori minţi! oftă profesorul de matematică Gigi Tomeanu.

— Cum o să mint? Recunosc, am o mie de defecte, dar minciuna, vă rog să mă credeţi, mi-e absolut nesuferită! se scutură indignat Merişor.

— Atunci spune o dată, clar, de ce nu ţi-ai scris dumneata la geometrie?

— Crezusem că astăzi avem algebra! exclamă Merişor, cu ochii luminoşi de inocenţă. Puteam să jur!

— Ar fi o scuză, cum să nu, deşi mai eficient este să nu ne bizuim numai pe memorie, ci să aruncăm o ochire şi pe orar. În fine, dacă ai crezut că avem algebra înseamnă că ţi-ai scris la algebră!

— Păi nu!

— Cum aşa? De vreme ce fuseşi încredinţat că avem nu geometrie, ci algebră, înseamnă că măcar la algebră ţi-ai scris.

— Vedeţi, eu doar am presupus că avem algebră, dar nu eram sigur! Multe defecte mi se pot reproşa, însă o calitate tot am: acţionez numai atunci când sunt convins că e necesar. Mi-a venit aşa, în cap, că avem algebră, dar am simţit că la fel de bine puteam să avem geometria, aşa că nu m-am putut hotărî la ce să scriu!

— Puteai să dai fuga la un coleg şi să-l întrebi, nu?

— Sigur că da, ar fi fost o soluţie, dar ştiţi cum sunt oamenii, mi-ar fi scos vorba că sunt uituc. Ajunge să te eticheteze unul o dată şi nu mai scapi de asia o viaţă întreagă!

— Într-adevăr, bârfa nu duce la nimic bun. Dar dumneata aveai şi altă variantă: să înveţi şi la geometrie, şi la algebră!

— M-am gânclit, cum să nu, dar n-ar fi fost rentabil, geometria mi-ar fi luat o oră, algebra încă o oră – când aş mai fi învăţat la celelalte obiecte pentru azi? Aş fi făcut o treabă superficială!

— Asta-i drept, totuşi acum ce facem noi, Merişor?

— Eu nu ştiu ce să zic. Dumneavoastră sunteţi cel care hotărăşte.

— Ce să mai hotărăsc? Stai de aproape zece minute la tablă şi nu ne-ai spus nimic.

— Cum nu? Dar am vorbit tot timpul! Chiar mă gândeam că nu e bine să monopolizez toată ora. Priviţi, sunt o grămadă de colegi care vor să răspundă şi au tot dreptul pentru că şi ei au învăţat, şi ei s-au străduit. Daţi-le şi lor o şansă! Vă rog eu! Am multe cusururi, nu tăgăduiesc, dar egoist n-am fost niciodată!

— Despre mine, oftează Merişor, n-aveţi ce scrie, tovarăşu’ reporter, degeaba v-aţi pregătit casetofonul. Eu sunt un aducător de ghinioane, mi-a mers vestea. Dar ce casetofon aveţi!, e stereo? pot să-i ridic niţel capacul?, adică nu, e-n stare să-i sară toate arcurile; unde pun eu mâna, praful s-alege.

Întrebaţi-i pe colegii mei cei mai iubiţi de catalog; toţi vă vor spune că omul cu minte trebuie să se ferească de mine. M-am dus să învăţ cu Nelu Viziru. Nu de plăcere: aşa mi se spusese, învaţă cu Nelu, poate-ţi mai intră câte ceva în cap. Nelu, mai bine zis taică-său, se ocupă de, cum îi spune? distracţia aia cu peştişori exotici, acvaristică. Au un acvariu de vreo doi metri cubi, o capodoperă.

Învăţam deci cu Nelu, foarte liniştiţi, când, pe neaşteptate, acvariul, trosc! A crăpat. Acum nu ştiu dacă treaba asta avea vreo legătură cu faptul că mai-nainte jucasem niţel tenis în cameră cu Nelu da’n orice caz în clipa când acvariul a crăpat noi eram la problema 94 B, ăsta-i lucru sigur. S-a făcut casa baltă, iar peştişorii roşii, verzi, tărcaţi, se zbăteau pe covoare, pe sub canapea, chiar şi prin bibliotecă. A trebuit să umplem repede cu apă de la robinet toate crătiţile ca să-i aciuim temporar, până a venit geamgiul să le cârpească reşedinţa. Familia Viziru a

considerat că e imposibil să nu existe o legătură între venirea mea şi catastrofa peştişorilor, aşa încât mi-a interzis să-i mai trec pragul.

Mereu păţesc aşa. Am învăţat cu Voicilă Silvia şi i s-au ars cozonacii în cuptor, şi a doua zi era ziua ei. M-a dat afară.

Am învăţat cu Stănciulescu Emil şi şi-a luxat piciorul pe când încerca să-mi arate cum ştie el să facă piruete pe patine cu rotile şi s-a-mpiedicat de covor. Abia am scăpat din mâinile bunică-si. Dar cum să fi fost vinovat eu, care nici măcar nu ştiu să patinez!?

Am învăţat pentru teze cu Răstoacă Mircea şi a luat 6 la matematică, el, om de 9 şi 10. Maică-sa s-a făcut foc pe mine mai ales că eu, nu ştiu prin ce minune, mă pricopsisem cu 7!

Am învăţat cu Dinulescu Mioara şi tocmai atunci s-a găsit să le fugă căţelul, un caniche de lux; nici până azi nu l-au găsit.

Ce să mai spun… Colegii sunt nişte drăguţi, n-au zis nimic când li s-a spus că trebuie să învăţ neapărat, ba cu unul, ba cu altul, dar prezenţa mea – foarte cuviincioasă, vă asigur – a coincis cu tot felul de necazuri. Nu mă simt vinovat cu nimic dar ce pot face dacă pe unde trec eu numai pagube se-ntâmplă. „Aduci ghinion”, aşa mi se spune!

Am învăţat cu Boţoacă Liviu şi i s-a blocat pistonul de la stilou, un stilou foarte scump, primit ca premiu.

Am învăţat cu Ionete Valeriu şi s-a îmbolnăvit de oreion; cum putea să-l ia de la mine, când eu am avut boala asta pe la nouă ani? Totuşi, ai lui aşa au zis, că eu sunt de vină, să nu mă mai vadă.

I-am terminat pe toţi. Nu mai am la cine să fiu trimis să m-ajute. Trebuie să învăţ singur, fiindcă sunt singurul care mai cred în mine însumi şi resping cu hotărâre ideea că aduc ghinion. Fac toate eforturile. Uraţi-mi succes.

— Cine e? întrebă profesorul, deschizând uşa.

— Nu mă recunoaşteţi?! Păi sunt Moş Gerilă! E vizibil, nu? Barbă lungă am, şubă am, desagă cu daruri am. Clasic! Oi fi eu cam mărunţel, dar statura nu e lucrul cel mai important. De ce vă miraţi? Moş Gerilă vine la toată lumea, deci şi la profesori!

Uf, cald mai poate să-mi fie cu barba asta! Sunt sigur că mă înţelegeţi cel mai bine, fiindcă şi dumneavoastră aţi fost Moş Gerilă: la pomul de iarnă al şcolii! Trei ore aţi stat pe scenă şi aţi oferit daruri fiecărui elev şi aţi discutat cu ei. Da’ ce mult şi mai

ales ce frumos aţi discutat! Cu Merişor Radu aţi discutat despre... dar despre ce n-aţi discutat! Despre o mulţime de lucruri pe care băiatul ăsta le face pe dos! E un zăpăcit sută la sută, dar dumneavoastră aţi fost tare delicat, nu i-aţi mai făcut nicio observaţie, dimpotrivă, i-aţi dat lui Merisor pachetul cu cartea „Aproape totul despre fotbal" şi bomboane! Eu nu mi-aş fi... vreau să zic, eu nu i-aş fi dat lui Merişor aşa ceva! Nu i-aş fi dat nimic. Dar dumneavoastră aţi fost un Moş Gerilă excepţional de înţelegător aşa că este normal să se găsească un alt Moş Gerilă care, la rândul lui, să vă bucure pe dumneavoastră! Eu sunt ăsta! Ia spuneţi-mi acum: ce faptă bună aţi făcut în ultimul timp? A, sunteţi modest! Lăsaţi că ştiu eu şi singur, sunt Moş Gerilă, nu?, şi Moş Gerilă trebuie să fie informat. Pot să dau şi un exemplu: înainte de teze, ne-aţi... adică i-aţi ajutat pe o grămadă să recapituleze la matematică. Zece zile la rând, înainte de ore. Cu Ionel, cu Sanda, cu Victor. Eraţi obosit. Dar întotdeauna i-aţi aşteptat în cabinetul de matematică. Pe Victor, în ziua când n-a vrut să vină, l-aţi căutat la patinoar şi l-aţi urcat cu patinele în picioare în maşină şi l-aţi adus la şcoală şi uite aşa Victor a luat după două săptămâni 8 la teză şi nici ceilalţi nu s-au mai făcut de râs. La fel s-a pricopsit şi Sanda, dar pentru isprava ei a primit de la Moş Gerilă un casetofon – e vorba de alt Moş Gerilă, cel care vine la domiciliu. Indiscutabil, e meritul ei, dar dacă ne gândim cum învăţa înainte... Dumneavoastră aţi observat că îi place teatrul şi l-aţi rugat pe profesorul de literatură să-i dea rolul acela splendid de inventatoare şi de atunci Sanda şi-a pus o întrebare zguduitoare: cum să joace tocmai ea un rol de inventatoare? Ar fluiera-o spectatorii care ştiu prea bine ce figură e. Da, dar Sanda acum umblă să inventeze ceva şi în realitate, nu doar în piesă! Nu e prea îndemânatică, dar o ajut... o ajută Merişor, că nici el nu-i mai breaz, dar oricum, are o inimă, nu? Aşa că Merişor, care a învăţat de la dumneavoastră că omul e obligat să fie săritor la nevoie, s-a gândit că e momentul să intervină cum o putea. Vrea şi el să se remarce!

Aşa că eu, în calitate de Moş Gerilă, vă fac cadou această fotografie înrămată. În ziua aceea din octombrie, Victor simţise ceva şi luase un aparat de la Cercul foto. A prins, pe ascuns, exact clipa în care tovarăşul director a venit furios la noi şi-a spus că suntem cea mai rea clasă din şcoală. Dumneavoastră v-

aţi supărat şi-aţi zis că nu sunteţi de acord şi că ne luaţi pe garanţia dumneavoastră! Ştiţi cum arătaţi în momentul acela? Mai tare că un erou de serial TV! I-aţi spus cu glas tare directorului: EU răspund pentru FIECARE elev din ACEASTĂ clasă! Scurt!“ Aşa aţi spus! Asta nu se uită! Victor ar fi vrut ca poza să fie color, dar n-a avut film color. Sanda a sărit că o colorează ea de mână, dar eu... adică Radu Merişor, că eu sunt Moş Gerilă!, a spus că e mai bine să rămână aşa: culoarea i-o vor da amintirile!

AEROPLANUL

Alexandru văzuse multe în viaţa lui. Puţini oameni văd atâtea. Oraşe şi ţări întregi, munţi şi mări se perindaseră prin faţa lui. Era puternic, rezistent şi, pentru vremea lui, foarte rapid. Ploile, ninsoarea, vânturile nu-l stingheriseră prea mult; doar ceaţa îl incomoda, la venire şi la plecare, Alexandru era un bimotor din generaţia avioanelor care nu fuseseră încă prevăzute cu aparataj pentru decolare-aterizare, fără vizibilitate.

Totuşi, se descurcase excelent. Fusese proiectat de un inginer bătrân şi meticulos, care pusese în Alexandru tot ce ştia că e mai bun şi construit de muncitori tineri, gălăgioşi şi foarte pricepuţi, care în pauze jucau fotbal. Unul dintre ei îl botezase, nu se ştie de ce, Alexandru.

Într-o dimineaţă, fusese tras afară din hangar, pe iarba umedă a aeroportului şi apoi pe pista de asfalt cald. Bătrânul inginer

renunţase la salopetă. Cu toată zăpuşeala lunii iulie, îşi pusese un costum de culoare închisă, cămaşă apretată şi papion. Lucrătorii erau mai puţin gălăgioşi şi se uitau la Alexandru cu un fel de timiditate, ca la un străin.

Pe urmă venise un bărbat încă tânăr, foarte simpatic şi vesel, în ciuda cicatricii de pe diagonala frunţii. Fusese pilot de război, văzuse multe. A vorbit cu inginerul, se uitau în nişte hârtii. Apoi, într-o mare tăcere, toţi îl părăsiseră pe Alexandru, retrăgându-se la câteva zeci de metri.

— Ia să vedem ce ştii, Alexandre! spusese noul venit, urcând în carlingă.

Punându-şi căştile radio, glumise cu cei din turnul de control:

— Băiatul şi cu mine suntem gata. Are cineva ceva împotrivă să pornim într-o mică hoinăreală?

— Permitem decolarea, răsunaseră în difuzor acele cuvinte pe care apoi Alexandru avea să le audă de mii de ori.

Pe urmă se trezise cu motoarele vuind. Ştia el cum îi sună motoarele şi cum i se învârt elicele, dar de astă dată mergea chiar pe pistă – şi cu ce viteză! — şi până să-şi dea bine seama ce se întâmplă, se trezise în aer, în nori, dincolo de nori! Un timp, plutise liniştit în înălţimi, admirând, cum se spune, peisajul.

— Ei, Alexandre, te-ai acomodat? Acum începe greul; să vedem dacă ţii la dârvală! spusese durduliul pilot, care era de fapt pilot de încercare, singurul om care are dreptul „să zboare un avion” pentru întâia oară.

Urmase ceva de groază. Cumsecadele grăsuţ se transformase într-un om decis să-l tortureze pe Alexandru; zbor pe spate, picaje, întoarceri bruşte, căderi când pe o aripă, când pe alta. Motoarele urlau, comenzile gemeau; pe cadranele de bord, indicatoarele se agitau înnebunite. Alexandru credea că-i venise sfârşitul. Când s-a văzut, după atâta chin, din nou pe aeroport, nu-i venea să creadă că scăpase întreg. Dar şi-a venit repede în fire. Acum ştia mai multe despre el însuşi, şi peste câteva clipe nu mai avea altă dorinţă decât să fie din nou acolo, sus. În acest timp, pilotul încercător semna un act important „Bun de dat în exploatare”. Alexandru intra în rândul aparatelor cu drept de zbor.

Multă vreme transportase pasageri. Le arătase pă- mântul văzut de la patru mii de metri înălţime. Când vede pământul de

la patru mii de metri înălţime, omului i se limpezesc gândurile şi chiar caracterul i se mai schimbă. Celor temători, Alexandru le şoptea prin uruitul uniform al motoarelor: „N-are rost să vă fie frică, sunt un bun profesionist, îmi cunosc meseria”. Îşi trimetea stewardesele să le servească tot felul de gustări atrăgătoare şi îl îndemna pe pilotul comandant să le spună ceva drăguţ prin instalaţia de radio. Pilotul era un bărbat posac, cu sprâncene groase, îmbinate, şi cu o cicatrice pe diagonala frunţii, ceea ce îi dădea un aer de mare asprime. Era, într-adevăr, sever, dar când vorbea cu pasagerii prin radio, devenea amabil şi chiar glumeţ. Lui Alexandru îi plăcea foarte mult de acest om, se înţelegeau bine.

Văzuse multe Alexandru; cunoscuse şi sportivi care plecau să lupte pentru medaliile olimpice, şi specialişti grăbiţi să ajungă pe un şantier, şi elevi în prima lor excursie cu avionul, şi turişti care cântau tot timpul. Învăţase limbi străine, „*Please, sir*“, „*Per favore, signor*’’, „*S’il vous plait, madame*“. Fusese şi naş: o femeie născuse în timpul zborului, şi copilul a primit numele de Alexandru.

Mai târziu devenise „mărfar“. Cu pasagerii zburau alte avioane, moderne, turbo-propulsate sau reactoare. Era însă mare nevoie şi de el. Transporta de zor poştă, utilaje, cereale de sământă, aparataj medical, portocale şi cafea, odată fusese încărcat cu struţi şi antilope pentru grădina zoologică. După fiecare reparaţie generală, căci avioanele sunt cu grijă întreţinute, venea durduliul, îl supunea la tot felul de încercări – care acum pe Alexandru îl distrau —şi semna actul: „Bun pentru exploatare”.

După un număr de ani, au apărut câţiva oameni străini, l-au cercetat, s-au uitat într-un dosar şi au hotărât că e timpul să-şi înceteze serviciul. Pentru Alexandru a fost ceva îngrozitor; încă nu i se uscaseră pe aripi picăturile de rouă ale ultimului zbor. Se simţea încă în putere, duraluminiul fuselajului era intact şi argintiu ca în prima zi, comenzile funcţionau ireproşabil, motoarele – la fel, dar specialiştii nu admit ca un avion să fie suprasolicitat. Pentru fiecare exemplar se ştie, încă din timpul fabricaţiei, câte ore de zbor are de făcut. Dacă atunci, când şi-a terminat stagiul, e încă în formă, cu atât mai bine pentru constructorii săi, dar de zburat trebuie să zboare alte avioane, tinere, cu un coeficient maxim de siguranţă.

Câteva zile, părăsit în ploaie îndărătul hangarului – ocupat de un tânăr nou venit, un reactor – Alexandru a trăit groaza ideii de a fi trimis la topit. Să fi fost mai bătrân, de exemplu producţie 1920, sau 1930 ori – ce fericire, 1915! — ar fi putut spera să-şi încheie, glorificat, cariera într-un muzeu. Dar era un model prea recent pentru această cinste.

Într-o zi ceţoasă – îşi aducea bine aminte de asta, pentru că nu se permitea aterizarea avioanelor – a venit un tractor. „S-a zis cu mine!“ a oftat Alexandru. I s-au golit rezervoarele de benzină şi, la drum – ce ruşine! — pe şosea, remorcat de gângania pe care întotdeauna o socotise un trepăduş nevrednic de atenţie. Dar tractorul l-a dus nu la retopit, ci în cel mai mare parc al oraşului, ferindu-i aripile de pomi. „Ce înseamnă asta, au grijă de pomi sau de mine?“ s-a întrebat Alexandru.

Oprit într-o poiană, sub privirile curioşilor, i s-au pus cale de beton la roţi. Un grup de lucrători au urcat pe scăriţă, cu cutii de scule în mâini. Nu era o situaţie nouă pentru Alexandru; lucrătorii fuseseră întotdeauna buni prieteni ai lui. De astă dată nu avea însă de-a face nici eu motorişti, nici cu electricieni, ci cu tâmplari şi tapiţeri. În scurt timp, dinaintea fiecărui fotoliu a apărut o mică măsuţă, iar înspre coadă rafturi, o tejghea cochetă şi un frigider.

Aşa a devenit Alexandru cofetărie în parc. S-a considerat, la început, foarte jignit, dar gazdă bună fusese el întotdeauna. Ba, dat fiind că în dimineaţa următoare a şi fost asaltat de copil curioşi, miraţi, nerăbdători, respectuoşi, a început să simtă ceva din plăcerea vremurilor bune.

Nu numai copiii, ci şi părinţii, şi chiar şi oamenii fără copii veneau să mănânce o prăjitură în avion şi să se uite prin hublouri, închipuindu-şi că zboară. Fireşte, atracţia principală era postul de pilotaj, unde totul rămăsese intact, dar un cordon de pluş interzicea vizitatorilor să atingă ceva. Mulţi îşi făcuseră un obicei de a veni aici cel puţin o dată pe săptămână. Aşa s-a împrietenit Alexandru cu un băiat care se numea Laureaţiu şi venea în fiecare zi. Se proptea cu coatele de spătarul scaunului pe care stă pilotul comandant, privea aparatele de bord, îşi mânca îngheţata.

— Ia-ţi o carte de aviaţie, aşa ai să înţelegi mai bine totul, l-a sfătuit Alexandru.

Laurenţiu era un băiat ascultător. A găsit o carte cu desene amănunţite, în care se explica totul – cum e făcut un avion, la ce serveşte fiecare subansamblu, piesă sau aparat. Se uita în carte, se uita la Alexandru, mai mânca o îngheţată. Până când a priceput totul, s-a ales cu o amigdalite de toată frumuseţea. Două zile a lipsit, avea febră, Alexandru intrase la idei, dar a treia zi a revenit, cu temperatura normală, cu gâtul înfăşurat într-un fular gros şi cu interdicţia de a mânca îngheţată.

Vânzătoarea, care-i servise până atunci poate treizeci, poate o sută de îngheţate, i-a spus: „Ce-i prea mult nu e bun”. Pentru că era un client vechi şi fidel, şi pentru că avusese două zile temperatură, i-a dat însă voie, pentru întâia oară, să se strecoare pe sub cordonul de pluş şi să ia loc în fotoliul pilotului comandant. Era singurul client care se bucura de acest privilegiu. Laurenţiu a închis ochii; prea era mare fericirea, îl orbea! Când i-a deschis, a văzut un bărbat în vârstă, oacheş, cu sprâncene albe. Era, ca toţi clienţii, dincoace de cordonul de pluş, şi se uita la tabloul de bord. Laurenţiu, bine aşezat în fotoliu, şi-a aranjat mai bine fularul la gât şi a început să-i explice omului: „Asta e manşa; o tragi spra tine, avionul urcă; o împingi, coboară. Jos e palonierul; apeşi pedala din stânga, avionul virează la stânga; apeşi pedala din dreapta, o ia într-acolo. Ăsta e altimetrul, el indică înălţimea. Dincoace sunt aparatele giroscopice, iar aici se află giroorizontul care ne indică nordul…

Vârstnicul bărbat cu sprâncene groase şi o cicatrice pe diagonala frunţii era numai ochi şi urechi…
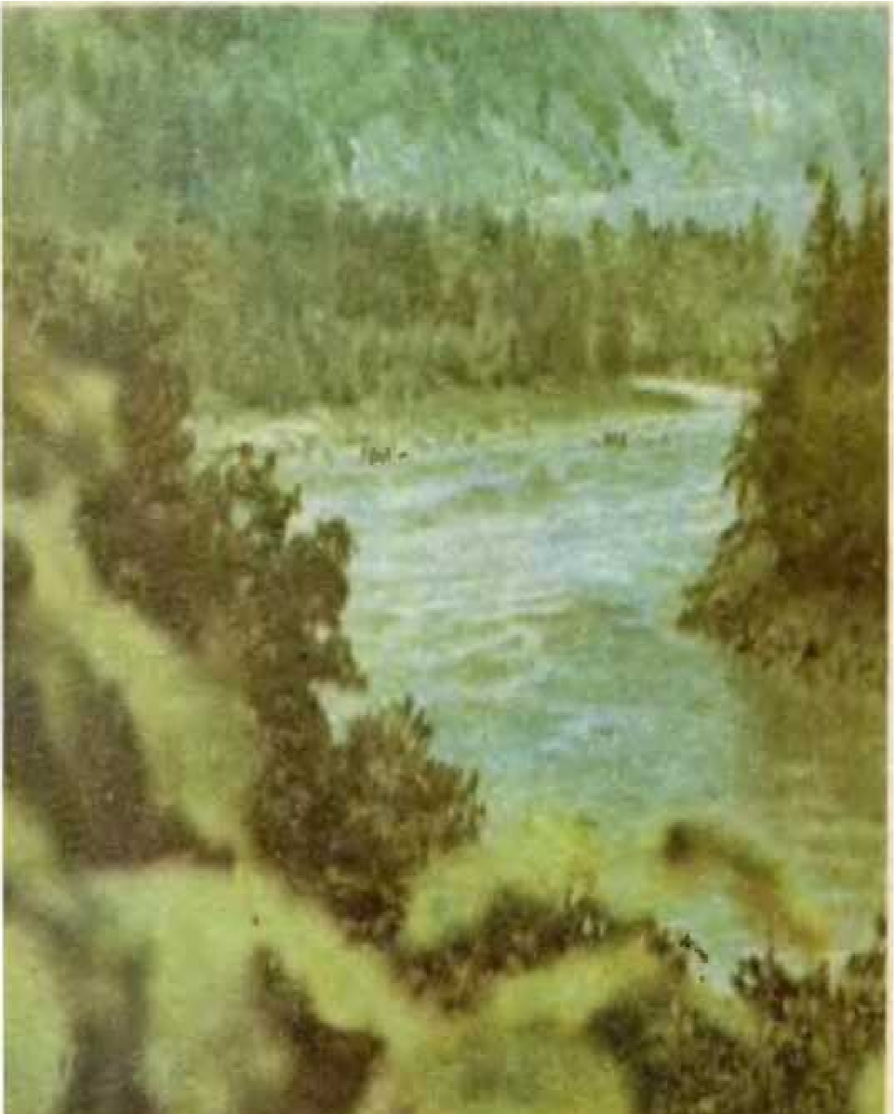
Se ştie că omul nu e niciodată prea bătrân ca să afle ceva nou.